

ATLASUL LINGUISTIC ROMÂN

PUBLICAT SUB ÎNALTUL PATRONAJ AL
M. S. REGELUI MIHAI I

DE MUZEUL LIMBII ROMÂNE

SUB CONDUCEREA LUI

SEXTIL PUȘCARIU

PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN CLUJ
REGELE FERDINAND I SIBIU
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

PARTEA I (ALR. I)

VOL. II

FAMILIA

NAȘTEREA, BOTEZUL, COPILĂRIA

NUNTA

MOARTEA

DE

SEVER POP

PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN IAȘI

SIBIU
MUZEUL LIMBII ROMÂNE

LEIPZIG
OTTO HARRASSOWITZ

1942

ATLASUL LINGUISTIC ROMÂN

PUBLICAT SUB ÎNALTUL PATRONAJ AL
M. S. REGELUI MIHAI I

DE MUZEUL LIMBII ROMÂNE
SUB CONDUCEREA LUI
SEXTIL PUȘCARIU
PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN CLUJ
REGELE FERDINAND I SIBIU
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

PARTEA I (ALR. I)

VOL. II
FAMILIA
NAȘTEREA, BOTEZUL, COPILĂRIA
NUNTA
MOARTEA

DE
SEVER POP
PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN IAȘI

Cf. R. Todoran, *Transilvania* 73 (1942), 717 urm.
John Jordan, *Bulet. Philologie IX* (1942), 191 urm.

CUPRINSUL

VOLUMUL II

FAMILIA, NAȘTEREA, BOTEZUL, COPILĂRIA, NUNTA ȘI MOARTEA

FAMILIA

Harta

151. Părinți „Les parents (le père et la mère)“.
152. Tată „Père“.
153. Tată (vitreg) „Beau-père (second mari de la mère)“.
154. Tată vitreg „Beau-père (second mari de la mère)“.
155. Mamă „Mère“.
156. Mamă (vitregă) „Belle-mère (seconde femme du père)“.
157. Mamă vitregă „Marâtre“.
158. Mamă-ta „Ta mère“.
159. Frate „Frère“.
160. Frate bun „Frère germain“.
161. Frate vitreg „Frère consanguin et frère utérin“.
162. Nene (bade) „Terme de respect en parlant à un frère aîné“.
163. Soră-mea „Ma soeur“.
164. Țată (lele) „terme de respect pour une soeur aînée“.
165. Unchiu¹ „Oncle“.
166. Unchiu² (soțul mătușii) „Oncle par alliance“.
167. Mătușă¹ „Tante“.
168. Mătușă² (soția unchiului) „Tante par alliance“.
169. Bunic „Grand-père“.
170. Bunică „Grand-mère“.
171. Nepot „Petit-fils“.
172. Nepoată „Petite-fille“.
173. Văr „Cousin“.
174. Vară „Cousine“.
175. Văr primar „Cousin germain“.
176. Vară (verisoară) primară „Cousine germaine“.
177. Văr al doilea „Cousin issu de germain“.
178. Vară (verisoară) a doua „Cousine issue de germain“.
179. Tânăr „Jeune homme“.
180. June „Jeune gars“.
181. Copil „Enfant“.
182. Aceștia sânt copiii miei „Ce sont mes enfants“.
183. Dânșii sânt copiii miei „Eux sont mes enfants“.
184. Băiat „Garçon“.
185. Băiatul cel mare „L'aîné des garçons“.
186. Băieții cei mari „Les plus grands des garçons“.
187. Fecior „Jeune homme“.
188. Om „Homme“.
189. Moșneag „Vieillard“.
190. De aceeași vârstă „Du même âge“.
191. Copilă „Petite fille“.
192. Fată „Jeune fille“.
193. Fică-mea „Ma fille“.
194. Femeia cea mai mică „La femme la plus petite“.
195. Femeile cele mai mici „Les femmes les plus petites“.
196. Babă „Vieille femme“.
197. Cotoroanță „Vieille commère“.
198. Măi ! „Hé ! (en parlant à un homme)“.

Harta

199. Fă ! „Hé ! (en parlant à une femme)“.
200. Care e acolo ? „Qui est là ?“.
201. Bătrânule ! „Père (un tel)“.
202. Bade „Terme de respect amical envers un homme plus âgé“.
203. Lele „Terme de respect amical envers une femme plus âgée“.
204. Bărbat „Mari“.
205. Bărbate ! „Mari (vocatif)“.

NAȘTEREA, BOTEZUL, COPILĂRIA

206. Femeie însărcinată „Femme enceinte“.
207. Placentă „Placenta“.
208. Colaștră „Le premier lait“.
209. Secreția glandelor mamare „Sécrétion des glandes mammaires“.
210. Gemeni „Jumeaux“.
211. Copil din flori „Bâtard“.
212. Moașă „Sage-femme“.
213. [Popa] îl botează „[Le curé] le baptise“.
214. Creștin „Chrétien“.
215. Copil nebotezat „Enfant non baptisé“.
216. Naș (la botez) „Parrain (au baptême)“.
217. Nașă (la botez) „Marraine (au baptême)“.
218. Fin „Filleul“.
219. Fină „Filleule“.
220. Cumătru „Compère“.
221. Cumătră „Commère“.
222. Doică „Nourrice“.
223. Orfan „Orphelin“.
224. Orfană „Orpheline“.
225. Femeie stearpă „Femme stérile“.
226. Copil sugaciu „Nourrisson“.
227. [Mama] dă țâță „[La mère] donne le sein“.
228. Eu înfăș [copilul] „J'emballote le bébé“.
229. [Mama] înțarcă pe copil „[La mère] sèvre le bébé“.
230. [Copilul] se trezește „[Le bébé] s'éveille“.
231. [Copilul mic] plânge „[Le bébé] pleure“.
232. Pe copilul mic îl doare burta „L'enfant a mal au ventre“.
233. Copilul tresare din somn „L'enfant a un sursaut en dormant“.
234. [Pe copil îl port] în brațe „Je porte l'enfant dans mes bras“.
235. Mângâiu (pe obraz) „Je caresse (la joue)“.
236. Desmierd copilul „Je cajole l'enfant“.
237. Împac pe copil (când plânge) „Je console l'enfant qui pleure“.
238. Leagăn „Berceau“.
239. Eu leagăn pe copil „Je berce l'enfant“.
240. Copilul umblă de-a-bușilea „L'enfant marche à quatre pattes“.

Harta

241. Ursitori „Les fées“.
 242. [Țigancă] deoache pe copii „[La bohémienne] jette un sort (le mauvais oeil) à l'enfant“.
 243. Deochiu „Mauvais oeil“*)

N U N T A

244. Dor „Désir“.
 245. Fata mea e de tot frumoasă „Ma fille est très belle“.
 246. Îmi place fata aceasta „Cette fille me plaît“.
 247. Iubit „Aimé“.
 248. Fată mare „Vierge“.
 249. [Doi tineri] se iubesc „[Deux jeunes gens] s'aiment“.
 250. Mă mărit „Je me marie (en parlant de la femme)“.
 251. Mă însor „Je me marie (en parlant de l'homme)“.
 252. Flăcăii trebuie să se însoare „Les jeunes gens doivent se marier“.
 253. Cununie „Mariage“.
 254. Nuntă „Noce“.
 255. Nuntași [p] „Les gens de la noce“.
 256. Mire „Promis“, „Fiancé“.
 257. Mireasă „Promise“, „Fiancée“.
 258. Miri „Les fiancés“.
 259. Ginere „Gendre“.
 260. Noră „Belle-fille“, „Bru“.
 261. Socru „Beau-père“.
 262. Soacră „Belle-mère“.
 263. Cumnat „Beau-frère“.
 264. Cumnată „Belle-soeur“.
 265. Cuscru „Parent par alliance“.
 266. Cuscără „Parente par alliance“.
 267. Nun „Parrain (au mariage)“.
 268. Nună „Marraine (au mariage)“.
 269. Tânăr însurat „Jeune marié“.
 270. Nevastă „Épouse“, „Femme“.
 271. Soție „Épouse“, „Femme“.

Harta

272. Femeia lui însăși mi-a povestit „La femme elle-même m'a raconté“.
 273. Dacă n'ar fi fost dansa . . . „Si ce n'était pas elle . . .“
 274. . . . Ar fi fost vai de capul meu . . . „J'étais perdu“.
 275. Burlac „Garçon (qui n'est pas marié)“.
 276. Fată bătrână „Vieille fille“.
 277. Concubină „Concubine“.
 278. Soț gelos „Mari jaloux“.
 279. Văduv „Veuf“.
 280. Văduvă „Veuve“.
 281. Am luat nevastă de-al doilea „J'ai pris une seconde femme“.

M O A R T E A

282. Viu „Vivant“.
 283. Mi s'a urit cu viața „Je suis dégoûté de la vie“.
 284. Mă grijesc „Je me prépare à la mort (spirituellement)“.
 285. Eu mor „Je meurs“.
 286. Eu pier, tu pieri, el piere „Je meurs, tu meurs, il meurt“.
 287. Noi perim, voi periți, ei pier „Nous mourons, vous mourez, ils meurent“.
 288. Eu mă spânzur „Je me pends“.
 289. Eu omor, tu omori, el omoară „Je tue, tu tues, il tue“.
 290. Noi omorim, voi omoriți, ei omoară „Nous tuons, vous tuez, ils tuent“.
 291. Euucid „Je tue“.
 292. Eu sugrum „J'étrangle“.
 293. Eu înjunghiu pe cineva „J'égorge quelqu'un“.
 294. Eu plâng după mort „Je pleure le mort“.
 295. Priveghiu „Vieille (du mort)“.
 296. Pânza de pe fața mortului „Linceul“.
 297. Cosciug „Cercueil“.
 298. Înormântare „Enterrement“.
 299. Mormânt „Tombeau“.
 300. Cruce pe mormânt „Croix funéraire“.
 301. Cimitir „Cimetière“.
 302. Așa mi-a fost soarta „Tel fut mon sort“.

*) Titlul hărții ar fi trebuit să fie GHIOC.

ABREVIATIUNI

- Liniuța se întrebuițează ca și în ortografia oficială, cu deosebirea că înlocuiește și apostroful, de ex. *l-am văzút, să-învéțe 'să'n-vefe*.
- În cazul când repetăm mai multe forme ale aceluiași cuvânt, înlocuim partea cuvântului dinaintea silabei accentuate cu o liniuță, de ex. *kilím; -límurí*.
- Separă două variante lexicale.
- Separă diferitele forme morfologice ale aceluiași cuvânt, singularul de plural sau 1-a persoană a unui verb de a doua persoană sau prezentul unui verb, etc., de ex. *mínă; mînurí sau fac; făcî sau cînt; cîntăm*.
- O linie pusă în locul răspunsului arată că nu s'a pus întrebarea.
- * Pus în locul unui răspuns arată că informatorul a declarat că nu se zice.
- ∞ Pus în locul sau înaintea unui răspuns arată că obiectul (sau obiectul) întreat nu există în localitate.
- [*] Pus înaintea unui răspuns arată că răspunsul a fost dat de alt informator decât cel obișnuit, de un subiect ocazional cărui a nchetatorul nu i-a notat numele.
- [**] Arată un al doilea subiect ocazional.
- [**] Arată un al treilea subiect ocazional.
- + Pusă după un răspuns trimite la notele hărții.
- ? Pus în locul unui răspuns arată că subiectul n'a știut cum să răspundă; dacă urmează totuși un răspuns, acesta a fost dat după ezitare.
- Când subliniem o literă arătăm că n'am greșit și că am auzit bine chiar sunetul care e reprezentat prin literă respectivă. Aseori am subliniat și o silabă sau chiar un cuvânt întreg, când am vrut să arătăm că, deși forma e neobișnuită, este exact cea pe care am auzit-o dela subiect.
- ~ Pusă sub o literă, o silabă sau un cuvânt, arată că n'am putut distinge clar sunetele pe care le reproducem.
- În note și în MN cuvintele subliniate redau pronunțarea subiectului așa cum a fost auzită de anchetator, deci toate cuvintele subliniate din note și din MN sunt transcrise fonetic.
- " " Am reprodus explicația dată de informator în formă literarizată, păstrând numai particularitățile lexicale, nu și pe cele fonetice.
- c > Între aceste ghilimele am dat traducerea literară a cuvântului sau a frazei.
- ~ Însemnează că se repetă cuvântul dela începutul răspunsului.
- I. La note și, MN, sub I, arătăm cum am pus întrebarea.
- II. Subt II am grupat informații primite deodată cu răspunsurile. La aceste note trimit crucile din urma fiecărui răspuns.
- III. Subt III se dau observații de ate anchetatorului pe care acesta le-a crezut necesare pentru înțelegerea mai ușoară a hăr-

ților.

[I][II][III] etc. Deoarece răspunsurile la ALR II au fost date de mai mulți informatori, i-am însemnat cu câte un [I], [II], [III] etc., pus în fruntea răspunsului, pentru a ști cine a dat răspunsul.

Lista informatorilor va fi dată în volumul introductiv la ALR II.

[] Între aceste paranteze se dau observații, completări de ale anchetatorilor.

În titluri, la hărți și în MN, cifrele puse între aceste paranteze arată numărul întrebării din chestionar.

() Între paranteze obișnuite se pun observațiile, completările date de informatori transcrise fonetic. Explicațiile informatorilor, literarizate, sunt date între ghilimele obișnuite (v. mai sus).

[k] Pus înaintea unui cuvânt arată că informatorul s'a corectat.

[σ] Pus înaintea unui răspuns arată că anchetatorul a sugerat cuvântul.

[ε] Arată că informatorul a ezitat înainte de a da răspunsul pe care-l reproducem.

[?] După răspuns, arată cazurile când anchetatorul se îndoiește de exactitatea răspunsului înregistrat.

[!] După răspuns, arată că întrebarea l-a făcut pe informator să rădă.

[—] N'am întreat forma sau formele morfologice în locul căroră e pus acest semn.

[s] = singular.

[p] = plural.

[pt] = plurale tantum.

[a] = forma articulată.

[sa] = singular articulat.

[sna] = singular nearticulat.

[pa] = plural articulat.

[pna] = plural nearticulat.

[m] = masculin.

[sm] = singular masculin.

[pm] = plural masculin.

[f] = feminin.

[sf] = singular feminin.

[pf] = plural feminin.

[n] = neutru

[B] = așa zic oamenii bătrâni.

[T] = așa zic cei tineri.

[v] = formă veche.

[R] = formă recentă.

[F] = așa zic femeile.

[L] = formă rostită lento.

[AL] = formă rostită allegro.

[voc] = vocativ.

[acuz] = acuzativ

[gen] = genitiv.

[col] = substantiv colectiv.

[prez] = timpul prezent.

[imperf] = imperfect.

[aor] = aorist.

[perf] = perfect.

[subj] = modul subjonctiv.

[imperat] = imperativ.

[cond] = condițional.

[inf] = infinitiv.

[1],[2],[3],

[4],[5],[6] = în conjugare arată

persoana 1, 2, 3 sg. și 1, 2, 3 pl.

MN = După notele dela hărțile ALR II, cu aceste inițiale se arată că, în cele trei coloane dela dreapta sau stânga hărților, se dă material necartografiat.

și ALTE SEMNE

D. = La MN (ALR II), după D. se dau formele dialectale istroromâne (02), aromâne (010) și meglenoromâne (012).

M. = La MN (ALR II), după M. se dau formele minoritare.

[ung] = anchete ungurești.

[rut] = anchete rutenești.

[sarb] = anchete sârbești.

[bulg] = anchete bulgărești.

[tig] = anchetă țigănească.

⊕ = La MN (ALR II), în locul unui răspuns, arată că răspunsul dela punctul cartografic respectiv se află în josul coloanei unde se repetă semnul. (De obicei se întâmplă aceasta pentru punctul 550).

PĂRINȚI „LES PARENTS (LE PÈRE ET LA MÈRE)”

[486]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Tatălui și mamei d-tale, cu o singură vorbă, cum le zici? Dacă primeam răspunsul în plural, pentru ca să obțin singularul, am întrebat: La unul cum îi zici d-ta?

II. 61. [e] părinț [p]; părintă.
 122. Se zice astfel „la mamă și la tată”.
 299. [e] părinți mână [p]; părință.
 315. părinț se zice „la popa”.
 337. Forma pluralului se întrebuințează numai pentru „tată și mamă”, iar singularul părinț la adresa preotului.
 348. Se întrebuințează numai pluralul.

01. Informatoarea a explicat cuvântul astfel în limba italiană: „tanto genitori, che parenti in genere”.
 015. I se zice „tatălui și mamei”. — mi pitrică carte tătănie „imi trimise o scrisoare tata”.

III. Informatorii au răspuns mai des cu forma din plural, influențați probabil de felul cum am pus întrebarea. Câteva note și contactul cu realitatea îmi permit să afirm totuși că în acest caz întrebuințarea pluralului reprezintă o realitate lingvistică.

Prin abreviațiuni în paranteză am arătat toate cazurile în care mi s-a răspuns mai întâi cu forma pluralului. În celelalte cazuri, după forma din singular urmează pluralul.

După materialul de limbă din această hartă s-au redactat hărțile colorate 209 (PALATALIZAREA LUI T), 210 (SUNETUL E) și 211 (PLURALUL PĂRINȚI) din volumul II (ALRM. I, vol. II).

ISTROROMÂNII
 01 căsta-ı me ródvina +
 02 io meg vedeá la căja și la măje

S C R I T O R I		
B. părinți [p]; părinte	S. părinți; părinte	A. părinț [p]; părinte

AROMĂNI
 05 părinț a meı [pa]; părinte
 06 părință [p]; părinte
 07 părinț a noastră [pa]; părinte
 08 părinț [p]; um părinte
 09 păpint [p]; păpinti
 012 tătóni vóștri [pa]
 013 tătán +

Scara 1:1.530.000

TATĂ „PÈRE”

[457]

I. Întrebarea am pus-o astfel: La ta d-tale, când vrei să vorbești cu el, cum „îi zici”? Pentru a primi pluralul, am întrebat: La doi, cum le-ai zice?

II. 3. Pluralul tătîn „nu se întrebuințează”.

5. La vocativ se zice tăto!

10. Când nu e vocativ, se zice tătē.

40. tăică se zice „mai rar”.

69. Se mai zice și: tăicūtu, tūtu.

85. ... șă mai făs dumjătă?

122. Pluralul se întrebuințează „rar”.

125. tătă se zice „numai când vorbești cu cineva despre el”.

129. Se întrebuințează „numai când vorbești cu el”, altfel se zice: tătă; doi tătîni.

131. Cei care vreau să vorbească mai frumos zic tūfu.

170. Se zice „des”. Se întrebuințează și: tūfule!, tăicūfule!

283. uo „sau” tătuc; tătucē.

302. Te rog, tăt!

337. [e] taf [p].

338. „Când îl iubesc mult”. Zic însă tătūca și când vorbesc despre el”.

„Alții zic tătă”.

393. „Mulți zic tătă”.

401. „Mai des se zice tătūci”.

406. Și tătulu năy!

418. și mai făs, tătă?

445. Zic astfel când vreau să șar cuvînt, adică atunci când vreau să „mă adresez lui, ca să pot începe vorba”.

461. tātu drept, despre cel care nu e vitreg.

476. ili „sau” nicūta.

492. „Unii zic tătă-tăi!”.

508. „Când vorbești cu altul zici tătăiica” [e].

508. „Înainte vreme se zicea și tătūca”.

592. taf nu vine gîni „pluralul tafi nu sună bine”. Ziceau înainte vreme și tetic, astăzi „mai nu mai zic”.

679. „D-ta se zice rar”.

694. „Eu am rămas orfan când eram de cinci ani”.

720. „Cel care vrea să-l mîngăie îi zice și tătica”.

735. Se zice: du-te la tăt-tu!, ducă-se la tăt-su!

750. „matăle zic copiii-mici”.

760. Când vorbesc cu altul zic ta-ta-l miăy.

770. Se zice și dumjătă și tăle.

815. Pluralul taf „nu se zice”.

840. „Tot astfel zic și când vorbesc cu altul despre el”.

890. [e] și: taf.

896. Se întrebuințează cuvîntul cu care s'a obișnuit cineva.

926. Când vorbești cu altul despre el, zici: tăta; tafi.

940. Dar se zice: am un tătă.

960. Se zice și măi tătici!

980. Când vorbești despre el zici: tătă; tafi.

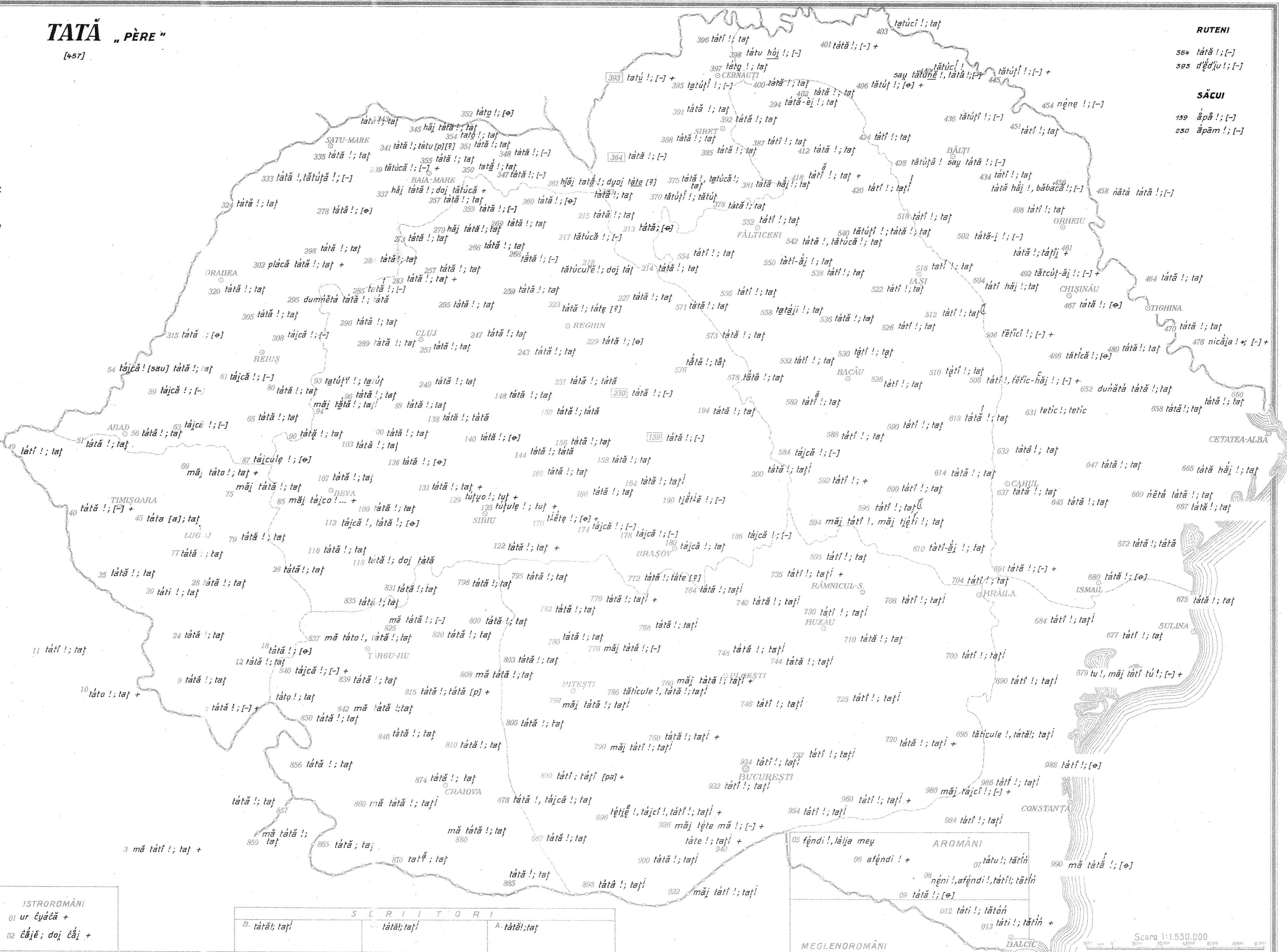
01. „tătō! zic copiii” — jo raș ruăda ganji cu čăjč „eu aș vorbi bucuros cu tata?”

02. „tăta zic în comuna Mune”. jo raș rād cuvintă cu a mev čăjč „eu aș vorbi bucuros cu tătăl miu?”

06. „tătă — no se zice când vorbesc despre el”.

013. Altfel se zice un tătă.

III. Potrivit felului cum am pus întrebarea, răspunsurile cu forma din singu-

lar par a fi toate în vocativ: Din această pricină am pus întotdeauna după singular semnul ! Când informatorii au comunicat mai multe sinonime, le-am separat prin virgulă. După forma din singular, urmează pluralul, separat prin punct și virgulă. În multe cazuri singularul este identic cu pluralul (de ex. 153, 144, etc.). Când forma din plural nu se întrebuințează sau când, din scăpare din vedere, n'am întrebat-o, am făcut mențiune prin abreviațiunile arătate în vol. I din ALR. I.

Această hartă să se confrunte cu hărțile 152 și 154.

După materialul de limbă din această hartă am redactat hărțile colorate 212 (TATĂ) și 213 (PLURALUL TAFI) din volumul II (ALR. II, vol. II).

S C R I T O R I		
B. tătă!; taf!	tătă!; taf!	A. tătă!; taf!

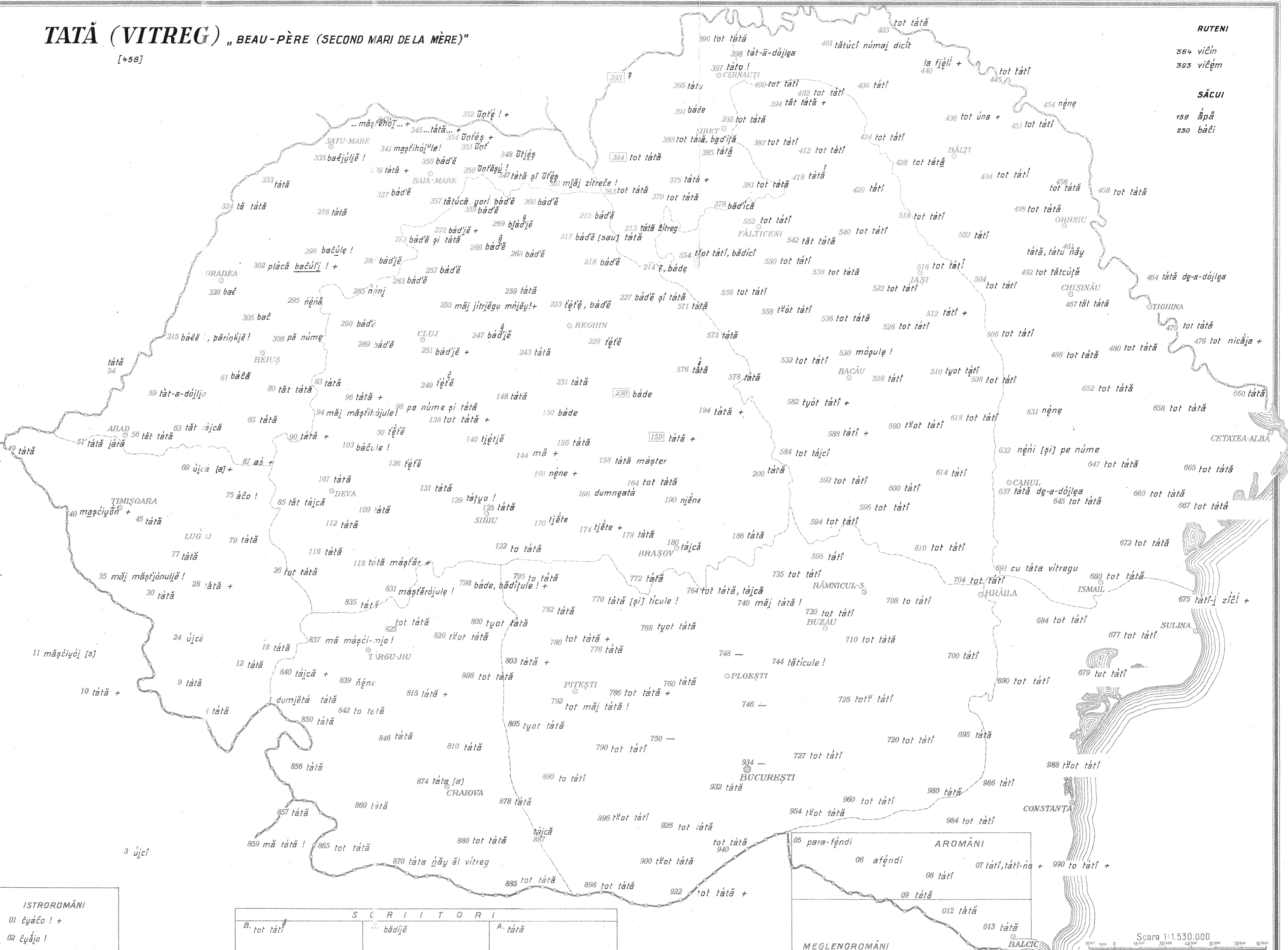
05 fēndi!; lăja mey
06 afēndi! +
07 tātu; tătîn
08 nēni!; afēndi!; tătī; tătîn
09 tătă!; [e]
012 tătī!; tătîn
013 tătī!; tătîn +

Scara 1:1.530.000

TATA (VITREG) „BEAU-PÈRE (SECOND MARI DE LA MÈRE)”

[+58]

- I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Dacă, Doamne ferește, și-a murit tata, cum îi zici, „la acela” care s'a căsătorit cu mama d-tale, atunci când vrei să vorbești cu el?
Pluralul l-am întrebat astfel: La doi, cum le-ai zice?
II. 10. Zic astfel cei „mai mulți”.
28. Î se zice astfel, deși, „nu e tată bun”.
40. Î se zice și „în față”.
69. Când e „mai bătrân”, iar brăta când e „mai tânăr”.
87. Zic astfel „mai ales când nu mi-e tată bun”.
90. Atunci când „se trezește cu el”, adică atunci când îl cunoaște de mic copil.
96. „Atunci când nu ești mănios cu el”.
118. „Nu se supără”, dacă îi zici astfel.
138. Dacă „nu e bătrân”, i se zice țepe!
144. „Î se zice tată și de către copilul care a rămas orfan când era mic”.
159. „Mai des i se zice bade”.
160. „Când eu sânt mai mare”.
174. „Dacă e mai bătrân”, iar „dacă e mai tânăr îi zic prietin”.
194. „Sau bade, când copilul e mai mare”.
251. Î se zice și „cum îl cheamă”, adică pe nume.
255. Și: bād'je.
270. Î se zice „și când e mai bătrân”.
302. „Te rog, baciule!”.
339. „dumhietă”, atunci când nu vrei să-i zici tată!
343. hăjda mășf'ehoj' să grăim!
345. vvoj' „sau” tată vvoj' pe nume.
352. „Dacă sânt mai mare”, adică mai în vrăstă.
354. „Dacă-l știu când a luat pe mama, că eram mare”.
375. cum i gustu omului „cum îi place omului”, așa i se zice.
394. „Dar zici cu žumătă de gură”.
436. Adică tătuți! [cf. harta 152].
440. Adică tătuți sau tătuțe! [cf. harta 152].
476. măcar cu de-a-s'ia „chiar silit fiind”.
512. Când ai fost crescut de el „de mititel”, altfel îi zici bād'ji sau mōșuli.
582. da cu de-a-s'ia i se zice.
588. tătuci îi zic „dacă îl iubesc mai tare”.
675. dunjatule tăt. „La Ruși se zice tu”.
780. „Dacă e cunoscut cu mama”.
786. „Când sânt mai mic”; dacă sânt mai mare îi zic nene.
798. „Dacă e mai bătrân”, i se zice mōșule!”.
803. Cel care știe că nu-i este tată, îi zice nene.
815. „Numai când sânt mai mic, dacă sânt mai mare îi zic ūnkule”.
840. „Când îmi place de el; dacă nu-mi place de el îi zic ūncă”.
922. „Dacă e rău, îi zic bărbătu mămi”.
990. „Nu-l deosebim” de tata ade-vărat.
01. „Îi spunem așa ca să nu-l supă localități”. În asemenea cazuri pe har-ram”.
07. Hiu di altu tăt!
III. Am reprodus toate răspunsurile

ISTROROMÂNII
01 *čyăco!* +
02 *čyăjo!*

S C R I I T O R I		
B. tot tăt!	3. bād'je	A. tătă

AROMÂNII
05 para-fēndi
06 afēndi
07 tăt, tăt-nō +
08 tăt!

MEGLENOROMÂNII
09 tătă
1012 tătă
1013 tătă

Scara 1:1.530.000

primite.
In cazurile când n'am pus în-trebare, pe hartă, în locul răspunsului, am pus o linie mică.
Pluralul l-am întrebat în puține lumul II (ALRM. I, vol. II).
01. „Îi spunem așa ca să nu-l supă localități”. În asemenea cazuri pe har-ram”.
07. Hiu di altu tăt!
Acestă hartă să se compare cu harta 152 (TATA) și 154 (TATA VI-

TREG).
După materialul de limbă din a-treastă hartă am redactat harta colorată 214 (TATA VITREG) din vo-

01 *čyăco!* +
02 *čyăjo!*
05 para-fēndi
06 afēndi
07 tăt, tăt-nō +
08 tăt!
09 tătă
1012 tătă
1013 tătă

TATA VITREG „BEAU-PÈRE (SECOND MARI DE LA MÈRE)”

[+58 a]

I. După ce înregistram cuvântul sau cuvintele cu care se numește tatăl vitreg, foarte des am mai pus următoarea întrebare: Când te la vitreg nu-i de față și vorbești despre el cu altul, cum îi zici? Pluralul l-am întrebat astfel: La doi cum le-ai zice?

II. Zic astfel străinii.
 96. „Când vorbești despre el”.
 122. „Zic numai străinii”.
 129. Pluralul: doi tătini măștierei.
 227. Se zice „între străini”.
 239. „Zic cei care știu că nu le este tată”.
 363. „Nu știu cum se zice românește, numai nemfește”.
 370. În batjocură i se zice tată discorâji.

406. nu driăpt tată.
 436. ...și numără se numește?
 454. Se zice astfel pe bătrînii.
 458. nu-i tătu nău.
 516. Și: tăti de-a-doi.
 522. Căci „sa băgat de-a-gata în gospodărie”. [6] tată gitreg.
 600. Și: tăti vitreg la găji băieții săji „...la bieții băieții aceia” nu vîz cumu-i băti dac' nu-s a lui.
 922. ... nu prî m-ascult' cu jăl, nu prea mă ngăduj cu jăl „nu prea mă înfeleg, nu mă am bine cu el”.
 02. I se zice la căla ce se măia merita după a dōjle om.

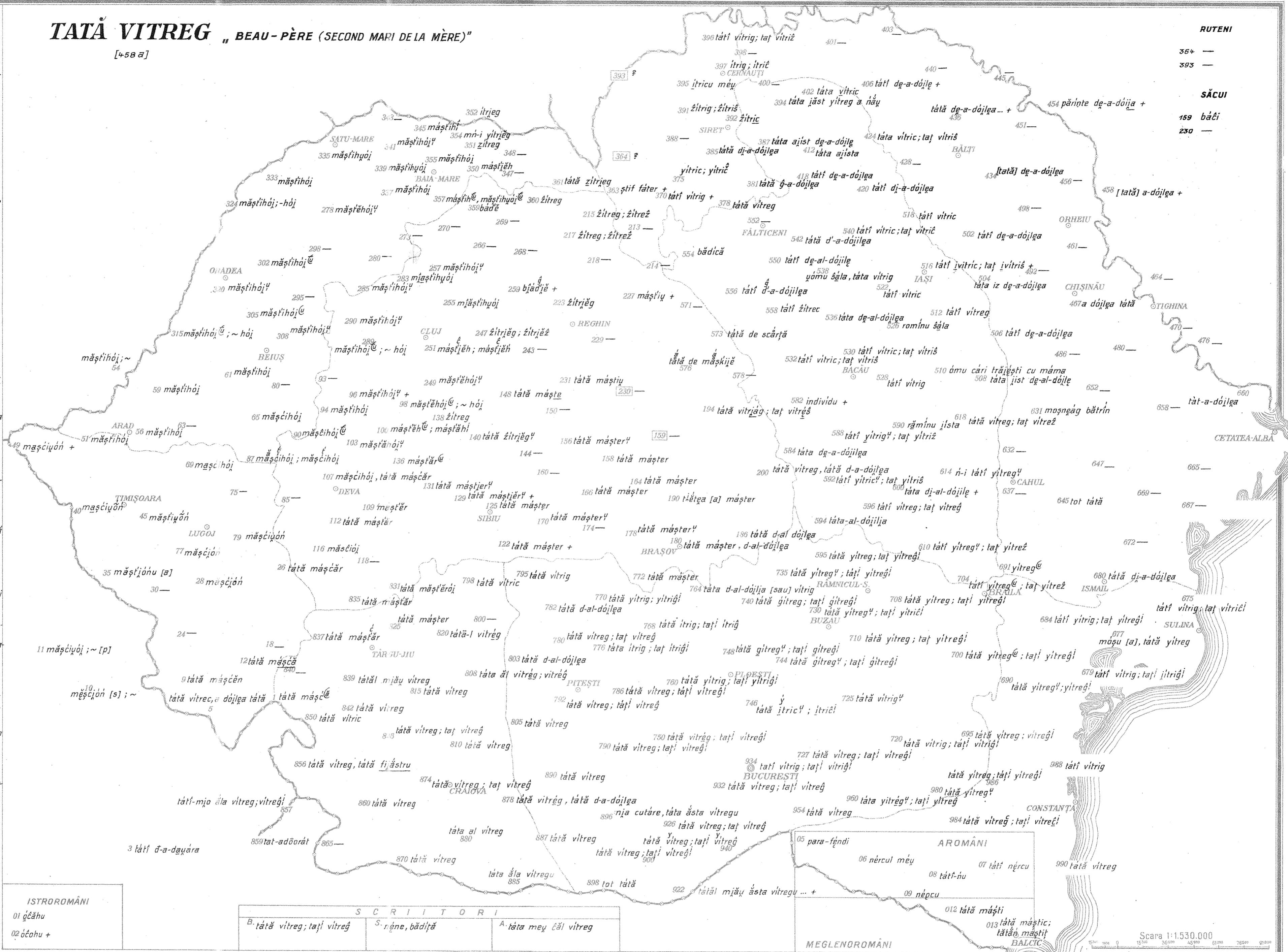
III. Această hartă, cu același titlu ca și harta precedentă (nr. 153), am redactat-o separând materialul de limbă primit la întrebarea +58.

Năm grupat materialul acestei întrebări pe aceeași hartă din două motive: a) există o deosebire destul de mare între termenii cu care se poate adresa cineva tatălui vitreg când acesta e prezent și între cei cu care este numit tatăl vitreg atunci când el nu e de față; b) reproducerea materialului de limbă pe aceeași hartă n'ar fi permis cititorului să recunoască și să studieze această situație atât de interesantă din punct de vedere lingvistic.

Partea subiectivă din aceste răspunsuri și raporturile dintre fiu și tată vitreg sînt ilustrate de notele celor două hărți.

La reproducerea materialului n'am arătat cazurile când n'am întrebat pluralul.

Această hartă să se compare cu harta TATA VITREG (nr. 153) și cu harta TATA (nr. 152).

RUTENI
 364 —
 393 —
 SĂCUI
 159 băci
 230 —

ISTROROMÂNII
 01 dăhu
 02 ôcohu +

S C R I I T O R I		
B. <u>tată vitreg; tați vitreg</u>	S. <u>rene, badiță</u>	A. <u>tata meș căi vitreg</u>

AROMÂNII
 05 para-fendi
 06 nercul méy
 07 táti nercu
 08 táti-nu
 09 nercu
 10 táti máști
 013 táti máști
 táti máști

MEGLENOROMÂNII
 Scara 1:1.530.000

MAMĂ „MÈRE”

[459]

I. Întrebarea am pus-o astfel: La mama d-tale adevărată, care te-a făcut și te-a crescut, cum li zici?

Pluralul l-am întrebat astfel: La două, cum le zici?

II. 18. Se mai zice și mumiță și măică.

28. „Dacă e mai bătrână i se zice măică”.

69. Și: măică.

128. „Când vorbesc despre ea zic mumiță”.

158. Și: mumiță; mumițe.

166. „Întrii zic mamiță”... Jumătate satul zice mumiță, iar cealaltă jumătate mamiță”.

217. „Înainte vreme se zicea mamiță”.

273. Și: măică; măię.

335. Pluralul măię se întebuținează „rar”.

337. Și: mamiță; mamițe.

339. „Când vorbesc cu alții despre ea zic măică mē”... Nu se zice mamiță”.

351. Și: mamiță dulcē.

366. „Când o strigi, zici mamiță”.

418. mamiță-i!

476. „Copiii zic astăzi mucița”.

486. „Dacă m'a învățat de mititel să o dezmiard, li zic și mucița”.

508. „Înainte vreme se zicea mamiță și o strigam mamiță-i!”

530. I se zice și nātă.

540. „Când o chemi, strigi: mami-hai!”

590. sau mamiță, mamiță, mamiță-i!

655. mamiță se zice rar”.

689. „Dacă e bună li zic mamiță”.

730. „Și la călugărițe le zicem măică”.

744. „O chem mamiță!”

770. „Când copiii sânt mici li zic mico!”

786. Vocativul e mamiță!

790. „Când e bătrână li zic mamiță”.

900. „Alții zic măică; măię, mamiță; -cūțe, cum s'au obișnuit”.

980. „Sau mamiță, cum e obiceiul”.

988. „Înainte vreme se zicea mumi”.

06. „Când vorbesc despre ea zic mumiță”.

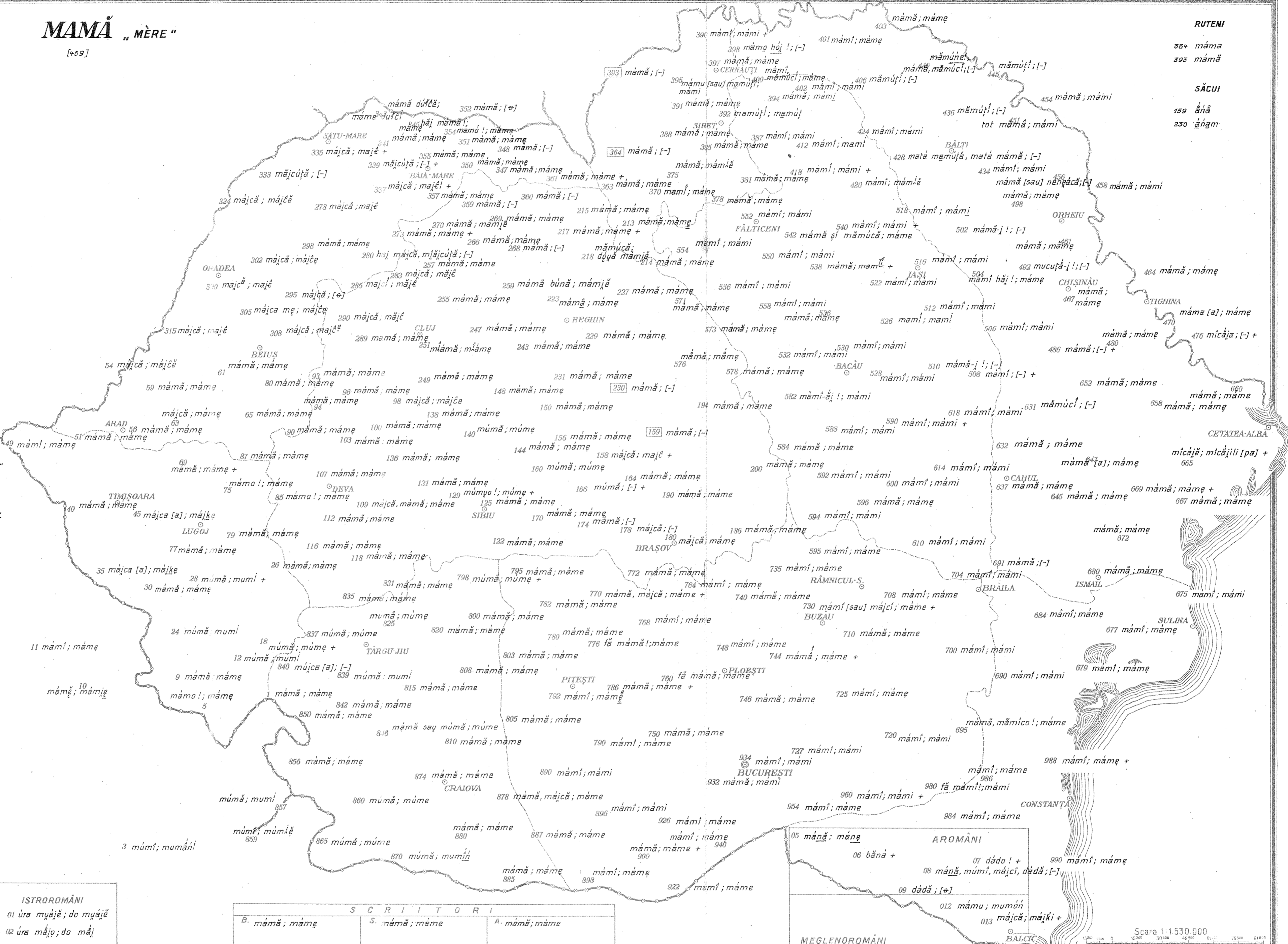
07. „dada mīă, zic când vorbesc cu altul”.

013. Vocativul este măică!

III. Am reprodus tot materialul cules.

Această hartă să se confrunte cu hărțile MAMĂ (VITREGĂ) (nr. 156) și MAMĂ VITREGĂ (nr. 157).

După materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 215 (MAMĂ, hartă lexicală) și 216 (SUNETUL ă în MAMĂ) din volumul II (ALR.M.II, vol.II).

ISTROROMÂNII
01 ăra mamiță; do mamiță
02 ăra mamiță; do mamiță

SCRITORII

B. mamiță; mamițe	S. mamiță; mamițe	A. mamiță; mamițe
-------------------	-------------------	-------------------

AROMÂNII
05 mamiță; mamițe
06 băna +
07 dada! +
08 mamiță, mumiță, măică, dada; [-]
09 dada; [e]
102 mamiță; mamițe
103 măică; măię +

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

RUTENII
364 mamiță
393 mamiță

SĂCUII
159 ăna
230 ănam

mamiță [a]; mamițe
476 micăia; [-] +

mamiță; mamițe
660 mamiță; mamițe
658 mamiță; mamițe

mamiță; mamițe
672 mamiță; mamițe
680 mamiță; mamițe

mamiță; mamițe
675 mamiță; mamițe
684 mamiță; mamițe

mamiță; mamițe
690 mamiță; mamițe
691 mamiță; [-]

mamiță; mamițe
698 mamiță; mamițe +

mamiță; mamițe
980 fă mamiță; mamițe
984 mamiță; mamițe

mamiță; mamițe
990 mamiță; mamițe

MAMĂ (VITREGĂ) „BELLE-MÈRE (SECONDE FEMME DU PÈRE)”

[+61]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
 Dacă, Doamne ferește, ți-a murit mama și tata d-tale și căsătorit a doua oară, cum îi zici la mama a-cesta, când vrei să vorbești cu ea?
II. 2a. „Dacă e mai bătrână”. Dacă e mai tânără îi zic dădă.
 96. „Dacă am avut obiceiul să-i zic mamă”.
 107. „Dacă e mai tânără îi zic nână”.
 194. „Când sânt mai mare îi zic lăle”.

295. „Nu se supără dacă-i zic așa”.
 290. Îi zic „lăle, dacă e mai tânără”.
 315. Sau nână cutare (îi spun numele).
 333. „Dacă e bătrână”. „Dacă e tânără îi zic nână”.

345. mămă-i d'înt-aele 'mamă îi zic cu toate acestea'.
 352. Îi zic așa, „dacă sânt mai mare”.
 359. I se zice „și de față și de dos”.

375. [Zic acestei mame] care cum să lovăsc copiii, adică așa cum se obișnuesc. Cu mama vitregă se întâmplă că „ori copiii umplu lumea, ori ea nu trăiește cu copiii”.
 398. Zic așa „o seamă”.
 394. „Dacă e mai mare”, iar mătuși dacă e mai bătrână”.

401. Informatorul a adăugat: da lăle lăle, adică e o lipitură.
 461. după lăle, observă informatorul.
 512. „Dacă am fost mic când s-a căsătorit cu tata”. Altfel îi zic lăle.
 540. dac-o fini tata, adăugă informatorul.

554. „Mai rar i se zice mămă”.
 590. Îi zici numai dăci vrăi, însă nu cu tuată înimă.
 700. „Nu se supără”.

780. Și: lăle, dacă sânt mai mare”.
 786. „Dacă sânt mai mare îi zic lăle”.
 795. „sau lăle, dacă nu ești obișnuit să-i zici mamă”.

798. „Dacă e mai bătrână”. Se mai zice și tuse, lăle și lăle.
 803. „Cel care știe că nu e mama lui îi zice lăle”.

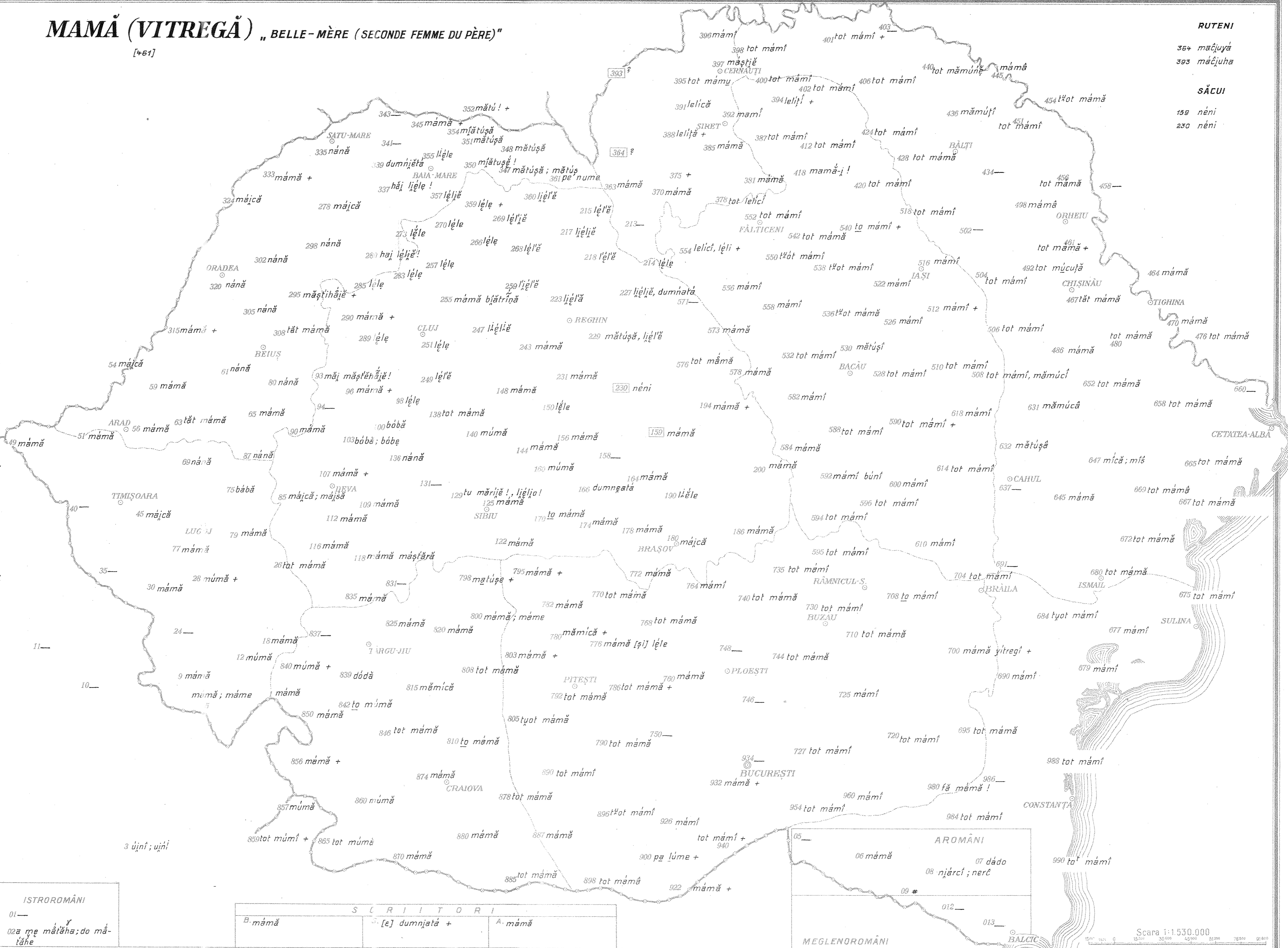
840. Și: „mămă, dacă e mai bătrână și nu știu că nu mi-e mamă”.
 856. Și: mumă, mujcă, măică.
 859. Adăugă informatorul: dă siliă.
 900. Adică „pe nume”, atunci „când ești mai mare”. Dacă „ești mai mic îi zici lăle, lăle, iar dacă ea e mai bătrână, mămă”.

922. Adăugă informatorul: mă ja tata dă par că n-o băg ț șiamă.
 932. Căci trebuie „să-i porți respectul”.
 940. Adăugă informatorul: îi zic că n-aj că făcē.

5. „Nu cunosc un cuvânt special”. În orașe se zice mată.
III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

În cazurile când n'am pus întrebarea, pe hartă, în locul răspunsului, există o linie mică.
 Pluralul l-am întregat în puține localități. Pe hartă n'am făcut nici o mențiune în cazurile când nu l-am întregat.

Această hartă să se confrunte cu harta MAMĂ (nr. 155) și cu MAMĂ VITREGĂ (nr. 157).
 După materialul de limbă din această hartă am redactat harta colorată 217 (MAMĂ (VITREGĂ)) din volu-

ISTROROMÂNII
 01 —
 02a me mățăha; do mățăha

S C R I T O R I		
B. mămă	[e] dumnjată +	A. mămă

AROMÂNII
 05 —
 06 mămă
 07 dădo
 08 njărci; nerč
 09 *
 012 —
 013 —

Scara 1:1530.000

MAMĂ VITREGĂ „MARĂTRE”

[+61 a]

I. După ce înregistram cuvântul sau cuvintele cu care se numește mama vitregă, foarte des am mai pus următoarea întrebare: Când mama vitregă nu-i „de față” și vorbești despre ea cu altul, cum îi zici?

Pluralul l-am întrebat astfel: La două, cum le-ai zice?

II. 563. „Vine pe nemțește”.

552. „Mai des se zice mămă de-a-doișle”.

573. Sau mămă dj-a-doișle.

677. Și: mămă yltregă; mămă yltregă.

610. „nu jă bună”.

990 [k] yltregă.

07. Și: mămă.

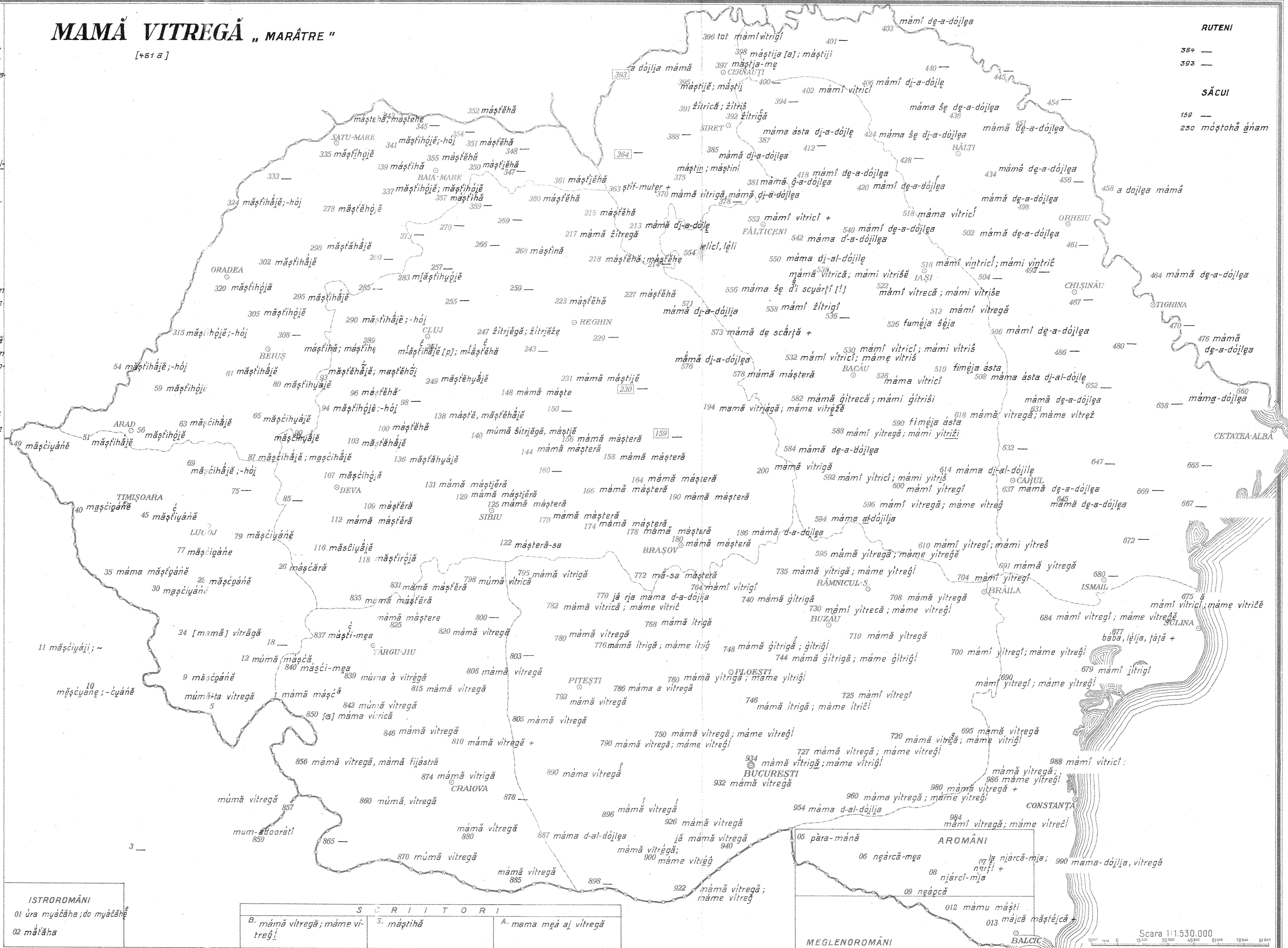
013. măjki mășteiki [p].

III. Această hartă, cu același titlu ca și harta precedentă (nr. 156), am redactat-o separând materialul de limbă primit la întrebarea +61. N-am putut grupa materialul acestei întrebări pe aceeași hartă din aceleași motive pe care le-am arătat în harta 154 (cap. III din note).

Materialul de limbă cules, atât de interesant din punct de vedere lingvistic, justifică această separare și permite o interpretare mai ușoară.

Pluralul l-am întrebat numai în câteva localități.

Această hartă să se confrunte cu hărțile 156 (MAMĂ VITREGĂ) și 155 (MAMĂ).

- RUTENI
- 354 —
- 393 —
- SĂCUI
- 159 —
- 230 măștohă gnam

ISTROROMÂNI
01 úra myăcăha; do myăcăhă
02 mătăha

S C R I I T O R I		
B. mămă vitregă; mămă vitregă	S. măștihă	A. mămă vitregă

MEGLENOROMÂNI

05 para-mănă

06 ngărcă-mă

08 njărcă-mja; njărcă-mja +

09 ngăpcă

012 mămă măști

013 măjică mășteică

990 mămă-doișle, vitregă

Scara 1:1.530.000

MAMĂ-TA „TA MÈRE”

[460]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum zici către un copil când vrei
să se ducă la mama care l-a fă-
cut ?

II. 79. Sa răspuns: *múma copilului.*

85. Și: *ásta-j múmă-ta mă?*

166. Și: *múmă-ta.*

223. Sa răspuns: *măma lui.*

269. Ori: *mă-ta.*

270. *măma cutărie-tă cyoptil* ‘ma-
ma cutăruvi copil’.

285. *măica pruncului ajăstuię.*

370. Ori: *măma tá.*

410. Și: *fași mă-ta, măj băjeți?*

470. Ori: *la măma.*

486. Și: *mucú-ta.*

508. Și: *la mămú-ta.*

542. Și: *mămú-ta.*

637. Și: *o băitú mă-ta.*

835. Și: *[ə] múmă-ta.*

900. *dú-te la mă-ta tá care tí-a*

făcút pă tíne.

B. Se zice astfel într-un ‘graiu
intim’. Forma obișnuită este: *măj-
că-ta.*

08. Și: *la măna-tá, tá măica-tá, tá*

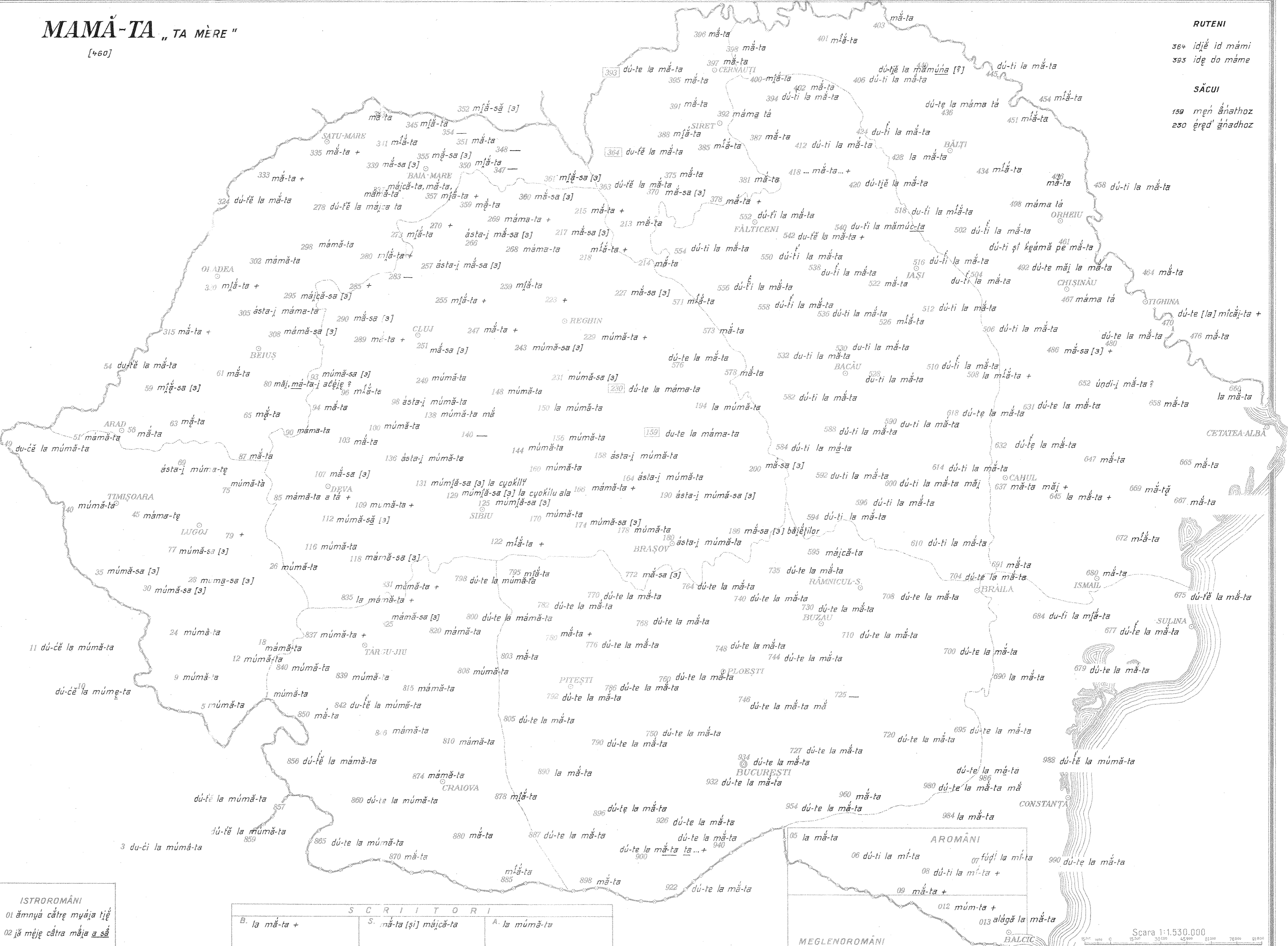
dădú-ta.

III. Am reprodus toate răspunsurile
primite.

În mai multe comune informa-
torii au răspuns gândindu-se la
persoana a treia. Aceste cazuri mi
se pare că trebuie atribuite unor
conversații suplimentare pe care
le-am avut adesea cu informatorii,
după ce le puneam întrebarea ară-
tată în capitolul I. Pentru ca citi-
torul să poată recunoaște mai ușor
aceste cazuri, am trecut pe hartă,
în urma răspunsului, o cifră în pa-
ranteză (de exemplu, răspunsurile
din 28, 30, 35, 59, etc.).

Incidental, pentru persoana a
treia am mai înregistrat următoa-
rele forme: *múmă-sa* (în 109, 229
și 831), *múm-sa* (în 012), *mă-sa* (în
245, 247, 289, 333, 335, 645, 790 și 09),
mă-sa (în 315), *mă-sa* (în 122, 240,
255, 280, 320 și 357) și *mú-ta* (în 037).

După materialul de limbă din
această hartă am redactat harta
colorată 216 din volumul II (ALR.I,
vol. II).

RUTENI
364 *idjé id mámi*
393 *idjé do máme*

SĂCUI
159 *męn ánthoz*
230 *ęręd' ánthoz*

ISTROROMÂNII
01 *ámnyá cátre myája tíę*
02 *já méję cátra mája a sá*

S C R I I T O R I		
B. <i>la mă-ta +</i>	S. <i>mă-ta [și] măj-că-ta</i>	A. <i>la múmă-ta</i>

AROMÂNII
05 *la mă-ta*
06 *dú-ti la mí-ta*
07 *fúđi la mí-ta*
08 *dú-ti la mí-ta +*
09 *mă-ta +*
012 *múm-ta +*
013 *alágá la mă-ta*

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

FRATE „FRÈRE”

[462]

I. Întrebare indirectă pusă astfel:
 Ce neam (rudă) ești d-ta cu alt copil
 făcut de mama d-tale? Pentru a primi
 pluralul, am întrebât: La doi
 sau la mai mulți, cum le spuneți?

II. *frați-su* 'fratele său'.

454. *măi fraților!*

504. *frăți-no* 'fratele meu'.

540. *frăți-no* 'fratele meu'.

594. *frăți-no* 'fratele meu'.

608. *frăte-mău*.

665. *frăte-mnio*.

III. Harta aceasta cuprinde și formele
 din plural. Ordinea de reproducere este
 cea fixată prin felul cum am pus
 întrebarea. Când răspunsul a fost dat
 în plural, am făcut mențiune printr-o
 abreviațiune pusă în paranteză. În
 cele mai multe cazuri răspunsurile
 încep cu singularul; pluralul urmează
 după punct și virgulă.

Câteva răspunsuri prezintă cu-
 vântul FRATE urmat de pronumele
 posesiv MIEU (în 504, 540, 594, 608, 660,
 676 și 685).

FRATE fiind un cuvânt general,
 răspunsurile oferă interesante par-
 ticularități fonetice. O parte din ace-
 ste particularități le-am ilustrat în
 hărțile colorate.

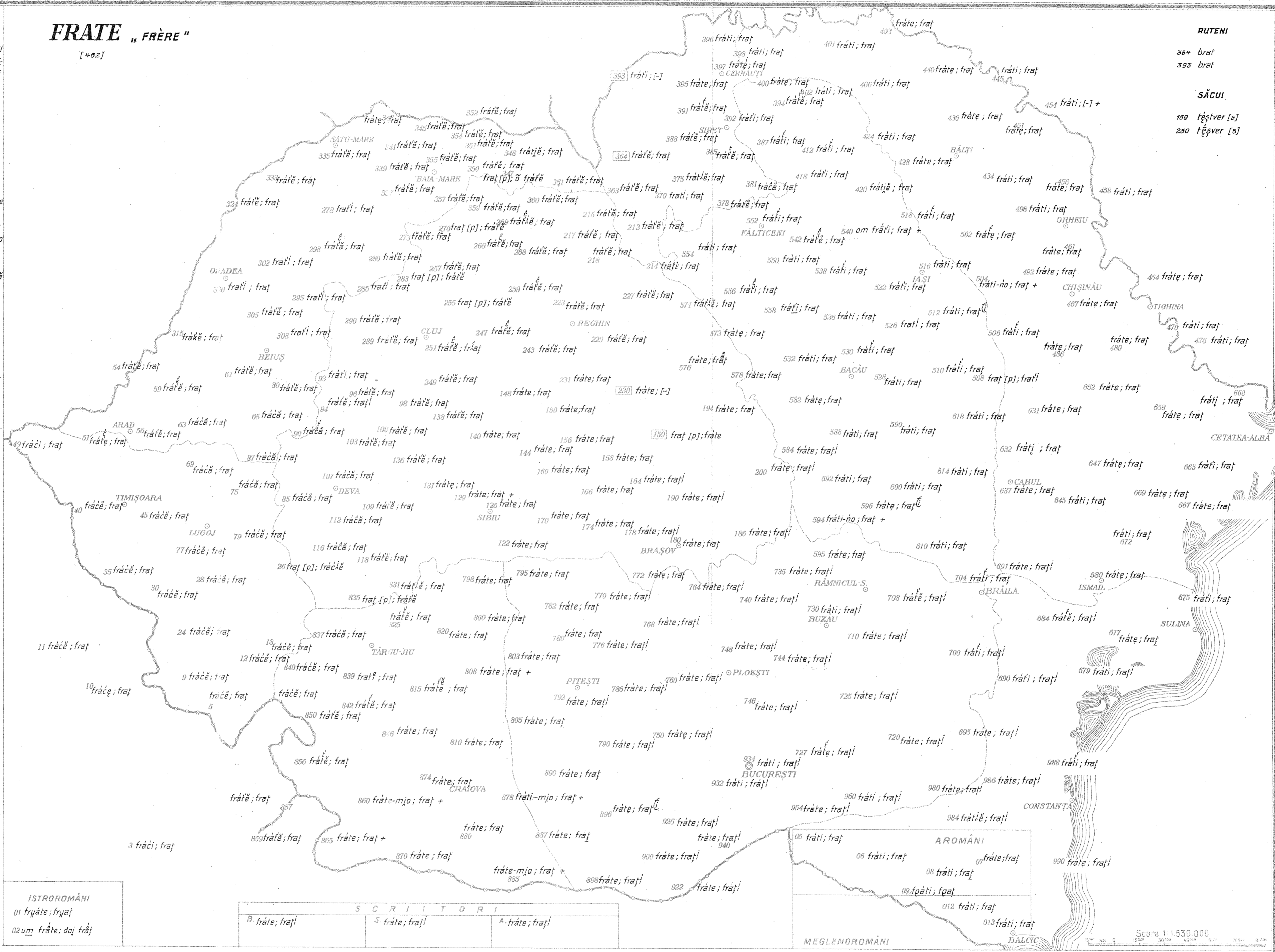
După materialul acestei hărți am
 făcut următoarele hărți colorate: 219 (Pa-
 latalizarea lui T în FRATE), 220 (Sunetul
 E în FRATE), 221 (Pluralul FRATE) din
 volumul II (ALR. I, vol. II).

RUTENI

364 brat
393 brat

SĂCUI

159 țesțver [s]
250 țesțver [s]

ISTRO-ROMĂNI
 01 frăte; fraț
 02 um frăte; doj frăț

S C R I T O R I		
B. frăte; fraț	S. frăte; fraț	A. frăte; fraț

AROMĂNI
 05 frăti; fraț
 06 frăti; fraț
 08 frăti; fraț
 07 frăte; fraț
 09 frăti; fraț
 012 frăti; fraț
 013 frăti; fraț

Scara 1:1.530.000

FRATE BUN „FRÈRE GERMAIN”

[*65]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi zici (spui) fratelui d-tale, dacă amândoi sântei mătuși din același tată și din aceeași mamă?

II. +s. ... și dupră mămă și dupră tătă.

251. Is căputăf, se zice „despre bărbaiți sau femeile căsătorite a doua oară”.

270. și: frăț dūlcē; frăț dūlc.

355. și: frățūc.

394. ori-și-cum îi lăt frățē-j.

445. frățī ș-atlī frate și atāt.

451. [K] drept.

615. ... și dupe mămă și dupe tătă.

990. și: frățī vitregī [p].

02. Căsta frățē-j bur căla vātu nu-j bur.

07. di ună mămă și di un tătă.

012. ... și de ună mămă.

III. Pluralul l-am înregistrat în puține comune. Câteva răspunsuri prezintă numai forma din plural, fiindcă astfel au răspuns informatorii.

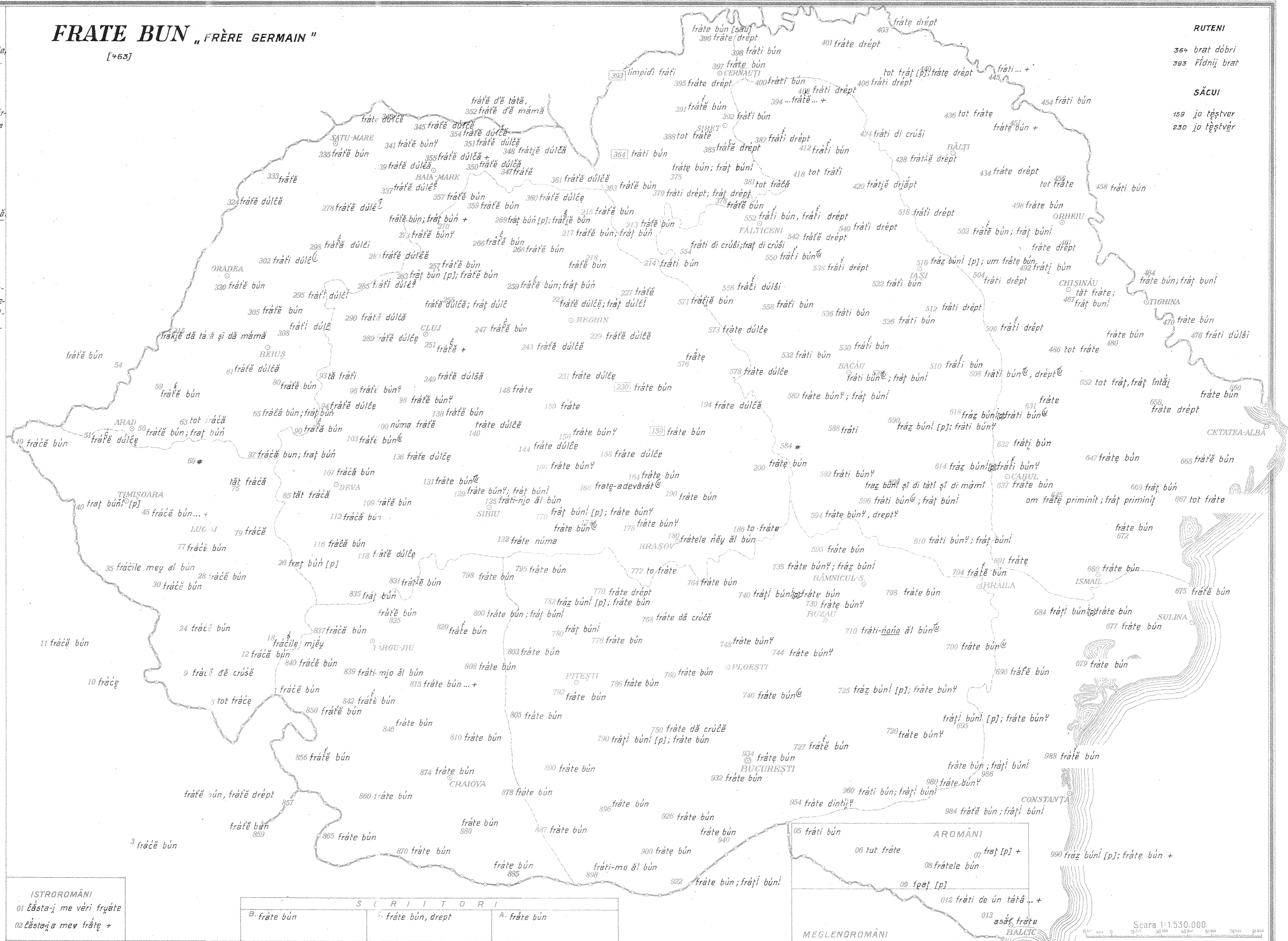
Pentru răspândirea geografică a variantelor lexicale să se vadă harta colorată 222 din volumul II (A.L.R.M. I, vol. II).

RUTENI

364 brat dōbri
393 řidnīj brat

SĂCUI

159 jo tēštver
230 jo tēštver

ISTROROMĂNI
01 Căsta-j me veri frățē
02 Căsta-j me frățē +

S C R I T O R I		
B. frățē bŭn	5. frățē bŭn, drept	A. frățē bŭn

AROMĂNI
05 frățī bŭn
06 tut frățē
07 frăț [p] +
08 frățele bŭn
09 frăț [p]
102 frățī de ūn tătă... +
013 asăj frățē

MEGLENOROMĂNI

Scara 1:1.530.000

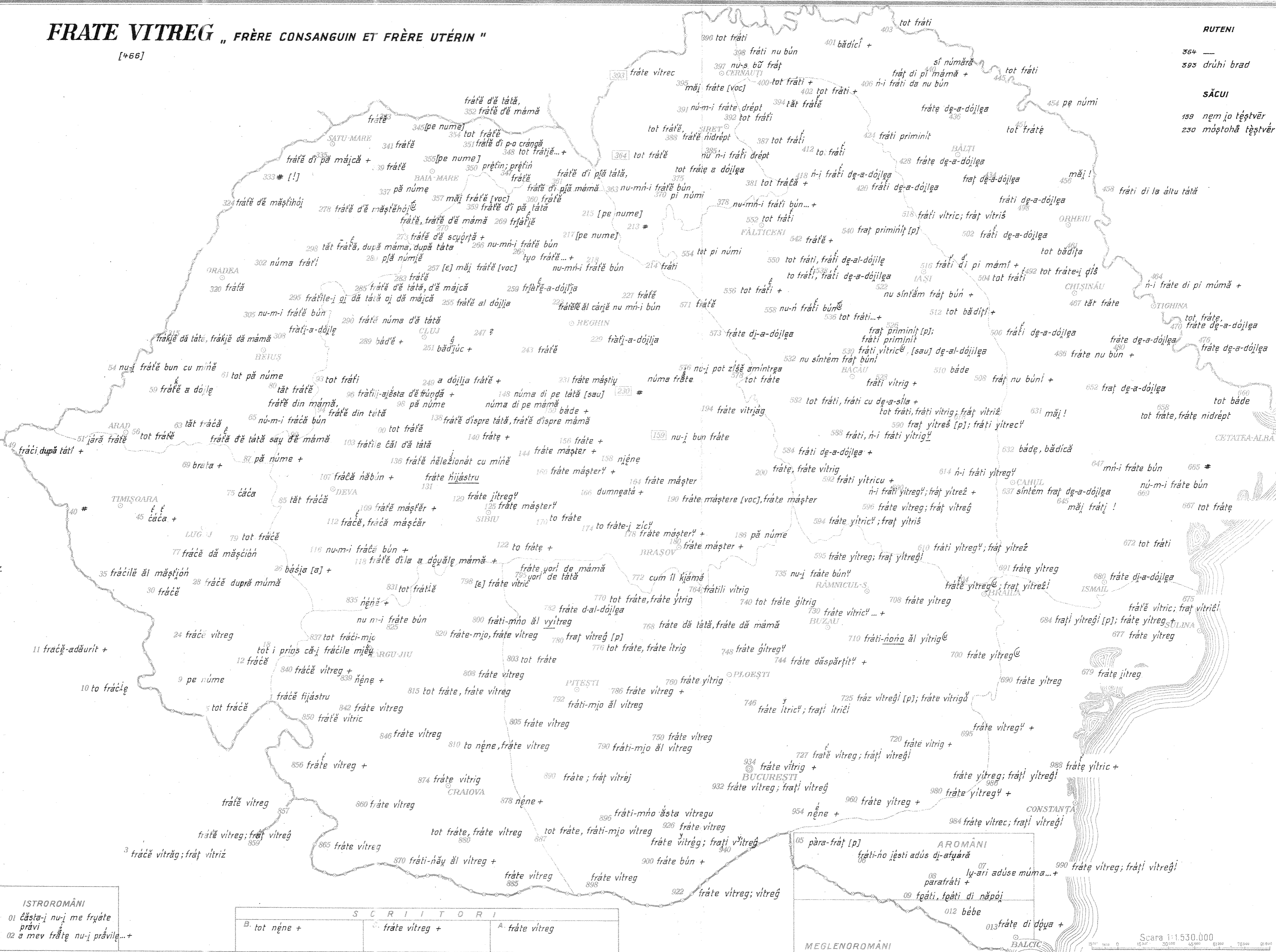
FRATE VITREG „FRÈRE CONSANGUIN ET FRÈRE UTÉRIN”

[+66]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi zici la fratele d-tale, atunci când d-ta și el n'aveți (nu sânteiți de la) același tată sau (ori) aceeași mamă?*

II. *11. „frate adaus”.*

- 26. „Când e mai bătrân”.
- 45. „Când e mai mare decât mine”.
- 49. nu-i frăci bûn.
- 69. „Dacă e mai mare”.
- 87. „Se zice astfel chiar dacă e mai mare decât mine”.
- 96. „Nu se supără, dacă îi spun așa”.
- 107. Când nu e prezent. „În față i se zice frăcă”.
- 109. „Când e mai mare i se zice țigă”.
- 116. „Îi zic pe nume, chiar dacă e mai mare decât mine”.
- 118. i se adresează: măi frăț!
- 122. Străinii îl numesc: frate mășter, frăji-so.
- 140. nu suntem frați buni.
- 144. „Când vorbesc despre el”.
- 150. „Când e mai mare decât mine”.
- 155. Când nu e prezent, i se zice mășter!
- 160. „Când îi spun cuiva”.
- 165. Despre el se zice frate mășter!
- 179. „Îi strig: măi!, dacă e mai mic”.
- 180. Îi chem: mă țigări-al nostru!
- 249. despre tată, despre mamă, nu-mn-i frăț bûn!
- 251. „Dacă e mai mare”.
- 268. ... da știți uoimii că nu-i frăț bûn.
- 273. În batjocură. Și: nu-mn-i frăț bûn!
- 289. „Când e mai mare decât mine”.
- 335. nu-mn-i frăț duleț!
- 348. ... da nûmaj djă tată!
- 378. ... nûmaj d'i pi tată, nûmaj d'i pi mamă!
- 381. nu-n-i frăț bûn, n-i nûmaj d'i pe mamă!
- 400. fraț gtorlocă!
- 401. „Dacă e mai mare”.
- 402. da di țormi!
- 440. Sau fraț di pi tată!
- 464. frate di pi tată, nu n-i frăț bûn.
- 486. Și: frate di pi mamă, frate di pi tată!
- 508. „Când vorbești cu el, îi spui pi nûmi cum îl țegăm! pi dîosu.
- 512. frate vitreg, când vorbești cu altul.
- 516. say frate di pi tată!
- 522. Când mă adresez zic: măi vasili!
- 528. „Îi strig pi nûmi sau măi frate!”
- 536. ... da nu-i zic cu țigă ținima.
- 542. frate d-a-dojleă, când vorbesc cu altul!
- 556. „frățili di pi tată, frățili di pi mamă, când vorbesc cu altul”.
- 582. „Numai mama și tata țin socoteală” de acest fapt.
- 584. „Se zice astăzi”. „Înainte s'a zis frate litreg”.
- 592. „Când vorbești cu el, îi zici tot frate!”.
- 600. nûmaj di mamă suntem frăț bûni.
- 604. „Când vorbesc cu altul”.
- 605. măi frate-mjo! hai să stăm dă vorbă!
- 720. „măi frate-mjo!”, când mă adresez lui”.
- 730. ... da-i zic! pe nume.
- 744. măi frățimjule!
- 765. Și: frate-mjo! ăla vitregu.
- 835. „Dacă e mai mare”.
- 839. „Dacă e mai mare”.
- 840. „frate-mjo, când mă adresez”.
- 866. Și: frate frățstru și soră frățstru
- 870. „Nu se zice frățstru”.
- 878. „Când e mai mic, îi zic pe țume”.
- 900. „Când stau bine cu el”. „Mă adresez: că măi faț frate-mjo?”
- 839. Când vorbesc cu altul; zic: frățili
- 840. „frate-mjo, când mă adresez”.
- 934. „Îi chem: frate-mjo”.
- 954. „Dacă e mai mare”.
- 960. „Mă adresez: măi frate-no!”.
- 988. [K] vitric.
- B. „Dacă e mai mare”.
- S. Se adresează după felul cum sânt raporturile dintre acești frați.
- 02. ... măr-ke n-are pravile răzom.
- 07. ... nu țose alihja frate.
- 08. „Când vorbesc cu altul despre tunci când se vorbește cu cineva despre el. La această din urmă categorie aparțin termenii FRATE VITREG, MAȘTER, etc.
- III. Se pare că și în cazul acesta (cf. hărțile 153, 154, 155 și 157) există doi țatăn [p].
- Explicația „mai mare” din notele precedente, dată de informatori, are înțelesul de „mai în vârstă”, adică „mai bătrân”.
- Această hartă să se confrunte

ISTROROMÂNÎ
 01 țăsta-i nu-i me frățate pravi
 02 a mev frățte nu-i pravile...+

S C R I T O R Î		
B		A
tot nene +	frate vitreg +	frate vitreg

AROMÂNÎ
 07 țig-ari aduse muma...+
 08 parafrați +
 09 țgăti, țgăti di năpôj
 012 bebe
 013 frate di doja +

Scara 1:1.530.000

RUTENI
 364 —
 393 druhi brad

SĂCUI
 199 nem jo țestvër
 230 mōștohă țestvër

NENE (BADE) „TERME DE RESPECT EN PARLANT À UN FRÈRE AÎNÉ”

[+64]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: La fratele d-tale mai mare (mai în vârstă) decât d-ta, cum îi zici, când nu vrei să-i zici pe nume?

II.1. „Numele nu se zice”, înțelegându-se că e vorba de fratele mai în vârstă.

- 69. „Sânt tot una”, adică au aceeași valoare semantică.
- 90. *ilij* e nume propriu.
- 93. „Chiar dacă e mai bătrân”.
- 94. „Rar se zice d-ta”.
- 96. Sau i se spune „pe nume”.
- 110. *frățele ăi mai bătrîn*.
- 174. *frățele ăi mare*!
- 180. *și: mă ăi mare!*
- 251. *măi băd’juculj!*
- 323. *N’a avut frați mai mari*.
- 337. „i se zice și pe nume”.
- 343. „*căl d’întîi c-aș grăi căva*”.
- 345. „și pe nume”.
- 347. *măi găvri [Gavril] zină tu ncôcș!*

348. „*li zici astfel dacă-i mai mare și nu-i domn*”. Când e „domn”, îi zici *dumăta*. Așa e obiceiul.

- 350. Sau: *măi frăț!*
- 352. *și pe nume*.
- 363. „Nu se zice nici nene, nici bade”.
- 365. Sau: *a nostru șăl mărij*.
- 392. Când e *hăt mai mărlă*.
- 400. *‘bade-hăj’*.
- 502. *și: frăți-nô șăl mai mări*.
- 508. *bădică-i [voc]*. Astăzi se zice *băd’ji*, iar în Muntenia, *nēni*.
- 598. „Când e ceva mai mic îi zic *băd’jă*”.

- 677. „Se zice mai des”. Se aude însă și *nēnja [a]*.
- 750. *și: nenicule [voc]*.
- 772. *și: nenicule [voc]*.
- 900. „Alții zic *nēne*”.

5. „Se întrebuințează mai mult în orașe; la sate se zice *băd’jă*. Se întrebuințează însă și *amândouă*”.

- 01. *me frățe măi betăr*.
- 02. *a mev frățe iă mai betăr. ur iă mai mărlă, ur iă mai mic. rupj căla a treijle iă înca mai mic*.

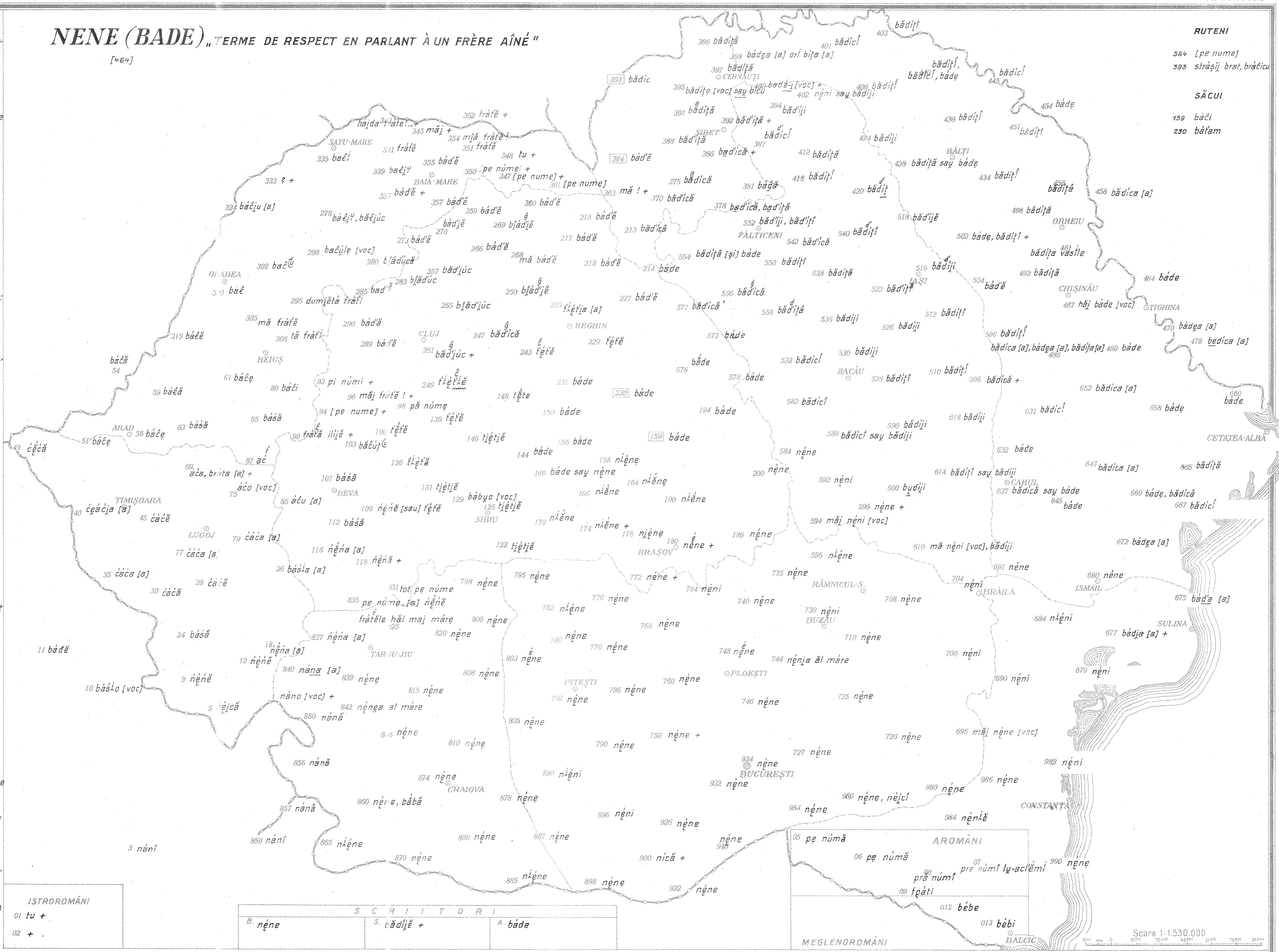
III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

Formele de vocativ pe care le-am crezut sigure, le-am indicat printr-o abreviație pusă în paranteză. Se pare însă că există forme de vocativ și în alte răspunsuri date de informatori.

Bogăția termenilor înregistrați ne arată respectul de care se bucură un frate mai în vârstă, în raport cu frații mai mici.

Harta aceasta trebuie confruntată cu harta 202 (BADE).

După materialul acestei hărți s’a făcut harta colorată 224 (NENE (BADE)) din volumul II (ALR.M.I, vol. II).

ISTOROMĂNI
01 tu +
02 +

S C R I T O R I		
B. nēne	S. băd’jă +	A. bade

AROMĂNI
05 pe nómă
06 pe nómă
07 pre nómí
08 nómí ly-ac’lēmí
09 fpáti
012 bébe
013 bébi

MEGLENOROMĂNI

Scara 1:1.530.000

RUTENI
364 [pe nume]
393 strășji brat, brădicu

SĂCUI
159 báci
230 bătăm

SORĂ-MEA „MA SÆUR”

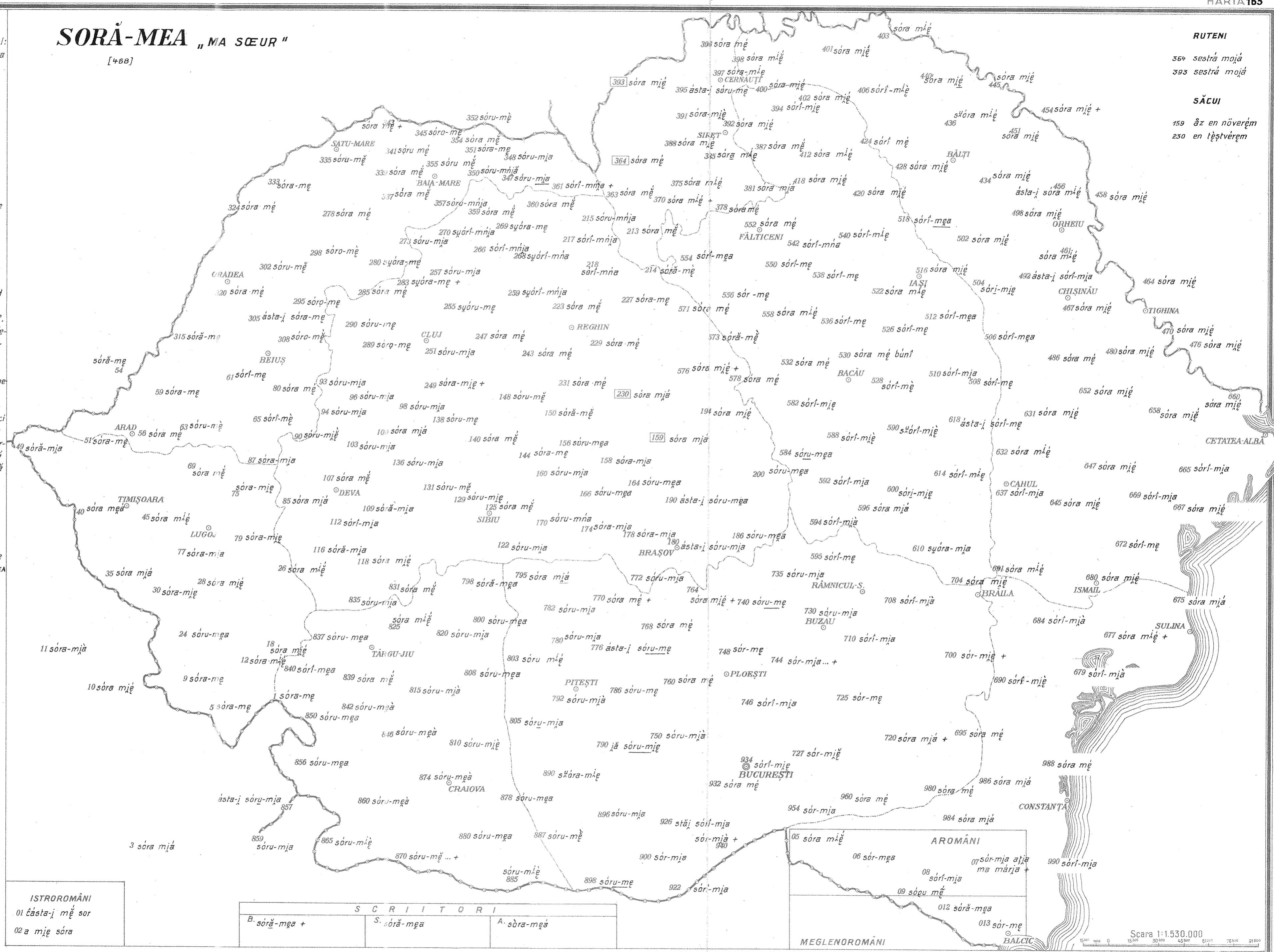
[468]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Dacă vrei să-mi spui mie că asta e sora d-tale și nu a mea, cum zici ?

- II.229. și: sôri-mê.
 - 283. pîă sÿora-mê.
 - 343. sôrele mîîlê [p].
 - 361. și: sÿôru-mîja.
 - 370. și: sôr'la, sôra lûj.
 - 454. și: surôrlê mîîle.
 - 576. l se zice și sôră dîlçê.
 - 677. sau sôri-mîj.
 - 700. [k] sôr-mîj-mîj.
 - 720. și: sôr-mîj-mîj... Când trece pe drum zic: jă sôr-mîj-mîj.
 - 744. sôr-mîj mică.
 - 764. și: sôru-mîj.
 - 770. [k] sôru-mê.
 - 870. sôru-mê a mică.
 - 894. sôra mîj [L].
- B. „Aș scrie sôră-mêa”... „Când vorbesc, zic sôr-mêa”.
- 07. “sora mea cea mai mare”.

III. Am reprodus răspunsurile în felul cum le-am primit de la informatori.
Prin liniara pe care am pus-o între substantivul soră și pronumele MEA, am arătat cazurile când aceste două cuvinte au fost pronunțate de informatori fără nici o pauză, ca și când ar fi vorba de un singur cuvânt. Când informatorii înșiși au făcut o scurtă pauză în pronunțare, pe hartă cuvintele poartă fiecare accent și nu sânt legate printr-o liniară.

Materialul de limbă din această hartă l-am grupat în hărțile colorate 229 și 230 din volumul II, arătând formele pe care le au cuvintele soră și MEA în această construcție.

RUTENI
364 sestră moją
393 sestră moją

SĂCUI
159 șz en nôverem
250 en țestverem

ISTROROMÂNII
01 căsta-j mîj sor
02 a mîj sora

S C R I I T O R I		
B. sôră-mêa +	S. sôră-mêa	A. sôra-mêa

AROMÂNII
05 sôra mîj
06 sôr-mêa
07 sôr-mîj a lîj ma mîjă
08 sôr-mîj
09 sôru mîj
012 sôră-mêa
013 sôr-mê

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

TAȚĂ (LELE) „TERME DE RESPECT POUR UNE SŒUR AÎNÉE ”

[+69]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
La sora d-tale, mai mare (mai în vârstă) decât d-ta, când vrei să vorbești cu ea, cum îi zici?

II. sa. dida ana.

98. Sau cum o țămă.

116. „Zic astfel unii, iar alții pe nume”.

138. tu sora! hai ncăce. say nănă.

218. „say pe numiș, cum e obiceiul în casă”.

243. „Unii îi zic și pe nume”.

339. îi zice astfel numai dacă-i hăpt. mai mnic.

347. măricuță zină ncăce.

354. sora! zină șă grăim ypricē.

355. „I se zice lișle numai dacă e mult mai bătrână”.

357. „I se zice când e mai mare”.

361. hăi mări! „Marie”, hăi ilid! „ileană”.

363. „In casă, între frați și surori, se zice tu”.

385. și: a nuștră ôș măriș.

393. „auzi soră!”.

398. or „sau” lelița [a].

412. „Ii zice o soră mai mică”.

414. „Un străin zice: fa tu!”

418. și: leliță-i! leliță hăi”.

436. In alte familii, dacă „nu-i învață” părinții, „zic mai la oricare”.

440. „Răzeșii zic țăță”.

466. Sau lelița [a].

508. „Se zicea înainte”. „Astăzi se zice: țățji, țățja [a], țățti”.

554. „După obiceiul vechiu se zice lelici”.

584. „E vorba veche”. Se zice și țăț.

592. „țăți se zice mai rar”.

596. „Când e mai mare”. „Când e mai mică se zice țăți”.

675. lelița [a].

677. „Se zice astăzi”. „Înainte se zicea lelița [a].

680. și: surorile ale mări”.

770. și: țăță, țățico!

790. „Măi pe vechime se zice gîgă”. „Astăzi zic țățo!”

810. „Acum zic țăță”.

900. și: sôr-mja-mja a mai mare.

940. lele ță [pentru sânt] maj mări”.

960. „Măi des se zice dădica”.

984. „Acu se zice țăță”.

B. „țărăni zic lele, leică”.

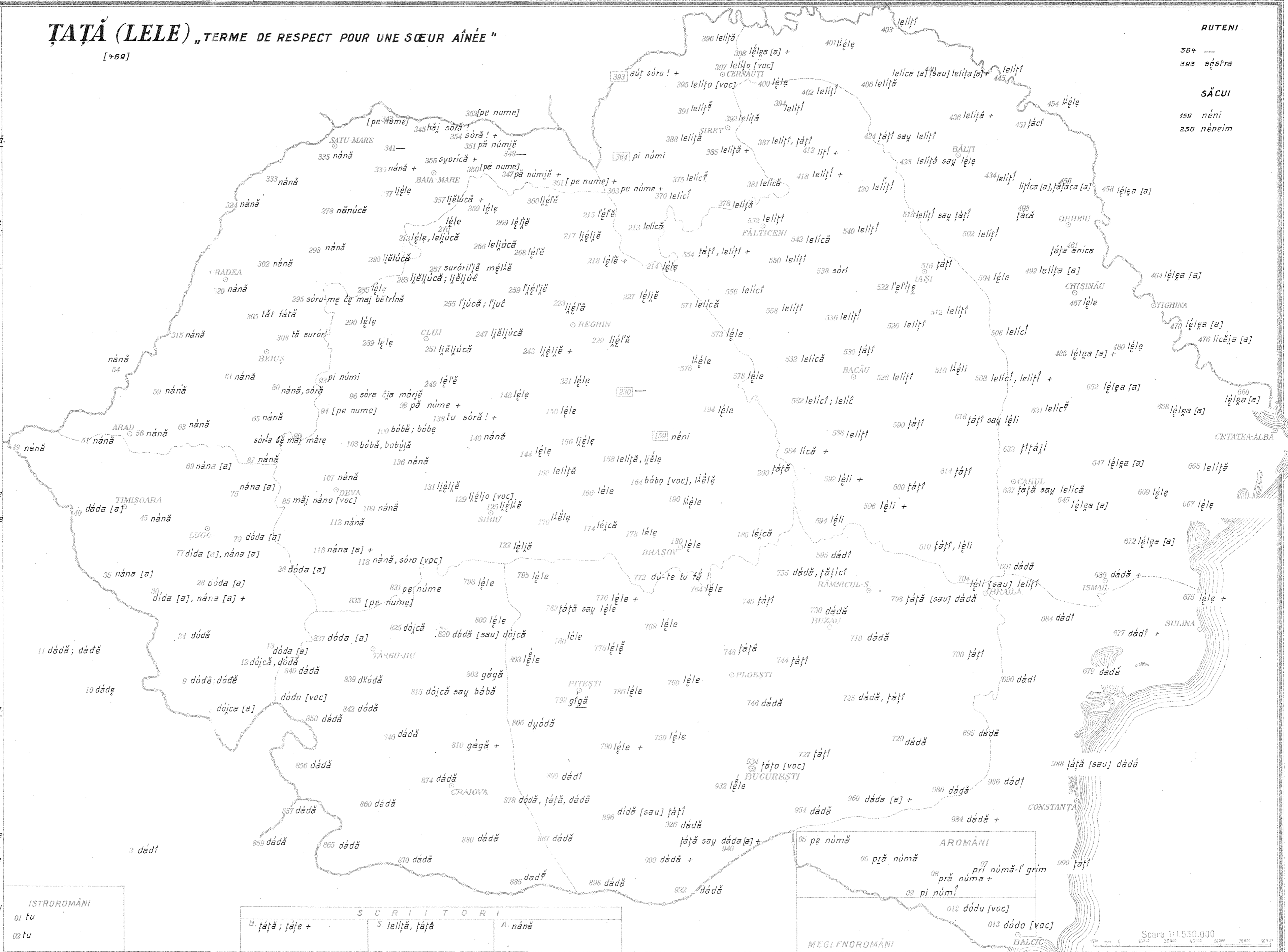
08. și: sôr-mja ma mare.

III. Am reprodus materialul cules împreună cu toate notele.

Ținând seamă de felul cum am pus întrebarea, între răspunsuri se pare că sânt mai numeroase cazurile de vocativ, decât cele pe care le-am indicat prin abreviațiuni.

Variantele și răspândirea diferitelor forme lexicale le-am arătat în harta colorată 231 din volumul

II (ALRM. I, vol. II).

ISTROROMÂNII
01 tu
02 tu

S C R I T O R I		
B. țăță; țățe +	S. leliță, țăță	A. nănă

AROMÂNII
05 pe nômă
06 pră nômă
07 pri nômă-l grîm
08 pră nômă +
09 pi nômă
012 dōdu [voc]
013 dōdo [voc]

MEGLENOROMÂNII
01 tu
02 tu

Scara 1:1.530.000

UNCHIU¹ „ONCLE”

[+71]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi zici d-ta la fratele tatălui d-tale? Pentru a primi pluralul, am întrebat: La doi cum le-ai zice?

II.26. Și: unki [p].

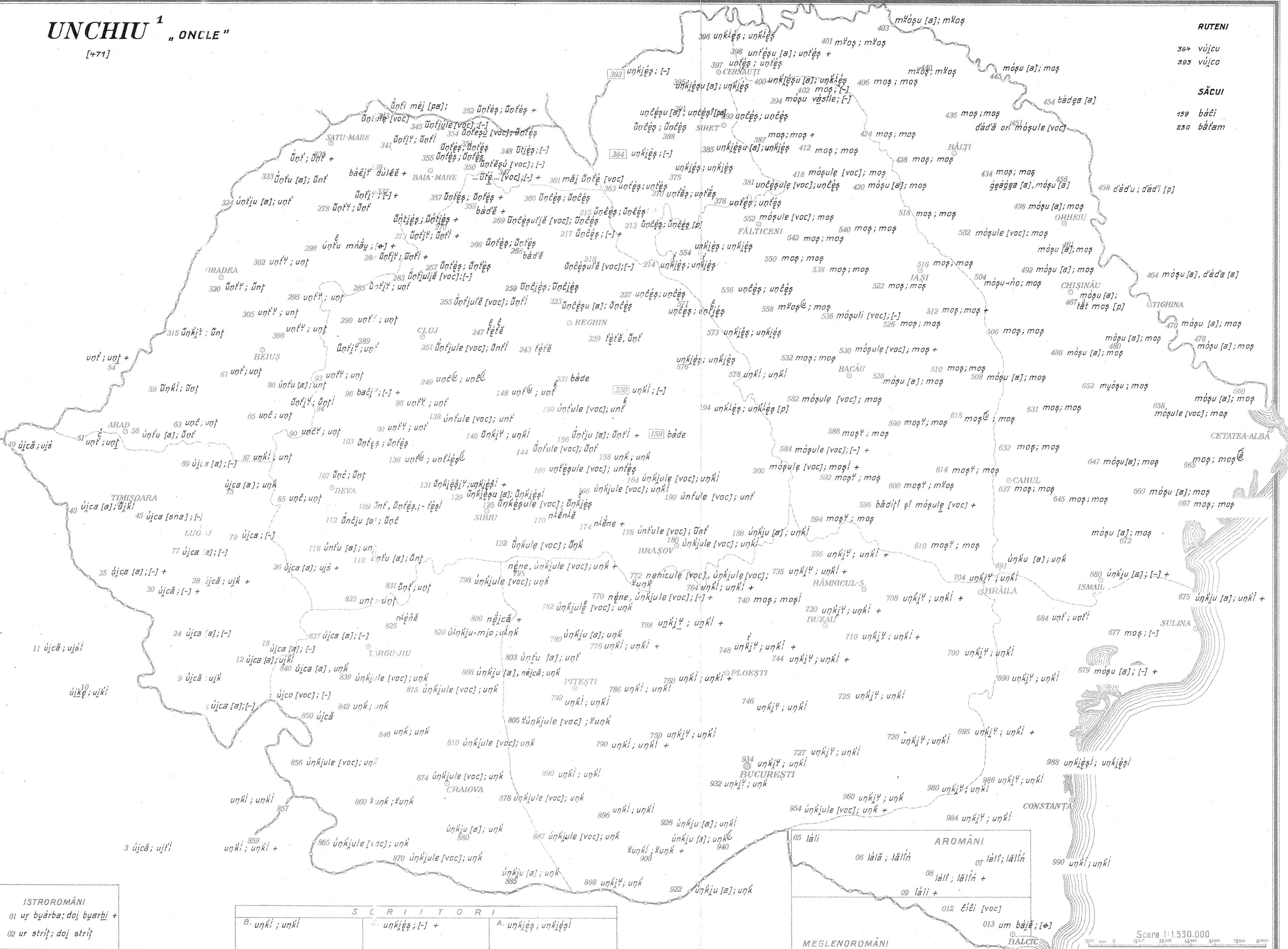
28. „Când vrei să-l mărești” ‘alinți’ îi zici unkișă.
 30. „Dacă e cel mai mare dintre frați”, i se zice tăta mărie, iar dacă e mai mic, tăta micu.
 35. Și: tăta mărie, la cel mai mare dintre frați.
 54. untule [voc].
 96. unțu se zice, cam printre domni”.

131. Se zice și unkișă.
 156. I se adresează cu băde.
 217. Și băde, întrebuințat, mai des.
 270. Și: bădișă.
 273. Se zice și unțesșu; unțesși.
 290. unțesșule [voc].
 298. I se adresează cu băcu.
 335. unțesșule [voc].
 337. unțesșule [voc].
 347. hăi unț, zină năcșă!
 352. unțesșule [voc].
 357. Se mai zice și bădișă.
 359. „Copiii zic mai rar și unțesșule” [voc].

390. ur ‘sau’ măsu [a].
 530. De obicei, i se spune și numele: moș vasile.
 584. „Când e mai tânăr i se zice nijne.
 595. Se zice și mășule [voc].
 596. „Când e mai bătrân”. „Când e mai tânăr, i se zice nijne.
 675. Când i se adresează, îi zic moș.
 679. Sau unki, unki.
 680. „Când e mai bătrân”. Ațfel i se zice moș.
 695. măi unkiule [voc].
 708. Sau măsu [a].
 710. Când nu e rudă, i se zice măsu [a].
 730. Sau moș; moși.
 735. Când nu e rudă, i se zice nijne.
 744. unki lu tăta. Când i se adresează, îi zic unkiule.
 748. Când îl cheamă, îi zic moș.
 760. unkiule [voc].
 764. „Când e rudă”. Îl cheamă: unkiule sau nijne.
 768. unkiule [voc].
 770. „unki” se zice rar”.
 775. unkiule [voc].
 790. Se zice și nijne unki-mjo, unkiule [voc].
 795. „Când e mai bătrân, i se zice mășule”.

859. I se adresează cu vorba unță.
 900. unki-mjo.
 954. Când e „mai bătrân”. Când are 40-60 de ani, i se zice bătu [voc], iar când e mai tânăr nijne.
 9. „i se zice unui om bătrân sau unei rude”. „În Moldova se zice mășule [voc]”.

01. dobâr-dân bjarba ‘bună ziua, unchiule’.
 08. lălu-ho ‘unchiul meu’.
 09. tăte măpi, i se zice fratelui mai mare”, iar tăte nici, fratelui mai mic”.

ISTROROMÂNI
 01 ur bjarba; doj bjarbi + unchiule.
 02 ur strîț; doj strîț

S C R I T O R I		
B. unki; unki	unkișă; [-] +	A. unkișă; unkișă

MEGLENOROMÂNI
 05 lăli
 06 lălă; lălîn
 07 lăli; lălîn
 08 lăli; lălîn +
 09 lăli +
 012 ei ei [voc]
 013 um băișă; [ə]

puțin frecvente în această hartă. cuvântul unchiu. Pluralul nu l-am întrebat în Materialul acestei hărți se mai multe comune. Pe hartă am se confrunte cu al hărții 166 extras atențiunea cititorului așu- (unchiu „soful mătușii”). pra acestei împrejurări, făcând Materialul de limbă din acea- de mențiune în paranteză. stă hartă a fost prezentat colo- spunsurile au început cu formă din plural, am făcut o mențiune în paran- rat în harta 252 din volumul II ne (174. 200.339.387.512 și 800) au teză. Aceste din urmă cazuri sânt declarat că nu „întrebuințează” (ALRM. I, vol. II).

Scara 1:1.530.000

UNCHIU² 'SOŢUL MĂTUŞII' „ONCLE PAR ALLIANCE”

[472]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: La bărbatul surorii mamei d-tale, care nu-ți este neam (rudă) de sânge, cum îi zici?

II.26. Și: unchi.

94. Informatorul declară că nu-i poate zice altfel.

138. cumnăt[ă] [voc].

144. „Când e mai mare ca mine când e mai mic fi zic mă”.

170. „Nu se zice unchiu”.

174. Informatorul declară: „aud pe unii [zicând], eu n'am”.

190. Și: tăjca mōșu, unchiu [a].

251. I se adresează și pe nume.

269. Sau b[ă]d[ă]l[ă].

290. „n[ă]nă, dacă e mai bătrân”.

298. Când i se adresează, altfel i se zice tăt unchi.

320. Și: unchișule [voc].

345. „Dacă e mai bătrân”.

348. Și: ūl[ă] 'unchiu'.

492. I se zice astfel și omului „care e mai bătrân”.

600. „Când e mai bătrân”. „Când e mai tânăr i se zice b[ă]d[ă]l[ă].”

604. Și: mōșu [a].

690. I se adresează tata mare.

708. mōș[ul] se zice „mai rar”.

710. „Unchiu se zice mai rar”.

730. „Când e mai mare decât mine”. „Când e și mai mare, i se zice mōș[ul].” „Când e numai cu pușin mai mare decât mine, îi zic nișne”.

744. „I se poate zice și unui om bătrân, chiar dacă nu e rudă cu el”.

770. „Când e rudă, i se zice unchiș[ul].”

776. „Când e rudă, i se zice tot unchi”.

782. „La noi nu se respectă așa și nu se zice unchiu”.

790. „Când mă adresez, îi zic n[ă]nă, n[ă]jică”.

795. Sau p[ă] n[ă]nă.

805. sau n[ă]a cut[ă]re, n[ă]jică, unchi.

825. „Când e mai bătrân”.

858. Și: unchiș[ul]; unchi.

878. „Când e mai bătrân”. „Dacă e mai tânăr, i se zice n[ă]nă, n[ă]jică”.

880. unchi dupe m[ă]mă.

900. i se căde [să i se zică] unchi.

940. Și: t[ă]t[ă] a[ng]i[ș]e[le], t[ă]t[ă] a[ng]i[ș]e[le].

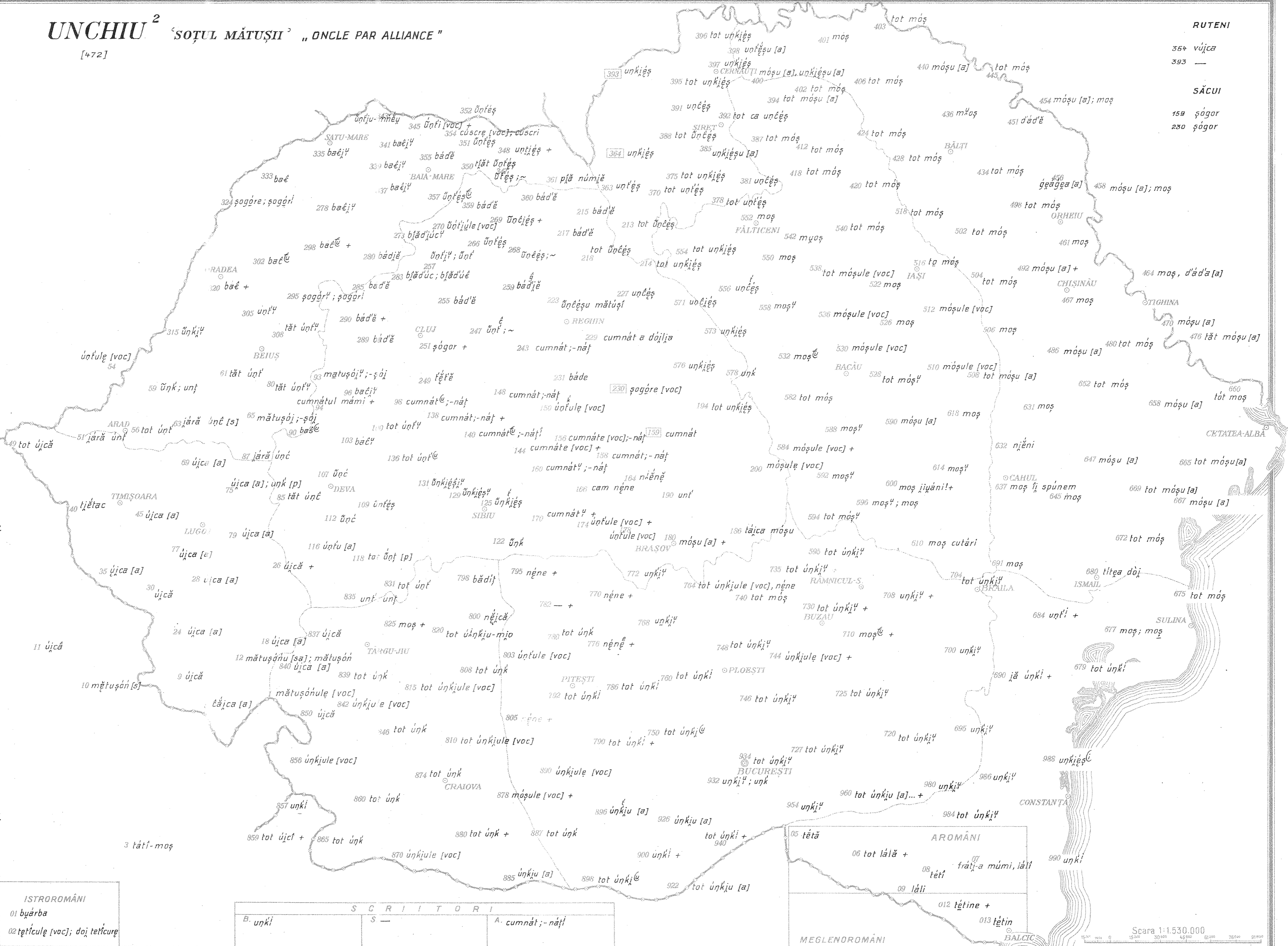
960. ...trebuie să-i zici.

06. l[ă]l[ă] di la m[ă]m[ă].

02. unchi i se zice fratelui mamei.

III. Am găsit necesar să reproduc sub formă cartografică toate răspunsurile primite la această întrebare, pentru a ilustra mai bine deosebirea care se face între unchiu 'fratele tatălui' (harta 165) și unchiu 'soțul mătușii'?

În harta colorată nr. 233 am ilustrat răspândirea geografică a celor mai mulți termeni cu care se numește soțul mătușei, care nu e rudă de sânge.

ISTROROMÂNI
01 b[ă]r[ă]ba
02 t[ă]t[ă]l[ă] [voc]; doi t[ă]t[ă]l[ă]r[ă]

S C R I T O R I
B unchi
S —
A. cumnăt; -năj

AROMÂNI
05 t[ă]t[ă]
06 tot l[ă]l[ă] +
07 fr[ă]t[ă] a m[ă]m[ă], l[ă]l[ă]
08 t[ă]t[ă]
09 l[ă]l[ă]
012 t[ă]t[ă]nă +
013 t[ă]t[ă]nă

Scara 1:1.530.000

MĂTUȘĂ „TANTE”

[+73]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
La sora mamei d-tale, când vrei să vorbești cu ea, cum îi zici? Pluralul l-am întrebât astfel: La mai multe, cum le zici?

II. s6. lénz e nume propriu.

100. Sau mătușă; -túș.

122. mătușo [voc]. Se zice și múmzo [voc].

158. Și: túșă.

160. mătușie-mă.

217. Se zice, „mai des”; „mai rar” mătușă.

231. „Nu se zice mătușă”.

278. Și:[e] mătușe.

337. „La Urmeniş se zice mătușie”.

343. „vină, mătușă”.

345. hăi mătușă [voc].

347. hăi mătu [voc] zînă ncó.

395. mătușo [voc].

610. say bunicí; bunis.

730. Când e „mai mare”.

735. „Când îi vorbești, îi zici lelîță”.

764. „Când e rudă”.

770. „Când vorbesc cu altul despre ea. Se zice altfel și țáto [voc], lélé, lellico [voc].

776. I se zice únkě say kjar pã nune cum o kjamã. Se zice: am o únkě.

790. „Când vorbesc cu ea, îi zic túșe”.

792. „Zic: únki-mja”.

795. „mătușă i se zice la o femeie mai bătrână”.

803. únkě-mja.

819. „Dacă e mai bătrână”. Dacă e „mai tânără i se zice dójcã”.

874. mătușo [voc].

878. „Când mă adresez, îi zic mă-lúșe-mă”.

890. mătuși [voc].

900. mătuși-mja.

954. „dădă, când e mai tânără”.

B. „În familia noastră ziceam lânti”.

01. cum staiț tétó cum vă aflat, mătușă”.

09. tétí-mja.

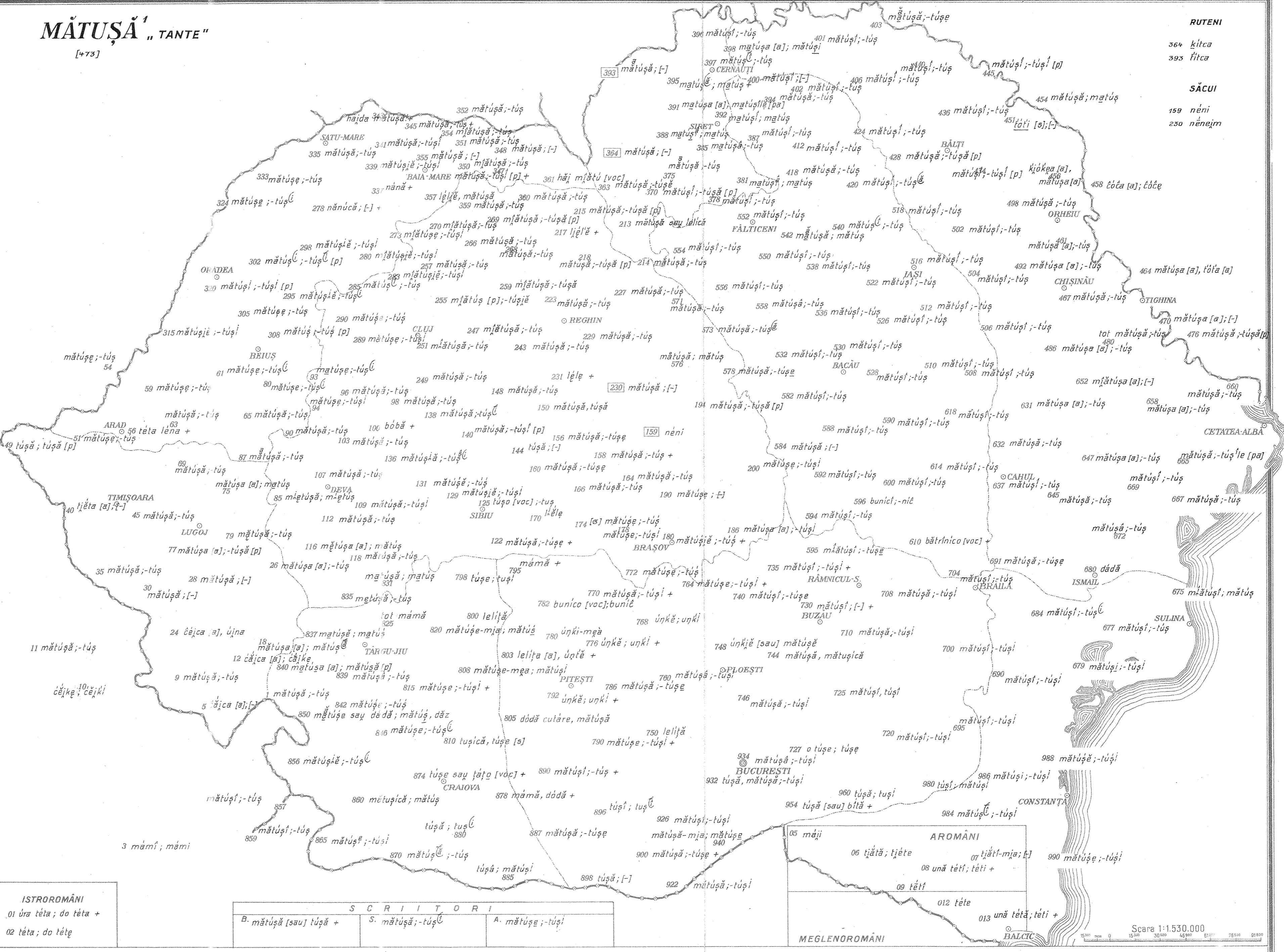
013. tétó [voc].

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

În mai multe comune n'am întrebât pluralul.

Materialul acestei hărți să se compare cu al hărții Mătușă „soția unchiului” nr. 168, pentru a recunoaște deosebirile care există și care încep, se pare, să progreseze în mai multe graiuri.

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 234 (Mătușă, hartă lexicală) și 235 (sunetul ă în Mătușă) din volumul II colorat.

RUTENI
364 kítca
393 fítca

SĂCUI
159 neni
230 nenejm

ISTROROMÂNII
01 úra téta; do téta +
02 téta; do tété

S C R I I T O R I		
B. mătușă [sau] túșă +	S. mătușă; -túș	A. mătușe; -túși

AROMÂNII
05 măji
06 țătă; tjeté
07 țătí-mja; [-]
08 ună tétí; tėti +
09 tétí
012 tété
013 ună tétă; tėti +

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

MĂTUȘĂ² 'SOȚIA UNCHIULUI' 'TANTE PAR ALLIANCE'

[474]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: La soția (nevasta) unchiului d-tale, care nu-ți este neam de sânge, când vrei să vorbești cu ea, cum îi zici?

II. 11. Sau *ujini*; *ujini*.

18. „Numa pe nume nu-i zic”.
24. *mămo păuno* [voc] ‘mamă Păună’.

96. „Dacă vrea poate să-i zică și pe nume”.

170. „I se zice astfel, dacă e mai bătrână”; „când e mai tânără, i se zice tu”.

180. ... *cya* [caută] să-i zic”.

215. „Sau pe nume”.

223. Și: *tătăișă*; *-iș*.

270. *dă-i bătrână țără* [i se zice] *lăleja bătrână* dacă nu...

298. „Când i se adresează”. Altfel i se zice *tăt mătușă*.

305. „Dacă sânt mai mic”. Când e mai în vârstă i se zice *pă număr*.

335. *nină* e nume propriu. De obicei după *nână* se mai pune și numele persoanei.

345. „Când sânt de o vârstă”.

„Dacă e o persoană mai în vârstă i se zice *mătușă*”.

347. *dacă-i mai bătrână*, indiferent de gradul de rudenie. I se zice *pă nune* dacă-i *dă-o măsură* cu mîinile.

351. Dacă nu e mai bătrână, i se zice pe nume”.

354. *după unțș i dîc și jîi*...

440. „I se zice și unei străine, dacă e de vîrstă”.

456. „Dacă e mai mare”.

458. „Când e mai mare”. „Dacă e mai bătrână, i se zice *mică*; *mîc*” [p].

486. I se zice „*lăleja*, dacă nu e cu mult mai mare ca mine”.

536. „*sau lăleci*, când e mai tânără”.

584. „Când e mai bătrână”. „Când e mai tânără, i se zice *lică*, iar când e și mai tânără, *tătă*”.

596. „Când e mai bătrână”. „Când e mai tânără i se zice *lăle*”.

600. „Când e mai înaintată în vîrstă”. „Când e mai tânără, i se zice *tătă*”.

610. „Chiar când nu e rudă de sânge”.

637. Se zice și *mămă ilgană*, *ilgană*.

647. „Care e mai bătrână”. „Când e mai tânără i se zice *mătușă*”.

670. Și: *tușica* [s].

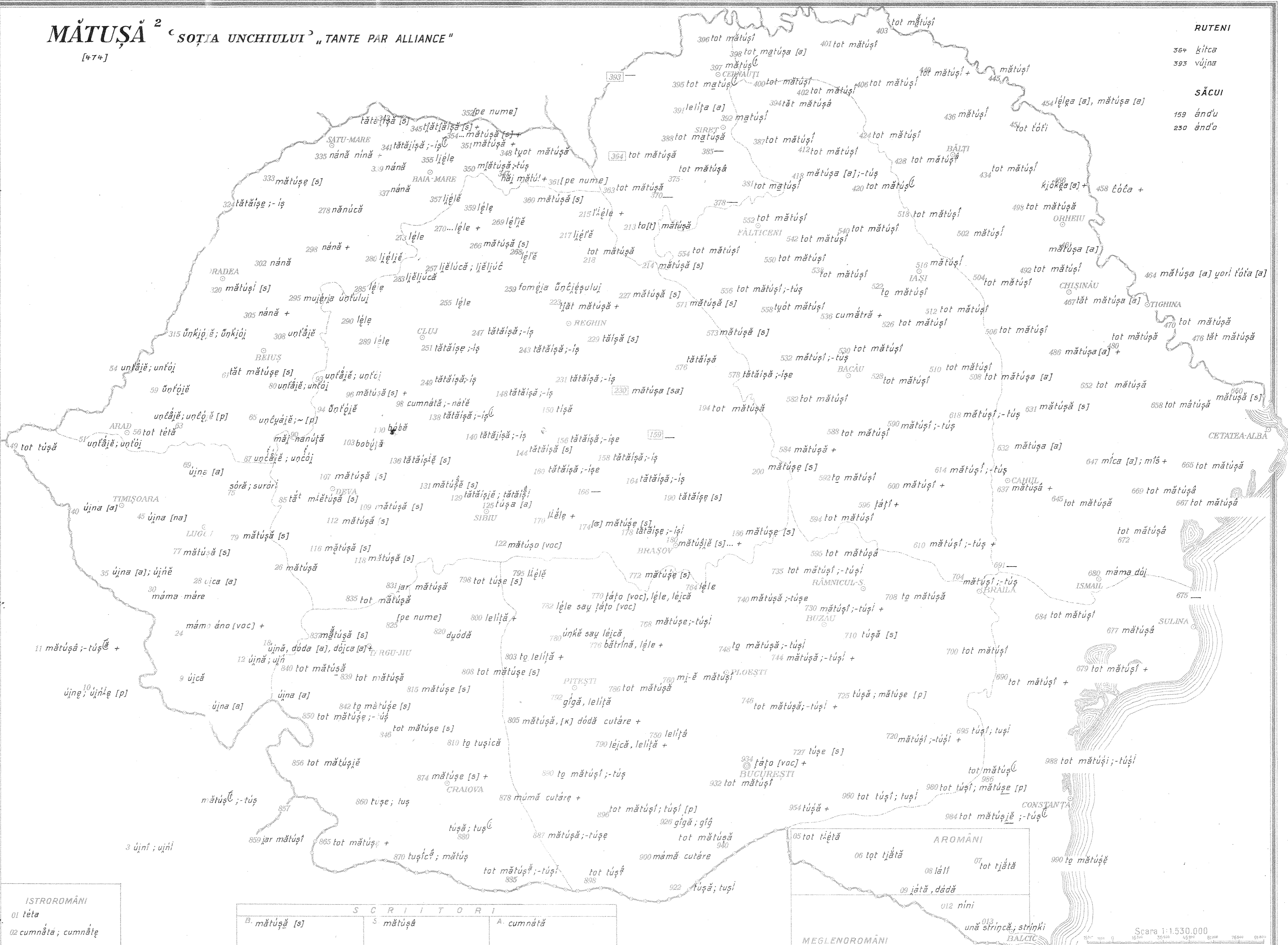
690. „*măma mare* [aceleia] care e mai mare ca mama”.

720. Și: *túșe*; *tuși*.

730. „*Celei bătrâne*”. „Când e mai mică ceva, i se zice *dădă*”.

744. Când i se adresează, *zic tătă*.

746. „Când e mai mică, i se zice *tătă*”.

ISTROROMÂNI
01 teta
02 cumnăta; cumnăte

S C R I I T O R I		
B. mătușă [s]	S. mătușă	A. cumnăta

AROMÂNI
05 tot tjetă
06 tot tjetă
08 lăli
07 tot tjetă
09 jătă, dădă
012 nini
ună strîncă; strînci

MEGLENOROMÂNI
Scara 1:1.530.000

834. [s] mătuși; tūșe.
854. „Dacă e bătrână”. „Când e mai tânără, i se zice *bită*”.

III. Această hartă ilustrează deosebierea lexicală existentă între mătușă și de vârstă persoanei căreia i se adresează cineva. Pentru a evita interpretări greșite și o rudă prin alianță. Deosebierea greșite, răspunsurile le-am comaceasta se recunoaște și în hărțile pletat cu abreviațiuni în paran-

UNCHIU¹ și UNCHIU² (nr. 165 și 166). *teză*, arătând dacă forma reprodusă este în singular, plural sau cu prilejul anchetei arată că de-dacă este articulată.

osebierea lexicală este în funcție de vârstă persoanei căreia i se adresează cineva.

Variantele lexicale ale acestei hărți le-am ilustrat în harta colorată nr. 256 din volumul II.

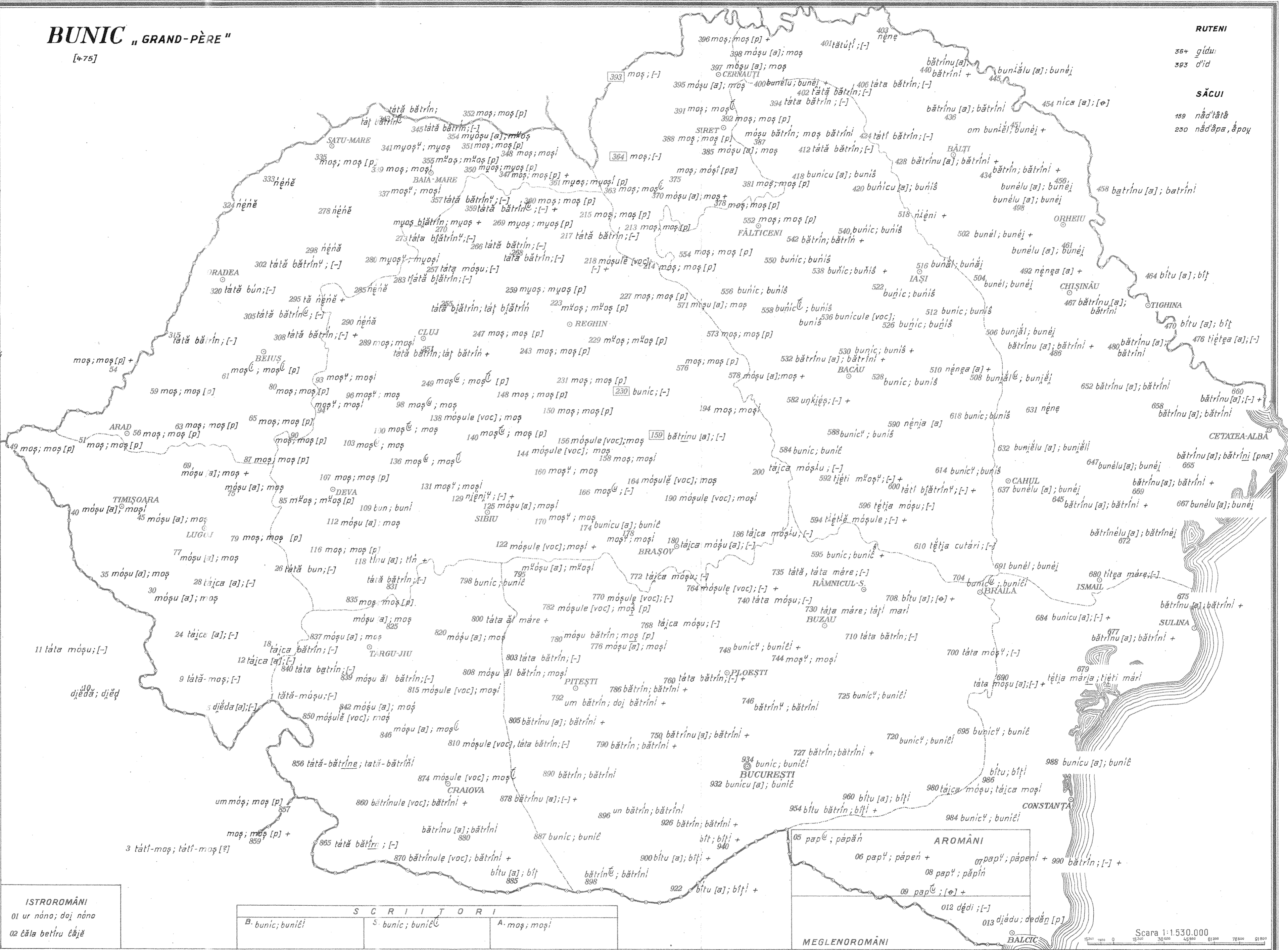
BUNIC „GRAND-PÈRE”

[4-75]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
 La tata tatălui d-tale, când vrei să vorbești cu el, cum îi zici? Pluralul l-am întrebat astfel: La doi sau la mai mulți, cum le-ai zice?

II. 54. môșule [voc].

- 69. și: tata môșu.
- 118. și: môșu [a]; môș.
- 122. și: nene.
- 129. nenjo [voc].
- 218. sau tata bătrîn.
- 251. Informatorul rade când spune pluralul.
- 270. și: tata bătrîn.
- 295. „toi nene”.
- 308. Când vorbește cu el, îi zice băt.
- 347. hăi môșul!
- 359. măi di d'émult! [se zicea] môșul!
- 370. „Rar se zice și bunic”.
- 396. Sau bunic; buniș.
- 400. sau môș; môș [p].
- 428. sau tătucă.
- 434. și: bunel; bunel. I se adresează bătrînule hăi!
- 440. „De când au venit Românii zicem bunicu”.
- 451. bunel [voc].
- 466. și: bunelu [a]; bunel.
- 492. nene-i [voc] = nene hăi.
- 502. I se zice astfel la tátu tătului.
- 510. „Bunel nu se zice”.
- 518. sau bunel; bunel.
- 530. Când e rudă mai îndepărtată, i se zice răzbunic.
- 532. bătrînule, vini ncuși.
- 538. bătrînule [voc].
- 542. „Nu se supără când îi zici astfel”. Se zice și tata bătrîn.
- 578. și: bunicu [a]; bunic.
- 582. și bunic; bunic.
- 592. sau bunic; buniș.
- 594. „unghiș” i se zice unui om bătrîn.
- 595. Sau bătrîn; bătrîn.
- 600. și bunic; buniș, adică tátu lu tata hăi.
- 645. „I se zice bătrînule, nu măi”.
- 660. I se zice la tátu tati.
- 669. „Sau bitu” [a].
- 675. „Pe boierește se zice bunel; buniș”.
- 677. și: tata mare.
- 684. „Sau țetia-măria”.
- 690. „Sau bunicu [a]; buniș”.
- 708. și: bunic; buniș.
- 727. „Sau bunic; buniș”.
- 748. „Sau bătrîn; bătrîn”.
- 750. „Sau bunicu [a]; buniș”.
- 760. I se adresează astfel: măi tătă bătrînule!
- 764. Când e rudă îi zic: moși; moși [p].
- 796. bătrînule [voc].
- 790. „Unii zic bunicu [a]; buniș”.
- 792. bătrînule [voc].
- 800. [K] tătă al bătrîn.
- 805. bătrînule [voc].
- 859. môșul [voc].
- 860. „Nu se supără când îi zice așa”. Se zice: mă duc la bătrîn.
- 870. la bătrîn.
- 878. „Sau tica”.
- 900. bitu-mjo sau bunicu-mjo.
- 922. „Astăzi se zice bunic”.
- 926. „Sau bunicu [a]; bunic”.
- 940. și: bunic; bunic.
- 954. „Când are peste șaptezeci de ani înainte”.

ISTROROMÂNII
 01 ur năno; doj năno
 02 tătă bețru țăjă

S C R I T O R I		
B. bunic; buniș	S. bunic; buniș	A. môș; moși

AROMÂNII
 05 pap; papă
 06 pap; papă +
 08 pap; papă
 09 pap; papă +
 013 djădu; dedă [p]

MEGLENOROMÂNII

990. „Sau bunicu [a]; buniș”.

06. păp-nô = bunicul meu.

07. păp-nô.

09. păpîn, termen colectiv pentru mamă și tată.

III. Informatorii au răspuns cu multă ușurință.

Când n'am întrebat forma din plural, pe hartă am făcut o mențiune pusă în paranteză.

Întâiu răspuns dat de informatori, potrivit felului cum am pus întrebarea, se referă la singular.

La reproducerea răspunsurilor, de vocativ, determinate, de sigur, deși după punct și virgulă urma de felul cum am pus întrebarea, ză de obicei pluralul, am arătat totuși printr-o abreviațiune acestei hărți am redactat harta toate cazurile de forme de plural lexicală nr. 237 din volumul al care ar fi putut da naștere la doilea al Atlasului colorat.

În mai multe răspunsuri cred că trebuie să vedem forme

După materialul de limbă al acestei hărți am redactat harta

Scara 1:1.530.000

BUNICĂ „GRAND'MÈRE”

[476]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: La mama mamei d-tale, când vei să vorbești cu ea, cum îi zici? Pluralul l-am întrebat astfel: La două sau la mai multe, cum le-ai spune?

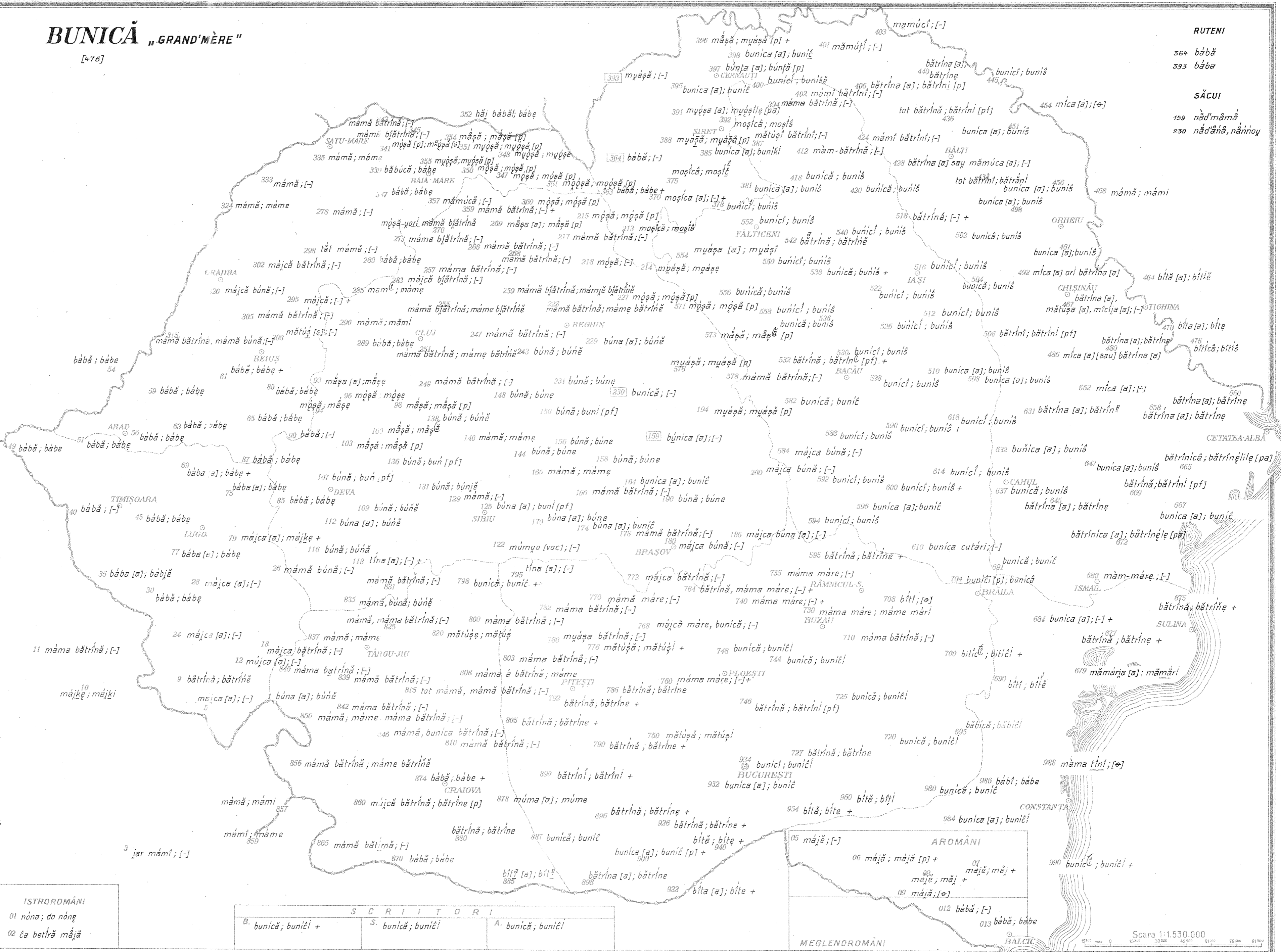
II. 51. „Nu se supără dacă i se spune așa”.

- 59. „Nu se supără”.
79. I se zice și bābā [a].
118. Sau būnā [a].
295. „Mai des se zice māmă”.
359. „Mai înainte se zicea mōșă”.
363. „Nu se supără”.
370. Sau mōșā [a]; mūșā. „O seamă zic, mai rar, și bunică [a]”.
396. Și: bunică; buniș.
518. Când e „rudă” i se zice și bunic; buniș [p]. Când i se adresează, i se zice: Ńi faș bātrīn!
532. bātrīnā, vinī Ńcūșā!
538. Și: bātrīnā; bātrīnē.
590. Și: māmī bātrīnī.
595. bātrīno [voc].
600. sau māmā bātrīnī.
675. „Astăzi i se zice bunică [a], māmā mārē”.

- 677. Sau māmā mārē.
684. Sau mā-mārja [a].
700. „Astăzi, pe boierește, se zice bunic”.
740. „Sau bātrīnā [a], bātrīnīcā [a]”.
760. I se adresează: fā māmā mārē!
764. bātrīno [voc].
776. Sau mājīcā; mājīcī.
790. Și: bunică; buniș. bātrīno [voc], bunică [voc].
792. bātrīno [voc].
798. Și: mātūșe [s], māmā bātrīnā.
805. I se adresează: bātrīnā cutārē.
874. „Nu se supără”.
890. bātrīno [voc].
896. bātrīno [voc].
900. Și: bātrīnā [a]; bātrīnē.
922. bītā [voc].
926. Și: bunică; bunic.
940. Și: bunică; bunic.
954. „Când are peste șasezeci sau șaptezeci de ani”.
990. I se adresează: ascultă bunică!

B. „În familie ziceam jecūța, după grecește”.
06. mājē-mēja.
07. mājē-mjā.
08. În Samarina se zice bābā; bābe.

III. În mai multe cazuri n'am întrebat pluralul, indicând acest fapt pe hartă printr-o abreviațiune. Formele de plural, având suficient spațiu pe hartă, le-am reproduș în întregime. Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală colorată nr. 238 din Atlasul colorat, vol. II.

- RUTENI
364 bābā
393 bābe
SĂCUI
159 nād'māmā
230 nād'ānā, nānhoj

ISTROROMÂNII
01 nōnā; do nōng
02 Ńa betirā mājā
S C R I I T O R I
B. bunică; buniș +
S. bunică; bunică!
A. bunică; bunică!
MEGLENOROMÂNII
05 mājē; [-]
06 mājā; mājā [p] +
07 mājē; mājē +
08 mājē; mājē +
09 mājā; [-]
012 bābā; [-]
013 bābā; bābe
Scara 1:1.530.000

NEPOT „PETIT-FILS”

[477]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Ce rudă (neam) ești d-ta la tata tatălui d-tale? Pluralul l-am întrebât astfel: La mai mulți, cum le spuneți?*

II. *nr. Tot astfel zic, bătrânii celor mei tineri.*

273. *și: năpōtășii.*

345. *măi năpō!*

361. *măi năpō!*

370. *„strănipōt [p] le zice bunicul lă, copiii miei”. „strătrănepōt [p] se numesc nepoții din strănepoți, de care a avut noroc tata meu”.*

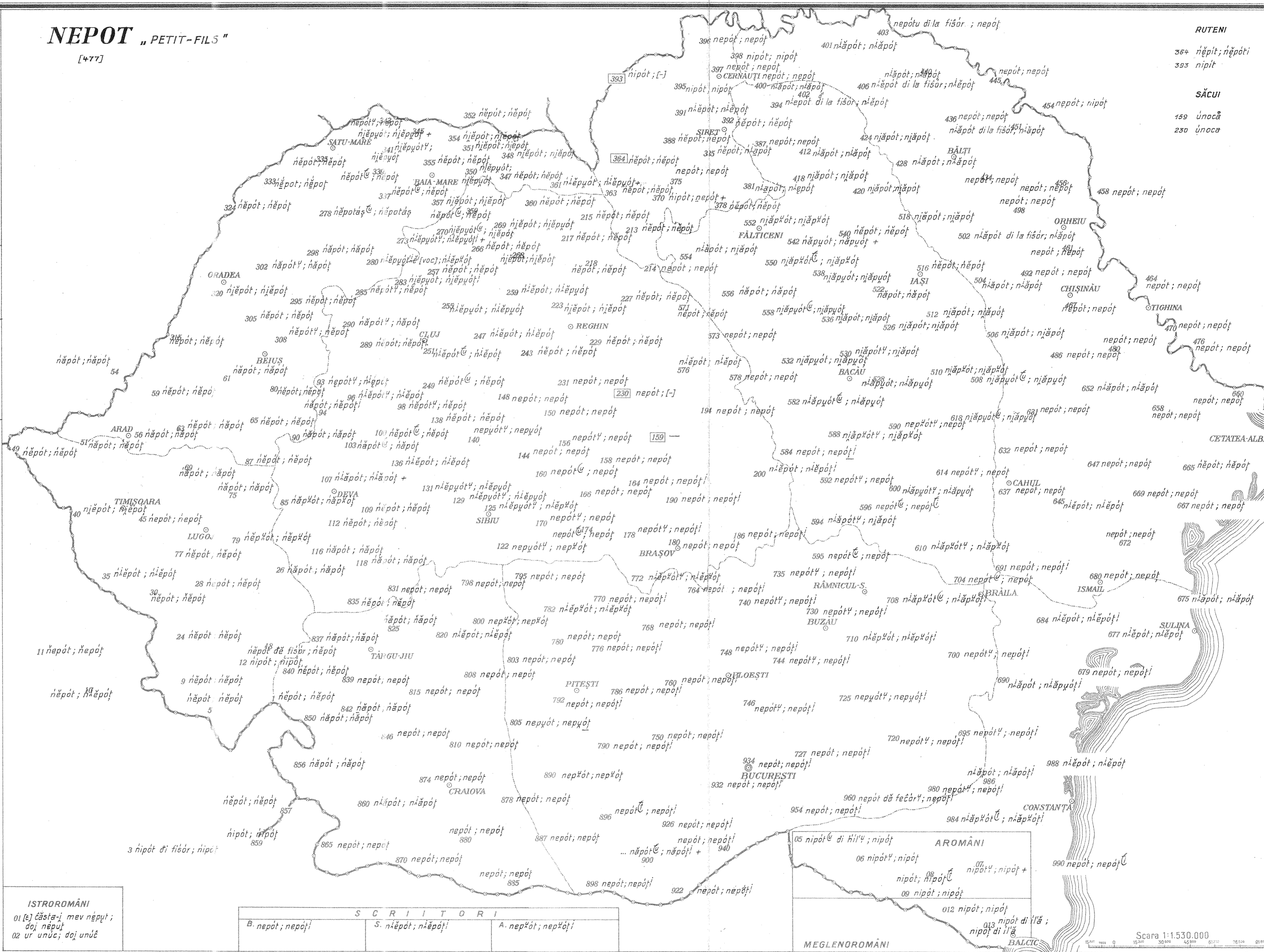
542. *„mă năpōtăș zice un bătrân unui tânăr”.*

900. *i căd năpōt @ fi sânt nepot?*

07. *nipōt-no.*

III. *Am reprodus, sub formă cartografică, materialul de limbă primit la această întrebare din două motive: a) pentru a ilustra și cazuri de unitate lexicală aproape completă în domeniul limbii române; b) pentru a arăta felul cum sânt pronunțate sunetele cuvântului NEPOT (NEPOTI) în toate comunele pe care le-am studiat.*

Pe baza materialului de limbă din această hartă am redactat hărțile fonetice colorate 239 (SUNETUL N ÎN NEPOT), 240 (SUNETUL E ÎN NEPOT) și 241 (PLURALUL NEPOTI) din volumul II colorat.

RUTENI
364 năpōt; năpōti
393 nipōt

SĂCUI
159 unocă
230 unocă

ISTOROMĂNI
01 [e] căsta-; mev năpōt;
02 ur unoc; 03 unoc

S C R I T O R I		
B. năpōt; năpōti	S. năpōt; năpōti	A. nepōt; nepōti

AROMĂNI
05 nipōt @ di fișor; nipōt
06 nipōt; nipōt
07 nipōt; nipōt +
08 nipōt; nipōt
09 nipōt; nipōt
012 nipōt; nipōt
013 nipōt di fișor;
nipōt di fișor

Scara 1:1530,000

NEPOATĂ „PETITE-FILLE”

[476]

I. După ce primeam răspuns la chestiunea 477 (NEPOT, harta 171), întrebam: Dacă e parte femeiească, cum îi ziceți? Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le spuneți?

II.96. „Unei fete mai mici i se zice *njēpōtiță*”.

343. *nepōti-me*.

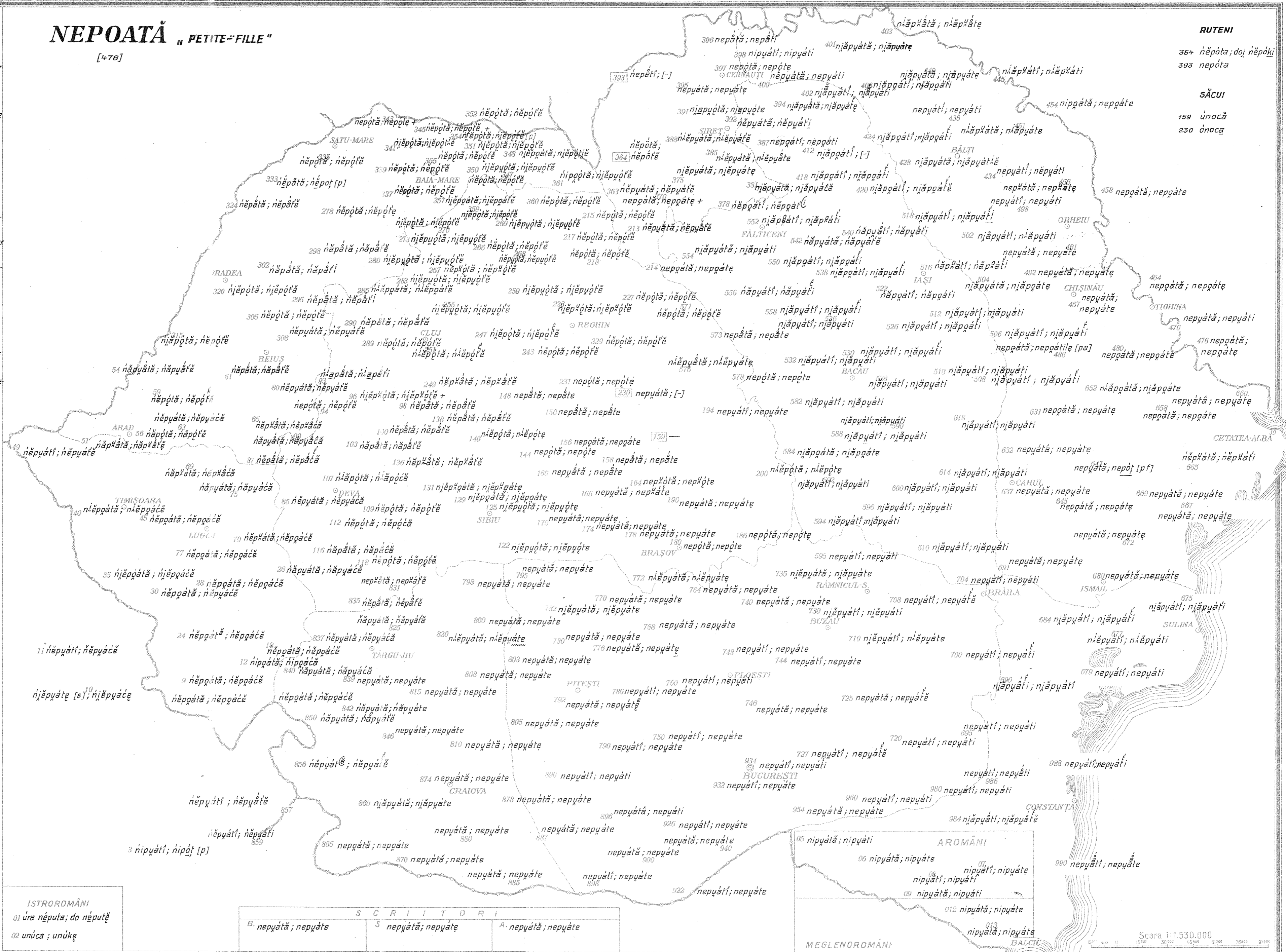
345. *măi nepō* [voc].

370. Se zice și *strāneppātă*.

III. Materialul de limbă primit la această întrebare l-am reprodus sub formă cartografiată pentru motivele arătate în harta 171 (NEPOT, v. cap. III din notele hărții).

Din comparația particularităților fonetice ale acestei hărți cu cele ale hărții 171 (NEPOT) se pot scoate importante concluzii. Cercetătorul trebuie să țină seamă de faptul că întrebarea (*477) referitoare la NEPOATĂ a urmat în chestionar imediat după chestiunea NEPOT (*478).

După materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 242 (DIFTONGUL *oa* în NEPOTĂ), 243 (SUNETUL *ș* în NEPOATĂ) și 244 (SUNETUL *l* în NEPOATĂ).

ISTROROMÂNII
01 *ura neputa; do nepuțē*
02 *unūca; unūke*

S C R I I T O R I		
B. <i>nepūtă; nepuâte</i>	S. <i>nepūtă; nepuâte</i>	A. <i>nepūtă; nepuâte</i>

AROMÂNII
05 *nipută; nipuati*
06 *nipută; nipuâte*
07 *nipută; nipuâte*
08 *nipută; nipuati*
09 *nipută; nipuati*
012 *nipută; nipuâte*
013 *nipută; nipuâte*

MEGLENOROMÂNII
Scara 1:1.530.000

VĂR „COUSIN”

[480]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Dacă noi sântem frați, copiii noștri ce neam (rudă) sânt unul cu altul? Singularul l-am întrebat astfel: La unul, cum i se zice?

II. 1. vére [voc].

24. ^csânt veri?

30. Se zice și veri [p].

35. Se zice și verișori [p].

103. Se zice și vărúf [s].

150. vére [voc].

158. vére [voc].

160. vére [voc].

249. ^csânt veri?

280. vére [voc].

333. vére [voc].

335. vărúf [s].

339. Informatorul precizează astfel: a frățilă tătúki băját?

361. măi vére [voc].

381. măi vére [voc].

387. măi veri [voc].

434. vére [voc].

440. ^cmi-e văr?

504. vări-ⁿo.

558. vére [voc].

582. măi veri [voc].

584. măi vére [voc].

590. vări-ⁿo.

592. vări-ⁿo.

637. ^csânt veri buni; mi-e văr?

645. Se zice și verișor; -șori.

660. ^csânt veri?

760. vére [voc].

764. vére [voc].

768. vére [voc].

792. vére [voc].

803. vére [voc].

805. vére [voc].

808. vărú mîșú.

850. vére [voc].

856. vére [voc].

857. vére [voc].

860. vére [voc].

874. vére [voc].

896. vére [voc].

898. vére [voc].

900. să cad veri.

910. vére [voc].

01. ^căsta-i mev cujîn pârvi.

06. cusurin-ⁿo ^cvărú mîșú.

III. Am reprodus răspunsurile date de informatori fără de nici o modificare. Potrivit felului cum am pus întrebarea, aceste răspunsuri încep, în cele mai multe cazuri, cu forma din plural.

La reproducerea răspunsurilor, am făcut totdeauna mențiune, printr-o abreviațiune în paranteză în toate cazurile când forma din plural se află înaintea celei din singular.

Multe răspunsuri sânt precedate de articolul nehotărft un, pe care l-am înregistrat sub formele: un (159. 370. 526. 940), um (10. 402. 403. 406. 412. 420. 424. 458. 506. 508. 516. 522. 584. 592. 594. 596. 672. 675. 679. 695. 708. 710. 720. 730. 735. 744. 748. 768. 770. 782. 790. 792. 800. 805. 810. 815. 820. 850. 857. 870. 880. 885. 887. 896. 900. 922. 926. 932. 954. 980. 988. 990), om (11. 35. 428. 434. 451. 454. 456. 461. 467. 470. 492. 498. 502. 512. 538. 540. 554. 558. 590. 600. 618. 652. 658), om (436. 445), um (249), um (890) și ũ (106).

După materialul de limbă din această hartă am redactat harta colorată 2x5 (y final în văr) din volumul II.

ISTROROMÂNII
01 ...cujîn pârvi; doj cujîn +
02 ur zärmân; doj zärmân

Table with 3 columns: B. văr; veri, S. văr; veri, A. văr; veri

AROMÂNII
05 cusurin-veri [p]; cusurin-ver
06 cusurin; cusurin +
07 prot cusurin;
08 cusurin; cusurin
09 cusupin; cusupini
MEGLENOROMÂNII
012 primavér; primavér [p]
013 cusurin [p]; cusurin

Scara 1:1.530.000

RUTENI
364 pârvi-brat
393 pârvi-brat
SĂCUI
159 țeștver únocă
230 únocă țeștver

VARĂ „COUSINE”

[481]

I. După ce primeam răspuns la chestiunea 480 (vâr, harta 173), întrebam: Dacă e parte femeiească, cum îi ziceți? Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le spuneți?

- II. 3. Și: *vișere* [p].
 40. Și: *verișăre*.
 51. Și: *verișăre*.
 131. Și: *verișăre*; -șore.
 339. „Dacă o mădărești îi zici verișăre; -șore”.
 355. Și: *verișăre*; -șoră [p].
 385. „sânt vere”.
 402. Și: *verișăre*; -șorări.
 436. Și: *vere* [p].
 492. *vări-mă*.
 556. *vărilor* [voc].
 592. *sau vări-mă*.
 605. *sau vără-mă*; *vere* [p].
 615. *o verișăre*.
 674. *vără-mă*.
 900. *vări-mă*. Se zice și *verșăre* [p].
 A. „*văruiă*; *vărui* se zice la acele cu care nu ești rudă, ci legi o prietenă, adică te prinzi *văruiă*”.
 01. *ăsta-i măia cuiină*.
 06. *cusurină-mă*.

III. Informații au început foarte des răspunsul cu forma din plural, probabil influențată de felul cum am pus întrebarea precedentă (480, harta 173), referitoare la *vâr*. În toate cazurile acestea am făcut o mențiune în paranteză, atrăgând atenția cititorului că înțelesul formă este dat în plural. După această formă urmează întotdeauna singularul. În celelalte cazuri, după forma din singular urmează, separat prin punct și virgulă, forma din plural.

Formele din plural (sau din singular) prezintă deosebit interes, căci ele ilustrează foarte bine amestecul dintre diferitele variante lexicale (cf. 18, 51, 148, 229, 276, 364, 397, 397, 530, etc.). Acest proces lingvistic este demonstrat și de notele precedente (cap. II). După materialul cuprins în această hartă, am redactat harta lexicală colorată nr. 246.

ISTOROMĂNI
 01 ...cuiină; do cuiine +
 02 ură zărmână; do zărmâne

S C R I I T O R I		
B. vără; vere	S. vără; vere	A. verișăre; șurare +

05 cusurini vəri [p]; cusurină veără ROMĂNI
 06 cusurină; -rin +
 07 prôti-cusurină;
 08 cusurină; -rini
 09 cusupină; -pini
 012 primăvəri; -vəri [p]
 013 cusurini; cusurini

Scara 1:1.530.000

VĂR PRIMAR „COUSIN GERMAIN”

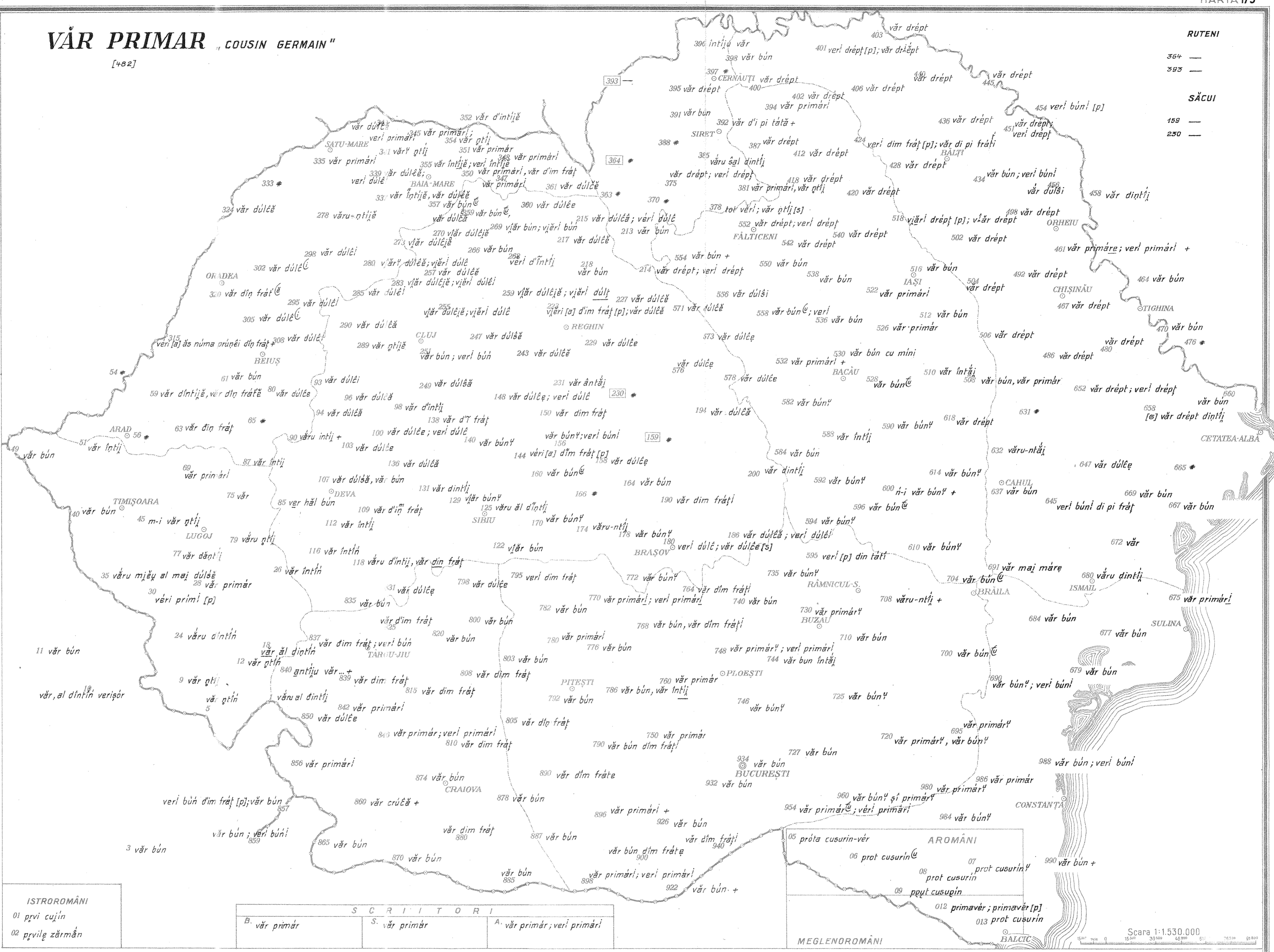
[482]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi spuneți la vărul care e de-a dreapta din frați? Pluralul, întrebat mai rar, l-am obținut prin întrebarea: La doi, cum le-ați spune?

II. 90. Și: vărșăn.
 315. „veri sânt numai copiii din frați”.
 392. „Mai des se zice văr drépt”.
 461. Se zice și veri dim frăț.
 532. ori văr drépt.
 554. Se zice și văr dim frăț.
 600. „imi este văr bun”.
 708. [k] văr bún.

910. Informatorul completează astfel: sîncăm dim frăț „sântem din frați”.
 960. Sau văr bún.
 996. Se zice și văr dim frăț.
 992. Sau văr primări.
 990. [x] veri primári [p]; văr primár.

III. Am întrebat pluralul în puține comune. Pentru aceste cazuri n'am făcut nici o mențiune pe hartă.
 Această hartă să se confrunte cu harta 176 (VARĂ [verisom] PRIMARĂ).
 Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală colorată 247.

RUTENI
 364 —
 393 —
 SĂCUI
 159 —
 230 —

ISTROROMĂNI
 01 prvi cujín
 02 prvilg zärmán

S C R I I T O R I		
B. văr primár	S. văr primár	A. văr primár; veri primári

AROMĂNI
 05 próta cusurin-vér
 06 prot cusurin@
 07 prot cusurin
 08 prot cusurin
 09 poyt cusugin
 012 primavér; primavér [p]
 013 prot cusurin
 MEGLENOROMĂNI

Scara 1:1.530.000

VARĂ (VERIȘOARĂ) PRIMARĂ „COUSINE GERMAINE”

[4-63]

I. Întrebare indirectă, pusă, după ce primeam răspuns la chestiunea VĂR PRIMAR (v. harta 175), în felul următor: Dacă e parte femeiască, cum îi spuneți?

II. 45. ‘imi este vară întâi’.

41a. ‘vară-mea dreaptă’.

67. Sau vârl buni.

70a. Sau vârl buni.

74. Sau verișoară întâi.

860. Sau vară bună.

986. Și: verișări buni.

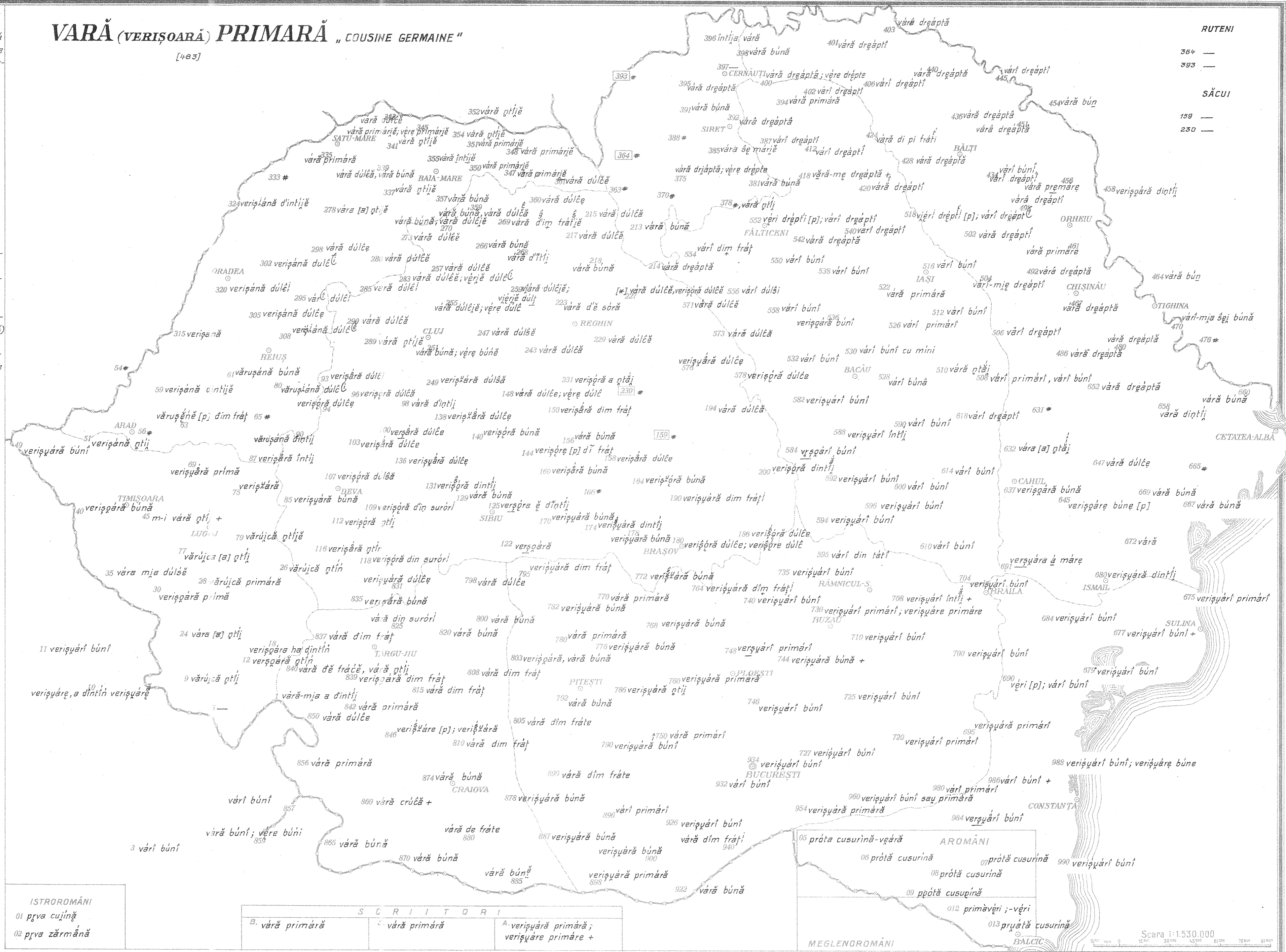
A. ‘Popular se zice și vară primară’.

III. Informatorii au răspuns cu multă ușurință. Pluralul nu l-am întrebat. Câteva cazuri de plural au fost date spontan de informatori.

În cazul când răspunsul a început cu pluralul, am făcut o mențiune în paranteză.

Această hartă să se confrunte cu hărțile 174 (VARĂ, VERIȘOARĂ) și 175 (VĂR PRIMAR).

În harta colorată 248 am ilustrat cele mai importante variante lexicale din materialul acestei hărți.

RUTENI
364 —
393 —
SĂCUI
159 —
230 —

ISTROROMÂNII
01 prva cujînă
02 prva zărmană

S C R I T O R I
B. vară primară
vară primară
A. verișoară primară;
verișoare primare +

AROMÂNII
05 prôtă cusurină-veară
06 prôtă cusurină
07 prôtă cusurină
08 prôtă cusurină
09 prôtă cusurină
012 primăveni; -vêri
013 pruată cusurină
MEGLÉNOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

VĂR AL DOILEA „COUSIN ISSU DE GERMAIN”

[+e+]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Dacă nu ți-e văr bun (dulce), adică din frate sau din soră de-a-dreptul și vine așa „a doilea”, ce fel de văr e acesta?*

- II.25. *Dar văr al trîiilea.*
 85. *ni-s vèri de nu-ăsa bun.*
 158. *Se zice și nepôt de văr.*
 164. *Dar văr dj-al trîiilea.*
 178. *Dar văr dj-al trîiilea.*
 401. *sî numărî ‘numesc’ ș-ațija a dójlea veri.*
 424. *Dar văr al trîiilea.*
 434. *Dar a trîiilea văr.*
 454. *Dar vără de-a-dójlea.*
 461. *a dójlea veri [p].*
 486. *Dar văr de-a trîiilea.*
 554. *Dar văr al trîiilea.*
 596. *Se zice și văr al dójlia.*
 645. *Dar verișgără de-a-dójlea.*
 679. *Dar a trîiilea văr.*
 803. *al dójlea să ja dă sôf, adică se poate căsătorii.*
 810. *„spija mărăză și până la al cincilea văr”.*
 857. *Se mai zice și a dójlia verișg.*
 A. *is veri de-al dójlea.*
 02. *čela-ŭatu jă a dójlea zărman.*

III. *Am reprodus sub formă cartografiată materialul de limbă cules cu această întrebare pentru a putea pune în lumină toate particularitățile lui fonetice, morfologice și sintactice.*

Această hartă trebuie confruntată cu harta 178 (VARĂ A DOUA). Situația articolului posesiv AL din aceste răspunsuri am arătat-o în harta colorată 249. Particularitățile fonetice ale grupului -LEA din VĂR AL DOILEA le-am arătat în harta colorată 250.

Termenii referitori la VĂR AL TREILEA, precum și observațiile informatoare le voi arăta în materialul necartografiat (harta 83).

- RUTENI
 364 —
 393 —
- SĂCUI
 159 —
 230 —

ISTROROMĂNI
 01 dójle cujin
 02...a dójle zărman +

S C R I T O R I		
B. văr al dójlea	S. dj-al dójlea [văr]	A. văr al dójlea +

AROMĂNI
 05 an-dójlea cusurin-văr
 06 al dójlea cusurin
 07 dójlea cusurin [p]
 08 dójlea cusurin
 09 an-dójlea cusupin
 012 dójlea vjăr
 013 al dójlea cusurin
 990 al dójlea [văr]

Scara 1:1.530.000

VARĂ (VERIȘOARĂ) A DOUA „COUSINE ISSU DE GERMAIN”

[+a+a]

I. Întrebare indirectă pusă, după ce primeam răspuns la chestiunea VĂR AL DOILEA, în felul următor: Dacă e parte femeiească, cum îi spunem?

II. 158. Și: nepătă de verișără.

251. văr-ă d-ă d-ă d-ă [p].

347. Dar vără a trija.

351. Dar vără d-ă trija.

392. Dar văr d-ă trija.

590. ‘îmi e vară...’

690. ‘îmi este vară a doua?’

708. Se mai zice și verișură-al d-ă d-ă.

922. Se mai zice și verișură a d-ă d-ă.

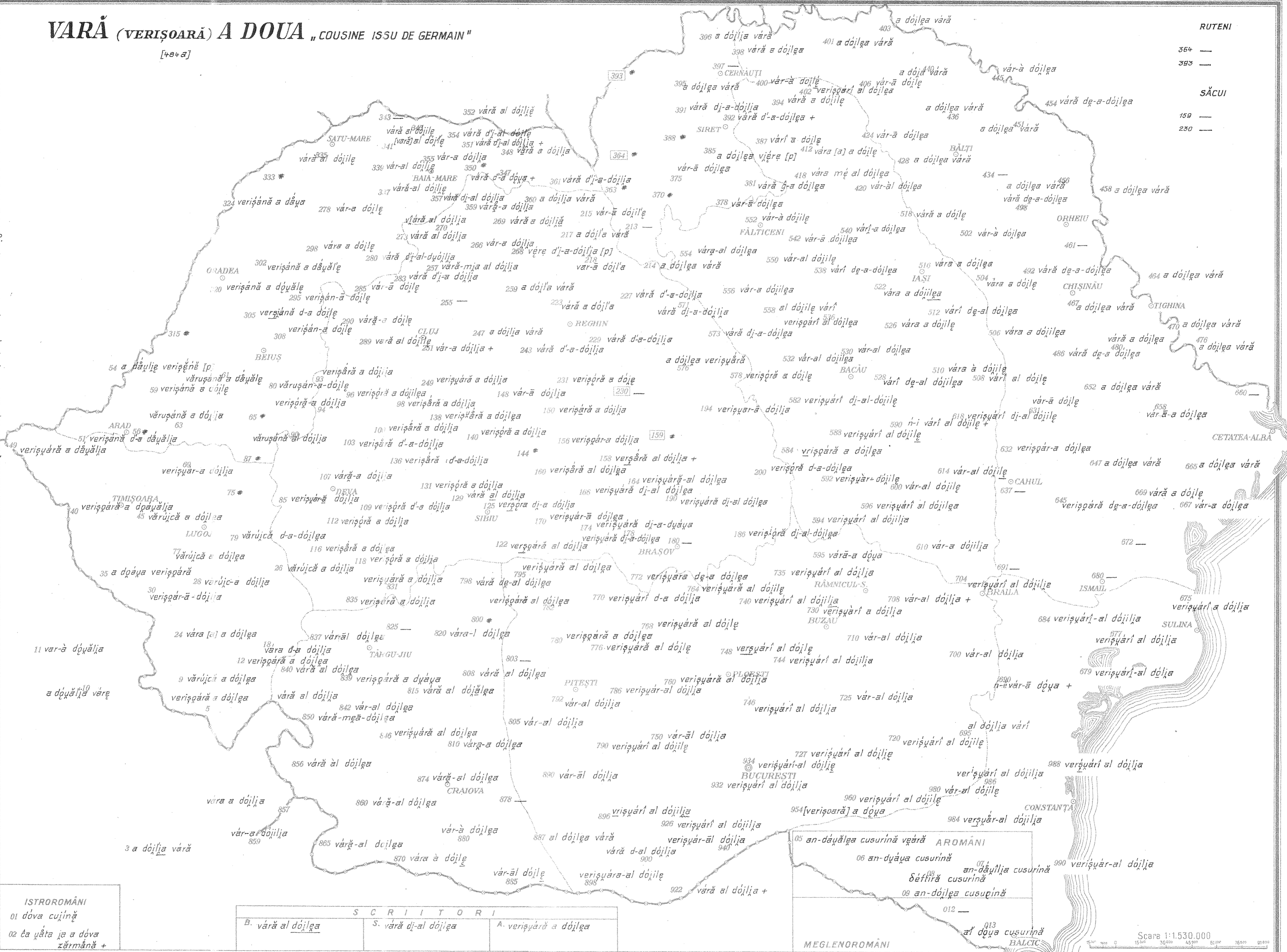
92. ‘Cealaltă este a doua verișoară?’

III. Bogatele particularități fonetice, morfologice și sintactice pe care le cuprinde acest material de limbă m-au îndemnat să-l prezint sub formă cartografică.

Cercetătorul acestei hărți trebuie să fiină seamă de faptul că această întrebare am pus-o imediat (+a+a) după ce am primit răspunsurile referitoare la VĂR AL DOILEA (chestiunea +a+a), fiind deci posibilă o influență a chestiunii +a+a asupra chestiunii +a+a.

Prezentat sub formă cartografică, acest material, confruntat cu cel din hărțile 174 (VARĂ), 176 (VARĂ PRIMARĂ) și 177 (VĂR AL DOILEA), oferă cercetătorului bogate constatări lingvistice.

Termenii referitori la vară a treia, precum și interesantele observații ale informatorilor le vom arăta în materialul necartografiat (harta 84).

TÂNĂR „JEUNE HOMME”

[1960]

I. *Întrebare directă, pusă astfel:*
 La omul care nu e bătrân, cum îi ziceți TÂNĂR ori TINĂR? Pluralul l-am întrebat astfel: Dacă ar fi vorba de doi, sau de mai mulți, cum le-ați spune?

II. 251. ori *ămînă* și *vristă*.
 359. Are înțelesul de „copil”?

III. Răspunsurile arată o unitate deplină în întreg domeniul limbii române.

Pe lângă acest fapt, materialul prezintă importante particularități fonetice, pe care le-am ilustrat în hărțile colorate 253 (SUNETUL *â* în TÂNĂR), 254 (SUNETUL *y* final în TÂNĂR), 255 (SUNETUL *i* în TINERI), 256 (Sunetul *r* în TINERI) și în 257 (Sunetul *n* în TINERI).

Această hartă să se compare cu harta 100 (JUNE).

RUTENI
 364 molodéi;
 393 mologi

SĂCUI
 169 fiătăi;
 230 fiătăi

ISTROROMÂNII
 01 omu tînăr; omir tînăr
 02 om tîrer; omir tîrer

S C R I I T O R I		
B. —	S. —	A. —

AROMÂNII
 06 tiner@; tineri
 07 tineri; tineri
 08 tineri; tineri
 09 tînăp; tînăp
 012 om tiner; tiner [p]
 013 tînir; tînir [p]

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

JUNE "JEUNE GARS"

[498]

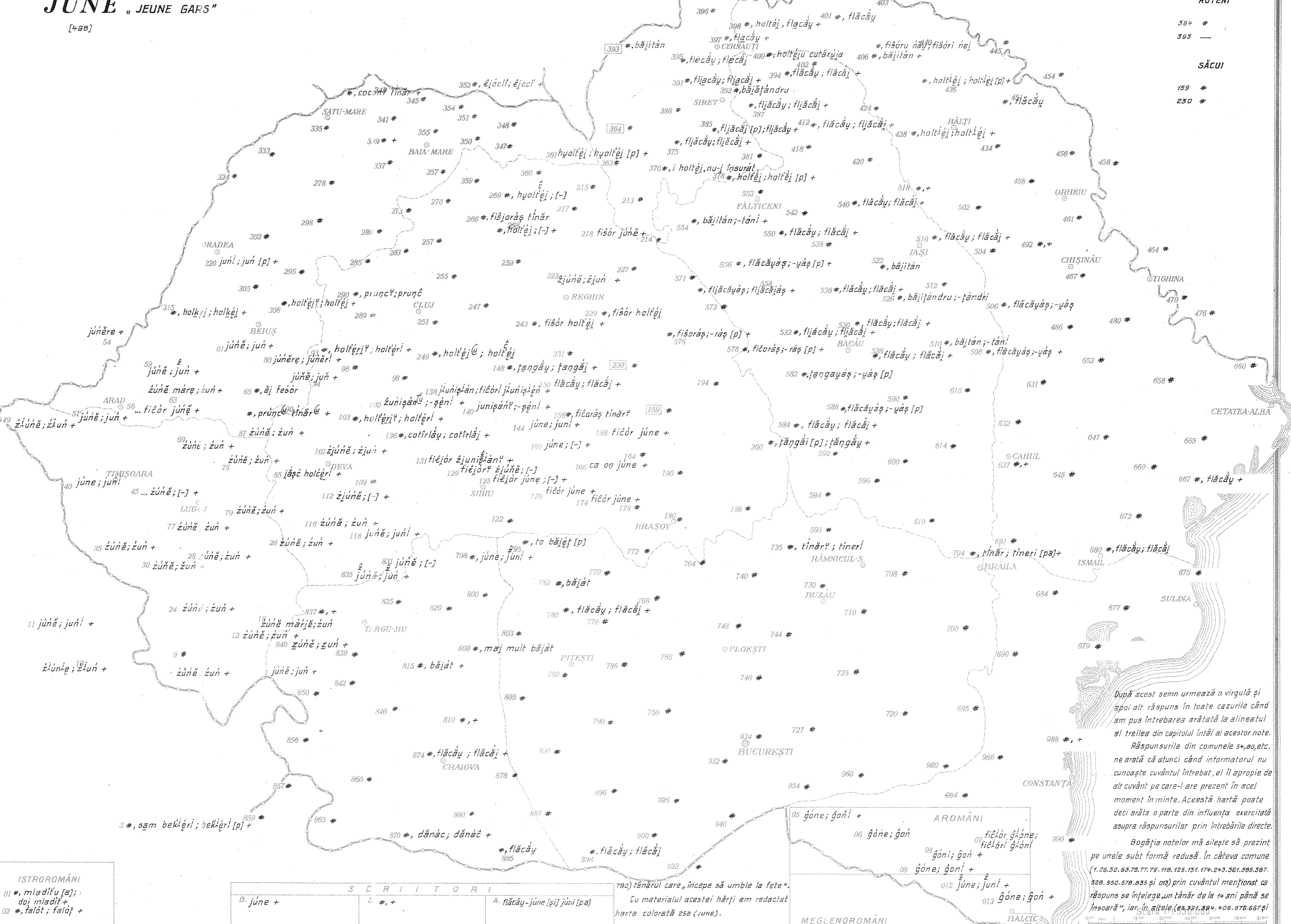
I. Întrebare directă, pusă astfel: Ziceți d-voastră vorba *JUNE*? Dacă informatorul cunoștea și întrebuița cuvântul, îl rugam să-l spună (să-l zică și el odată). După ce notăm răspunsul, întrebam pluralul astfel: La doi sau la mai mulți, cum le-ați spune?

Pentru a cunoaște înțelesul pe care-l are cuvântul, am întrebat: La cine ziceți d-voastră așa?

Când informatorul sau informatoarea nu cunoștea cuvântul *JUNE*, îi întrebam: La un băiat mai mare, care nu s'a însurat încă, cum îi ziceți? Această întrebare n'am pus-o în toate comunele studiate.

II. 3. sam "sunt". i se zice "când ajunge de însurat".

- 5. "De la 15, 17 ani înainte".
- 10. "De la 16 ani înainte".
- 11. "De la 15 ani înainte".
- 12. "Când e de 17, 19 ani".
- 24. Celor "care vin de însurat".
- 28. "Celui care nu e însurat".
- 35. Li se zice "când fs dă însurat".
- 45. Astă-i zună. i se zice "după ce a ieșit de la școală, până la 18 ani".
- 49. "De când a terminat cu școala".
- 51. "Când se însoară". În ziua aceea [când se însoară] e fiică holtâi. "Câtă vreme merge la Peciua la joc e fiică zună".
- 54. "Celui care merge în casă la socru-său".
- 56. am om fiică zună, când e de 18 ani".
- 59. "i se zice mirelui, când se însoară".
- 61. "După ce s'a însurat". "Se zice că e june de cinci ani", adică însurat de cinci ani".
- 62. "După ce iese de la școală, adică de la 13 ani până se însoară".
- 60. "Când nu e însurat".
- 67. "De la 16 ani înainte".
- 90. Se mai zice și holtâi; holtâri, când e între 19 și 20 de ani.
- 93. "Până se însoară".
- 94. "Până ce vine din armată și se însoară".
- 100. "Până se însoară". Fiind tineri "umbă la lucrări", adică muncesc cu ziua.
- 103. "Când e neînsurat".
- 107. i se zice unui, flăcău până la 20 de ani".
- 112. "Îi zic eu feciorului meu".
- 116. "Când e la 18, 19 ani".
- 136. "De la 16 până la 20 de ani".
- 138. "De la 16, 17 ani, când începe să prindă coasa în mână".
- 140. "De la 12 ani înainte, până ce trece de serviciul militar".
- 144. "i se zice celui trecut de 20 de ani".
- 148. "De la 15 până la 16 ani". Când e ceva mai în vârstă, i se zice holtâi.
- 150. fișor june, i se zice "de la 17 ani înainte, când e de însurat".
- 156. "De la 16 ani înainte". Când e mai tânăr i se zice fîngău.
- 160. Astă-i june. Când are 20 de ani".
- 166. "ca un june" se zice "despre unul care e tânăr".
- 170. "Celui tânăr, gata de însurătoare".
- 200. "Unuia mai tânăr, între 15 și 20 de ani".
- 218. "Când este între 18 și 20 de ani".
- 223. "De la 14 până la 21 de ani". ori fișor.
- 256. "Când e tânăr, între 15 și 16 ani,

ISTROROMÂNI
 01 * miadit[u];
 doi miadit +
 02 * falot; falot +

S C R I T O R I
 B. june +
 3 *, +
 A. flăcău-june [și] juni [pa]

AROMÂNI
 05 gōne; gōn +
 06 gōne; gōn
 08 gōni; gōn +
 09 gōne; gōni +
 012 june; juni +
 013 gōne; gōn +
MEGLENOROMÂNI
 014 gōni; gōn +

După acest semn urmează o virgulă și apoi alt răspuns în toate cazurile când am pus întrebarea arătată la alineașul al treilea din capitolul întâi al acestor note. Răspunsurile din comunele sv, ea, etc. ne arată că atunci când informatorul nu cunoaște cuvântul întrebare, el îl apropie de alt cuvânt pe care-l are prezent în acel moment în minte. Această hartă poate deci arăta o parte din influența exercitată asupra răspunsurilor prin întrebările directe.

Bogăția notelor m'a sileșite să prezint pe unele sub formă redusă. În câteva comune (1.26.50.63.75.77.79.118.125.151.174.243.351.395.537.528.550.578.835 și 013) prin cuvântul menționat ca răspuns se înțelege un tânăr de la 14 ani până se însoară", iar în altele (65.87.88.44.406.576.667 și

- 315. "De la 15 până la 20 de ani".
- 320. "i se zice astfel mirelui".
- 329. A văzut vorba "numai în gazete".
- 343. "Când s-apucă fecior mare".
- 352. "De la 15 până la 16 ani". Când armată".
- 355. "Când merge la însurat".
- 378. "Când iese la joc".
- 397. "Dacă începe armata, flăcăuș; flăcăuș [p], de la 16 ani înainte".
- 320. "i se zice astfel mirelui".
- 339. Cuvintele sânt sinonime.
- 403. "holtâi se zice rar".
- 412. "De la 15 ani până ce își face e holtâi sau băjătan".
- 428. "După ce e scăpat de armată".
- 436. "Până la moscali" "Înrolarea în flăcăuș" [p].
- 492. "fi holtâi, rar celui neînsurat".
- 508. "flăcăi [p]; flăcău, de la 16 ani înainte".
- 516. "De când iese la joc, pîr și sf-ogărî".
- 518. "De la 15 ani până se însoară e holtâi sau băjătan".
- 550. "De la 15 ani până la armată".
- 552. "De la 14 ani până ce își face serviciul militar. i se mai zice și flăcăuș".
- 555. "De la 20 până la 25 de ani".
- 540. "Când e mare, de la 15 ani înainte".
- 518. "De la 15 ani până se însoară e holtâi sau băjătan".
- 554. "De la 14 ani până ce face serviciul militar".
- 556. "De la 12, 15 ani, până la 19, 20 de ani".
- 558. "Până la 16 ani". "De la 16 ani până se însoară, i se zice flăcău; flăcău [p], una cu băiat".
- 584. "După ce a ieșit din armată", "Când e de 26, 28 de ani e flăcău toamnătic".
- 557. 40 prigs a umblă la fișete.
- 704. Mirele și mireasa "la nuntă".
- 798. "Pe la 18, 19 ani".
- 810. "i se zice flăcău; flăcău rar, mai ales când joacă în joc".
- 815. "Când începe să meargă la fete a se căsători".
- 837. umbrelă băjăț după fișetă. [et] și flăcău.
- 840. "De la 15 până la 20 de ani".
- 870. "Când începe să meargă la fete zicem: băjătu curare s'a făcut dănc".
- 874. "Când umblă prin sat, la horă".
- 880. "S'a zis înainte la flăcăi juni;
- 899. "Cel voinic se numește gundar".
- 09. "Om tare, voinic".
- 09. "i se zice unui om tare".
- 01. "În Moldova nu se zice june".
- 02. "De la 12, 15 ani până se însoră".
- 08. "Are înțelesul de "tare", "voinic".
- 09. "i se zice unui băiat tânăr".
- 09. "Om tare, voinic".
- III. Am reproduș toate răspunsurile primite. Înțelesul cuvântului june se poate vedea în notele din capitolul I. În cazul când informatorul nu cunoaște cuvântul, am trecut, imediat lângă numărul cartografic, semnul *

ACEȘTIA SÂNT COPIII MIEI „CE SONT MES ENFANTS”

[258]

I. Întrebare directă, pusă astfel:
Cum ai zice, pe limba d-tale, așa cum îți vine mai bine, vorbele acelea: ACEȘTIA SÂNT COPIII MIEI!

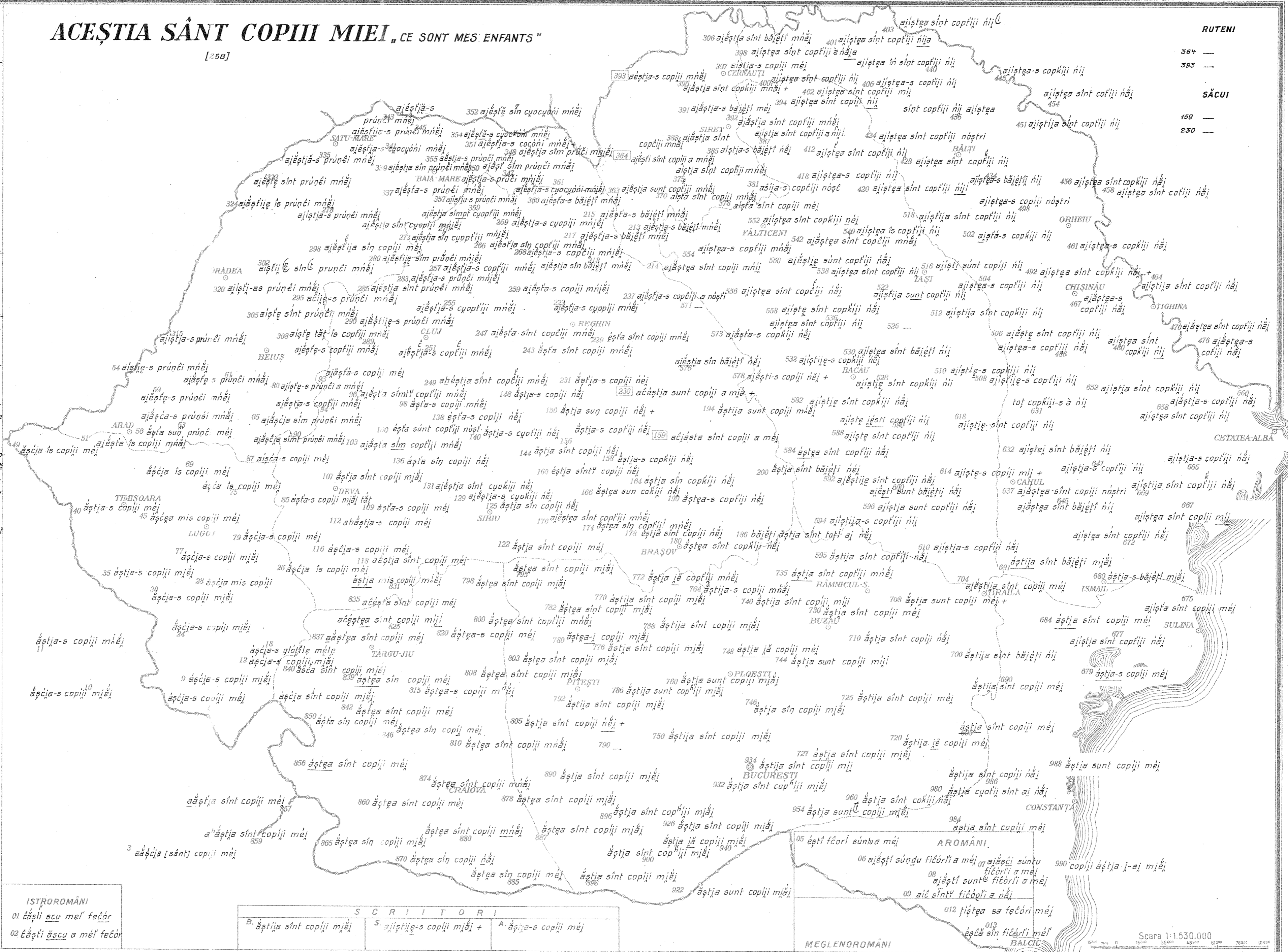
- II. 60. Se zice și ăștia-s.
- 230. Informatorul e minoritar.
- 351. Se zice și prunči.
- 395. Se zice și mej.
- 492. aișteșta sint copkiji năi da ăștia nu-s a năi.
- 578. Se zice și mej.
- 614. Se zice și năi.
- 708. Se zice și năi.
- 805. [k] mej.
- S. se zice și sint.

III. Materialul de limbă cules cu această întrebare directă oferă cercetătorului posibilitatea de a recunoaște influența unor asemenea chestiuni asupra informatorilor, deci asupra răspunsurilor.

Pentru a constata stabilitatea formelor lexicale în graiul informatorilor, să se compare aceste răspunsuri cu hărțile 101 (COPIL, redactată după materialul cules cu întrebarea 494) și 103 (DĂNȘII SÂNT COPIII MIEI, redactată după materialul cules cu întrebarea 293). Distanța, în chestionar, între întrebări (298, 293 și 494) reduce în cea mai mare măsură influența unui răspuns asupra celuilalt.

Studiile speciale asupra accentului din această propoziție trebuie să țină seamă de faptul că informatorii voit au vorbit mai rar, pentru ca să pot eu scrie mai ușor răspunsul lor.

După materialul acestei hărți au fost redactate hărțile colorate 261 (Formele lui SÂNT în ACEȘTIA SÂNT COPIII MIEI) și 262 (Formele lui MIEI în ACEȘTIA SÂNT COPIII MIEI).

RUTENI
364 —
393 —
SĂCUI
159 —
230 —

ISTROROMÂNII
01 ăștia scu mel' fecăr
02 ășții ăscu a mel' fecăr

S C R I T O R I		
B. ăștia sint copkiji năi	S. aișteșta-s copkiji năi +	A. ăștia-s copkiji năi

AROMÂNII
05 ăști fcori sunva mēi
06 ășști sūndu ficōrli a mēi
08 ășști sūnt ficōrli a mēi
09 aić sint' ficōrli a năi
012 fișteșta sa fecōri mēi
013 ășca sin' ficōrli mēi

MEGLENOROMÂNII
Scara 1:1.530.000

DÂNȘII SÂNT COPÎII MIEI „EUX SONT MES ENFANTS”

[293]

I. Întrebare directă, pusă astfel: Cum ai zice, pe limbă d-tale, așa cum îți vine mai bine, vorbele acestea: DÂNȘII SÂNT COPÎII MIEI?

II. Informatorul declară că nu se zice mej, ci mi.

214. Se zice și băjeți [pə].

216. Se zice și ajeșta-s...

230. Informatorul este minoritar.

339. Se zice și ajeștă-s prunței mînej.

564. [*] jăj sînt cyocyonî mînej.

397. ... ajeștă care sînt aic.

492. ... da ajeșta-s copîilu tăy.

637. jăj a'ceia? [ʔ].

615. Se zice și ajeșta sînt copîii mînej.

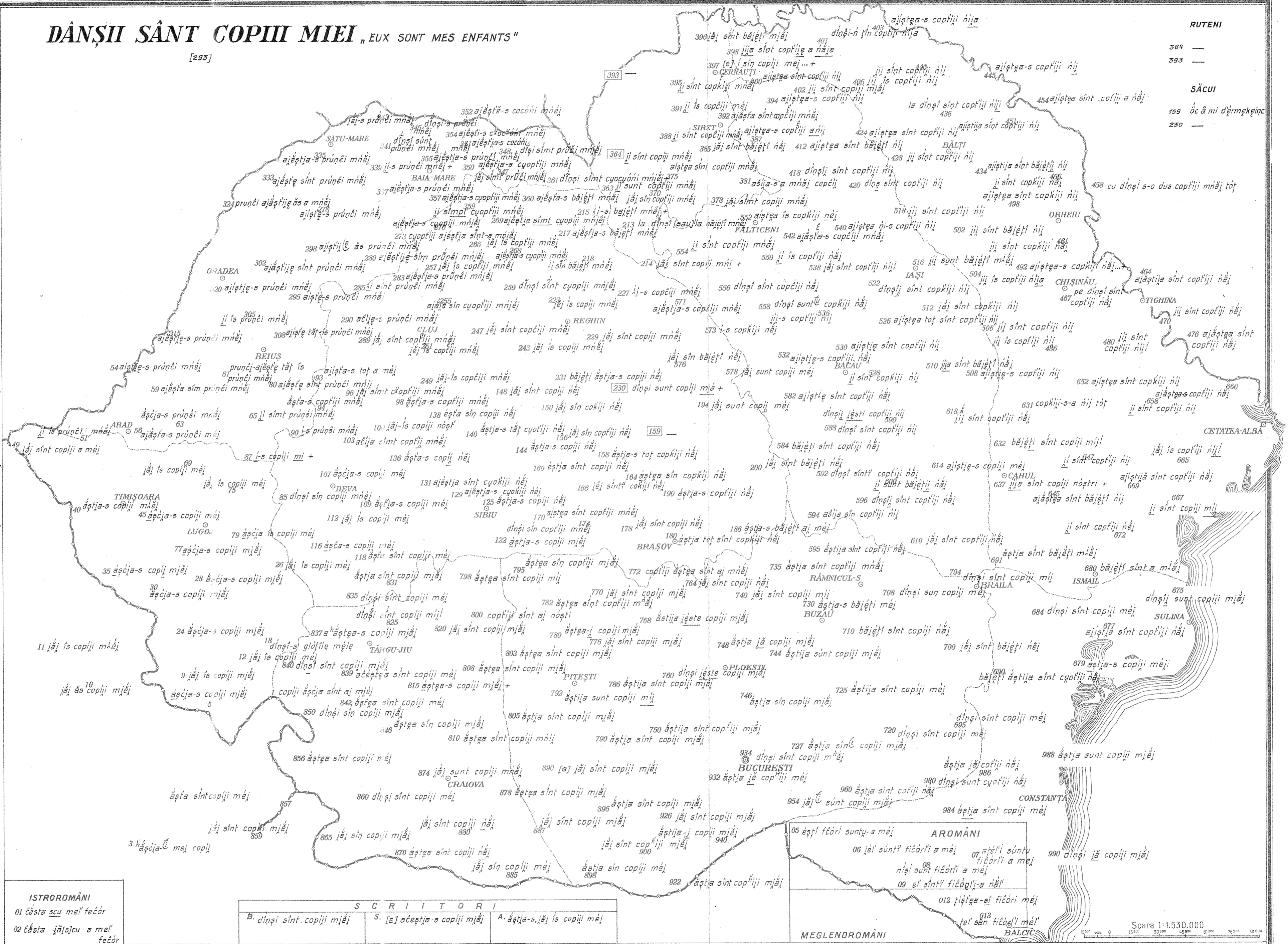
III. Materialul acestei hărți oferă interesante particularități lingvistice în legătură cu pronumele, verbul, etc. și în câteva cazuri chiar cu topica frazei pe care informatorii au reprodus-o în graiul lor.

Din punct de vedere al posibilităților de comparare a materialului cules, a reacțiunii informatorilor la aproape aceeași întrebare (cf. harta 182), pusă de mine intenționat în chestionar mai la distanță de alta înrudită, acest material oferă constatări deosebit de utile (cf. și cele spuse de mine în cap. III al notelor hărții 182).

Acese considerente, care reprezintă o parte esențială în chestionarul pe care l-am redactat personal și intenționat astfel, m'au determinat să public acest material de limbă cartografiat.

Cercetătorul va putea face hărți colorate după acest material și le va confrunta cu mult folos cu cele făcute după materialul hărții 182.

În legătură cu accentul din această frază, cele spuse în cap. III al hărții 182 sînt valabile și pentru această hartă.

RUTENI
364 —
393 —
SĂCUI
159 ōc ă mi d'ermekinc
250 —

ISTROROMÂNI
01 Căsta scu mel' fecôr
02 Căsta jă[s]cu a mel' fecôr

SCRITORII

B. dîșii sînt copîii mînej	S. [e] ajeșta-s copîii mînej	A. ajeșta-s, jăj is copîii mînej
----------------------------	------------------------------	----------------------------------

AROMÂNI
05 eștî fîcôrî suntu-a mîej
06 jêl suntu fîcôrî a mîej
07 eștî suntu fîcôrî a mîej
08 nîșî suntu fîcôrî a mîej
09 el sînt fîcôrî a mîej
102 jîștă-s fîcôrî mîej
103 jêl suntu fîcôrî mîej

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

BĂIATUL CEL MARE „L'AÎNÉ DES GARÇONS”

[241]

I. Întrebare directă, pusă astfel:
Cum ai zice, pe limba d-tale, așa cum îți vine mai bine, vorbele acestea: BĂIATUL CEL MARE ?

Întotdeauna i-am atras atenția informatorului (sau informatoarei) că eu spun vorbele „ca în carte”, rugându-l ca să le spună așa cum „îi vine mai bine”.

II. 5. „Băiatul e mai mare decât un copil”.

26. „Când e mai mare decât ceilalți”.

227. „Când e mai mic, i se zice copilul”.

259. Se zice și *fișioru hăl mării*.

395. Se zice și *acăl*.

397. Se zice și *băiatu căl mai mare*.

592. „La noi se zice *flăcău șăl mai mări*”.

637. *avem um băiet acăl mai mare*.

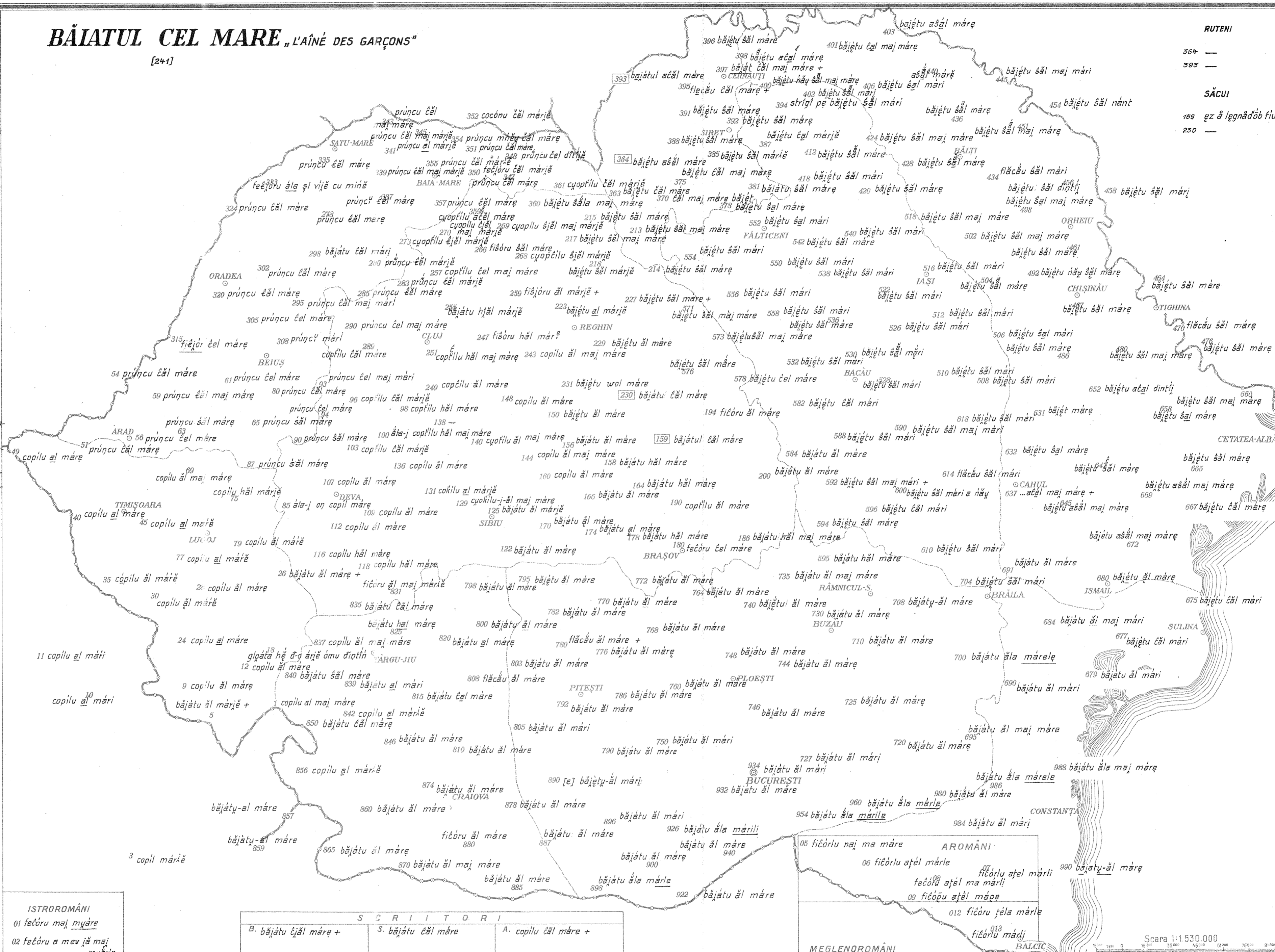
750. Sau *băiatu al mare*.
B. Se zice și *al*.
A. Se zice și *fișioru [a]*.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

Această hartă, ca și celelalte hărți redactate după întrebări directe, ilustrează felul cum reacționează informatorii când sunt puși să traducă, în graiul lor local, expresii rostite literar.

Variantele lexicale ale lui BĂIAT din această hartă se pot confrunța cu mult folos cu răspunsurile hărții 184 (BĂIAT).

În harta colorată 254 am ilustrat cele mai importante forme ale lui CEL din BĂIATUL CEL MARE.

RUTENI
364 —
393 —

SĂCUI
189 *ez a legnăd'ob riu*
250 —

ISTROROMĂNI
01 *fecôru mai mare*
02 *fecôru a mev jă mai mare*

S C R I T O R I		
B. băiatu căl mare +	S. băiatu căl mare	A. copilu căl mare +

AROMĂNI
05 *fișôru naj ma mare*
06 *fișôru ațel marle*
07 *fișôru ațel marli*
08 *fecôru ațel ma marli*
09 *fișôru ațel marce*
102 *fișôru țela marle*
103 *fișôru marli*

MEGLENOROMĂNI
BALCIC

Scara 1:1.530.000

BĂIEȚII CEI MARI „LES PLUS GRANDS DES GARÇONS”

[241 a]

I. **Întrebare directă, pusă astfel:**
Cum ai zice, pe limbă d-tale, așa cum îți vine mai bine, vorbele acestea: BĂIEȚII CEI MARI?

Pentru a-l ușura pe informator, am atras atenția că e vorba de mai mulți.

II. 238. Se zice și mai mari..

352. Se zice și doi cocoiși mari

592. Se zice și doi mai mari.

684. Se zice și doi „cei”.

772. Informatoarea adaugă: „tot o formă”.

780. Sau băieții ai mari.

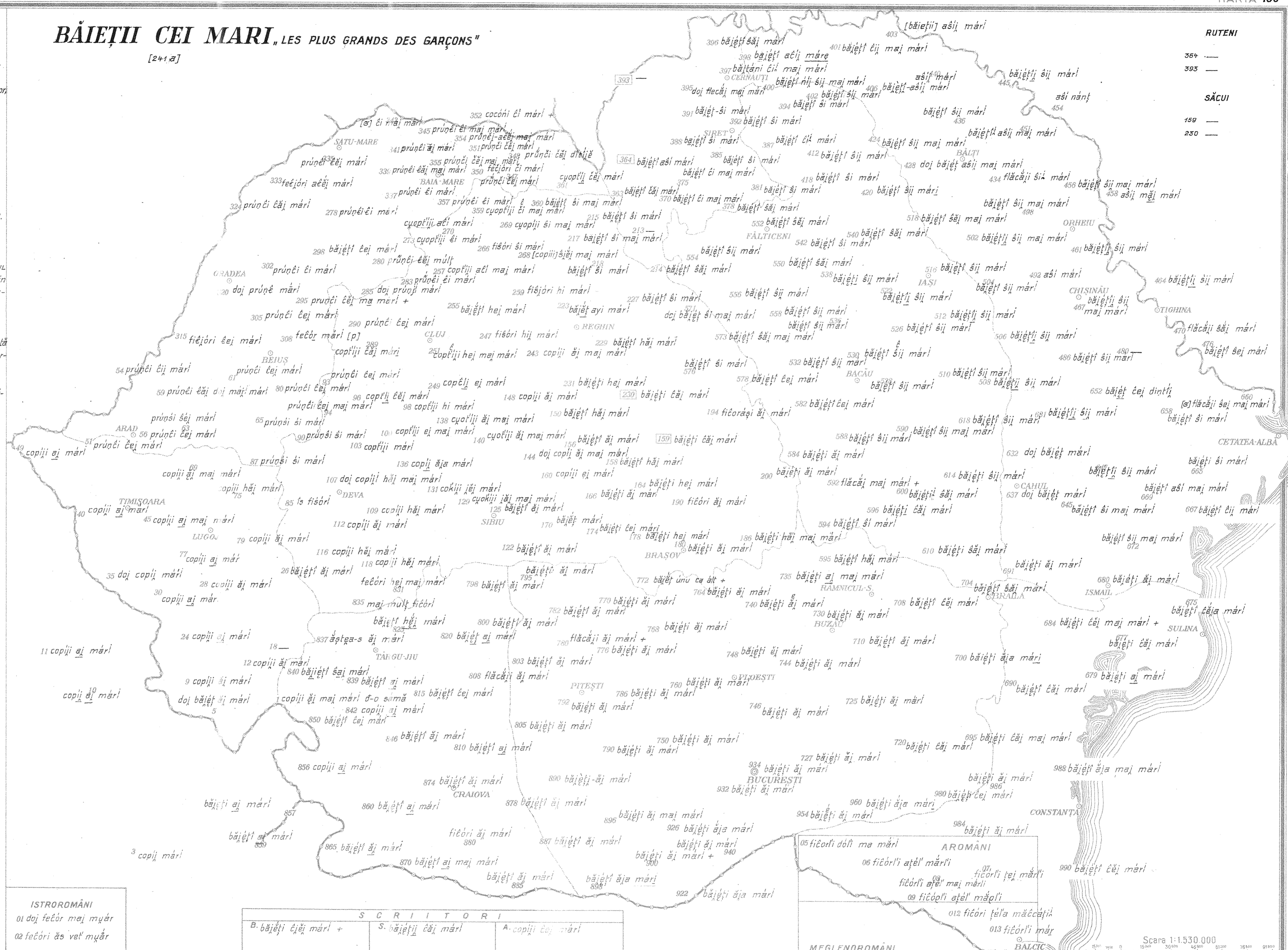
900. „Le zice astfel, dacă e tată”.

B. Se zice și ai sau ei mari, mai ales „tând se reproduc cuvintele cuiva”.

III. **Întrebând pluralul de la BĂIATUL CEL MARE tot la chestiunea 241 din chestionar, la reproducerea materialului cules am crezut că e mai bine să grupez aceste răspunsuri sub numărul 241 a.**

Răspunsurile din această hartă pot fi confruntate cu cele ale hărților 185 (BĂIATUL CEL MARE) și 184 (BĂIAT).

În harta colorată 265 am arătat formele lui CEI (pluralul) în BĂIEȚII CEI MARI.

RUTENI
354 —
393 —

SĂCUI
199 —
230 —

ISTROROMÂNII
01 doi fețor mai măr
02 fețori ăș vet măr

SCRITORII		
B. băieții cei mari +	S. băieții cei mari	A. copiii cei mari

AROMĂNI
05 fițorli doli ma mărli
06 fițorli ațel mărli
07 fițorli țel mărli
08 fițorli mai mărli
09 fițorli ațel mărli
012 fițorli țela măccățil
013 fițorli măr

MEGLENOROMĂNI

Scara 1:1530000

OM „HOMME”

[212]

I. Întrebare directă, pusă astfel:
Ziceți vorba om ? După ce puneam
pe informator să pronunțe și el
cuvântul, îl întrebam: La mai mulți,
cum le spuneți ?

II. 26. Se zice și un *uom*.

25. *u-ê-ô uom* „uită-te un om”.

28. *u uom*.

29. *c-un-om* „cu un om”.

31. Și: *ur om*; *doi omir*.

III. Am reprodus, sub formă carto-
grafică, materialul de limbă al ace-
stei întrebări, pentru a ilustra par-
ticularitățile fonetice din singular
și plural.

Câteva răspunsuri din singular
sânt precedate de articolul neho-
tărit *un* (în 26. 29. 268. 397. 406. 526.
530. 556. 695. 820. 885 și 954).

După acest material am redactat
următoarele hărți colorate: 268
(Sunetul *o* în *om*), 269 (*u* final în
om), 270 (Diftongul *oa* în *oameni*),
271 (Sunetul *e* în *oameni*) și 272
(Sunetul *n* în *oameni*).

RUTENI
364 *colovic*
393 *colovic*

SĂCUI
159 *êmbêr*
230 *êmbêr*

ISTROROMÂNII
01 *un om; doi om +*
02 *ur om; doi omir*

SCRITORII		
B. om; uâmenî	S. om; uâmenî	A. om; uâmenî

AROMÂNII
05 om; oâminî
06 uom; uâminî
07 om; uâminî
08 uom; uâminî
09 om; uâminî
102 uom; uâminî
103 om; uâminî

Scara 1:1.530.000

MOȘNEAG "VIEILLARD"

[502]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: La un om tare bătrân, cum îi ziceți? În mai multe comune, după primirea răspunsului, am mai întrebat: Cam de la câți ani, până la câți, îi ziceți așa?

II. 10. diédo! strig la jăl. 51. „moș, când e bătrân rău”. 69. „moș, de la 60 de ani înainte”. 94. „moș bătrîn, de la 60 înainte”. 109. om mai vîl în etăție „moș, de la 60, 65 înainte”.

122. nițnîjă niculăjă! 125. „I se zice bătrînului care nu se mai poate mișca”. 135. „De la 60 înainte, moș; moș”. 150. Și: mōșule!

156. Și: băjă niculăjă! 158. „Se folosește des mōșule!”. 160. „Nevoții trebuie să-mi zică așa”. 166. „De la 70 înainte e moș”.

194. „Îl strig mōșule!” 200. „În răș se zice potăjă bătrînă”. 227. „Când e cu părul alb”. 251. „moș, la care e bătrîn bătrîn”.

259. „Când nu mai moare”. 273. „tăță bătrîn, mōș, de la 60 înainte”. 280. mōșuljă!

295. „De la 30 de ani înainte”. 298. Se adresează cu nițnă. 302. „amă nūma mōșu-î de la 70 de ani înainte”.

324. bacjule! juvă mēri? 335. mōșuljă! 345. hăj mōșule!

351. „Când nu e de față”. „Când e prezent i se zice ūnțep”. 354. mōș!

375. „Când e cărunt, prinde a slăbi, i sau mai muat vinele”. 394. „moșneagu zice nora la socru, cam în batjocură”.

400. Se adresează cu mōșule! 401. „Când s'a făcut brumăriy, alb”. 402. mōșule!

412. „De la 40, 50 de ani pînă îi kiēri”. 424. „Nu e rudă”. 440. „cîl di bătrîn ș-ar ūi”.

498. „mōșule!, găgă, de la 50 înainte”. 506. „Când e și mai bătrîn, i se zice: bunēli cutări unți duș?”. „În batjocură se zice moșneag”.

508. „moșneag, când nu e de față”. 510. „mōșule!, de la 60 înainte”. 512. mōșule!

522. „bădîl, când e mai bătrîn”, iar „bădîță, când e pe la 30, 40 de ani”. 526. „moșneag, când nu e prezent”. 530. „De la 40 înainte, moșneag bătrîn”.

536. Și: mōșule! 540. „După ce începe să-i albească părul”. „Când e cărunt, e mojnăg”. 550. „După ce a albit”. „Îl strigă mōșule!”

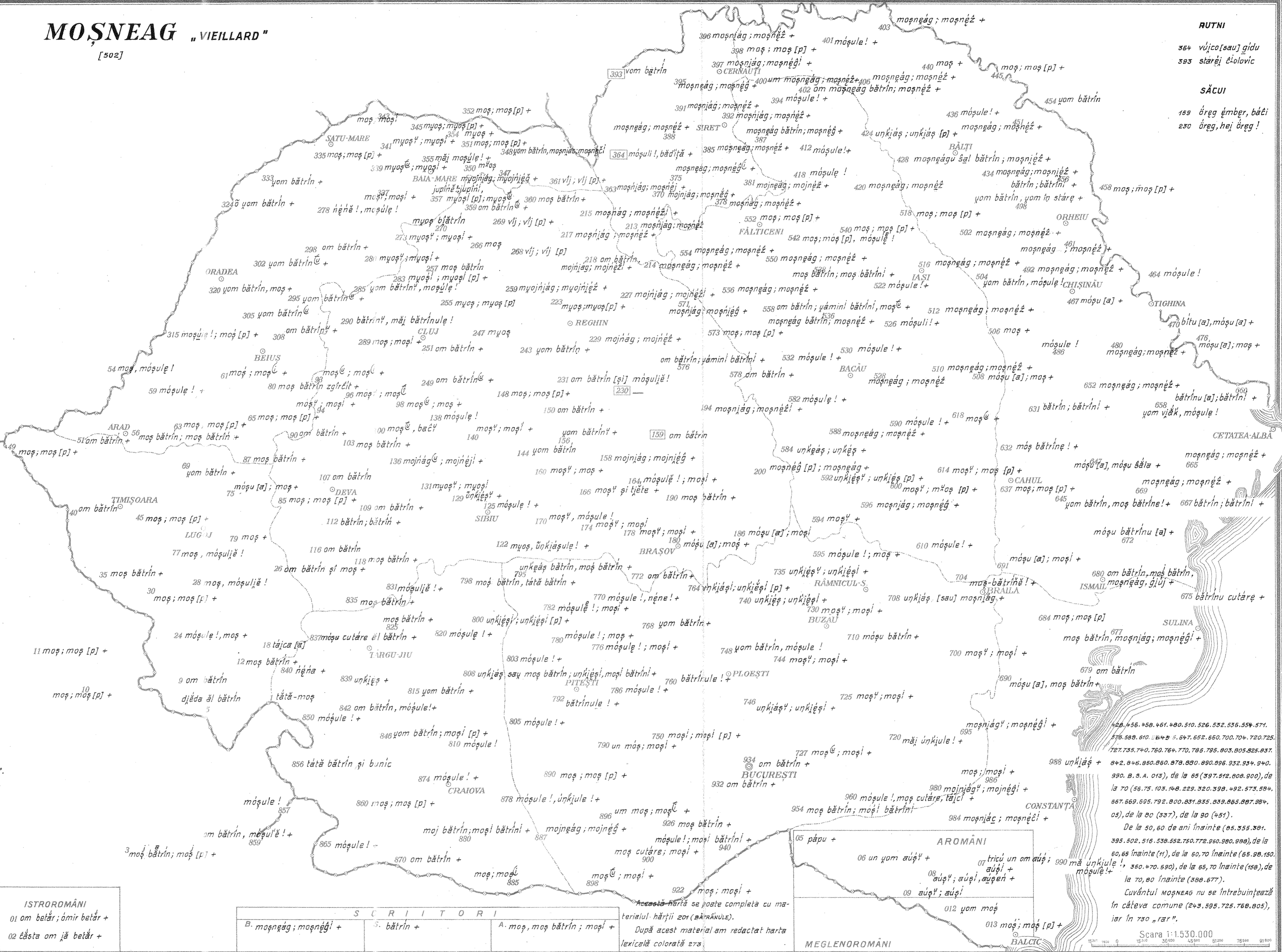
552. Și: moșneag bătrîn. 554. „Nu se supără, dacă i se zice astfel”.

558. „moșneag, de la 50 înainte”. 576. „moșneag, moș, când e bătrîn”.

582. „De la 70-100, unkișep”. 590. Și: moșcule!

596. mōșule! 600. „De la 50 înainte, când nu e prezent, se zice unkișep”: jō-ti fi gijōj di unkișep”.

614. „Când nu e de față, unkișep”. 618. Și: [ə] moșneag, de la 50 înainte. 637. „Când o priș a-nșuri bărba”.

ISTROROMÂN 01 om betăr; omir betăr + 02 cășta om jă betăr +

01 om betăr; omir betăr + 02 cășta om jă betăr +

Table with columns for linguistic variants: B. moșneag; moșnegi +, S. bătrîn +, A. moș, moș bătrîn; moși +

Acces la hartă se poate completa cu materialul hărții 20 (BĂTRÂNUL). După acest material am redactat harta lexicală colorată 273.

MEGLENOROMÂN 05 păpu + 06 un yom auș + 07 tric u om auș + 08 auș + auși + aușen + 09 auș + auși + 012 yom moș 013 moș; moș [p] +

Scara 1:1.530.000

RUTNI 364 vūico[sau] gidu 393 stărēj čiolovic

SĂCUI 159 ōreg ėmber, bāci 230 ōreg, hej ōreg!

OTUHINA 470 bītu [a], mōșu [a] + 476 mōșu [ə]; moș +

632 moșneag; moșnež + bătrīnu [a]; bătrīni + 658 yom vjāx, mōșule!

665 moșneag; moșnež + mōșu [a], mōșu šāta + 669 moșneag; moșnež +

680 om bătrīn, moș bătrīn, ISMAIL moșneag, giuj + 687 bătrīn; bătrīni +

684 moș; moș [p] 687 om bătrīn 689 om bătrīn, moș bătrīn, 690 mōșu [a], moș bătrīn +

691 mōșu [a]; moși + 692 mōșu [a]; moși + 693 mōșu [a]; moși + 694 mōșu [a]; moși +

695 mōșu [a]; moși + 696 mōșu [a]; moși + 697 mōșu [a]; moși + 698 mōșu [a]; moși +

699 mōșu [a]; moși + 700 mōșu [a]; moși + 701 mōșu [a]; moși + 702 mōșu [a]; moși +

703 mōșu [a]; moși + 704 mōșu [a]; moși + 705 mōșu [a]; moși + 706 mōșu [a]; moși +

707 mōșu [a]; moși + 708 mōșu [a]; moși + 709 mōșu [a]; moși + 710 mōșu [a]; moși +

711 mōșu [a]; moși + 712 mōșu [a]; moși + 713 mōșu [a]; moși + 714 mōșu [a]; moși +

715 mōșu [a]; moși + 716 mōșu [a]; moși + 717 mōșu [a]; moși + 718 mōșu [a]; moși +

719 mōșu [a]; moși + 720 mōșu [a]; moși + 721 mōșu [a]; moși + 722 mōșu [a]; moși +

723 mōșu [a]; moși + 724 mōșu [a]; moși + 725 mōșu [a]; moși + 726 mōșu [a]; moși +

DE ACEEAȘI VÂRSTĂ „DU MÊME ÂGE”

[4+1]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum zici când vrei să spui că ai tot alăția ani ca și un alt om din sat ?

În cazuri de șovăire, am adăugat că în alte părți se zice: DE O SEAMĂ SAU DE O VÂRSTĂ.

II. 5. ni-săm 'ne sântem'.

10. Și:cu ăsta mis vîrșnic.

100. Sau d'intr-un ănu'.

112. Sau d-o vîrșă cu minê.

156. jătătê, vîrștă.

148. Sau dj-o vîrșă cu mine.

170. Și:tot dintr-un ănu cu mine.

217. Și: d'ă sâma mē.

247. Și: d'i-o vîrșă cu minê.

270. Și: d'i-o-dată, d'i-o sâma, d'i-o vîrșă mē.

283. Și: d'i-o măsura, d'i-o vîrșă cu noi, d'jê sâma mē.

305. Sau: cu minê.

343. Sau de-uo-dată cu minē.

354. Și: d'ê-uo-dată cu minê.

355. Și: d'o potrivă cu minê.

370. Sau sintēm d'i-o-dată.

370. Sau d-o vîrșă.

397. Sau dj-o vîrșă.

454. jăj 'est'?

464. „Mai rar dj-o vîrșă”.

522. Sau d'o vîrșă.

562. Sau dj-o vîrșă cu mine.

580. Și: dj-o vîrșă, lîat cu minî.

600. Și: d'i-o sâmi sântem.

678. Sau dj-o sâmi.

677. Sau d'i sâma mē.

691. Sau dj-o sîamă.

695. lîaturî, într-o zi tot amîndoi.

720. „măi țizuleli se zice celui care are aceiași nume”.

764. Sau d-o-dat cu minî.

770. Și: lîat cu mine.

772. „țiză, surăță i se zice celei deodată cu mine”. „Când e mai mare, i se zice lîică”. Răspunsul a fost dat de o informatoare.

780. Și: d'i-o-dată.

808. Și: jă dj-o vîrșă cu mine.

810. Se strigă cu vîre!

820. Și: d'i-o-dată cu minē.

840. „Se zice și la o femeie”.

857. Și: d'o vîrșă.

859. Și: dj-o vîrșă cu minê.

870. Sau de-o vîrșă.

890. „La armată i se zice lîat”.

896. vîre!

900. I se adresează astfel: Că mai făci tu măi lîat ? I se zice și pe lume.

926. Sau lîat cu minî.

B. „Din aceeași categorie socială”.

„Când au aceiași ani, zic d-o vîrșă”.

S. Sau dj-o vîrșă cu mine. „Când zic de sama mēă, înțeleg și diferență socială”.

01. jo și tu smo vîrșnôc.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite. Ele arată importanța acestei chestiuni, trecut de mine în chestionar.

Cercetătorul va trebui să fină seamă, la interpretarea ei, de cauzurile când informatorii au fost femei. Numele informatorilor îl voi publica în volumul de introducere.

Unele răspunsuri încep cu verbul an. Dintre formele mai puțin frecvente, menționez următoarele: jê (772. 922), jă (727. 750. 782. 795. 808. 810. 865. 874), jî (65), jî (391. 394. 401. 518. 845. 852. 900), i (40. 49.

ISTROROMÂNII
01 mel' vîrșnôc +
02 sâm de o dobă

S C R I I T O R I		
B. d-o sîamî +	S. dj-o sâma cu mine +	A. [e] dj-o vîrșă cu mine

AROMÂNII
05 isa cu minî jêsti
un om senuilcu cu minî
06
07 un om sinuilcu cu jău
nohim di un' ilikijî
08
09 jêsti vîrșnicu cu minî
012 mēa vîrștă
013 di un' vîrșă

63. 79. 109. 150. 255. 360. 381. 837),
jî (669), nis 'sântem' (10. 56), jê
(467).

Unele răspunsuri încep cu verbul an. Dintre formele mai puțin frecvente, menționez următoarele: jê (772. 922), jă (727. 750. 782. 795. 808. 810. 865. 874), jî (65), jî (391. 394. 401. 518. 845. 852. 900), i (40. 49.

Scara 1:1.530.000

FATĂ „JEUNE FILLE”

[500]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la copilă, înainte de a se mărita? Pluralul lam întreat astfel: La două sau la mai multe, cum le spuneți?

În chestionar această întrebare urmând după FECIOR (v. harta 187), în multe comune am mai pus informatorilor următoarea întrebare: Cam de când, până când îi ziceți așa?

II. 3. „fată; fată [p], când e mai mică”.

26. „Când e feciorul june”.

148. „Mama îi zice totdeauna fată mî”.

150. „Pe la 16, 17 ani”.

249. „fată, fată, când e mai mică”.

255. De la 15 ani înainte e fată fătă sau fată mai mîrișă”.

259. „De la 15-20, când nu se mărită mai curând”.

260. pînă sî se mărită”.

269. „De la 14 ani, până sî mărită”.

270. pînă sî se mărită”.

273. s-apucă fecioria”.

289. „Până se mărită”.

324. „fată; fată [p], când e mică de tot”.

343. s-apucă fată”.

346. „Părintele îi zice totdeauna”.

„pricu mîiey (îi zic) când e în armată”.

351. „De la 10-15 ani e fată”.

378. „Când joacă în joc”.

387. „copilă, când e mai tânără”.

389. „î se zice tot când e mare”.

394. fată mîe s-o dus la tîrg”.

402. „De când se naște”, „Pe la 12, 14 anie fată”.

403. „De la 10 ani înainte o strigă cu fa”.

405. „Când e fată mare”.

418. „După măritat” [îi zic părinții”.

424. „î se zice aricând”.

428. „De la 16 până se căsătorește e fată mare”.

451. „După 10, 15 ani e fată mare”.

506. „îi zic oamenii”.

556. De la 10 până la 17, 18 ani e fată”.

590. [o] fată mîe; fătă”.

595. „De la 10 ani până se mărită e fată mări”.

669. „Când îmblă la hără”.

691. „Dacă joacă la horă”.

727. „Se zice și fată; fată”.

746. „Când merge la horă e fată mare”.

776. „De la 12 până la 13 ani e fată”.

780. „domnișă, când e mai mare, de la 14 până la 15 ani”.

831. „Pe la 12 ani e fată”.

880. „După căsătorie e fată”.

887. „Când e mică, pe la 12, 13 ani, e fată; fată”.

926. „Când e mai măricică, e fată”.

990. „Mai des se zice fată; fată”.

B. Ar traduce în franceză cu JEUNE FILLE.

S. „Până se mărită”.

A. „De la 14 ani până se mărită” e nemăritată”.

01. „Se zice, pe la 14 ani, și o fată”.

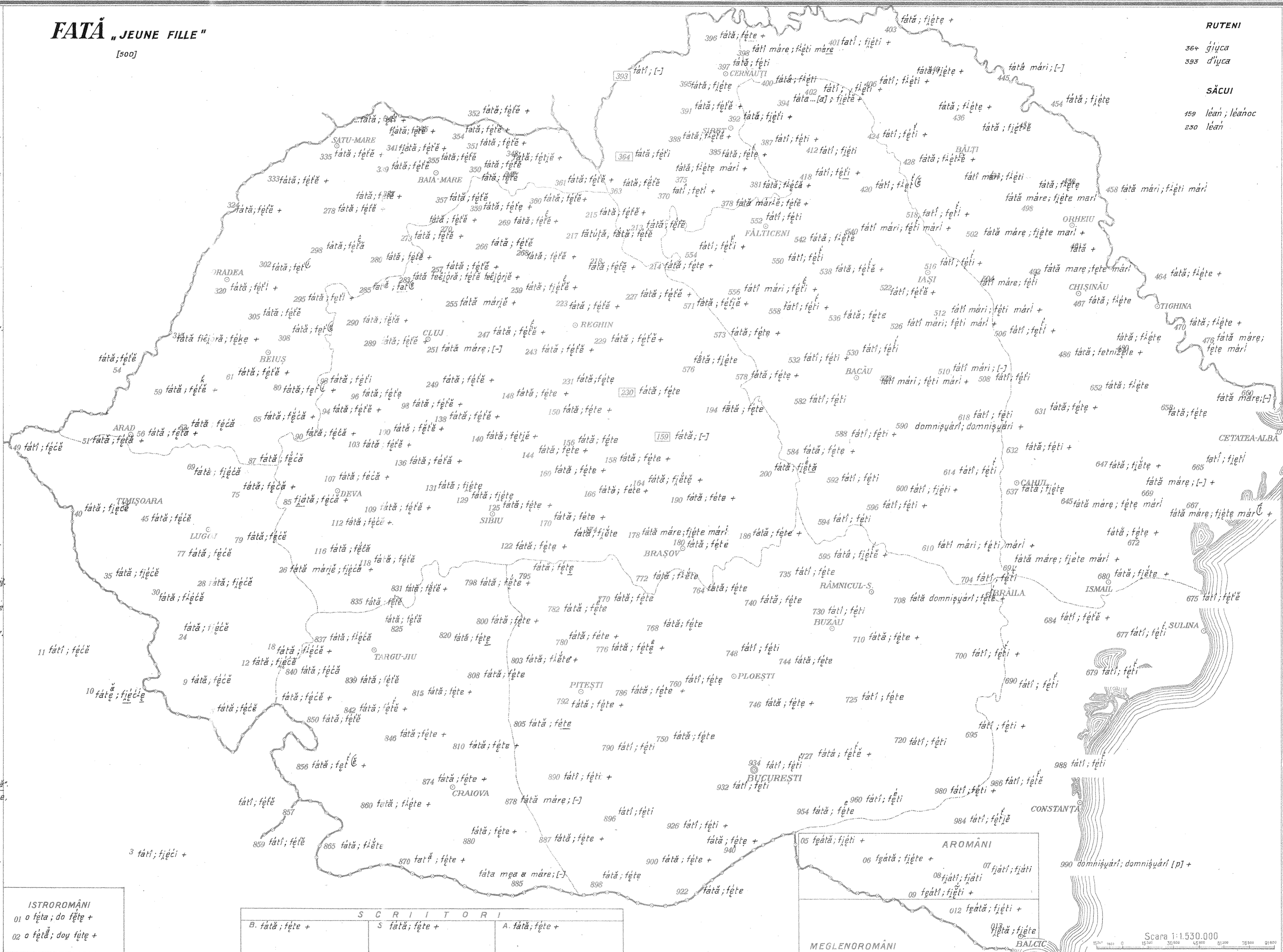
09. „î se zice toată vremea”.

„După căsătorie se zice fată; fată”.

02. „Se zice pîr la se meritu și fată; fată”.

05. „î se zice, până este tot fată”.

06. „î se zice toată vremea cât

ISTROROMĂNI
01 o feta; do fete +
02 o feta; do fete +

S C R I T O R I		
B. fată; fete +	S fată; fete +	A. fată; fete +

AROMĂNI
05 fată; fete +
06 fată; fete +
07 fată; fete +
08 fată; fete +
09 fată; fete +
10 fată; fete +
11 fată; fete +
12 fată; fete +

de la naștere (61.65.280.808.012), una (352.387.516.510.776.798.815.842.846.856.860). Celelalte răspunsuri se pot grupa în două categorii: a) cu vârsta nelimitată exact și b) cu vârsta limitată la anumii ani. a) Se întrebuințează cuvântul de la un an înainte (647), de la trei ani înainte (532), de la patru ani înainte (672), de la cinci ani înainte (381.394), de la cinci, șase înainte (401.436), de la șase ani înainte (464.700.900), de la șapte ani înainte (337.440.486.531), de la doisprezece ani înainte (140.227.885.529.540.559.600.669.708.740.746), de la treisprezece ani înainte (268.786), de la patrusprezece ani înainte (1.156.136.160.522.554.990.04), de la cincisprezece ani înainte (138.148.170.186.255.315.361.394.392.526.538.571.573.578.588.667.980), de la șasesprezece ani înainte (375.512), adică până ce se căsătorește. b) De la patru până la zece ani (595), de la doisprezece până la treisprezece ani (85), de la doisprezece până la șasesprezece ani (428), lat următoarele hărți colorate: de la doisprezece până la optsprezece ani (75.223), de la cincisprezece la șasesprezece ani (680), de la șasesprezece până la optsprezece ani (214), de la optsprezece până la douăzeci de ani (218). Cu ajutorul materialului de limbă din această hartă am executat următoarele hărți colorate: 274 (SUNETUL E ÎN FETE), 275 (SUNETUL ÎN FETE), de la cincisprezece la șasesprezece ani (680), de la șasesprezece până la optsprezece ani (214), de la optsprezece până la douăzeci de ani (218).

Scara 1:1.530.000

FIICĂ-MEA „MA FILLE”

[*96]

I. Intrebare directă, pusă astfel: Ziceți FIE-MEA SAU FIICĂ-MEA ?
 Dacă informatorii cunoșteau cuvântul, după ce îl notam, îi întrebam: Când ziceți așa ?

II. 3. „arar se zice fiică-mea”.
 110. „Numai mama zice așa”.
 122. Se întrebuințează numai împreună cu pronumele posesiv. Se zice și *hiică-tă*.
 129. Se întrebuințează „rar”. „Când moare se zice *hiică-nău*”.

174. „De la trei ani, până la șase”, *fătă* i se zice până e mare”.
 200. „i se zice și când e mare și când e mică”. „La copii se zice *hiică-nău*”.

234. „De la 4 ani în sus”.
 268. *fiică zic dómni*.
 348. „i se zice și dacă e mărită”.

355. „imi va fi”, *adică trebuie să-mi fie*.
 375. „De la 4 ani înainte”.
 378. Se întreabă astfel: *fi fiică ?*, *fi fiică ?* Se răspunde: *fi*.
 385. „De la 12 până la 16 ani”.

392. „De la 7 ani înainte”.
 393. Și: *copilă*.
 397. „Când e mică”.

398. „Până la 15 ani e *fiică-mea*”.
 401. *duyă fiică-m*.
 424. sau *fătă-m*.
 428. la *fiică-m* adăugăm *mărită*.
 436. „fiică se zice *uneori*”.

451. „Când e mare”. „Se zice și *fătă-m*”.
 456. „i se zice oricând și când e mărită”.

464. „mi-e fiică”; „am fiică”.
 464. „Dacă se ceartă cu ea, nu-i zice *FATA-MEA*, ci *fiică-m*”.

486. Se zice și *fiică-m*.
 502. „Ca să știe a cui este”.
 506. „i se zice la doi ani, când îi mai măruț”.

508. „După ce e fată mare și se mărită”.

510. „De la 16 la 17 ani se zice *fetișcăni mări*”.

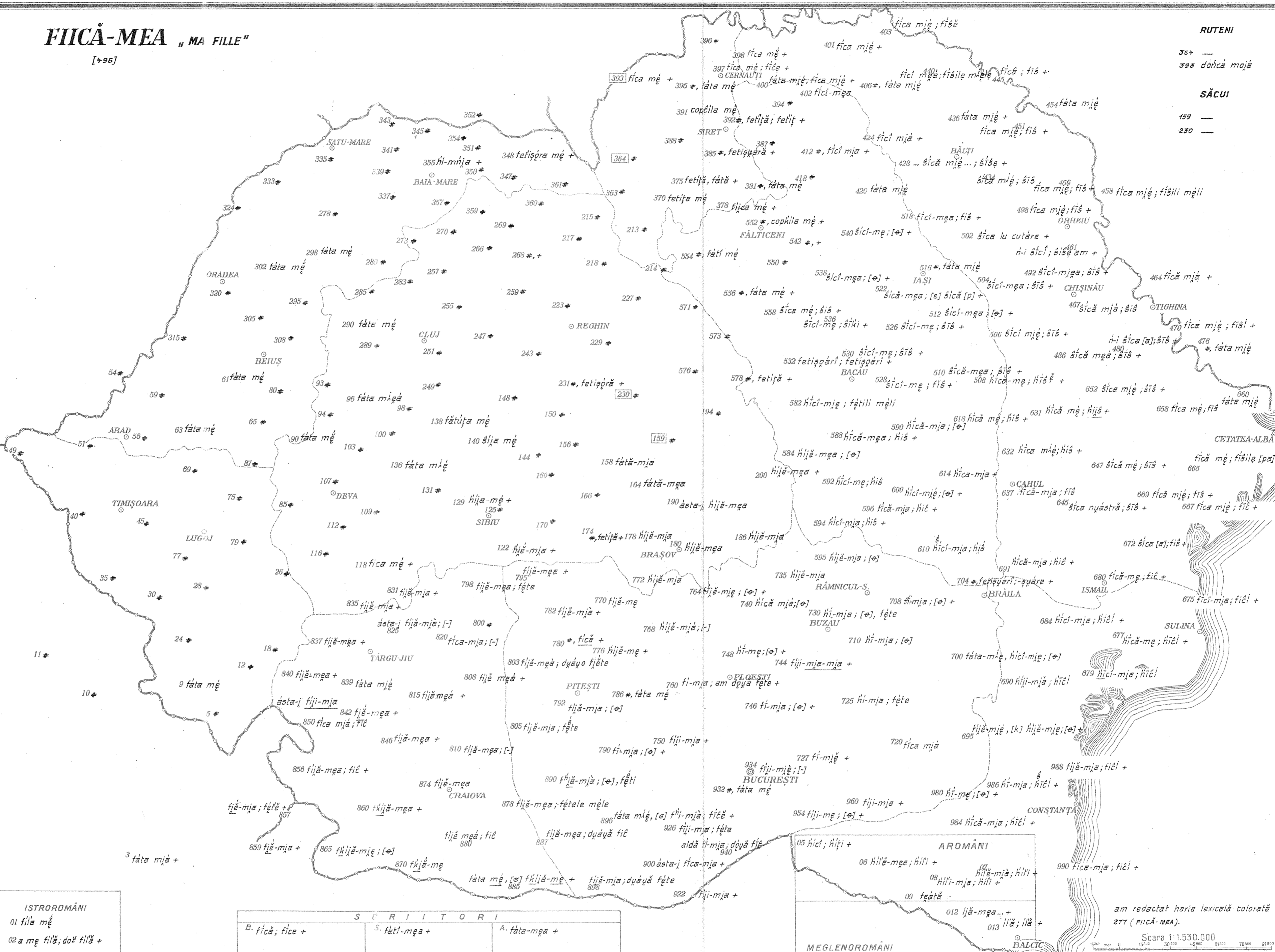
518. sau *fiică [p]*.
 522. „i zic *părinții*, după ce s-a măritat”.

526. „De la 10 până la 15 ani e *fetișcă*”.

528. Se zice și *fiică-m*.
 530. „De la 10 ani înainte se zice *domnișgără*”.

532. „De la 14 ani până se mărită”.

542. [K], *fiică-m* nu zic astăzi”.
 552. „E vorbă veche”.
 578. „De la 15 ani până se mărită”.

ISTROROMÂNII
 01 fiică-m
 02 a-mă fiică, do-ă fiică +

S C R I I T O R I
 B. fiică, fiică +
 S. fată-mea +
 A. fată-mea +

AROMÂNII
 05 fiică, fiică +
 06 fiică-m; fiică +
 08 fiică-m; fiică +
 09 fiică +

MEGLENOROMÂNII
 012 fiică-m; fiică +
 013 fiică, fiică +

702. Se zice și *fiică-m*.
 795. Se zice „rar”.
 808. strigă mă pe *fiică-m*!
 815. „Dacă mă întreabă cineva, zic că am *duyă fete*”. „Se zice rar și *fiică*”.

834. *fiică-m*, *fiică-m* o spus.
 835. „Când a venit acasă, se zice că a venit *fiică-m*”.

837. „Zic multe” în sat. [Ancheta am făcut-o cu o femeie].
 856. mă duc pe la *fiică-m*. „Se zice și *fiică-m*”.

857. „Nu se zice *fiică*. Când e mică, i se zice *fetișcă*”.

859. mă duc la *fiică-m*.
 900. Se zice și *fiică-m*.
 922. Se întreabă: *Cine fice ?*

937. „Se zice în Moldova”. „Cunosc și formele: *fiică-m*, *fiică-m*”.

954. Se zice și *fiică-m*.
 960. Se zice și: *fetișcă-m*, *fătă-m*.
 960. *fi-tă* „fiică-tă”.

986. Se zice și *fiică*.
 B. „i se zice toată viața”. Se zice și: *fiică*; *fiică* [m]; *fiică-m* [f].

987. „Se zice în Moldova”. „Cunosc și formele: *fiică-m*, *fiică-m*”.

987. „Se zice în Moldova”. „Cunosc și formele: *fiică-m*, *fiică-m*”.

RUTENI
 364
 398 *do-ă mă*

SĂCUI
 159
 230

am redactat harta lexicală colorată 277 (FIICĂ-MEA).
 Scara 1:1.530.000

618. 669. 677. 684. 727. 744. 746. 748. 760. 776. 790. 835. 842. 846. 857. 896. 922. 980. 984. 988. 990. 05. Chiar când vorbesc cu altcineva despre fata lor (400. 401. 445. 451. 461. 480. 492. 502. 540. 657. 790. 831. 840. 860. 885. 06) și chiar când ea este măritată (412. 470. 498. 508. 528. 530. 536. 538. 556. 558. 598. 598. 600. După materialul acestei hărți

FEMEIA CEA MAI MICĂ „LA FEMME LA PLUS PETITE”

[244]

I. Întrebare directă, pusă astfel: Cum zici, pe limba d-tale, așa cum îți vine mai bine, vorbele acestea: FEMEIA CEA MAI MICĂ?

II. 324. Și: ce mai mică.

359. „I se zice băbă imediat ce s'a măritat și are copii”.

727. Se zice și a mai mărunți.

740. Se zice și mică.

746. Se zice și ăia mai mică.

795. „Mic se zice la copii”.

815. Se zice și nevăsta a mică.

825. [k] ha mai mică.

846. „Se întrebuintează mai mult vorba mic decât scundă”.

874. „Se zice și: femeia asta jăste scundă” sau a mai pitică.

890. m-am întâlnit cu mujeria a mai mică, noi nu zicem femeii.

934. Se zice și ăia.

990. [e] femei-a mică.

01. „În Valdensa se zice [e]”. Dacă zicem fămeia ăia mai mică, înfelegem FAMILIE”.

III. Pentru a cunoaște răspândirea cuvântului FEMEIE și a celorlalte sinonime (MUIERE, BOREASA, etc.), am reprodus toate răspunsurile primite la această întrebare directă.

Fiind vorba de o traducere a unei forme literare, răspunsurile informativilor oferă cercetătorului importante constatări lingvistice.

În ce privește valoarea semantică a cuvântului MIC (MICĂ) a-tragem atenția cercetătorilor asupra hărții 61 (OM MIC) din volumul I din ALR. I. Notele de acolo arată de ce se zice SCUNDA, MĂRUNTA, etc. în loc de MIC (MICĂ).

Această hartă și altele asemănătoare demonstrează în ce măsură s'au lăsat influența informativilor miei de chestiunile directe.

Expansiunea cuvintelor mică, MĂRUNTĂ, SCUNDĂ, etc. poate fi comparată cu folos cu harta colorată 61 din volumul I al Atlasului colorat. Pe baza acestui material am redactat hărțile colorate 278 (FEMEIE), 279 (SUNETUL ÎN FEMEIE) și 280 (CEA ÎN FEMEIE CEA MICĂ).

Întreg materialul de limbă din singular se poate confrunta cu cel din plural, reprodus în harta următoare (195).

ISTROROMĂNI
 01 ăia mai mică jănsca +
 02 mulăra ăia mai mică

S C R I T O R I		
B. <u>femeia</u> <u>ăia</u> mai mică	S. <u>femeia</u> <u>ăia</u> mai mică	A. <u>mujeria</u> <u>ăia</u> mai mică

AROMĂNI
 05 măre jăsti naj ma nica
 06 măre-a-ăia nica
 07 un măre nica
 08 măre-a-ăia nica
 09 măre-a-ăia nica
 012 năre-a-ăia nica
 013 măre-a-ăia nica
MEGLENOROMĂNI

Scara 1:1.530.000

FEMEILE CELE MAI MICI „LES FEMMES LES PLUS PETITES”

[244a]

I. Întrebare directă, pusă astfel:
Cum zici, pe limba d-tale, așa cum îți vine mai bine, vorbele acestor FEMEILE CELE MAI MICI ?

Această întrebare n'am pus-o în toate comunele cercetate.

II. 1. Se zice și alie după mușeri mai miș.

578. Se zice și miș.

679. Se zice și mărunțeli.

684. Și: țele mai mitivețeli.

740. Se zice și ali.

795. Se zice și mhié.

840. Se zice și șele.

885. Se zice și mărunțe.

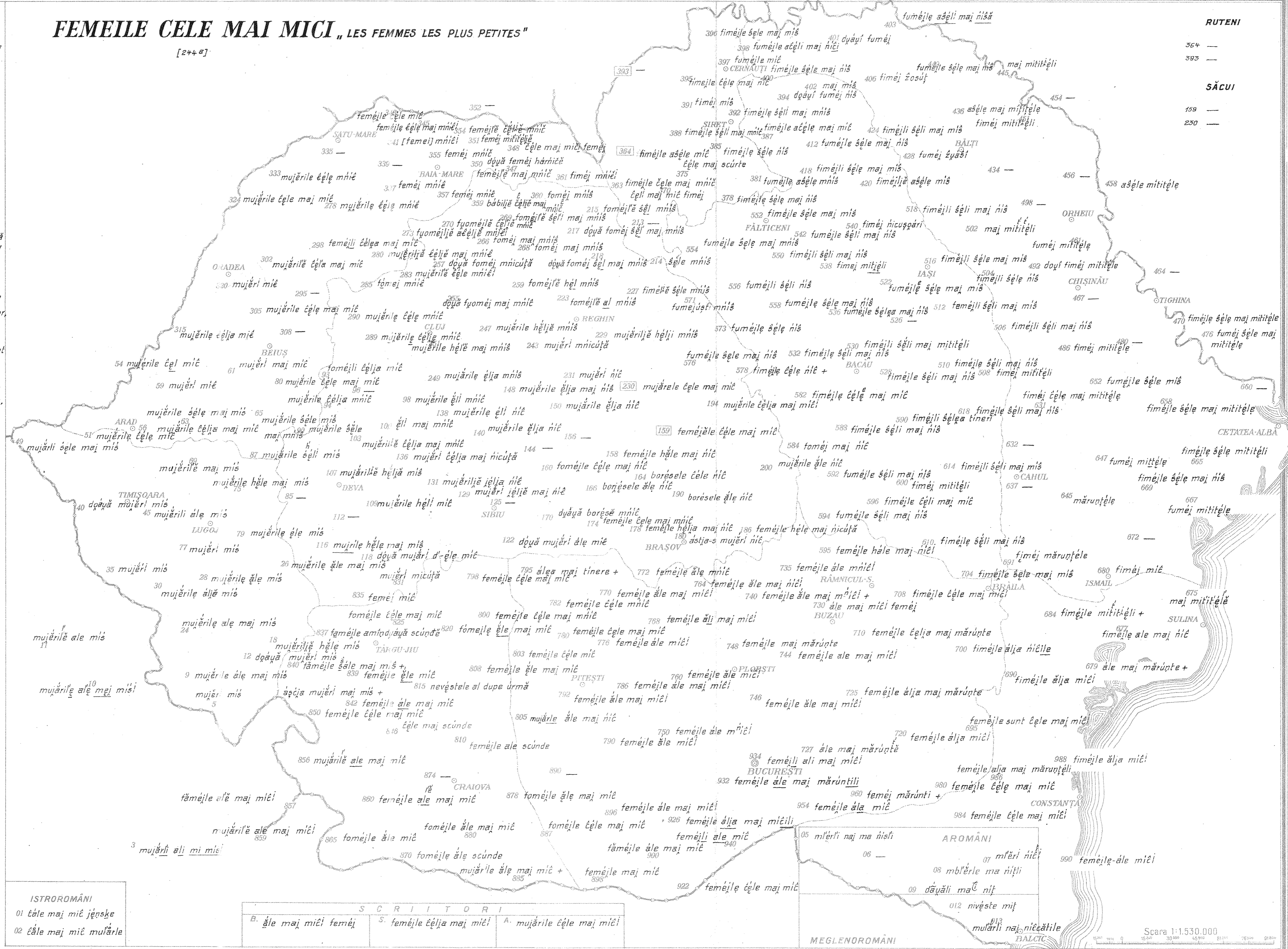
960. Se zice și mărunțeli.

III. Materialul de limbă din această hartă reprezintă forma din plural a propoz. FEMEIA CEA MAI MICĂ, reproducusă în întregime în harta 194.

În chestionar amândouă întrebările au fost trecute la numărul 244. Pentru a le distinge mai ușor, forme din plural i-am pus acum numărul 244a.

Observațiile pe care le-am făcut la harta 194 se pot aplica și acestui material.

Cu ajutorul acestui material am redactat harta colorată 281 (CELE, în FEMEILE CELE MAI MICI).

RUTENI

364 —

393 —

SĂCUI

159 —

230 —

ISTROROMÂNII
01 țele mai miș jépske
02 țele mai miș mușarile

SCRITORII
B. ale mai miși feméj S. feméjle țelja mai miși A. mușarile țele mai miși

AROMÂNII
05 mișeri mai ma nisă
06 —
07 mișeri niși
08 mișerile ma niși
09 dupăli ma niș
012 niveste miș
013 mușarile naj, nișcățile

MEGLENOROMÂNII

BALCIC

Scara 1:1.530.000

COTOROANȚĂ „VIEILLE COMMÈRE”

[505]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum îi ziceți în batjocură la o femeie bătrână, urâtă și rea?

Pluralul l-am întrebat astfel:
La două sau la mai multe, cum le spuneți?

II. 5. nă ridem di ja că iă batrină.
5. că merz cucujată, adică adușă de spate.

10. „Se supără”. „**ВАСЯ** nu se zice”.
16. Informatorul completează:
„nu-i mai bună”.

69. Omului i se zice fljorcău bătrîn.
79. Și: strimbă dă bătă [!].
80. rușcă bătrînă și să ști nălcosi „să știe îngâmfa”.

156. Și: vai da prăpădită-i!
170. „Îi zici cum vrei”.

194. Se zice și stingujă bătrînă.
215. „Dacă e bună de gură”. Se zice și hăscală.

249. Se zice cîș să sfădesc la Holăltă.
273. Se zice și bjăbjăi hie, hircă.

295. „Nu se batjocuresc în comună”.
298. „Se zice când se sfădesc”.

315. I se zice celeia cărăje dūce rău cu éilégu „copiii”.
335. „Nu se supără”.

345. „sîmîc sânt”, dar li se zice numai cum le e porecla”, adică numele de batjocură.

347. „Vine în batjocură”.
348. aj ujtăt de cîn ti-o tras čela și čela.

354. uo baba sfirșită dă bătrînă.
392. „In batjocură se zice babă”.

397. Și: startuțcă bătrînă.
428. Moșului i se zice guj bătrîn.

476. „Nare poreclă”.
492. š-ar éi sí maj nkédisé lumga.
498. az „aceasta”.

508. „Când te cerți”.
510. Sau hușci d’i bābi.

542. [x] hușcă.
554. „De la 60 de ani înainte, cum vrăj”.

562. Și: porluvāi bătrīni [și] čiti și maj multī.
564. „Când te cerți cu ea”.

590. sau cotorānțā.
617. scuābă bătrīnă să jăști tu.
720. a mbātrīnī dā lot’ bătrīnă āsta.

770. „Când îi zici mātūșe, se supără”.
780. Și: [e] bābā, de la 60, 70 de ani înainte.

790. „Când zici bābu! se supără căte una”.
798. „Se zice câteodată”.

810. „Unei femei bătrâne i se zice māmă”.

815. „Se zice când te necăjești”.
840. „De la 60 de ani înainte nu se supără”.

870. Și: o floșcuță de bābā bātrīnă.
874. „Nu se prea zice nici cum”.
898. „Se zice când te cerți”.
900. „Zic femeile unele altora”.

922. „Se zice când te cerți cu ea”.
05. nu sî nîrîjști cu se supără?”

06. afliji ūni mușci și zburli pîln și-n-ardeām di jă, ny-ādūkl jivā „întâlnii o bătrână și vorbii puțin și ne băteam joc de ea. [ea] nu bănuî de loc?”

07. bābu di je jăq būnă? tu jăq būnă di căsāpnīță „bătrână, de ce ești bună? Tu ești bună de măce-lărie?”

III. Am reprodus tot materialul de limbă culea.

ISTOROMĂNI
01 byābinē betără
02 byābinē betără

S C R I T O R I		
B cotorānțā; cotorānțe	S bābāi hie; bābāi hie	A hircă bătrînă

AROMĂNI
05 mājē ușāstorā +
06 +
07 mușcē trecūti di ilikji
08 scātōhre
09 mușci
012 bābu ... +
013 #

MEGLENOROMĂNI

Pluralul nu l-am întrebat în toate comunele cercetate. Această hartă se poate compara cu folos cu harta 189 (MOȘNEAG), remarcându-se, în amândouă cazurile, felul cum se respectă sau se ironizează bătrânețea. Flora lexicală bogată, determinată de spiritul ironic, nu per-

RUTENI
364 tiē bābo!
393 zabēreși bābo

SĂCUI
159 ōreg
230 ven bōsorcan

Scara 1:1.530.000

MĂI! „HÉ! (EN PARLANT À UN HOMME)“

[346]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum strigi (chemi) pe un bărbat, când vrei să vorbești cu el?

II. 3. Și: pi nûmi.

63. bāsă! „baciule“.

69. kizul'ë! „tizule“: „Când e mai bătrân, se zice: măi ujo!“

85. Informatorul declară că ăcûle! are înțelesul de „dumniata“ 251. Se zice și: măi omul'ë!

255. Când sânt mai mulți, se zice: vinî! ncôțjê māj!

259. hăida! ncôțjê māj! „când sânt mai mulți“.

269. Când sânt mai mulți, se zice: māj, hăida! p-ă! s!

270. Se zice și: tu ijuănê! Întrebu- înțează și pe hăi!, dacă mai bă- trînesc ă vămîni. Mamei i se zice: [x] hăi mămă!

273. Se zice bād'ë „când e mai bătrân“; iar māj hujor'ë!, dacă e mai tânăr“.

280. māj! [p].

283. Se zice și: māj prunc'j'ă! Când sânt mai mulți se zice: māj, hăida! ncôțjê cu țjăf!

289. Pluralul e māj.

302. Ind-aj fo māj? „unde ai fost māj“.

343. Se zice și: māj tod'ë! „Toadere“ 347. pe! „Petre“ sau māj djô! „Gheorghë“.

348. iju! „Ioane“ sau: māj alé! „Alexe“, māj vas! „Vasile“, māj Komule! „Dacă e mai bătrân, se zice: hăi ūtjê! „unchiașule“.

351. iju! „Ioane“.

352. iju! „Ioane“.

355. Și: hăida māj!

361. djô! „Gheorghë“.

394. „Când e mai mare decât mine“.

395. „Când e deodată cu mine, se zice: māj; când e mai bătrân, mōșule!“.

396. Se zice: și tu și māj.

397. Și: bre omule, suz?

400. „Dacă e mai mare“. Când e mai mic, se zice: bre yomule!

401. bre yomule, ia-n vină ncjăc!

402. „Când e mai tânăr“. Când e mai bătrân, se zice mōșule!, iar dacă e mai tânăr, bād'j!

403. „Dacă e mai mare“. Se mai zice și: mōșl-aj! „mōșule hăi“.

404. „Când e mai mic, se zice: māj!“

406. „Dacă e de aceeași vârstă“.

407. „Când e mai bătrân, i se zice: mōșul!, bād'ë-j!“

418. „Dacă e mai bătrân, se zice: mōșule!“.

420. „Dacă e mai tânăr, se zice: v're! ori cumătre!, iar celui mai tânăr, pe nûmlê!“.

421. Și: māj ijuănê!, „Când e mai mare, i se zice mōș sau bād'ică“.

440. Și: [s] māj yomule!

451. „Dacă e mai mare, i se zice bād'ică!“.

458. „Când e mai tânăr“. Celui mai bătrân i se zice mōșul!“

476. Se zice și: māj tu!

486. Se zice „tu, dacă sânt de o seamă“. „Când e mai mare, se zice bād'ë-j!, iar când e și mai mare, mōșule!“.

508. Și: hăidi māj!

518. „Dacă nu-l cunosc, îi zic: māj cumătri, ia vini ncjăc!“

519. „Dacă e mai bătrân, i se zice bād'j!, iar când e și mai bătrân, mōșule!“

542. „Când e mai mare, i se zice bād'ică!“

ISTROROMĂNI
01 buârba! +
02 tu! +

SCRITORI

B. mă!	S. bād'ë! +	A. bād'ë!, bād'ë ijuănê! +

AROMĂNI
05 yolaj!, șed' ațjê!
06 v'rej, yin' aș'ê!
07 jăl' aș'ê v're tîni
08 olaj' v're, țj-ete ncjăc!
09 olaj' lăli! +
012 pră nûme +
013 bră! +

576. „Nu se zice nici mă, nici tu“.

577. Nu se zice „tu, că e urît“.

578. Și: hăidi māj!

579. Se zice și dumneșta.

580. Se strigă: bre! n-ă-tu?

581. „Dacă nu-l cunosc, îi zic: māj cumătri, ia vini ncjăc!“

582. „Dacă e mai bătrân, i se zice bād'j!, iar când e și mai bătrân, mōșule!“

583. „Dacă e mai mare, i se zice bād'ică!“

584. Nu se zice nici mă, nici tu“.

585. Se zice și dumneșta.

586. māj! vămîni bûni! [p].

587. māj dumînître, vino iute ncjăc!

588. „Când e rudă, i se zice māj cumătre!“

589. „mōșule!, dacă e mai mare, dacă e mai bătrân“.

590. „Se zice când sântem de o seamă“.

591. Și: p'ă nûme... Înainte vreme zice tu, iar dacă e bătrân, voi“.

592. betâr om bārba-l clemușm.

593. Pe jăl' îl traduce informatorul cu „vină“.

594. „Când e mai mare, i se zice bād'ică!“

595. „Se fine seamă de vârstă“.

596. „Dacă e mai mare, i se zice bād'ică!“

597. „Este titlu de respect pentru un bărbat“.

598. „Când e tânăr, i se zice tu, iar dacă e bătrân, voi“.

599. Informatorul au răspuns cu multă ușurință.

600. Pentru a ajuta pe cititor, în notele precedente am crezut necesar să dau traducerea câtorva răspunsuri, mai ales când ele conțineau nume de persoană.

601. Răspunsuri cu nume de persoană am înregistrat în următoarele comune: 1. 3. 10. 11. 16. 61. 60. 94. 96. 103. 156. 218. 249. 251. 268. 269. 270. 295. 302. 320. 337. 341. 343. 347. 348. 351. 352. 359. 361. 370. 385. 429. 451. 461. 516. 522. 536. 600. 637. 645. 680. 720. 735. 744. 768. 776. 782. 825. 856. 859. 932. 940. 954 și A.

602. Gruparea acestor termeni într-un capitol separat am crezut-o necesară și utilă, pentru bogăția și interesul lingvistic pe care-l oferă acest material.

603. După materialul de limbă al acestei hărți am redactat harta colorată 283.

FĂ! „HE! (EN PARLANT À UNE FEMME)“

[3+7]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum strigi (chemi) pe o femeie, când vrei să vorbești cu ea?

II. 3. Și: tu! brije mujari! vino până la mină!

20. „Înainte îi spui numele și apoi zici: vină pin-ai-a tu!“

45. așa n-i nătura ngăstră, adică așa e obiceiul să se spună.

63. nână are același înțeles ca și LELE.

65. „Dacă e mai bătrână“.

109. „Nu se zice mă“.

251. Sau: tu iljănă!

255. vihiț ncpcce tu! [p].

270. „Se zice și: măi mărije!“.

283. „Se zice și: hăida lele ncpcce!“.

302. Și: hej! „ind-aj fost hej!“ unde...?

333. „Dacă e mai tânără“.

343. Se zice și: hăida ncpcce măi mari! „Marie“.

347. Și: tu măricu! „Măriucule!“ hăi ncpcce! Se zice și hăida ncpcce!

348. „Când sânt de aceeași vârstă“.

„Dacă e mai bătrână, se zice hăi mătúșă!“ mătúșă.

351. anú! „Anuță“. Se zice și hăi mări! „Marie“.

352. iljă! „Ileană“.

355. Și: tu femeje!

387. „Nu se zice măi“.

388. parască! „Paraschivă“ hă!

389. „O seamă zic ascultă!“

394. „Când sânt de aceeași vârstă“.

„Când e mai mare, se zice lele, iar când e mai bătrână, mătúșă“.

400. „Când e mai mică“, „Când e mai mare, se zice lele“.

401. Și: vină ncpcce măi!

402. „Se zice la fete“. Se mai zice: „mătúșă, la una bătrână; leliță, la una mai tânără; iar njăvásti la cea mai tânără“.

406. „Când e mai mică“, „La o bătrână, se zice mătúșă, iar la una mai mare, leli sau mătúșă“.

416. „Se zice în general“. Se mai zice: „mătúșă, când e bătrână; cumătră, când e mai tânără; iar njăppát, celei mai tinere“.

451. ilgâní vînî ncpcce!

458. „La o nevastă i se zice pe nume, iar fa fetelor!“

470. „Se zice numai dacă e de seamă la“.

„Când e mai mare, se zice lele vină ncpcce!“.

486. „Când e de o seamă cu mine“.

Se mai zice tu și nătă. „Când e mai mare, lele-i!“; celei mai mari, a-dică mai în vârstă, i se zice mătúșă“.

510. „mătúșă, când e mai bătrână“.

536. „cumătră, când e mai bătrână“.

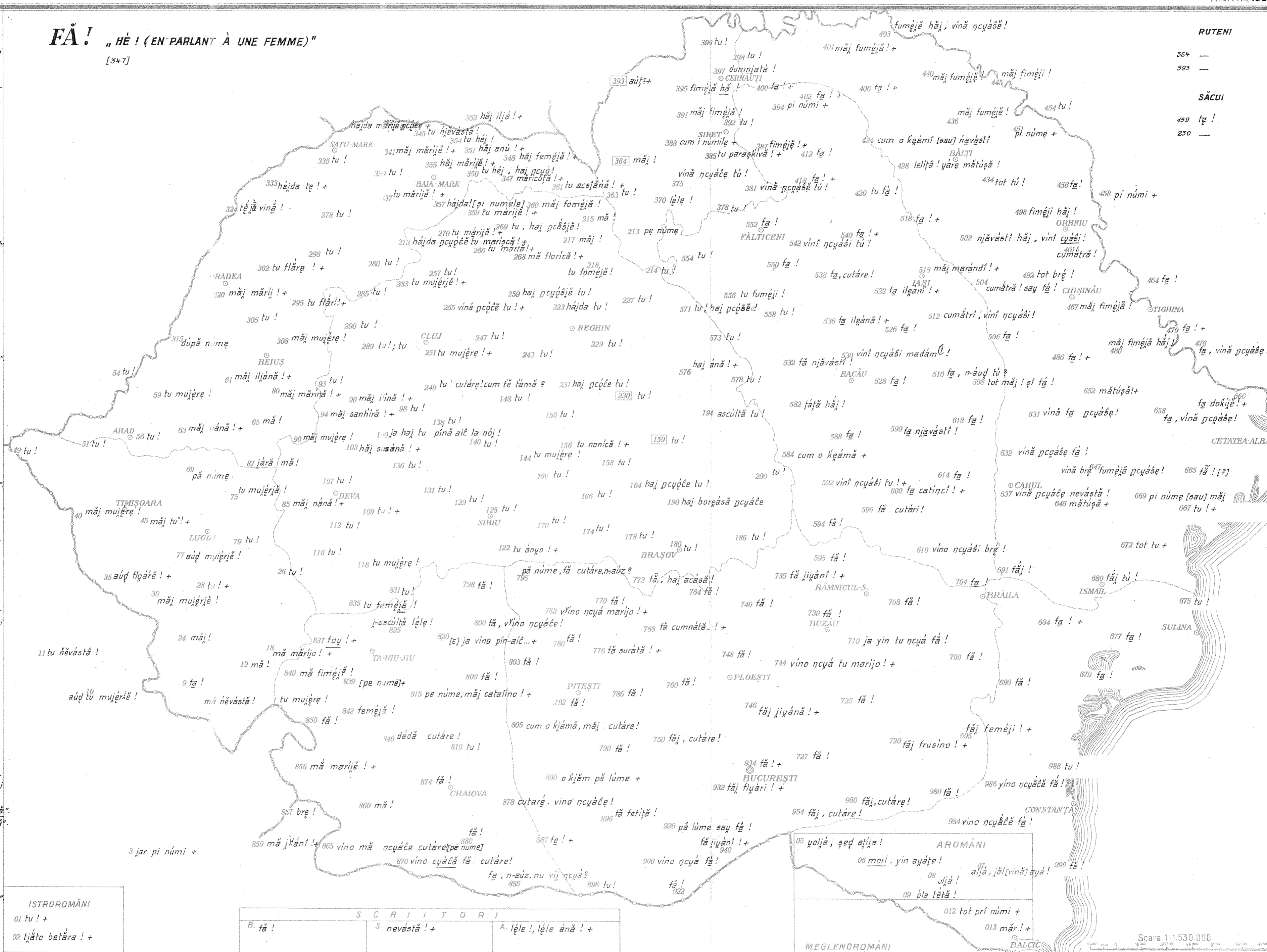
540. „Când nu sânt rude“.

„cumătră hăi“, când sânt rude“.

576. Și: [c] tu ilgână!

584. „Se zice și tu“.

592. „dumnjatáli, i se zice când e mai mare“.

768. ja vino pină-ncpcce să-ți spu-j-o vorbă! 776. Și: fă iljănă! 820. Apoi i se spune numele.. 867. ja vino foy pin aic! 899. „Dacă e mai bătrână, i se zice mătúșă sau dódă“.

894. „Când e mai mică“, „Dacă e mai mare, se zice dumnjatá“.

Scara 1:1.530.000

CARE E ACOLO ? „QUI EST LÀ ?”

[5+6]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
 Noaptea, când nu se vede și când nu poți ști dacă e un bărbat sau o femeie, cum strigi (chemi) atunci?

II.23. Să răspuns cu: scapă-l-că-mă-tu!
 Se pare că informația s'a găndit la cazurile când cineva doarme și i se bate în geam.

80. „După ce îi zici MĂI, apoi începe el să vorbească.”

81. Sau: vis dumnavădăstă ?

107. Tu go mă cum i să nimere „potrivește” mai bine ?

247. „Se zice cum îți vine pe limbă.”

259. Țări tu cărje sinteț acolo ?

305. „Dacă e femeie, eă cumștă pe vyarvă” vorbă ?

308. flăre “Floare”.

343. cu spori “repede”.

424. Se răspunde: iău bră ?

428. Când sânt mai mulți, se zice: căre-s așija ?

458. Se zice și: șini iăști ?

466. hej cumătre ! [p].

492. Conversația se continuă astfel: sinteț acasă ? ia priinț-mă la găzda eș miț “dorm” la duh-văstre.

590. ...am crezit că-i părți bărbă-tiăsc !

600. ...tu fa jiuăni! say tu măi vasili !

631. Unu bărbat i se strigă: ră-spunđi, măi ?

632. Și: vină pcoșe măi !

672. răspunđ sinj iăști ! spuni-te !

677. Și: tu iăști mă ? [unei bărbat] ori tu iăști fă ? [unei femei].

770. Și: mă ala care iăști acolo ?

790. „Se strigă în totdeauna bărbatul, chiar dacă știu că el nu e acasă.”

815. bărbătu-to ieste-aciă say nu ?

820. vino pîn-ai !

859. strigă pe unu pe lume: mă vete, mă unjiul !

890. „Se strigă pe lumili “numele” bărbatului.”

B. Sau: căre-i acolo ?

02. Ćire clemă la ocna “fereastră”, pac ă zice: jo sām.

08. jo nu him “sânt” acasă.

013. Are aceeași valoare ca și ȚAȚĂ.

III. În multe cazuri răspunsurile date de informatori nu le-am primit în formă întrebătoare.

Cercetătorul va trebui să fină seamă de felul cum am pus întrebarea. Câteva răspunsuri mai îndepărtate de chestiune arată că întrebarea ar fi trebuit formulată mai precis. Răspunsurile, prin alternanța lui CARE și CINE, precum și prin soartea lui este (devenit e.l.i.) oferă interesante perspective lingvistice. Acest material ne indică drumul parcurs de mă până a ajunge la forma MĂI.

Această hartă să se confrunte cu harta 198 (MĂ) și cu harta colorată 203.

RUTENI
 364 —
 393 —

SĂCUI
 159 hē !
 230 —

ISTROROMĂNI
 01 Ćire ste vōj ?
 02 Ćire iă ? +

S C R I T O R I		
B. care iăști ala ?	S. care-i acolo măi ?	A. ascultă mă ! Ćine-i aici ?

MEGLENOROMĂNI

Scara 1:1.530.000

BĂTRÂNUL ! „PÈRE (UN TEL)”

[503]

I. **Întrebare directă, pusă astfel:**
Pe un om bătrân puteți să-l strigați (chemați) BĂTRÂNUL sau MĂI BĂTRÂNUL ?

Pentru a cunoaște cât mai bine valoarea semantică a cuvântului, în multe comune am pus întrebarea aceasta : Se supără sau nu se supără, când îi zici așa ?

II. **ș. și : tăta mōșule!**

10. „E rușine să-i strigi BĂTRÂNUL”.

24. „Pe la 70 de ani”.

26. „Îl dezmiardă tăta-moș și ūicule!”

75. „Nu bag” zicem. „Nu prea...”

96. bătrîn se zice de ciufală

în batjocură și dă dōș.”

100. „Daar vede că-i bătrân”.

103. „Zic câte unii”.

116. „De la 50 înainte, mōșule!”.

122. „E vorbă urită”.

129. „De la 50-60 de ani”.

129. „De la 50-60”.

131. „Se zice câte odată”.

140. „De la 60 înainte”.

160. Se zice numai : tu jeshi bătrîn, ca vocaliv nu.

166. „Zic numai moșii unul la altul”, adică jěj de jěj.

177. „Se zice de multe ori”.

215. „Celui trecut din vârstă”.

219. „De la 50 înainte”.

223. „De la 60 înainte”.

229. „De la 70 înainte”.

243. I se adguș și numele”.

247. Sau bădă bătrînuljē, pe la 50-70 de ani”.

249. măi bătrînule, numai „în batjocură”.

251. dă ūndē vij bătrînuljē ?

255. „Pe la 70 de ani, dar nu-i place să-i zici așa”.

259. „Când e tare bătrân”.

270. „De la 50, 60 înainte, către care mai îndrăznim”.

273. bjătrîn ăcar „sau” mjōș.”

283. „Se zice rar”.

295. „De la 40 de ani înainte”.

298. Se zice „rar”. Se mai zice bačūle!, nēnē!

302. „La care e bătrân tare”.

339. „La care nu-i hăpt mōș, ci între vârstă”.

351. „La 70-80 de ani”.

354. „Se zice rar”.

360. „Către care e mai slăbănog și nu vrei să-l cinstești cu moș”.

370. „E” măi mīndru mōșule, ca bătrînul.” „BĂTRÂNUL e ca și când i-ai zice tu”.

376. „Nu stă bine să zici BĂTRÂNUL”.

392. „Ori fi-e neam, ori nu fi-e neam”.

394. „De-i zici măi mōșule, e ca și când i-ai da cu ciomagul în cap”.

406. „Măi mōșnege e rușine de zis”.

412. „E cam în batjocură”.

434. „Nu se zice cu MĂI pus înainte”.

436. „Șede rău să strigi BĂTRÂNUL”.

440. „Se zice la tatu tătūluj năy”.

464. „Numai dacă te sfădești cu el”.

512. „Cu MĂI nu se zice niciodată”.

532. „Bătrînule! se zice la tata tatii”.

540. „În casa noastră spuneam bătrîn la tata tatii, iar tata bătrîn, la tata mamei”.

ISTROROMÂNII
01 *
02 viro tu ōca bețiru!

S C R I T O R I		
B. bătrîn +	S. bătrîn; bătrîni +	A. bătrîn; bătrîni +

AROMÂNII
06 palū vācā
07 veciū ōm
pāp va țj-ocăț di capy va țj-aruc tu trap
09 *
012 bitrîn, mōș +
013 bitrîn; bitrîn +

- 542. „Îi zice de față nevasta”.
- 595. „De la 70 de ani înainte”.
- 614. o vînit bătrîn.
- 645. „Nu se zice cu MĂ sau MĂI”.
- 652. „De la 60 înainte”.
- 665. „I se zice numai la tata lui tata, la străin nu”.
- 675. „Se zice și la cei care nu sânt rude”.
- 677. „De la 70 înainte”.
- 684. „De la 70, 80 înainte”.
- 694. „Bătrînule!, de la 60, 70 înainte”.
- 695. „Decă nu-l știu cum îl cheamă”.
- 746. „E rudă”.
- 750. „Î se zice la tata mamei”.
- 760. „De la 60 de ani înainte”.
- 766. „Numai dacă ești rudă”.
- 790. „Unui om necunoscut de la 50 de ani înainte, când îl întâlnesc, atunci zice că-l măim, adică îi zicem tu sau măi”.
- 803. „mă i se zice unui tănăr, iar măi la unul bătrân”.
- 805. „I se zice la tatăl tatii”.
- 855. „Se supără câte unul, de nu țoți”.
- 860. „Începe a fi de la 40 de ani înainte”.
- 866. „măi bătrînule nu zicem, că înainte”.
- 895. „Se supără dacă îi zici breg, că la nevastă i se zice așa”.
- 960. „De la 60 înainte”.
- 965. „bătrîn; bătrîni, de la 50, 60 înainte”.
- 985. „jē rușinē să zici mă bătrînule”.
- 987. „mai bine-i pare când îi zici țică”.
- 990. „Când e rudă, nu se supără nici de BĂTRÂN, nici de MŌȘ”.
- 990. „Dacă nu știu cum îl chiamă și e trecut de 80 de ani”.
- 992. „Când nu-l cunosc, zic: le (cal bătrîn); despre fructe și măi bătrînule, unde mērgē călja ăsta ?”.
- 993. „Dacă-l cunosc, zic: mōș cutăre”.
- 996. „I se zice la tata lui tata”.
- 997. „La om vine rușine”.
- 998. „Se zice despre animale: măi bităcā”.
- 012. „E tot o vorbă”.
- 013. „De la 50 înainte, când se vorbește de el”.
- III. Am reproduș toate răspunsurile primite. Referitor la BĂTRÂN se constată că, în multe regiuni, nu poate fi întrebunțat ca termen de adresă, deoarece este considerat ca termen

de batjocură. În alte părți acest cuvânt (sau altele) nu supără pe cel care a ajuns la o vârstă atât de frumoasă. Astfel e cazul în comunele: 4. 98. 100. 266. 285. 308. 388. 403. 508. 540. 610. 614. 652. 667. 669. 684. 700. 760. 790. 792. 808. 813. 820. 857. 859. 860. 865. 896. 898. 900. 940. 960. 980. 990. Această hartă să se confrunte cu hărțile 189 (MŌȘNEGE) și 202 (BĂDE).

Scara 1:1.530.000

BADE „TERME DE RESPECT AMICAL ENVERS UN HOMME PLUS ÂGÉ”

[510]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: La un om mai bătrân decât d-ta, când nu-i zici pe nume, cum îi zici?
II. 3. „moș-bătrân, când e și mai bătrân”.

- 5. „Când e cu 3-4 ani mai bătrân”.
10. „La 50-60 de ani; uico, pe la 40-50”.
12. „Pe la 40-50”, „Pe la 50 e uică, iar pe la 26-27, nene”.
26. „Dacă are cu 10-12 ani mai mult ca mine”.
35. „Căca [a], dacă e mai tânăr”.
49. „Pe la 60, bade, pe la 40”.
54. „Pe la 50-60, bade, pe la 40-50”.
65. „Dacă e mai bătrân ca mine cu 30-40 de ani”, „ăculele mai onorat, căci trăiește frage” mai pă cinăreț”.
90. „Dacă e mai bătrân, altfel e bade”.
98. „Am zis mai înainte, acum zicem dumnață și bade”.
107. „Indiferent dacă e rudă sau nu”.
176. „bă frigate”, celui cu care mă am bine”.
194. „Pe la 50, 40 și bade”.
234. „Când e tare bătrân; altfel bade”.
249. „bade ori țepe, dacă e mai tânăr”.
273. „[a] măi mōșule!”
283. „bade, când e de vârstă mijlocie”.
290. „Mai tânăr, bade”.
295. „Sau pe nume”.
324. om mai bătrân, mai bătrân, de la 40-60”.
337. Și: hăi bade!
347. „am ceva de grăit cu dumata”.
352. „moșu”, dacă-i bătrân tare”.
363. „Pe la 60”, „badiță, pe la 40”.
384. „badiță hăi”, când e ceva mai tânăr”.
387. „Mai tânăr, cumătri!”
391. „Mai tânăr, badiță!”
394. „Mai bătrân ca mine, badiță!”
396. „Pe la 30, 40, badi!”
400. „bade-i”, ceva mai bătrân”.
403. „Pe la 50 de ani”.
406. „Mai tânăr, badi!” „și mai tânăr, cumătri!”
412. „Mai tânăr, badi!”
418. „Mai tânăr, badi!”
420. „Mai tânăr, badi!”
424. „Mai tânăr, badi!” sau badi!”
426. „Mai tânăr, cumătre”, „bade”, „badiță”.
434. „Mai tânăr, badi!”
434. „Mai tânăr, cumătre!”
454. „Mai bătrân, bade!”
458. „cucyane!” „domnule”.
461. „Celui care e cam de o vârstă”.
Tinerii zic în acest caz moș.
467. „badiță”, celui mai tânăr”.
498. „Celui mai bătrân, uăgă mōșule!”
502. „Mai tânăr, bade-i! ori cumătre!”
504. „Mai tânăr, bade! sau cumătre!”
506. „bună!”, celui și mai bătrân”, „badi!” „celui mai tânăr”.
512. „badi!” „când e mai tânăr”.
522. „moșegă”, când nu este prezent”.
526. „badi!” „celui mai tânăr”.
528. „badi!” „celui mai tânăr”.
532. „Pe la 30, 40 ani”.
536. „badiță”, când e mai tânăr”.
538. „badi”, când e mai tânăr”.
540. „badiță [a], celui mai tânăr”.
542. „badiță”, când e mai tânăr”.
550. „bade”, când e cu 7, 8 ani mai mare decât mine”.
552. „badi”, când e mai tânăr”.
554. „badiță”, când e mai tânăr”.
556. „badiță”, și mai tânăr”, „badi” „cuvânt nou”.
556. „unțșuli”, pe la 40”, „badi”, pe la 30, 40”.
558. „badi”, celui mai tânăr”.
584. „nene”, pe la 30, 40”.
588. „badiță”, când e mai tânăr”.
590. „badi”, celui mai tânăr”.
590. „badi”, celui mai tânăr”.
590. „badi”, celui mai tânăr”.

III. Am reprodus întreg materialul cules cu această întrebare. După examinarea răspunsurilor, recunoaștem că ar fi fost mai bine dacă formulam trei întrebări: a) întâia, pentru cei între 20 și 40 de ani; b) a doua, pentru cei între 40 și 60 de ani; c) a treia, pentru cei trecuți de 60 de ani. În reproducerea materialului de limbă am indicat vocativul, în cazurile când am fost aproape sigur de prezența lui în răspuns.

Notele le-am redat cât s'a putut mai succint, din pricina lipsei de spațiu.

Prin moș se numește de obicei o persoană trecută de 50 de ani. Acesta e cazul în comunele: 11. 170. 215. 402. 464. 480. 510. 516. 518. 526. 530. 532. 582. 660. 926.

Răspunsurile s'au examinate luându-se seama de felul cum am pus întrebarea, iar după ce voi publica volumul de INTRODUCERE și de vârsta informatorilor.

Această hartă s'a se confrunte cu harta 162 (VENE [BADE]), remarcându-se raportul care există între o alocațiune și un termen de înrudire. După materialul acestei hărți am redactat harta colorată 205.

51. bace!

51. bace!

51. bace!

51. bace!

51. bace!

51. bace!

51. bace!

51. bace!

51. bace!

51. bace!

51. bace!

51. bace!

51. bace!

51. bace!

51. bace!

51. bace!

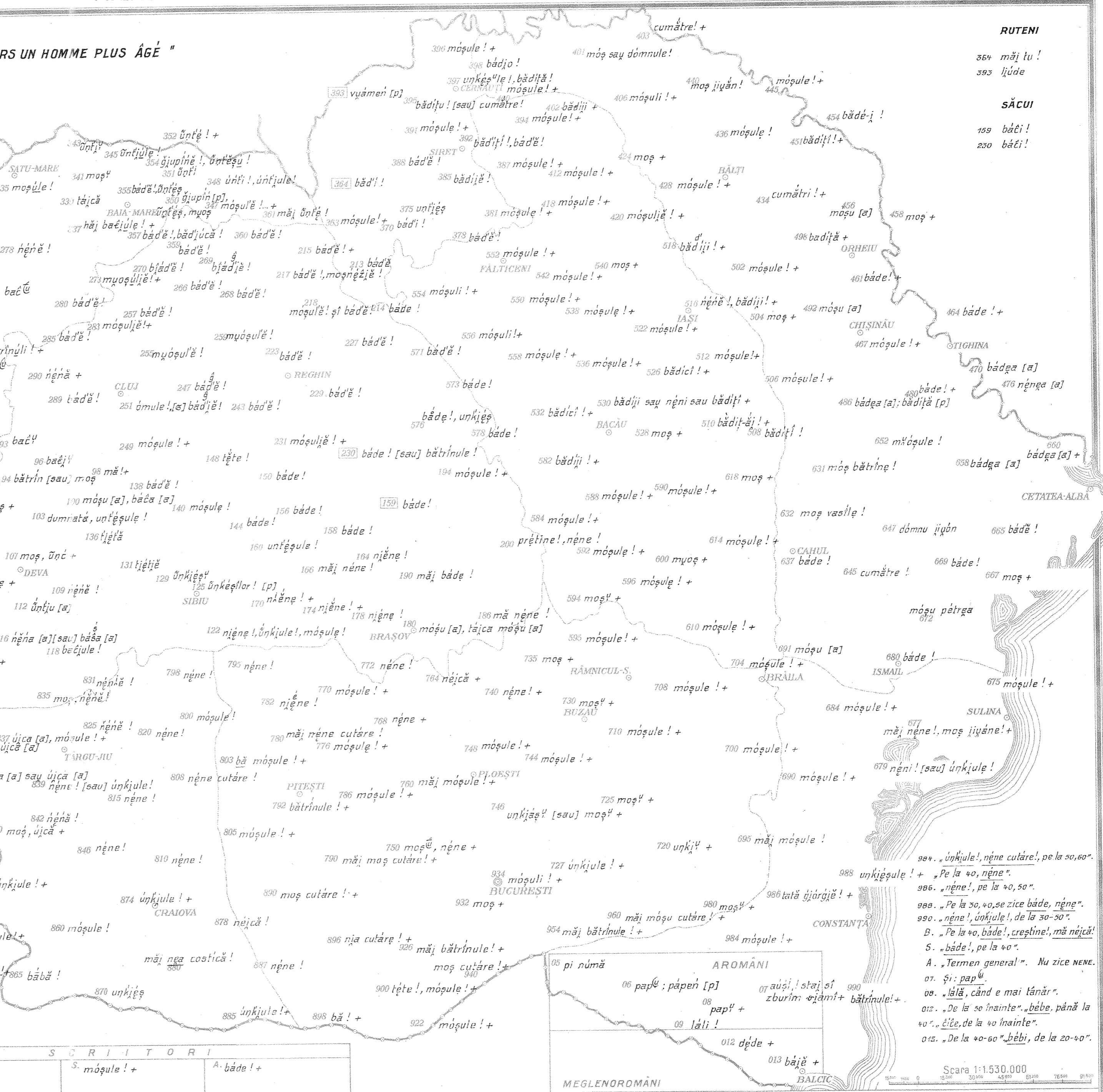

Table with 3 columns: B. mōșule! +, S. mōșule! +, A. bade! +. It lists various linguistic forms and their regional distributions, such as 'badi', 'nene', 'mōș', 'cumătre', etc., with corresponding regional labels like 'RUTENI', 'SĂCUI', 'AROMĂNI', 'MEGLENOROMĂNI', 'SIBIU', 'BRAȘOV', etc.

51. bace!

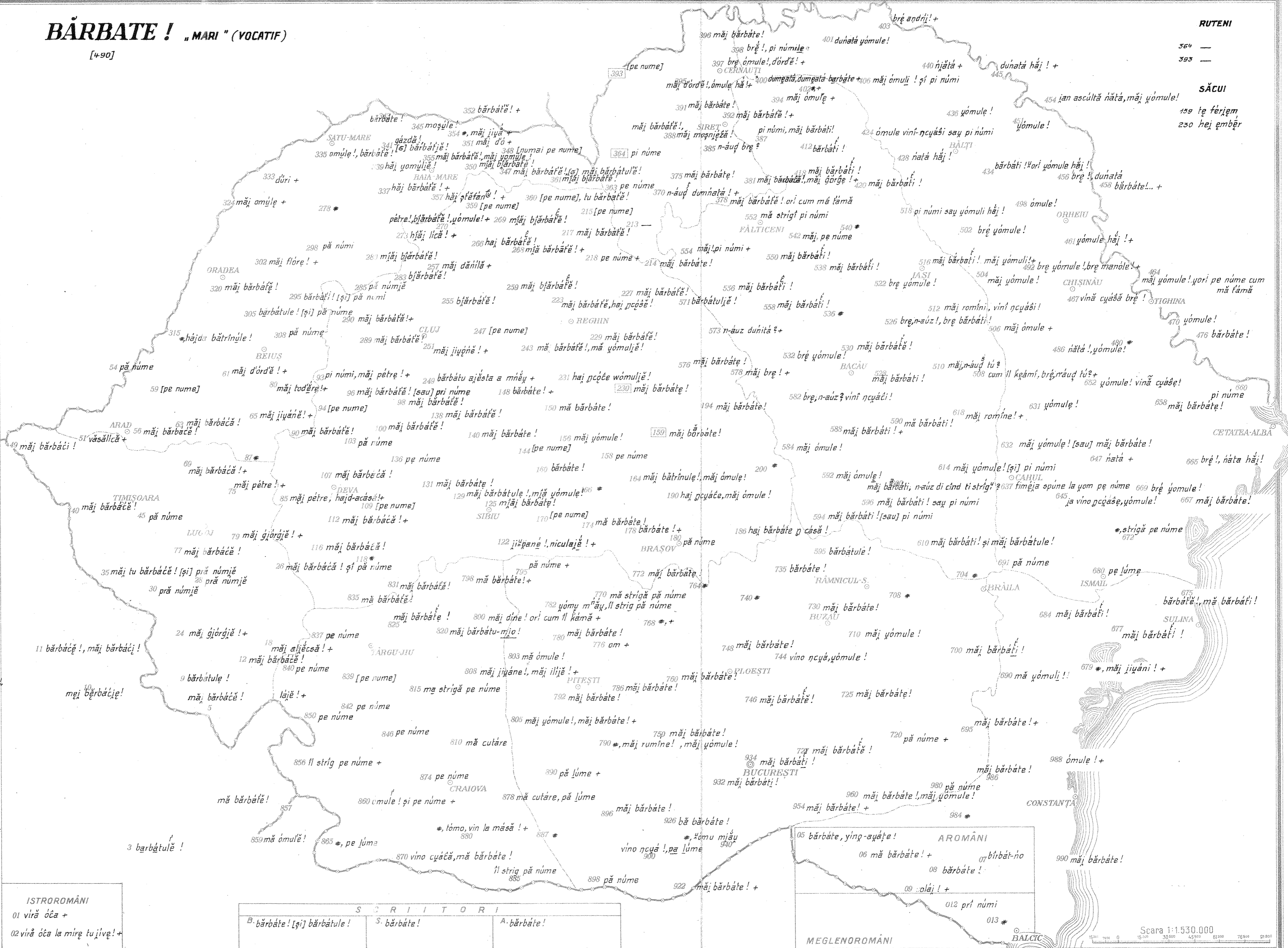
BĂRBATE ! „MARI” (VOCATIF)

[+90]

I. **Întrebare directă, pusă astfel:** Poate zice o femeie bărbatului ei BĂRBATE, BĂRBATULE SAU MĂI BĂRBATE ?

II. **Și: pe nume!**

- 61. *și: bărbatu-mău, omu-mău.*
- 69. „Mai mult pe nume”.
- 80. *pe nume, cum îl țămă.*
- 112. „*măi bătrînule!, dacă e mai bătrîn!*”
- 148. „*Mai des, omule!*”
- 178. „*Când vorbește cu cineva.*”
- 218. „*măi bărbăte!, se zice la ope-tracere, când vrea femeia să te ia mai pe sus, că-i între oameni.*”
- 249. „*Când e de față, se zice totdeauna pe nume.*”
- 251. „*BĂRBAT nu se zice.*”
- 268. *[e] bărbătu!*
- 270. *și: [m] măi omule!*
- 273. *și: h[ă] omule!*
- 290. „*Sau pe nume.*”
- 324. „*BĂRBATE nu se zice.*”
- 333. *și: n[ă] hăida!*
- 337. „*Când e bătrîn.*”
- 351. „*Gheorghe? și: măi pă!*” (Petre, măi mihă! Mihai?, măi dumil? Dumitre?)
- 352. „*Se zice rar, mai des, pe nume.*”
- 354. „*Ioane.*”
- 370. „*Când nu e mănoasă.*” (Când e cam supărată: ascultă, nu vii! la mîncare?)
- 392. „*Se zice mai des.*” (Când se sfă-dește, zice măi bărbătu!
- 394. „*bărbătu meu se zice numai la oraș.*”
- 400. *și: dumăta omule!*
- 402. „*Nici femeia, nici bărbatul nu pot chema cu MĂI.*”
- 440. *vin niță și-i mîncă!*
- 445. „*omule nău, când vorbește cu alții.*”
- 458. *bărbate, jaș dă-ti măi ncușă!* (să măi vorbim săvâj!)
- 461. „*Ori cum f-e numele.*”
- 508. „*Când e mai departe, îl strigi pe nume.*”
- 509. „*Înainte vreme se chema astfel: omule!, frate-!*”
- 516. *și: omule nău.*
- 554. *bărbate!* (Mai des strigă pi numi)
- 573. „*Nu poate zice femeia nici MĂ, nici TU.*”
- 578. „*Când îl strig de departe.*”
- 588. *La un străin, se zice: măi omule, măi gîrgî!*
- 618. „*Când strigi la el.*”
- 647. „*Este mai mare.*” (Se zice și bre.)
- 695. *și: măi angjălăké!*
- 720. *și: bărbătu meu, omu meu.*
- 768. „*BĂRBAT i se zice rar unui om însurat.*”
- 776. „*BĂRBAT se zice mai rar.*”
- 795. „*bărbătu mău, când vorbesc cu altul.*”
- 798. *sîntem cam cu mă și cu ță.*
- 805. „*măi bărbate!* poate zice numai nevasta”.
- 856. „*mă omule!, dacă nu-i zic pe nume.*”
- 860. „*Nu se zice BĂRBAT.*”
- 890. „*Trebuie să mă cheme pe nume; cu mă se cheamă numai un străin.*”
- 922. *și: măi cutărită, cutăre.* (Moda nouă e: *după lumele, cum îl țămă.*)
- 954. „*Mai mult se zice pe nume.*”
- 988. „*Nu se zice BĂRBATE.*”
- 01. *Informatoarea lămurește, în ita-liană „secondo il nome.”*
- 02. *live “ioane?”*
- 05. „*Mai des se zice v[ă] bărbăte!*” (Astăzi se zice pe nume.)
- 09. „*Astăzi se zice pe nume.*”

Din punct de vedere metodic, ră-spunsurile acestea ne arată, în ra-port cu întrebarea 400 (harta 204), La examinarea răspunsurilor să rezultatele la care putem ajunge se fină seamă de felul cum am pus întrebarea. Această hartă să se confrunte Răspunsurile cuprind nume pro-prii, următoarele comune: 4, 19, 24, 51, 61, 65, 75, 79, 80, 85, 93, 122, 251.

257. 270. 273. 302. 333. 351. 354. 357. 361. 395. 397. 403. 492. 679. 800. 808. 880 și 02. La examinarea răspunsurilor să rezultatele la care putem ajunge se fină seamă de felul cum am pus întrebarea. Această hartă să se confrunte Răspunsurile cuprind nume pro-prii, următoarele comune: 4, 19, 24, 51, 61, 65, 75, 79, 80, 85, 93, 122, 251.

05 bărbate, ying-ayate!
06 mă bărbate!
07 bărbat-no
08 bărbate!
09 olaj!
012 pri numi
013 #

FEMEIE ÎNSĂRCINATĂ „FEMME ENCEINTE”

[535]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum li ziceți la o femeie cu burta (pânțele) mare, gata să nască?*

Adeseori am însoțit întrebarea cu un gest, prin care arătam, cu amândouă mâinile, forma rotundă a burții.

II.26. *o pornită gră e a rămas însărcinată, iă d-a fasă e gata să nască.*

51. *„Se zicea mai înainte”, „Astăzi se zice lărușă”.*

54. *Sau: înt-ăltă stare.*

273. *a fătje cî d'ê η grabă e va naște cât de curând?*

348. *femeje dj-avut cocon copil?*

498. *grăso e vorbă mai delicată?*

590. *și: însărcinată; însărcinată.*

677. *„Așa zic bătrânii”, „Tinerii zic: im poziții”.*

690. *ari-o burți pin la guri agj-ăș duče bărdăhanu.*

708. *Sau gravidă, însărcinată.*

790. *„Așa zic bătrânii”, „Azi se zice însărcinată”.*

772. *„Așa se zice mai des”, „Pe sus, se zice η poziții”.*

786. *„Așa se zice pă românește”.*

805. *mujeri grăle, însărcinate [p].*

825. *„Se zicea înainte vreme”, „Azi se zice însărcinată”.*

922. *„E vorbă mai nouă”, „Pe vorbă noastră vine borțoasă; borțoase”.*

960. *„Mai des se zice: borțoasă, im poziții”.*

B. *și: a rămas gră, însărcinată.*

S. *a purčeș îngreunată.* „Nu se face deosebire între îngreua și îngreuna”.

A. *„În satul meu se zice: greșăje și ntr-ăltă stare”.*

08. *Se zice sărtini.*

III. *Am reprodus toate răspunsurile primite. Informatorii au răspuns, cum e firesc cu multă ușurință.*

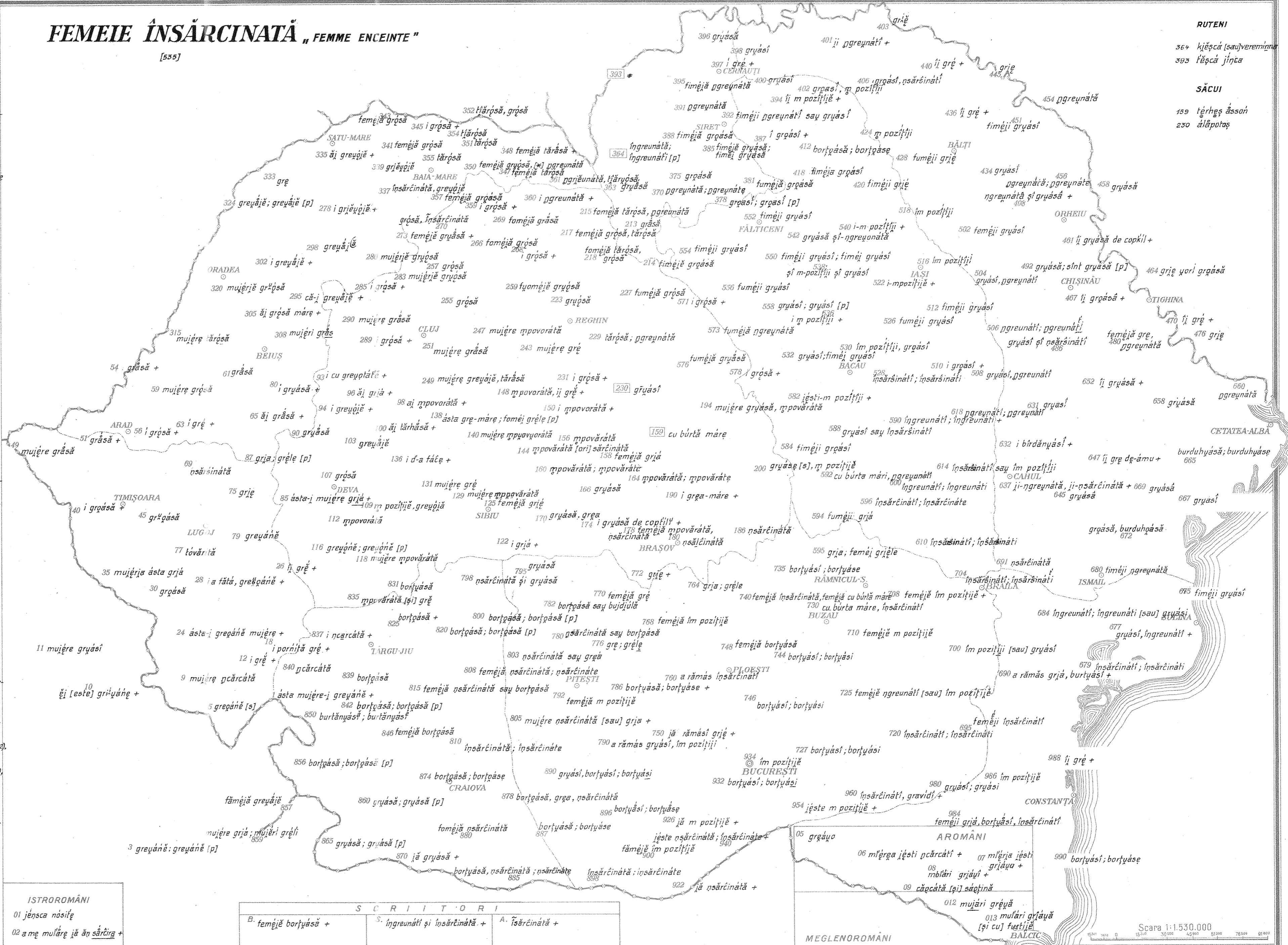
Pluralul a fost întrebă în puține cazuri.

La interpretarea hărții să se țină seamă de felul cum am pus întrebarea.

În multe răspunsuri credem că trebuie subînțeles cuvântul FEMEIE, cuprins în întrebare, dar nereprodus în răspunsuri-decât rar-de informatori.

Multe răspunsuri cuprind diferite forme ale verbului auxiliar A FI. Aceste forme sânt: ieste (940. 954), iesti (582. 06. 07), iă (750. 870. 922. 926. 08), i (401. 637), îi (26. 394. 436. 440. 461. 467. 470. 647. 652. 988), îi (140), ai (98), ai (65. 96. 100. 303. 335), ei (10), i (12. 18. 28. 40. 56. 63. 80. 93. 94. 122. 136. 150. 174. 190. 231. 268. 278. 285. 289. 302. 345. 359. 360. 397. 510. 522. 536. 540. 571. 578. 632. 837), j (387), j (1. 24. 85. 295).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 208.

ISTROROMÂNI
 01 jensca năsișe
 02 a me mulțre iă șo sărtine +

S C R I I T O R I		
B. femeje borțoasă +	S. îngreunată și însărcinată +	A. însărcinată +

AROMÂNI
 06 ml'ereja iesti ncărcăti +
 07 ml'ereja iesti grăjuo +
 08 ml'eri grăju +
 09 cărcăti [p] săcțină
 012 mujari grăju
 013 ml'ari grăju [și cu] furtișe

Scara 1:1.530.000

PLACENTĂ „PLACENTA”

[536]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la locul (casa) acela (a- ceea) unde se face și stă copilul în pântecul mamei?*

II. *„a. „strat se zice numai la mărve” vite”.*

90. „*crîjmă* se numește cămașa cea dintâi, făcută de moașă copilului nou născut”.

160. „La vite se zice *sărte*”.

200. „Unde a trăit copilul în măr-sa”.

247. „Unde stă până se naște”, *crîjmă* e cea în care se naște”.

255. „*sărte* se zice la vite”.

257. „La femeie”, *sărte* se zice la vacă, oale”, *cămășă* se zice la măr-z”.

275. „*crîjmă* se numește cămașa dată de nănașă copilului după botez”.

343. „*locu pruncilor*”, este cel care iese afară după naștere”.

347. „Nu-i vine în minte”.

350. „*crîjmă* se numește cămașa sau scuțelele copilului mic”.

354. „*ăpi* se numește lichidul care iese înainte de naștere”.

355. „N-a auzit de acest loc”.

370. „La vite se zice *curățură*”.

378. „*cămășă* se zice și la copiii și la vite”.

401. „*yo născut-locu*”, „La vacă se zice *șuarte*”.

440. „La vite se zice *șuarte*”.

508. „La vite se zice *șuarte*”.

540. „*șuarta* *voii*, *văsi*”.

645. „La vacă se zice *șuarte*”.

652. „Se zice și la vacă”.

684. „*șuarta* se zice la vite”.

690. „Astăzi se zice *mitri*”.

780. „O *lăpădă* când îl naște”.

786. „După naștere”.

835. „*strat* se zice la vite”.

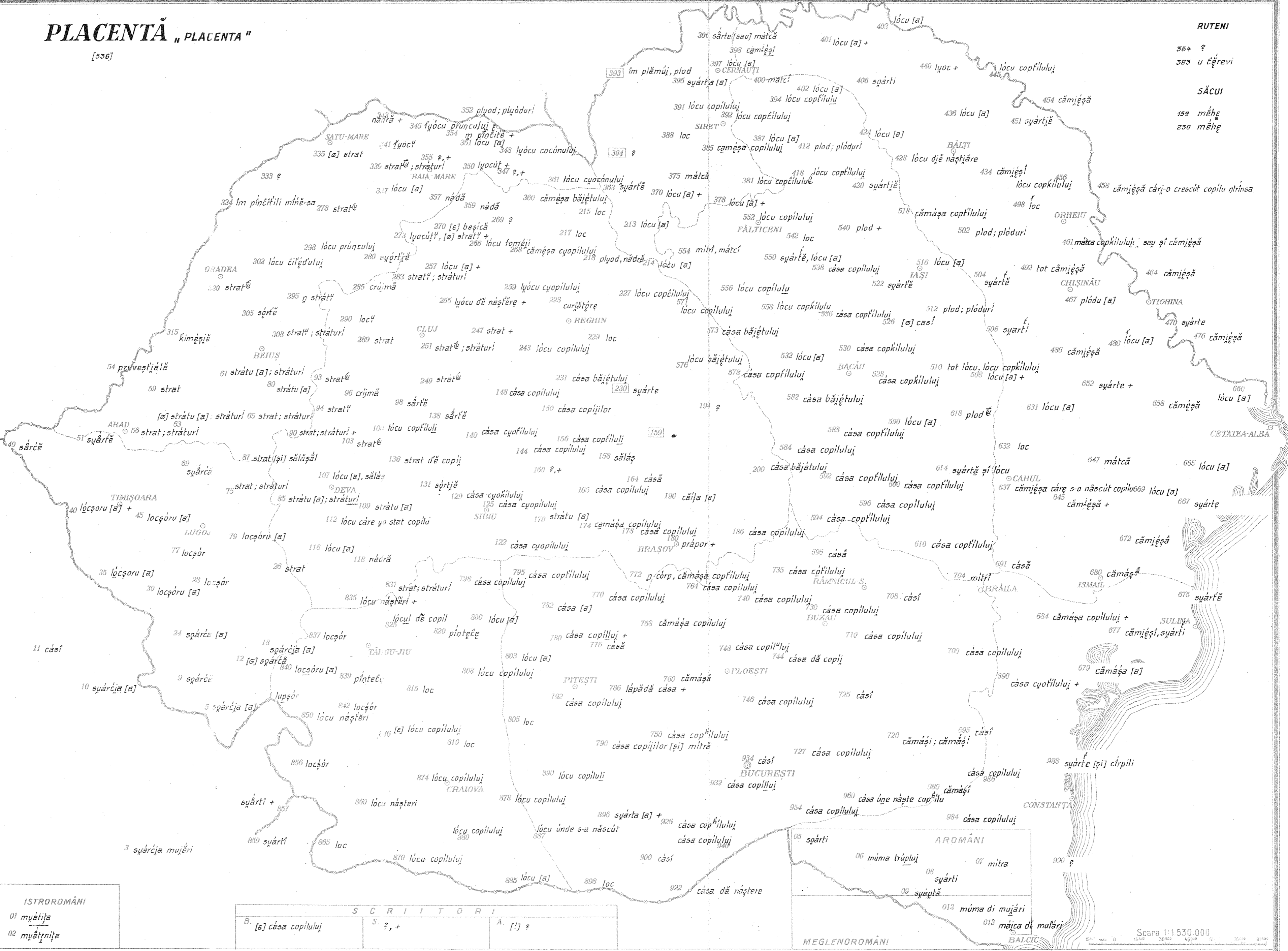
857. „Se zice și la vaci”.

896. „Când e cu copil se zice că are *pințeții* mării”.

5. „Popular se zice *cămășă*”.

III. Răspunsurile oferă interesante constatări lingvistice, în ce privește deosebirea care se face, în unele comune, față de termenii întrebuințați la animale.

Pentru a ilustra expansiunea diferiților termeni, am redactat harta colorată 299.

ISTROROMÂNII
01 *myătija*
02 *myătynița*

S C R I I T O R I		
B. [a] casa copilului	S. ?, +	A. ['] ?

AROMÂNII
05 *șuarta*
06 *muma trupu*
07 *mitra*
08 *șuarta*
09 *șuarta*
012 *muma di mușari*
013 *măica di mușari*

MEGLENOROMÂNII
BALCIC

Scara 1:1.530.000

RUTENI
364 ?
393 u țerevi

SĂCUI
159 mēhe
230 mēhe

COLASTRĂ „LE PREMIER LAIT”

[114]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum îi ziceți la cel dintâi lapte
pe care-l sugă copilul de la mamă?

II. 18. corăsta cîu Țo luyăt fița mai
ptîn g gură.

26. „curăstă se zice la oi și la vaci”.
45. „Acesta nu i se dă copilului trei
zile”.

49. „curăstă se zice la vaci”.

54. „corăstă se zice la vaci”.

94. „curăstă e numai la vaci”.

98. „corăstă se zice la vacă”.

107. „corăstă se zice la vaci”.

129. „Dacă nu sugă puruși, moare”.

140. „mă, ai mîncat corăstă, i se zice
în glumă unui bărbat a cărui nevastă e
lăuză”.

166. „Să sugă o țir de punoși căpătî
putîțre”.

231. „corăstă se zice numai la vacă”.

243. „corăstă se zice numai la vaci”.

247. „curăstă se zice la vaci”.

249. lăptî d’ala gaintî „corăstă se
zice la marhă” vite”.

251. „n-o prîs d’ê fița mîne-se.
„curăstă se zice la vacă”.

255. „În batjocură, se zice: cam slăbă
„curăstă Țo avūt mîlă-te”.

259. Se zice: n-ai supt punoșîlî.

270. „La femeie nu se zice curăstă”.

280. „numa fița (se zice) nu ca lîa
josăg” vite” curăstîlî.

295. o supt lîlîdu „copilul” bîni.
298. sîji fița.

320. „curăstă se zice la vacă”. „La
femei n’am băgat de seamă”.

324. „nu-i sîca obiceiu” să se zică.
„curăstă se zice la vacă”.

333. „Nu se zice corăstîlî”.

335. sîji fița.

339. „La vacă se zice corăstîlî”.

341. „Mai târziu se zice lăptî”.

350. „Se zice: n-ai supt jînlîlî”.

355. „și la cea de la vacă”.

363. „și la cea de la vacă”.

368. ca și la vîs.

391. „și la vaci”.

396. „La vacă se zice corăslă”.

412. „La femeie eu nu-l pricep”.
„corăslă se zice la vite”.

550. „Se zice și la vaci”.

596. „și la vacă”.

667. „corăstă nu se zice”.

672. „Se zice și la vîșel”.

840. sîze fița. „curăstă se zice
numai la vite”.

878. [*] colăstră.

898. „Se zice și la vacă”.

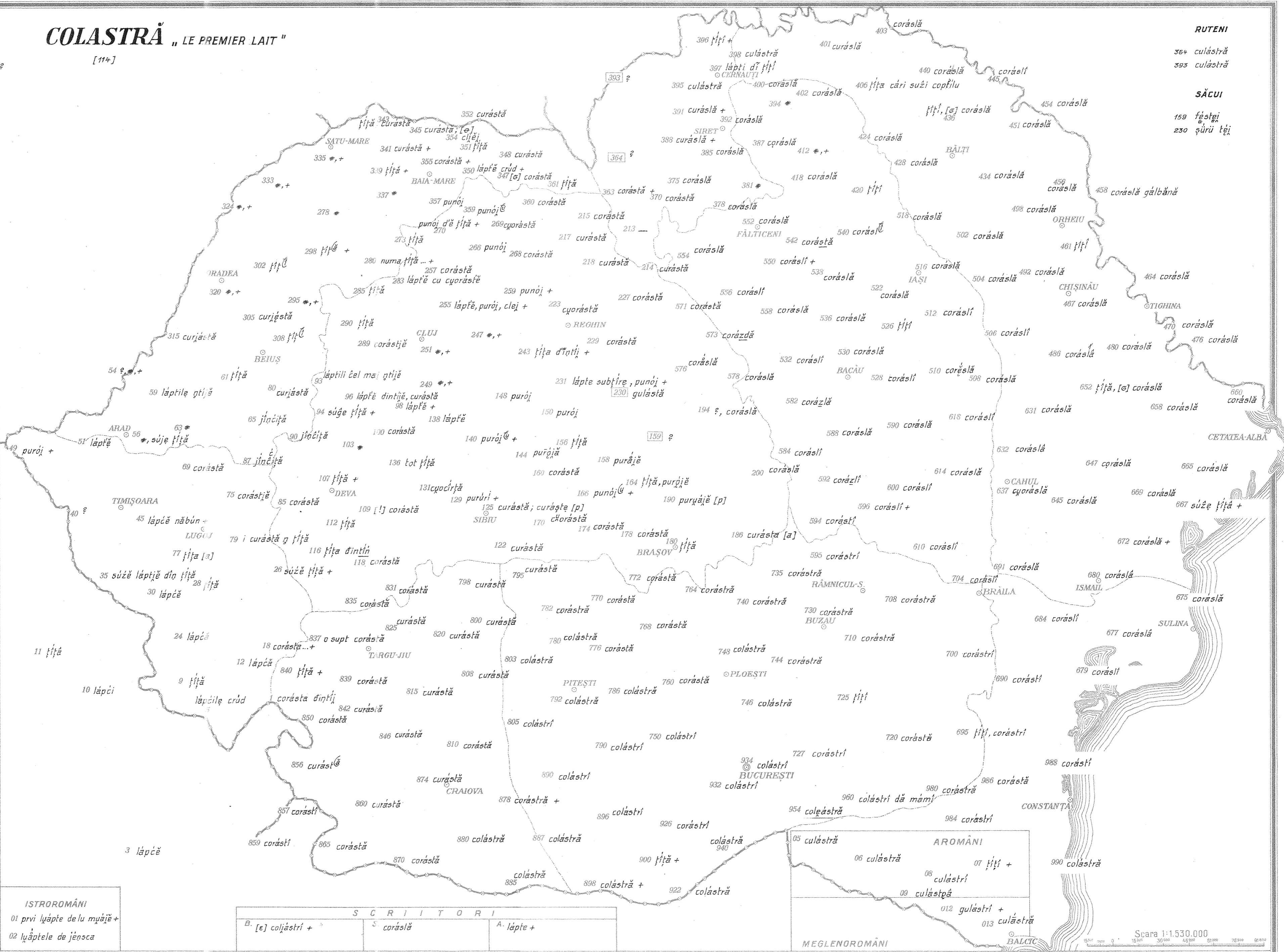
900. corăstră dobîndîte copîlî.
B. „și: colăstrî”. „Eu nu știu cum
se zice”.

A. „corăstă se zice la vacă”.
01. feçorîlî posnit-a sîje.
07. „culăstrî se zice la oi”.
012. „Pînă la două zile nu sugă de
la mamă”.

III. Răspunsurile trecute în această
hartă trebuie să se confrunte cu
hartă următoare (209), iar mai târ-
ziu cu același termen, întrebare în
legătură cu laptele care se închi-
gă.

Notele precedente arată nume-
rvase cazuri când se face deose-
bire între acest termen și cel în-
trebuințat la animale.

Cu materialul acesta am re-
dactat harta colorată 290.

ISTROROMÂNII
01 prvi lăpțe delu mușîi +
02 lăpțele de jensca

S C R I I T O R I		
B. [e] coljăstrî +	S corăslă	A. lăpțe +

05 culăstră
06 culăstră
08 culăstrî
09 culăstgă
012 gulăstrî +
013 culăstră

Scara 1:1.530.000

SECRETIA GLANDELOR MAMARE „SÉCRÉTION DES GLANDES MAMAIRE”

[194 a]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Înainte de a suga copilul, se destupă țâța. Cum ziceți la dopurile a-celea care ies din țâță?*

II. *2a. numai puron cūrjē 'curge'?*

54. „Când se destupă țâța”.
 77. cur 'curge' puron.
 100. „Aia nu-i bun”.
 112. „Se zice și la vaci”.
 148. „Și la vaci și la oi”.
 257. „puronj se zice la vacă”.
 320. „Se zice tot la vacă”. „La femei n'a fost atent”.
 333. „Nu știe cum se zice la femei”.
 337. „La vacă, se zice; mulji clejōs”.
 339. lāsă și sūgă puronjile.
 363. „Când e galben”.
 378. dă clej din țîță. Se zice și la vaci.
 385. [*] ca corăslă.
 406. „La femeie nu curge”.
 461. „Când se destupă țâța”.
 504. „La femeie nu știe”. „La vacă se zice clej”.
 540. „Și la vacă și la femeie”.
 558. și: [*] corăslă, clej.
 595. „Se zice și la vite”.
 631. „Se sugă de copil”.
 660. Îi pare că zic femeile.
 665. „Zic femeile”.
 679. „Se zice și la oi”.
 695. „Ca la orice animal”.
 744. „Văd la vite”.
 786. „[e] clej, la vaci, când e aproape să fete”.
 825. Așa să fămă. „Se trage, ca să iasă laptele”.
 837. „Iese la dobitoace”.
 859. s-a d'epk'iatoră țîța la mujere.
 898. „Care iese înainte”.
 926. „Înainte de a suga”.
 S. „Femeile știu cum se zice”.
 06. culăstră țesi ca proñ gâlbînă.
 07. „Se mulge și apoi suga”.
 08. „Iese la început, ca puroiul la femeile cărora le vine imediat laptele”.

III. *Această întrebare am adăugat-o chestionarului în cursul anchetei, simțindu-i nevoia, pentru a putea preciza mai bine chestiunea n* (vezi harta 208).*

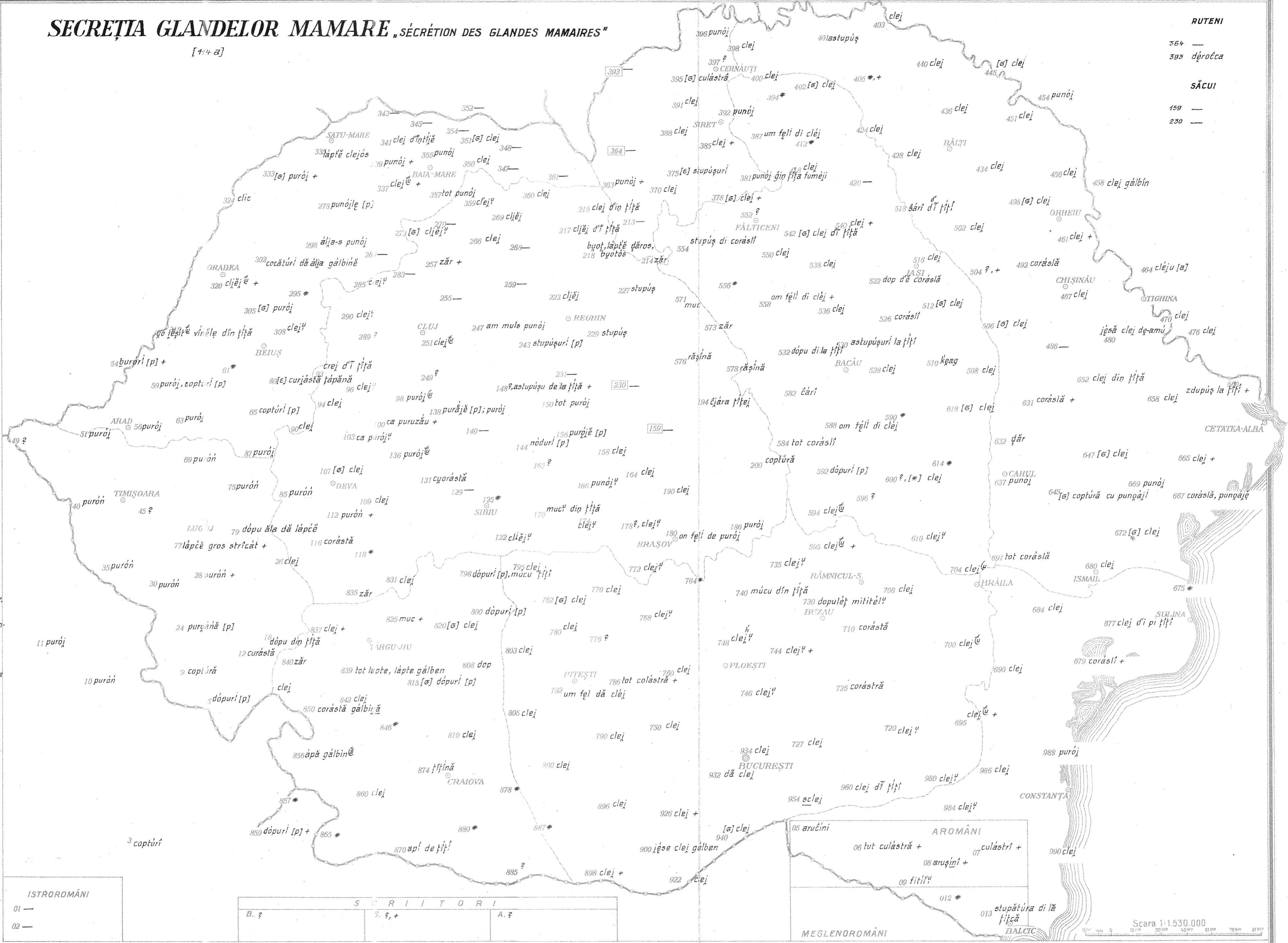
Răspunsurile primite arată valoarea și importanța acestei întrebări.

Notele și materialul acestei hărți să se confrunte cu cel al hărții 208 (COLASTRĂ).

Ca titlu al acestei hărți a trebuit să pun un termen științific (medical), adică SECRETIA GLANDELOR MAMARE.

Acest proces începe după nașterea copilului și după expulsiia placentei, care împiedică secrețiunea tot timpul cât copilul și placenta se găsesc în cavitatea uterină. După această eliminare intră în funcțiune prolactina, adică hormonul lobului anterior hipofizar, care declanșează această secrețiune.

Țăranii cred că procesul secrețiunii este împiedecat de niște dopuri care ar exista în canalele sânelui.

ISTROROMÂNII
 01 —
 02 —

S C R I I T O R I		
B. ?	S. ? +	A. ?

05 aruțini
 06 tut culăstră +
 07 culăstră +
 08 arușini +
 09 fitil' +
 012 #
 013 stupătura di lă țîță

Scara 1:1.530.000

GEMENI „JUMEAUX”

[54+]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum ziceți la copiii pe care i-a făcut mama deodată? Singularul l-am întrebat astfel: La unul singur, cum i-ați zice?*

II. 3. *baș pe jo am cchiar și eu am?*
28. *„Se zice când îi vezi pe drum”.*

30. *Pentru singular s'a răspuns astfel: yo făcut dă zămănă.*

34. *Singularul: a jēmînă d'j jēmîn.*

35. *yo cypōt'îl d'j jēmîn.*

39. *„Cirez c' cilezi”, adică copii.*

100. *„ă s' sânt”.*

180. *Singularul: băjăt dintre gēmēni.*

217. *Și: zjēmînări [p], d'j-a-zjēmînă.*

273. *Se zice și: d'yoj cypōt'îl d'j-a-zjēmînă.*

280. *„Dacă face doi deodată”.*

283. *„Dacă a făcut deodată”.*

333. *„ă s' sânt”.*

341. *Declară că nu știe singularul.*

347. *Pentru singular: [s] tu aj f'yoct gēmînăre cu c'ălălăt.*

367. *Pentru singular: j' este d' gēmînări.*

398. *Pentru singular: oj cop'îl d'j-a-căi d' gēmîn.*

401. *„Dacă unul a murit”.*

451. *Singularul nu-l poate spune.*

528. *o zjămănări [s].*

530. *„Dacă unul a murit”.*

556. *Pentru singular, a răspuns: gēmănări amindoi.*

538. *„Dacă a rămas în viață unul”.*

542. *„Ei au fost zămănări”.*

592. *Pentru singular: a rămăs nūma unu.*

669. *Și: doi zămănăș.*

690. *Pentru singular: a rămăs un copil din doi gemeni”.*

708. *Singularul se întrebuițează „rar”.*

744. *„Când moare unul, se zice că a rămăs stinghîr”.*

746. *Pentru singular: unul d'înj gēmēni.*

760. *Singularul și: [e] gēmēn.*

772. *Pentru feminin: gēmănă [sf].*

803. *Pentru singular: a rămăs unu d'înj gēmăn.*

805. *Pentru singular: j' d' gēmēni.*

837. *Pentru singular: a rămăs un copil d'înj gēmēni.*

858. *Pentru singular: a rămăs unu.*

932. *Și: [k] gjămăn.*

940. *Pentru singular: a rămăs unu. „Cine-l știe, îi zice gēmēnări”.*

960. *Se zice ș-o perekē.*

06. *Și: i dădmării. „Vine pe grecește”.*

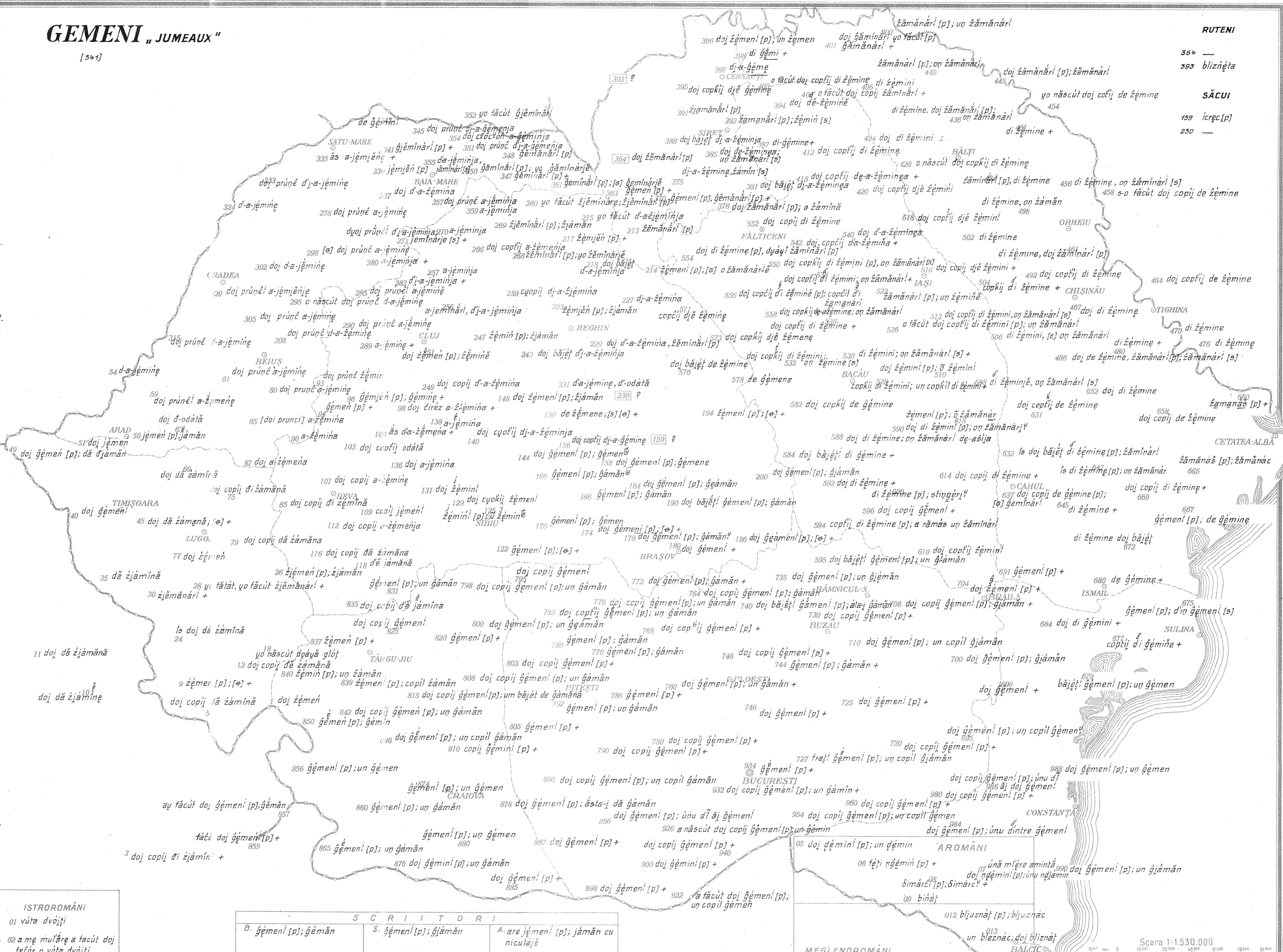
08. *În Băiaș se zice gāmîn; gāmîn [p].*

III. *La titlu al hărții am trecut forma de plural, căci aceasta figura în întrebare.*

Singularul l-am întrebat numai în unele comune.

Pe hartă, cum era firesc, am trecut în primul loc răspunsurile primite pentru plural. După aceste răspunsuri, separat prin punct și virgulă, urmează singularul, în cazurile când l-am întrebat.

Informatorii au declarat că nu întrebuițează singularul în următoarele comune: 9. 45. 122. 150. 174. 186. 194. 283. 289. 363. 370. 402. 418. 480. 504. 516. 584. 592. 596. 614. 645. 660. 677. 680. 684. 681. 704. 720. 725. 730. 746. 750. 769. 786. 790.

ISTROROMÂNII
01 vîta dvōiți
02 a me mulțre a făcut doi fecōr o vîta, dvōiți

S C R I T O R I		
B. gēmēni [p]; gēmăn	S. gēmēni [p]; gjămăn	A. are jēmēni [p]; jămăn cu n'iculăj

MEGLENOROMÂNII
012 bliznăj [p]; bliznăc
013 un bliznăc; doi bliznăj
09 binăj

Scara 1:1.530.000

COPIL DIN FLORI „BÂTARD”

[548]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la copilul pe care l-a făcut o fată, înainte de a fi măritată? Pluralul l-am întrebat astfel: La doi, cum le ziceți?*

II. *10. copile, dată e fată. Fata s-o copilă.*

18. *Fata zice: „m-aș copilă” („mam f...”, am făcut o copilă).*
 30. *yo făcut dă copilă.*
 45. *copil făcut dă fată mare.*
 51. *Informatorul răspunde cu greutate.*

56. *Informatorul răspunde că nu are nume. Se zice: o făcut nēmăritată*

63. *ogreșit, o păcătuț cu sinăva.*
 75. *o făcut ũ copil.*

93. *„s-o văduit” fata.*
 251. *„bităngă, dacă e fată”.*

255. *Se zice și: șpur! (s); șpuri.*
 302. *s-o copilă fată.*
 305. *Fata s-o copilă.*

315. *Copiii din a doua căsătorie se numesc frăție dă mășihioi sau dă mășihioie.*

347. *„Pe alte sate se zice mărinđău”.*
 348. *și: cuoptil.*

381. *l-o făcut pț urđis.*
 391. *„E cuvânt de rușine”.*

401. *„De când cu România, se zice coplil în flori”.*
 498. *[a] bajstruc; bajstrus.*

510. *„E făcut în buruieni, nu știe cu cine”.*
 512. *„Ijăpădatu [a], la cel care-l lapădă prim buruieni”.*

588. *făcut di fată făr șofji știut.*
 590. *Fata o fată.*

618. *„dim pofit zice fata, să nu-i fie rușine”.*

679. *și: copil dim flori.*
 776. *mă pripășule!*

782. *fătălănă, dacă e fată.*
 790. *și: [x] din flori, pă cuast.*

795. *Dacă e fată, i se zice nelăpca; nelăpce.*

835. *și: tufări [s]; tufări.*
 878. *și: ai făcut dă fată, din du-dăi buruienă.*

896. *și: adunăt dă pă cimp, strigăuri.*

898. *„boji e nește iarbă”.*
 900. *„Aici se întâmplă rar”.*

990. *„La copil nu i se zice”.*
 A. *„Când scriu”.* „In satul natal se zice bitang”.

02. *fecoru țăr de căje ll' zicem ur mulo.*

III. *Nam întrebat pluralul în toate comunele studiate.*

Pluralul, când l-am reprodus, urmează după singular, separat prin punct și virgulă.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 222.

ISTROROMÂNII
 01 căsta-j mulo; doj mule
 02 mulo; doj muli +

S C R I T O R I		
B. copil din flori [sau] natural	S. copil din flori	A. copil din flori +

AROMÂNII
 05 copil; copili
 06 cupel; cupel
 07 copil; copili
 08 copil; copili, băștar; băștar
 09 doel; doel
 012 copil; copil
 013 copil; copil

Scara 1:1.530.000

RUTENI
 364 pocitca
 393 căpel

SĂCUI
 159 bitang
 230 bitang

MOAȘĂ „SAGE - FEMME”

[537]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la femeia care taie bucurul la copil, când se naște? Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le-ați zice?*

II. 28. *Pluralul nu se întrebuințează.*
 29. *„Termenul oficial este mușșă, noi însă zicem băbișă”.*

26. *Informatorul corectează forma de plural astfel: două mușșă.*

27. *Și pluralul [*] mușșă.*

42. *Copilul îi zice bunică.*

43. *„Ăă! oțățe buricu” care taie buricul?.*

44. *Se zice și mumișă; mumișă în Băiaș.*

III. *Informatorul au răspuns cu multă ușurință.*

Primul răspuns se referă întotdeauna la singular. Fiind foarte frecvente cazurile de identitate între forma din singular și cea din plural, printr-o abreviație în paranteză am indicat numărul la care se referă răspunsul primit.

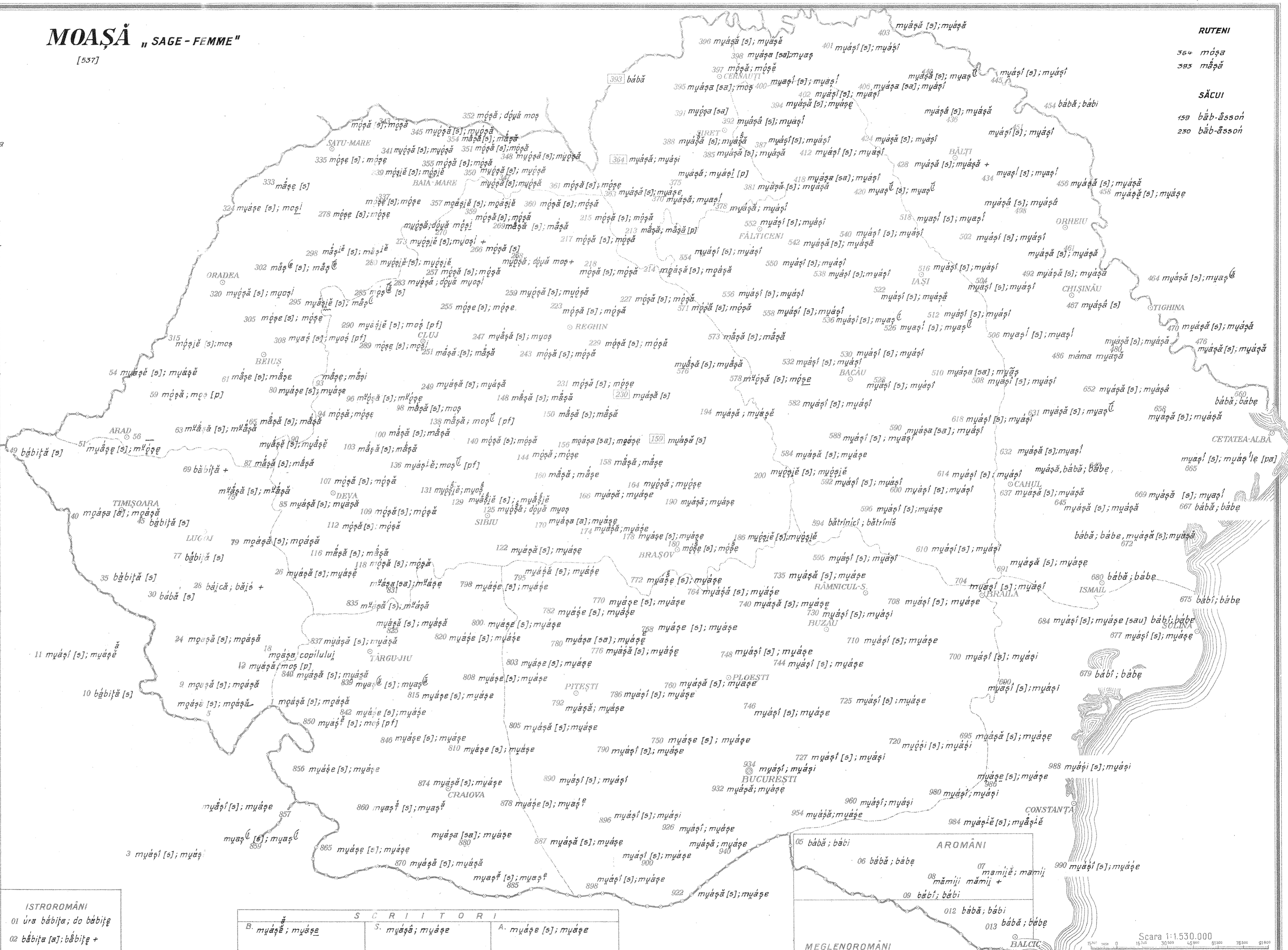
Tot astfel am procedat și în cazul formelor mai puțin obișnuite. Pluralul nu l-am întrebat în toate comunele.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală colorată 293.

Fiind cuvântul moașă deosebit de răspândit, am redactat trei hărți fonetice colorate: a) Diftongul oa în moașă (harta 294), b) Sunetul ș în moașă (harta 295) și c) Sunetul ă în moașă (harta 296).

RUTENI
364 mōșă
393 mōșă

SĂCUI
159 bāb-āsson
230 bāb-āsson

ISTROROMÂNII
01 ūra bābīța; do bābīțe
02 bābīța [a]; bābīțe +

S C R I T O R I		
B. mușșă; mușșe	S. mușșă; mușșe	A. mușșă [e]; mușșe

AROMÂNII
05 bābā; bābi
06 bābā; bābe
07 mamīșe; mamīș
08 māmīș māmīș +
09 bābī; bābi
012 bābā; bābi
013 bābā; bābe

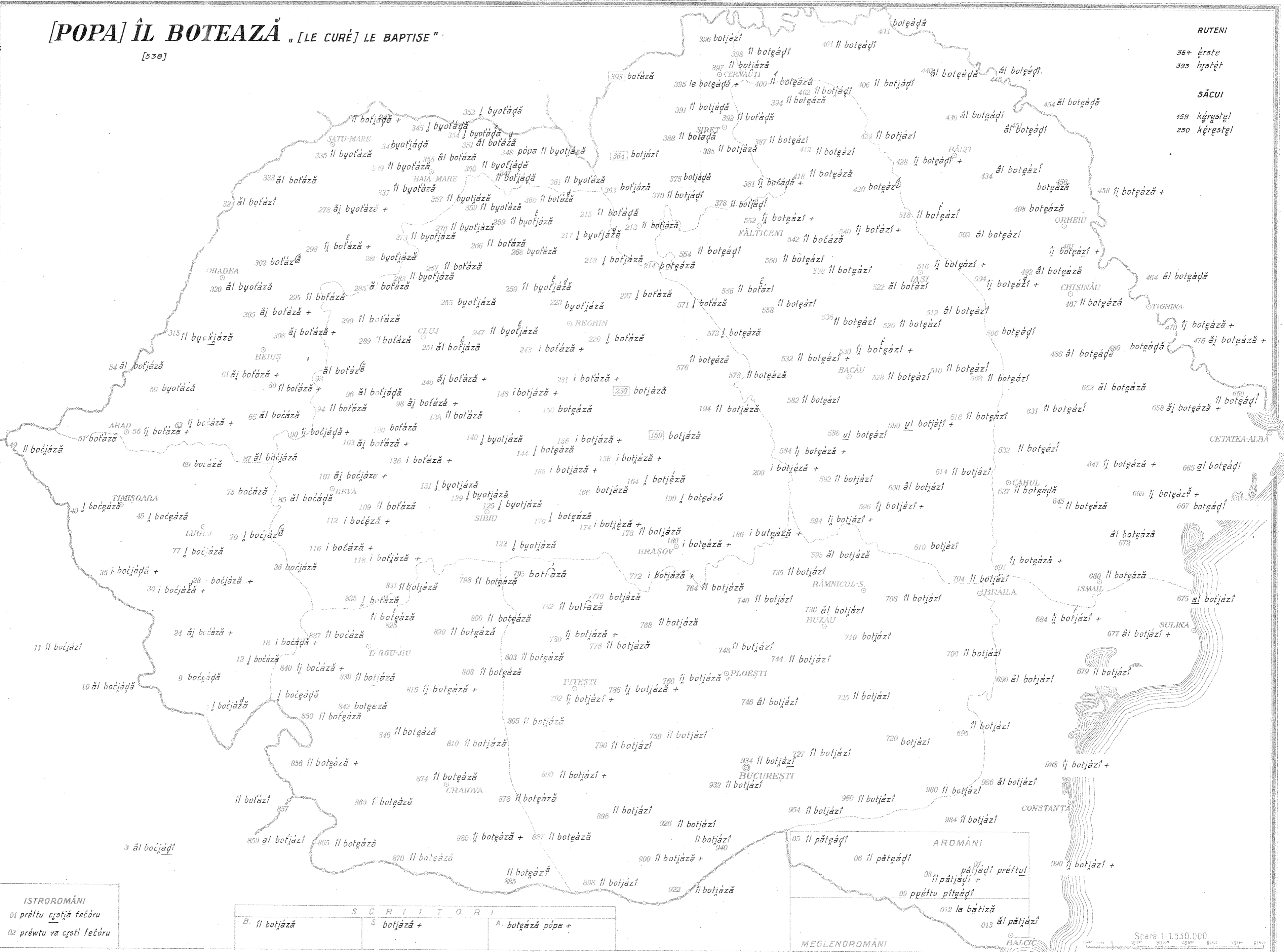
MEGLENOROMÂNII
Scara 1:1.530.000

[POPA] ÎL BOTEAZĂ „[LE CURÉ] LE BAPTISE”

[538]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Ce face popa cu copilul mic, după ce s'a născut?

- II. 18. i se referă la plural [pe ei]. 24. ai se referă la plural [pe ei]. 28. i se referă la plural [pe ei]. 30. i se referă la plural [pe ei]. 35. i se referă la plural [pe ei]. 56. îi se referă la plural [pe ei]. 61. ai se referă la plural [pe ei]. 63. îi se referă la plural [pe ei]. 90. Are să-1 boteză. 90. îi se referă la plural [pe ei]. 98. ai se referă la plural [pe ei]. 103. ai se referă la plural [pe ei]. 107. ai se referă la plural [pe ei]. 112. i se referă la plural [pe ei]. 116. i se referă la plural [pe ei]. 118. i se referă la plural [pe ei]. 136. i se referă la plural [pe ei]. 148. i se referă la plural [pe ei]. 156. i se referă la plural [pe ei]. 159. i se referă la plural [pe ei]. 160. i se referă la plural [pe ei]. 174. i se referă la plural [pe ei]. 180. i se referă la plural [pe ei]. 186. i se referă la plural [pe ei]. 200. i se referă la plural [pe ei]. 231. i se referă la plural [pe ei]. 243. i se referă la plural [pe ei]. 249. ai se referă la plural [pe ei]. 278. ai se referă la plural [pe ei]. 298. îi se referă la plural [pe ei]. 305. ai se referă la plural [pe ei]. 308. ai se referă la plural [pe ei]. 343. îi pune nume. 384. îi se referă la plural [pe ei]. 395. le se referă la plural [pe ele]. 428. îi se referă la plural [pe ei]. 458. îi se referă la plural [pe ei]. 461. îi se referă la plural [pe ei]. 470. îi se referă la plural [pe ei]. 476. ai se referă la plural [pe ei]. 504. îi se referă la plural [pe ei]. 516. îi se referă la plural [pe ei]. 550. îi se referă la plural [pe ei]. 552. „apoi făci cumătrii, chemând rudele”. 540. îi se referă la plural [pe ei]. 552. îi se referă la plural [pe ei]. 584. îi se referă la plural [pe ei]. 590. I-o botează. 594. îi se referă la plural [pe ei]. 596. îi se referă la plural [pe ei]. 647. îi se referă la plural [pe ei]. 658. ai se referă la plural [pe ei]. 669. îi se referă la plural [pe ei]. 677. Se zice și: botează copilul. 684. îi se referă la plural [pe ei]. 691. îi se referă la plural [pe ei]. 760. îi se referă la plural [pe ei]. 772. i se referă la plural [pe ei]. Se zice și: i creștinează [pe ei]. 780. îi se referă la plural [pe ei]. 786. îi se referă la plural [pe ei]. 792. îi se referă la plural [pe ei]. 815. îi se referă la plural [pe ei]. Se zice și: îi băgă apă. 840. îi se referă la plural [pe ei]. 840. îi se referă la plural [pe ei]. 890. Se zice și: îi face apă. 900. Se zice și: îl creștinește, adică „îi pune lămele nașului”. 908. îi se referă la plural [pe ei]. 990. îi se referă la plural [pe ei]. 5. Se zice și a creștină. A. Se zice și: încreștinează. 08. prețtu-l pățără. III. Am reproduș toate răspunsurile. Mai mulți informatori, cum se vede din note, când au dat răspunsu-

ISTROROMÂNII
01 prețtu cștără fecôru
02 prețtu va cști fecôru

S C R I T O R I

B. îl botează	S botează +	A. botează popa +

05 îl pățără
06 îl pățără
08 pățără prețtu
09 pățără
00 prețtu pățără
012 la bătără
013 al pățără

rite, s'au gândit la mai mulți copii. 780, 786, 792, 815, 840, 890, 908 și 990. Pronumele personal este în plural în următoarele comune: 18, 24, 28, 30, 35, 56, 61, 63, 90, 98, 103. Se zice și a creștină. 107, 112, 116, 118, 136, 148, 156, 158, 160, 174, 180, 186, 200, 231, 243, 249, 278, 298. Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 297 (DITONGUL EÎ ÎN ÎL BOTEAZĂ) și 298 (SUNETUL Z ÎN ÎL BOTEAZĂ).

Formele pronumei personal îl din această hartă să se confrunte cu cele din harta colorată 200 (volumul I). redactat hărțile colorate 297 (DITONGUL EÎ ÎN ÎL BOTEAZĂ) și 298 (SUNETUL Z ÎN ÎL BOTEAZĂ).

CREȘTIN „CHRÉTIEN”

[539]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
 După ce-l botează popa pe copil,
 ce este el? Pentru ca să pot
 primi mai ușor răspunsul, am a-
 dăugat: doar nu-i păgân.

Pluralul l-am întrebat astfel:
 La doi, cum le ziceți?

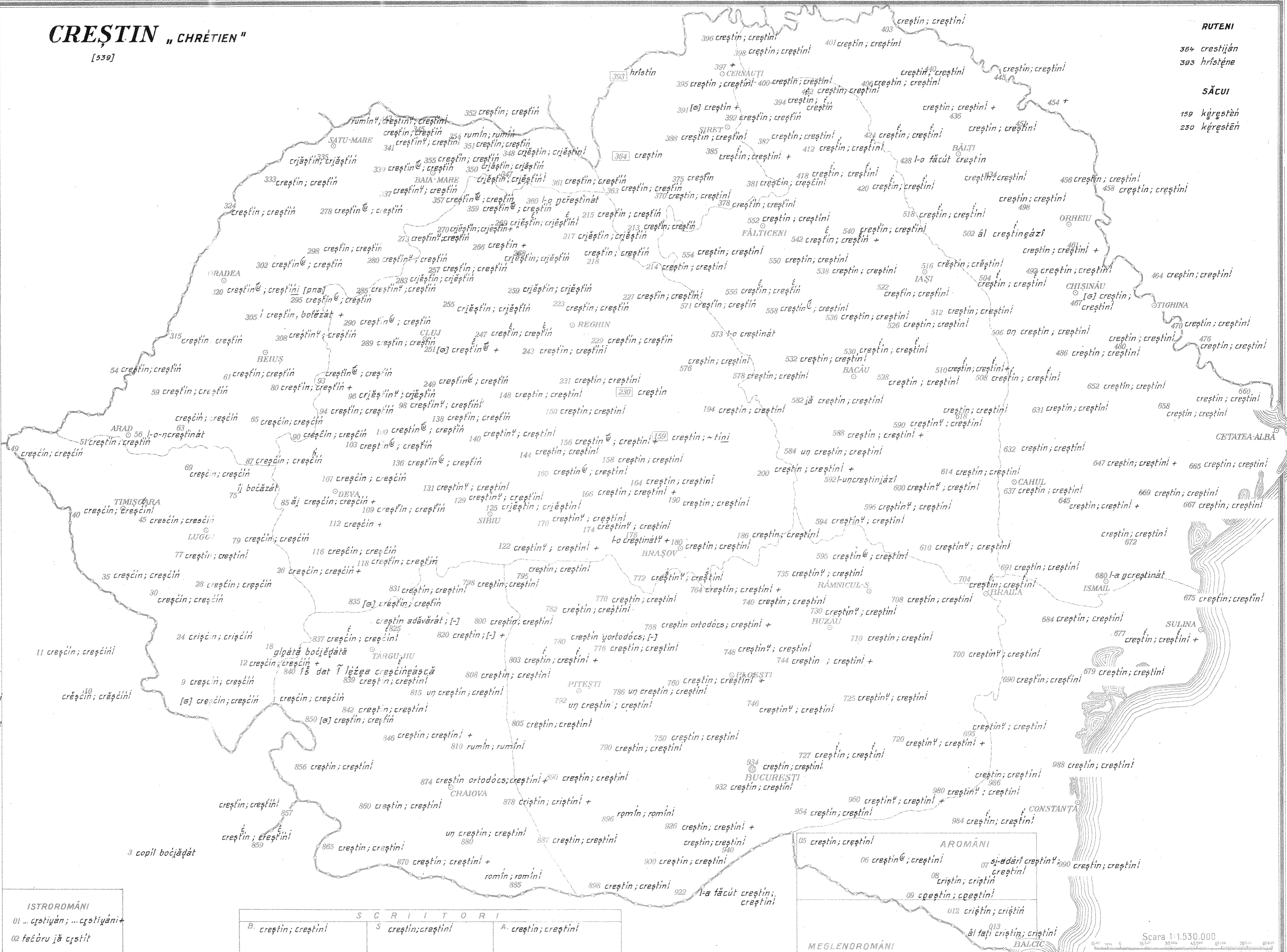
II. 12. i boțăzât 'e botezat'.
 26. li boțăzât.
 80. și: lăpădată d'i satăna. Ră-
spuns dat de o femeie.
 85. ăi 'este'.
 112. lăziă creștinjăscă 'religia
creștină'.

122. li pcreștingește.
 156. li pcreștinjăză.
 166. l-o pcreștinăt.
 170. 'creștine! se zice către cine-
va, dacă vrei să vorbești cu el'
 200. is pcreștinăt! 'sânt ...'
 251. boțăzât.
 266. copil boțăzât.
 270. l-o criștinăt!
 305. l 'este'.
 385. li pcreștinăt.
 394. Se zice, rar.
 397. i dat la lăze, i creștinăt.
 436. Așa să numără 'se numește'.
 454. lam dat la cruce, lam dat la
lăză.

461. li pcreștingăză.
 510. și: ortodocs; ortodocș.
 542. și: l-o creștinăt.
 588. Încreștinăt.
 645. pcreștinăt.
 647. li Încreștingăză.
 677. l-a creștinăt.
 720. li creștingește.
 744. li creștinjăzi.
 760. li creștingește.
 764. Sau: romin; romini.
 768. li creștingește.
 803. li pcreștingăză.
 820. l-a-ncreștinăt.
 846. li creștingește.
 870. l-am creștinăt.
 874. li creștingăză.
 878. l-a creștinăt.
 926. li creștingește.
 960. s-a creștinăt!

01. măca ei fečoru cștiyân [o];
noi smo cștiyâni [o].
 III. Pluralul nu l-am întrebat în mai
 multe comune. Pe hartă n'am
 menționat decât foarte rar aceste
 cazuri.

Sânt interesante răspunsurile
 CU ROMÂN 'creștin', DAT IN LEGE,
 etc.

ISTROROMĂNI
 01 ... cștiyân; ... cștiyâni +
 02 fečoru jă cștit

S C R I T O R I		
B. creștin; creștini	S creștin; creștini	A. creștin; creștini

AROMĂNI
 05 creștin; creștini
 06 creștin; creștini
 07 si-adări creștin; cștiyân
 08 creștin; cștiyân
 09 cștiyân; cștiyâni
 012 criștin; criștin
 013 al fați criștin; criștini

MEGLENOROMĂNI
 Scara 1:1.530.000

COPIL NEBOTEZAT „ENFANT NON BAPTISÉ”

[340]

I. Intrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la copilul mic, până nu-l botează popa? Pluralul l-am întrebat astfel: La mai mulți, cum le-ați zice?

În mai multe comune am întrebat dacă zic PĂGÂN și când în trebuințea acest cuvânt.

II. a. n-are nume.

26. „păgin se zice la Evrei”.

28. I se zice și „celui de altă lege”.

48. „i se zice omului care e nebotezat”.

54. „păgin; păgîn se zice la Pocăiți”.

80. „La cel pierdut de muiere, când nu e născut cu vreme”.

100. „Celui care moare nebotezat”. Se zice și: ca păgînii.

122. „Se zice, în alte țări, la oamenii care nu știu de Dumnezeu”.

148. „păgin i se zice celui de altă religie”.

166. „păgin se zice la Evrei”.

174. „Nare nume”.

200. „Când moare nebotezat”.

214. „Când moare nebotezat”. „păgin i se zice celui fără de nici o religie”.

218. „i se zice la Ungur”.

320. „Dacă moare”.

348. „O păgin; păgîn se zice la jidani”.

370. „Dacă moare nebotezat”. „păgin; păgînii, când nu ține de nici o lege”.

378. „păgin i se zice celui care nu e creștin”. „moroi zic femeile la copiii pe care li nasc morți”.

388. „Celui care nu crede în nimic, vrea să-ți taie capul, vrea să te omoare”.

393. „ca jidanu” (Evreu)?

394. „Nu se poate să fie nebotezat”. „păgin se zice de demult la Turci”.

400. „jăști un păgin, zici când ai supărare pe cineva”.

402. „Ifti păgînii [p] se zice la Huni, la Tătari”.

403. „Damenii răi, care nu cred în Dumnezeu”.

424. „Celui răutăcios, i se zice: păgin la inimă lui”.

428. „Celui nebotezat, când te superi pe el”.

440. „păgînii, la cei care nu-s în legea noastră și la dușmani”.

451. „păgînii se zice la tâlhari”.

467. „Când te mănii pe unul din mahală, zici: măj păgînule!”

470. „Zic, când se supără unul cu altul”.

478. „păgin se zice la jidan”.

486. „păgin se zice la Turc”.

502. „păgin se zice la jidan”.

506. „Când te superi, zici: păgînuli, niș la biserică nu ti dă”

508. „Când nu te înțelegi cu el, li zici: jāști păgîn!”

530. a intrat păgînii-n țări”.

534. „păgin, unui om mare și nebotezat”.

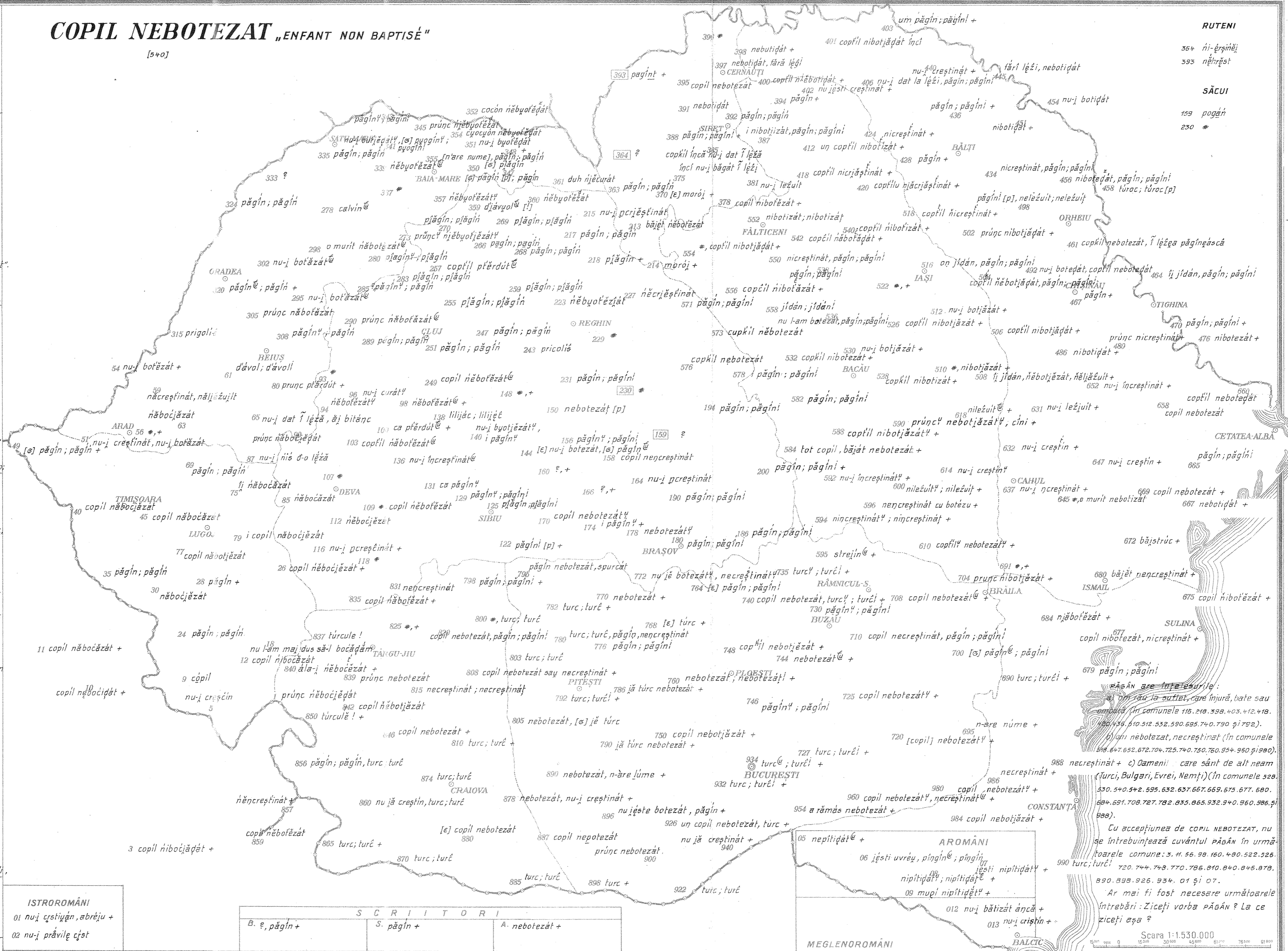
556. „păgin i se zice celui care nu se botează”.

584. „il lăasă păgîn, nu vrăa să-l creștineze”.

588. „păgin [celui] cari nu știți niș di-o lăzi”.

590. „păgin [unui] om cinos, dușman, cari ti băti țân nîl”.

592. „păgin [p]; păgîn se zice la

ISTROROMÂNII
01 nu-i creștin, abreju +
02 nu-i pravile cjet

Table with 3 columns: S. păgin +, A. nebotezat +, and another column with less legible text.

AROMÂNII
05 nepitidat +
06 jesti uvre, pingin, pingin
07 niptidat +
08 niptidat +
09 muji niptidat +
102 nu-i bătizat încă +
103 nu-i creștin +

Ar mai fi fost necesare următoarele întrebări: Ziceți vorba PĂGÂN? La ce ziceți așa?
Cu accepțiunea de COPIL NEBOTEZAT, nu se întrebuințează cuvântul PĂGÂN în următoarele comune: s. n. 56. 98. 160. + 80. 522. 326. 530. 540. 542. 595. 632. 637. 667. 669. 675. 677. 680. 694. 691. 708. 727. 782. 835. 865. 932. 940. 960. 986. și 988).

- 610. păgin se zice la altă lifti.
- 618. [o], păgin i se zice când a rămas nebotezat.
- 631. „păgin se zice la cei care nu sînt lezuji”.
- 690. „păgin se zice mai ales celui care mănâncă de dulce și celui care nu e de nația noastră”.
- 735. „PĂGÂN nu se zice, da [este] ca cîn ar hi păgîn”.
- 744. Și: [o] turc. Se întrebuințează când „se glumește”.
- 768. „Când au venit Nemți, li se zice păgînii”.
- 790. E vîrbă mușterjăscă. „PĂGÂN se zice și la o nație spurcată”.
- 798. „Se zice rar la cel care nu e botezat”.
- 808. „Când vedem lupul, zicem: u-te mă păginu”.
- 825. „La cel care vrea să facă rău, i se zice păgin dă yom”.
- 846. „Înaintea vreme se zicea turc”.
- 850. „păgin se zice la dușmani”.
- 857. „păgin [p] se zice la dușmani”.
- 896. „Când îl mîngăie, li zic Turcu”.
- 898. „a murit ca turci, se zice când moare nebotezat”.
- 926. „Când naște femeia, se zice: păziți ca venit turci”.
- 930. „Când face un țăran pe boierul și nu-și botează copilul, se zice: părcă; pocăjit”.
- 936. „La cel care nu e creștin, i se zice păgîn, littă spurcăt”.
- 984. „La Turci li se zice: păgînii, lifte rebe”.
- B. „La cel care nu e creștin”.
- „Unui copil: a murit necreștinat”.
- S. „Se zice și unui om rău la suflet”.
- A. „păgin i se zice celui care nu e creștin”. „Se zice și: om păgin, păgin de amărnic”.
- 984. „a murit ca turci, se zice când moare nebotezat”.
- 926. „Când naște femeia, se zice: păziți ca venit turci”.
- 930. „Când face un țăran pe boierul și nu-și botează copilul, se zice: părcă; pocăjit”.
- 936. „La cel care nu e creștin, i se zice păgîn, littă spurcăt”.
- 984. „La Turci li se zice: păgînii, lifte rebe”.
- B. „La cel care nu e creștin”.
- „Unui copil: a murit necreștinat”.
- S. „Se zice și unui om rău la suflet”.
- A. „păgin i se zice celui care nu e creștin”. „Se zice și: om păgin, păgin de amărnic”.

05. și: altă piști nație.
08. „pingin; pingîn i se zice unui fecior zburdalnic”.

09. Se zice: cîni pingîn; pingîn [p] cînilor de la stănă care vin pe furie și ling vasele”. „I se zice și unui om care vine și tură pe ascuns”.

012. „puturoș [p] se zice la cei care notele înregistrate.”

013. „Ar mai fi fost necesare următoarele întrebări: Ziceți vorba PĂGÂN? La ce ziceți așa?”

Se pare că informatorii au evitat cuvântul PĂGÂN, acesta avînd și alte înțelesuri, precum arată notele înregistrate.

Scara 1:1530.000

NAȘ (LA BOTEZ) " PARRAIN " (AU BAPTÊME)

[542]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum îi zici la omul care te-a botezat?
Pluralul tam întreat astfel: Dacă ar fi vorba de mai mulți, cum le-ai zice?

II. 200. Părinții copilului îi zic cumătru mare.

230. "Nașul mizu".

375. *nășule!* [voc].

385. *cumătru șăl mare, pentru ta-tăl copilului botezat.*

394. Pentru "tată" copilului botezat e *cumătru mare*.

406. "Lumea îi zice cumătru mări".

418. Părinții copilului îi zic *cumătru mări*.

450. Se zice și *nănăș de rind*.

510. Părinții copilului îi zic *cumătru șăl mări*.

516. Părinții copilului îi zic *cumătru șăl mări*.

569. Părinții copilului îi zic *cumătru mări*.

637. "Îi spune cel botezat, atât cât este copil". "Dacă tot aceea persoană îl și însoară, îi spune *nășule!*" Părinții îi zic *cumătru șăl mare*.

706. *năși-so*.

932. "Cât e la botez i se zice *nune mare* [voc].

940. *nășule!* [voc].

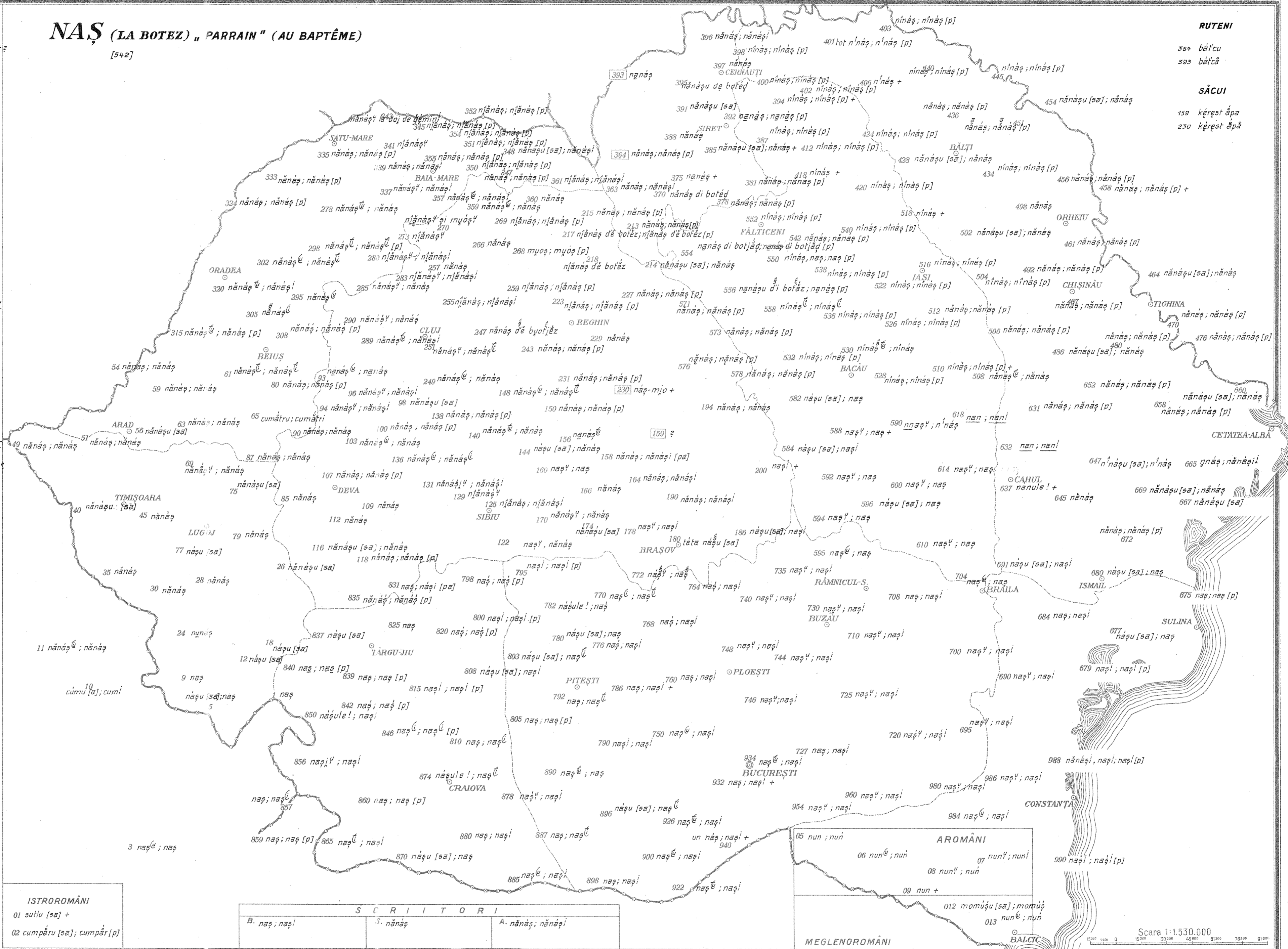
01. *omu va frăă an cărst, cumătru*.

09. "Rămâne tot cel de la curunie".

III. Nam întreat pluralul în toate comunele studiate.

Răspunsurile reproduse încep întotdeauna cu singularul; pluralul urmează după punct și virgulă.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 299 (NAȘ LA BOTEZ).

ISTROROMÂNII
01 *sutlu* [sa] +
02 *cumpăru* [sa]; *cumpăr* [p]

S C R I T O R I		
B. <i>năș; nași</i>	S. <i>nănăș</i>	A. <i>nănăș; nănăș!</i>

AROMÂNII
05 *nun; nun*
06 *nun*; *nun*
07 *nun*; *nun!*
08 *nun*; *nun*
09 *nun* +
102 *momúșu* [sa]; *momúș*
013 *nun*; *nun*

Scara 1:1.530.000

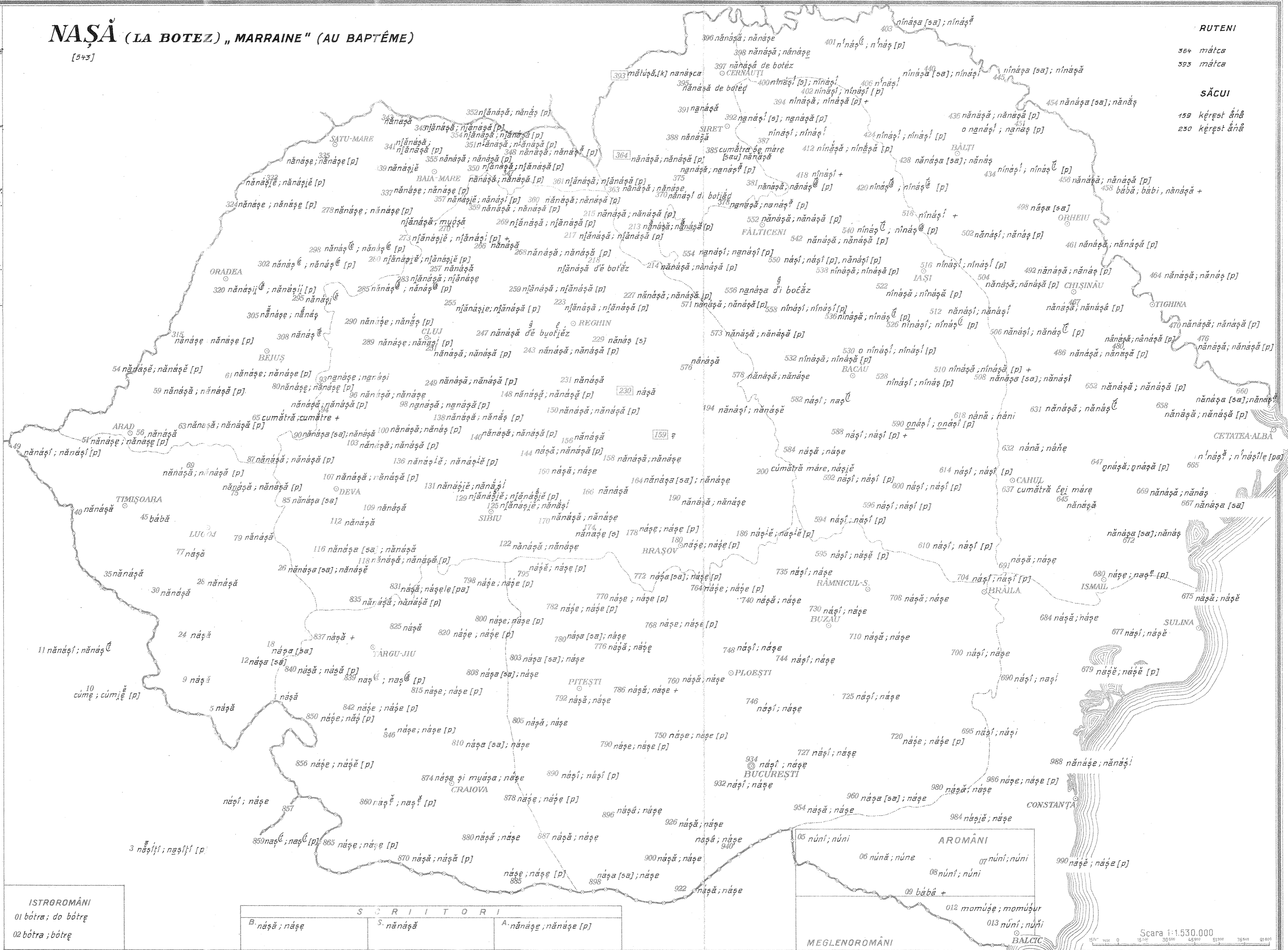
NAȘĂ (LA BOTEZ) „MARRAINE” (AU BAPTÊME)

[343]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum îi ziceți la femeia care vă botează?
Pluralul l-am întrebat astfel: Dacă ar
fi vorba de mai multe, cum le-ați
zice?

II. 65. „nașă” i se zice femeii care
aduce mâncare și haine copilului”.
273. „Se numește și cea care cunună”
394. „Mama copilului botezat îi zice
cumătră mare”.
418. „Mama îi zice cumătră mare”.
438. Au același înțeles.
510. „Mama îi zice cumătră și mări”.
518. „Mama îi zice cumătră și mări”.
588. „Mama îi zice cămătră mări”.
786. nași-sa.

637. nași-sa cu myșă-sa.
09. „nuni este cea de la cununie,
însoa ea duce numai apa la biserică”.
III. La reproducerea răspunsurilor,
singularul ocupă întâiul loc după
numărul cartografic, pluralul urmează
după punct și virgulă.
Cu materialul acestei hărți am
redactat harta colorată 300 (NAȘĂ
LA BOTEZ).

ISTROROMÂNI
01 bôtra; do bôtre
02 bôtra; bôtre

SĂCUI
B. nașă; nașe
S. nănașă
A. nănașe; nănașe [p]

MEGLENOROMÂNI
05 nuni; nuni
06 nună; nune
07 nuni; nuni
08 nuni; nuni
09 babbă +
012 momúșe; momúșur
013 nuni; nuni

Scara 1:1.530.000

FIN „FILLEUL”

[544]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la băiatul pe care l-ați botezat? Pluralul l-am întrebat astfel: La mai mulți, cum le spuneți?*

II. 266. *„Nănașa îi zice și șinut”.*

270. *Și: njăpôt.*

273. *hinu[je] [voc].*

280. *„La fata pruncului i se zice cumjêtre” [voc].*

335. *hinu[le] [voc].*

360. *„Este copilul botezat” „La ta-tăl copilului i se zice șin; șin”.*

530. *șini [voc].*

532. *șinule [voc].*

582. *hlini [voc].*

590. *finule [voc].*

594. *hini [voc].*

595. *hine [voc].*

596. *„Tot așa se zice și la cununie”*

695. *Și: fin”.*

720. *Vocativul este: fine sau finule.*

727. *fine [voc].*

730. *hine [voc].*

744. *hine [voc].*

760. *fine [voc].*

764. *fine [voc].*

770. *fine [voc].*

792. *fine [voc].*

805. *fine [voc].*

857. *fině [voc].*

898. *fine [voc].*

932. *fine [voc].*

940. *fine [voc].*

02. *tu aj mire firut na cjet tu ș miș sūtla.*

08. *În Băiașea se zice hlin; hlini”.*

În Samarina se zice cumbăr”.

013. *cume [voc].*

III. *Am primit răspunsurile cu mul-tă ușurință.*

În note am reprodus forme de vocativ.

Cu materialul acestei hărți am redactat următoarele hărți colorate:

SUNETUL F ÎN FIN (harta 301); 2. U

FINAL ÎN FIN (harta 302); 3. SUNETUL

N ÎN FINI (harta 303).

ISTROROMÂNII
01 *ura fiu[da]; do fiu[de]*
02 *...tu ș miș sūtla; doysūtla +*

S C R I T O R I		
B. fin; fini	S. fin; timi	A. fin; fini

AROMÂNII
06 *cumbăr; cumbări*
07 *hlin; hlini*
08 *cumbăr; cumbări +*
09 *hlin; hlini*
012 *criștinic; criștiniș*
013 *cum ș dol cuh +*

MEGLENOROMÂNII
BALCIC

Scara 1:1.530.000

RUTENI

364 fin
393 fin

SĂCUI

159 *kęrest fiđam*
230 *kęrest fiđam*

FINĂ „FILLEULE”

[545]

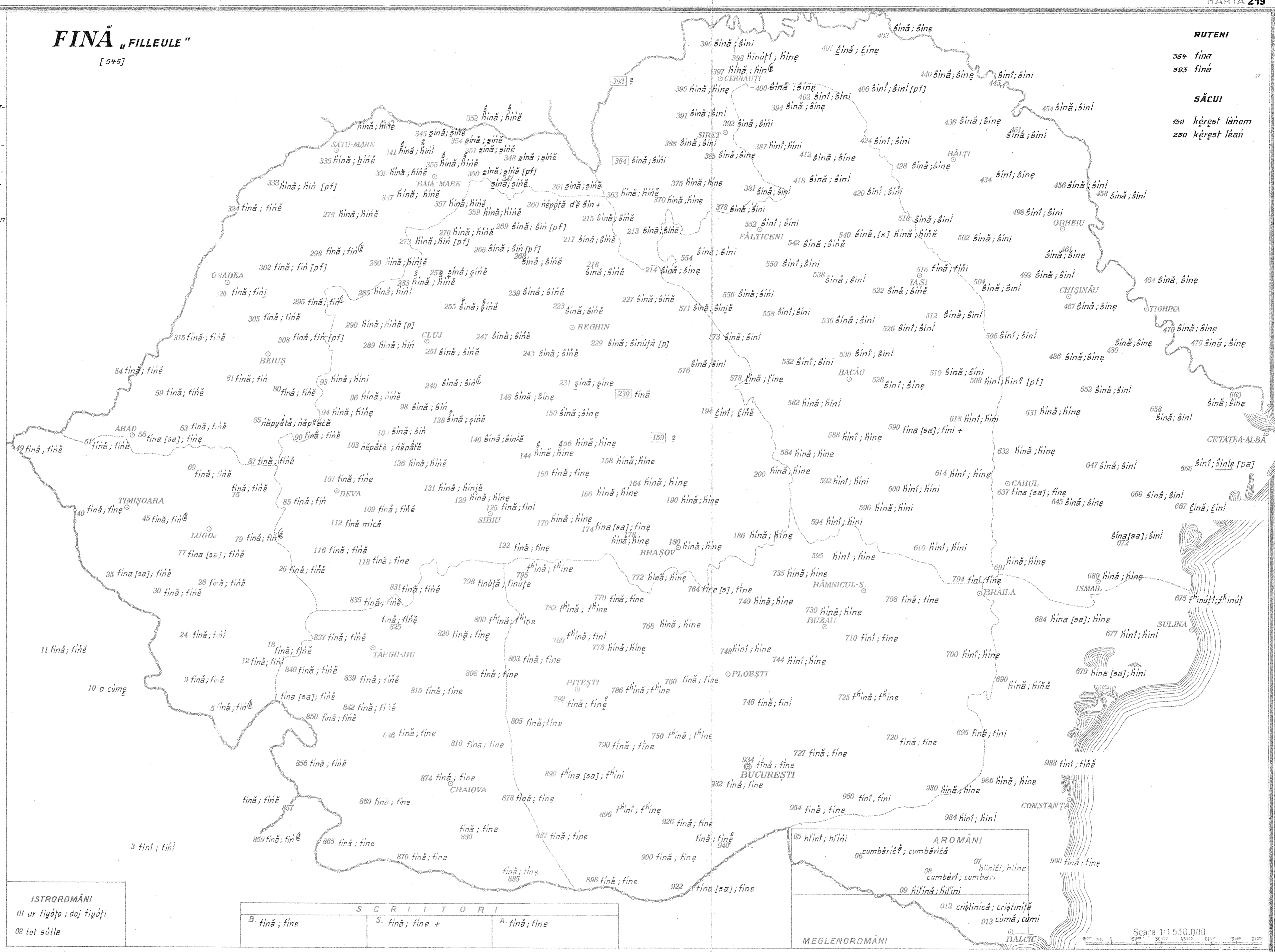
I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum li ziceți la fată (fetița) pe care ați botezat-o? Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le spuneți?*

II. *„eo” i se zice la cea botezată „Mă-mei i se zice șină; șină”.*
590. *și: hini.*

S. *„Se zice și la cea care se căsătorește”.*
oo. *În Băiasa se zice: hlină; hlini.*

III. *Am reprodus toate răspunsurile.*

Pentru a putea face o comparație între palatalizarea lui F din această hartă cu același fenomen din harta 218 (FIN), am redactat harta colorată 30+ (SUNETUL F ÎN FINĂ)

RUTENI

364 fină
393 fină

SĂCUI

199 kęrest lănom
230 kęrest lăan

ISTROROMÂNII

01 ur fiyojo; doj fiyoji
02 tot sůtla

S C R I I T O R I

B. fină; fine	S. fină; fine +	A. fină; fine

AROMÂNII

05 hlină; hlini
06 cumbărič; cumbăričă
07 hliniți; hline
08 cumbări; cumbări
09 hlină; hlini
102 criștinică; criștiniță
103 cumā; cūmi

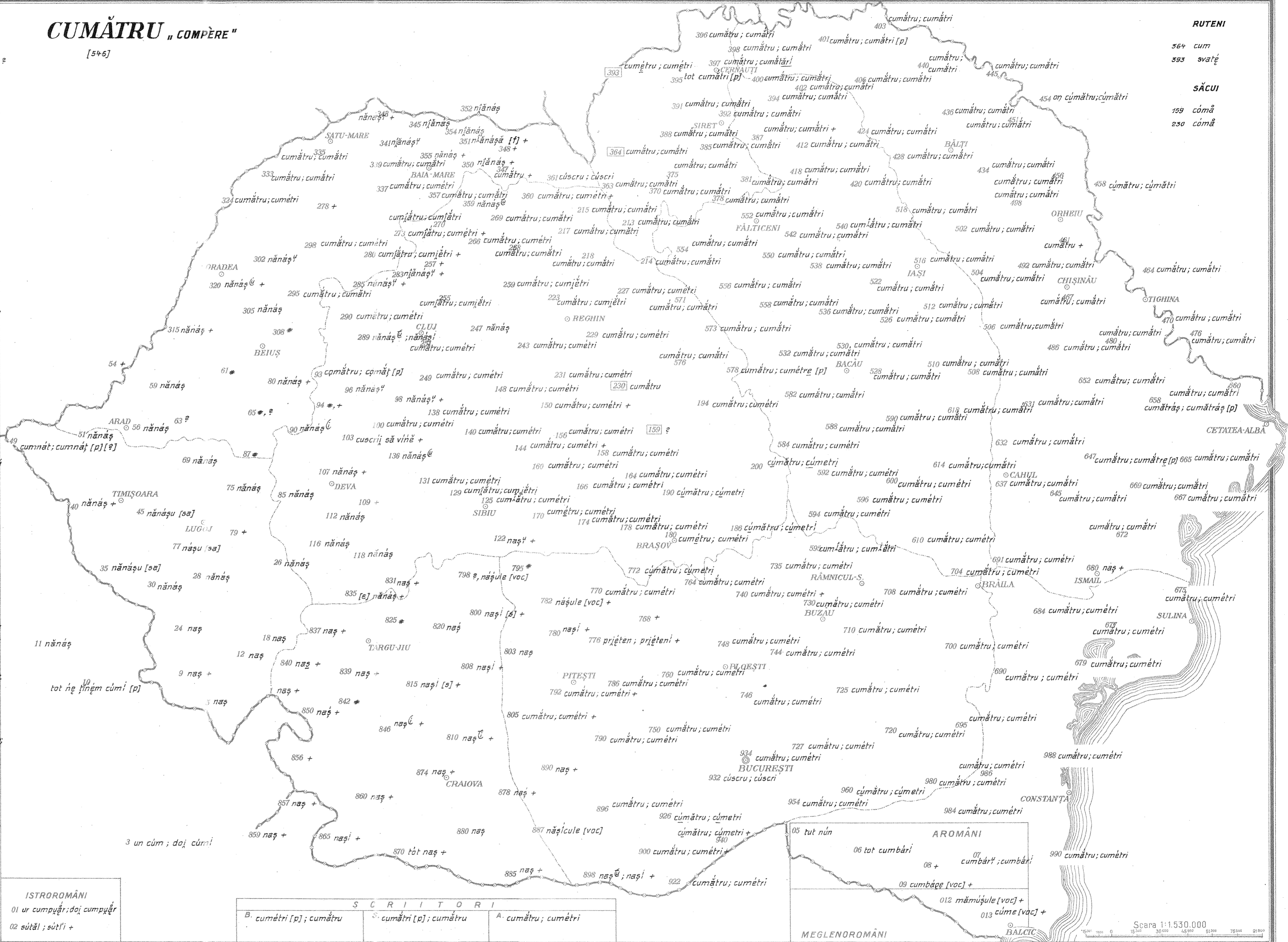
MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

CUMĂTRU „COMPÈRE”

[546]

- I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Când fi-a născut nevasta, cum fi zici la omul care îți botează copilul?
- Pluralul I-am întrebat astfel: Amândoi, ce neam sântei unul cu celălalt?
- II. 1. „finu năşului i se zice la copil”
9. „Aşa îl numeşte şi copilul pe cel care l-a botezat.”
40. „CUMĂTRU nu se zice, fiindcă şi Sărbii zic cum”.
54. „Se zice tăt fin”.
79. S'a răspuns cu: fin [p]; fin.
80. „Şi pruncul şi tata zic aşa”.
94. „CUMĂTRU nu se zice şi nu se întrebuinţează pentru nimic”.
98. „CUMĂTRU; CUMÈTRI se zice la cel care e frate cu tata”.
103. „Nu se zice CUMĂTRĂ”.
107. „CUMĂTRU mare se zice la nuntă”.
109. S'a răspuns cu fin.
122. „CUMIÈTRI [p] se zice în comuna Veştem”.
144. CUMÈTRE [voc].
150. „Dacă a botezat numai pe copil, fără să fi cununat pe părinții lui”.
257. „gina [a] se zice din partea nănaşului”. Informatorul n'a fost atent la întrebare.
273. „I se zice celui care a cununat pe pruncul meu”.
278. S'a răspuns cu hin, hină [f].
280. „Se zice de naşă şi de moaşă părinţilor pruncului botezat”.
283. „CUMIÈTRU i se zice unei rude îndepărtate sau unui om bun”.
285. Şi hin”.
315. „El este şi nănaşul de nuntă al tatălui”. „Dacă a murit, se alege altul. Acest nou nănaş e CUMNAT”.
320. „Căci aceia l-a şi cununat”.
343. „I se zice părintelui copilului de botezat”. „hin” fi zice nănaşul părintelui copilului de botezat”.
347. „Cu acest cuvânt se poate adresa cuiva, caşi cu cuvântul UNCHIEŞ”. CUMĂTRI [p].
348. „Azi tare rar se zice CUMĂTRU; sânt mai mult PRIETENI unul cu altul”.
350. Are valoarea lui CUMĂTRU din chestiunea noastră.
351. nănaşă [voc], nănaşu [voc].
355. „Numai dacă la şi cununat”. „Când nu l-a cununat, se zice CUMĂTRU; CUMĂTRI”.
360. „Zic nănaşii la tata finului lor”.
387. CUMÈTRE [voc].
461. „Se zice CUMÈTRE şi frate, dacă sântem fraţi”.
680. S'a răspuns şi cu hin.
740. „Când nu l-a cununat”.
768. S'a răspuns cu hin; hină.
776. „Nu se zice CUMĂTRU”.
780. S'a răspuns şi cu fin.
782. f'ine [voc].
792. „Părinții nevestei mele zic naşului de la nuntă sau de la botez CUMÈTRE [voc].”
800. S'a răspuns şi cu fin; hină.
805. „Acum nu se întrebuinţează cuvântul”.
840. S'a răspuns şi cu fin.
810. S'a răspuns şi cu fin.
815. S'a răspuns şi cu fin.
831. S'a răspuns şi cu fin.
835. S'a răspuns şi cu fin.
842. S'a răspuns şi cu fin.
850. S'a răspuns şi cu fin.
856. S'a răspuns şi cu fin.
865. S'a răspuns şi cu fin.
880. S'a răspuns şi cu fin.
887. S'a răspuns şi cu fin.
898. S'a răspuns şi cu fin.
900. S'a răspuns şi cu fin.
905. S'a răspuns şi cu fin.
915. S'a răspuns şi cu fin.
931. S'a răspuns şi cu fin.
935. S'a răspuns şi cu fin.
937. S'a răspuns şi cu tôt fin.
939. S'a răspuns şi cu fin.

ISTROROMÂNİ
01 ur compuş; doi compuş
02 sûtăl; sûtăl +

S C R I T O R I			
B	cumètri [p]; cumătru	A	cumătru; cumètri
C	cumătri [p]; cumătru		

MEGLENOROMÂNİ
05 tut nún
06 tot cumbârî
07 cumbârî; cumbârî
08 +
09 cumbăce [voc] +
012 mămuşule [voc] +
013 cume [voc] +

840. Întrău răspuns a fost tôt fin.
846. S'a răspuns şi cu fin.
850. S'a răspuns şi cu fin.
856. „Zic finu al bătrîn, căci pe el l-am cununat”.
857. S'a răspuns şi cu fin.
859. Pe copilul botezat îl numeşte şi strînî şi neam”.
860. năşule [voc]. Să fine rang dă naş.
865. S'a răspuns şi cu fin.
870. S'a răspuns şi cu fin.
874. S'a răspuns şi cu fin.
878. „Se zice [tatălui] finu al bătrîn, [iar copilului], finu al tinăr”.
885. S'a răspuns şi cu fin. „Se zice şi strînî şi neam”.
890. năşule [voc]. Să fine rang dă naş.
898. „CUMĂTRU se zice la nuntă de la nuntă”.
900. mă cat cumătru; cumètri.
910. „Se zice astfel, dacă nu sîntem naş dă băştină dinainte”.
92. mijle î Căja a lev sûtăl.
98. „Botezul este legat de cel care cunună”.
99. „Părinții copilului botezat zic celui care a botezat”.
102. Şi latu fićorilor zîgă mămuşule [voc].
103. „Zice naşul la tatăl copilului”.
- III. Informatorii au răspuns cu multă uşurință.
- Se pare însă că în unele cazuri („S'a răspuns şi cu fin” sau gîndit la termenul pe care îl întrebuințează naşul pentru a numi pe copilul botezat de dănsul. Alături de aceste cazuri există însă şi altele în care FIN are valoarea semantică a lui CUMĂTRU.
- Această hartă să se confrunte cu harta mare nr. 221 (CUMĂTRĂ). Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată nr. 305, în care am căutat să arăt şi situația accentului în acest cuvânt.

Scara 1:1.530.000

CUMĂTRĂ „COMMÈRE”

[547]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
 Cum îi zică mama femeii care se duce la popa și îi batează copilul ?

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le ziceți ?

II. 1. fina năși i se zice la fetița botezată.

- 10. „Ele se fin cumjé”.
- 20. „Se zice și fină”.
- 94. „Nu se zice CUMĂTRĂ”.
- 99. „Se zice la sora tatii ori a mamei”.
- 107. „La nuntă i se zice cumătră mare”.
- 112. „fină îi zice fetiței botezate”.
- 156. „Dacă numai mi-a botezat copilul”.
- 229. Se zice și cumétră [e].
- 257. „Îi zice nănașa”.
- 283. „CUMĂTRĂ i se zice unei rude îndepărtate”.
- 285. Și: fină.
- 315. ori cumnătă.
- 339. și: cumétră [p].
- 341. așé oșé gîcê aié.

350. Are exact valoarea semantică a cuvântului CUMĂTRĂ din chestiunea noastră.

- 351. nănașă [voc].
- 355. „nănașă i se zice, când îl și cumună”.
- 360. „Așa zice nănașa la mama finei”.
- 590. „Mama pruncului e cumătră hîcî”.
- 776. „surată îi zice când sînt de o seamă”.
- 782. și: fină.
- 805. „Cuvântul se întrebuința înainte vreme”.
- 885. „FINĂ i se zice până la al nouălea neam”.

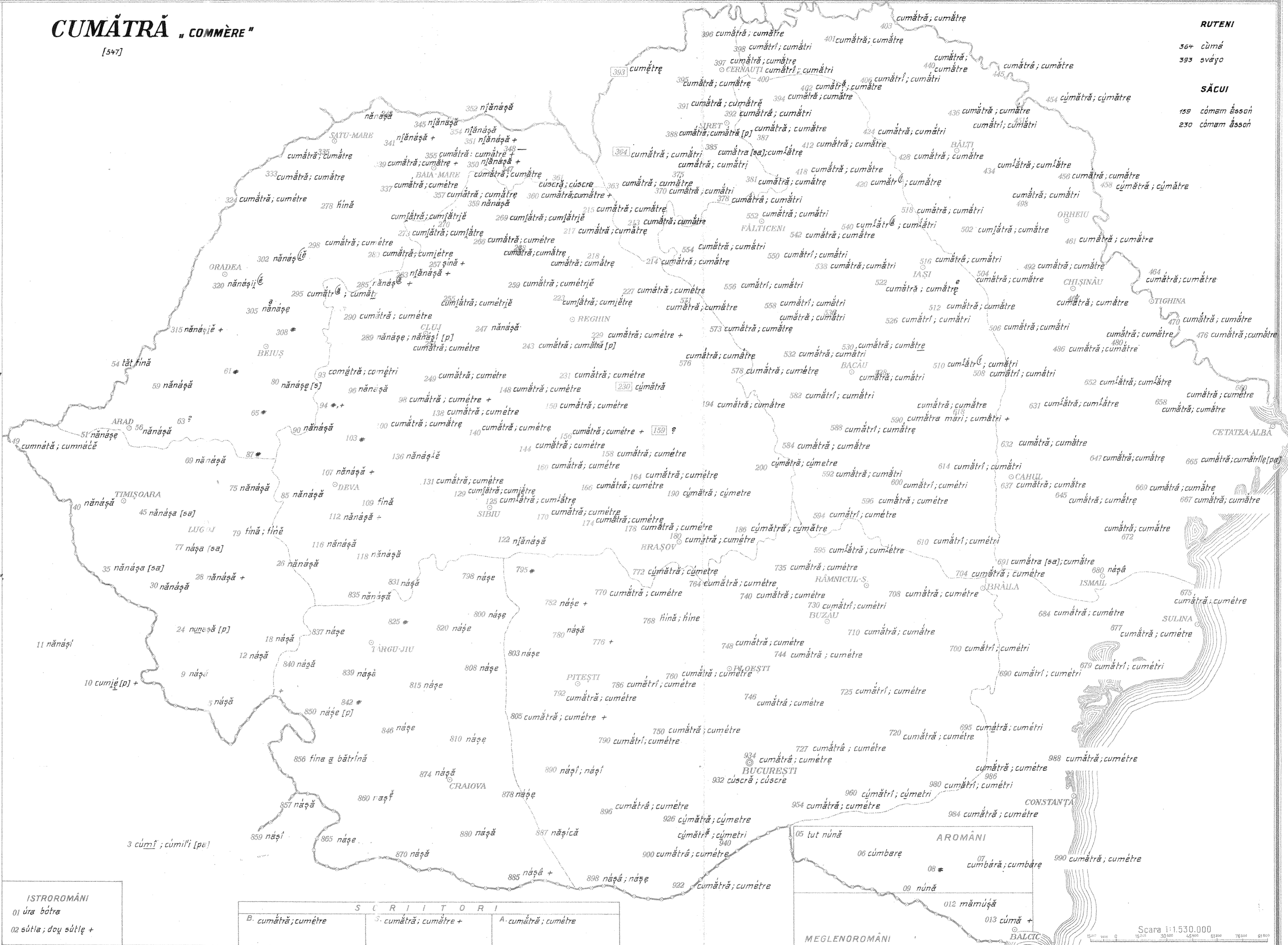
5. „cumătre [p] se zice în Moldova”.

02. măja me jă țijé súlta.

015. cūmo [voc].

III. Această hartă să se confrunte cu harta 220 (CUMĂTRU).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată nr. 306 (CUMĂTRĂ).

RUTENI
 364 cùmă
 393 sváyo

SĂCUI
 199 còmam ésson
 230 còmam ésson

ISTROROMÂNII
 01 úra bótta
 02 súlta; doy súlta +

S C R I T O R I		
B. cumătră; cumétre	S. cumătră; cumătre +	A. cumătră; cumétre

AROMÂNII
 05 tut núnă
 06 cumbare
 07 cumbără; cumbare
 08 #
 09 núnă
 012 mămúșă
 013 cùmă +

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

DOICĂ „NOURRICE”

[555]

I. Intrebare indirectă, pusă astfel:

Când mama n'are fătă, cum îi ziceți la femeia pe care o plătiți, ca să-i dea fătă copilului mic?

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le-ați zice?

II. 5. Se zice că i apliecat la altă mușere.

9. Nu se obișnuște a se angaja o femeie cu plată.

12. Se pune „vîșina, dacă are fătă”.

18. „Nare nume”. Se zice: vină dă cîta fătă.

28. „Nu se bagă”. La domni se zice doică.

35. „Nu se bagă”.

65. „Se zice rar”.

85. „Se pune o vecină”.

90. „Nu se angajează”.

93. mămă la prunc să crișoacă prunci.

107. „La noi nu se întămplă”.

131. „La noi nu se întămplă”.

156. „Se numește așa, numai dacă se bagă la domni”.

166. „Nu sânt la noi, dar știu de ele și ai noștri”.

354. Se dă la o vecină sau șuomolă c' vecină?

355. „Se zice că merge în vecini”.

doică au numai doamnele.

378. „Sânt pe la domni, noi nu punem”.

454. „Nu prea e obiceiul să facă”.

467. „Se zice că are mămă copilul”.

482. „Numai la țarguri i se zice așa”.

530. „Sânt la boieri, nu la noi”.

542. „Nu se obișnuște”.

594. „Se zice numai di vâli”, adică pe la focșani.

634. „La noi nu este obiceiul”.

645. „La noi nu este obiceiul”.

660. I se zice fimjeșă nănilă. La noi se întămplă rar.

665. „Nu este la noi”.

667. „Nu s'a întămplat la noi”.

672. „La noi nu se obișnuște”. La orașe se zice: mănca și nănește.

677. „Nu se obișnuște”.

690. Ia dat la altă fimjeși și s'ugî.

727. „Nu se obișnuște”.

740. „Nu este obiceiul, căci îi dă alt lapte”.

746. „Nu este obiceiul acesta”.

749. „La noi nu se angajează”.

760. „La noi nu prea se obișnuște”.

764. „Nu se obișnuște”.

786. „Numai la boieri se obișnuște”.

790. „Nu se obișnuște”.

805. „La noi nu există”.

810. „Aici nu există”.

839. „Există numai la oraș”.

890. cutare, pă lume, vin dă dăi fîfî și copilul mîșu, [că] nu m-ân fîfî!

900. „Se zice și servitgare”.

922. „Numai la oraș este”.

926. „Nu se obișnuște”.

932. „La noi nu sânt”.

940. „La noi nu există”.

984. „Există numai la oraș”.

998. „Există numai pã la oraș”.

S. „Se zice în Moldova”.

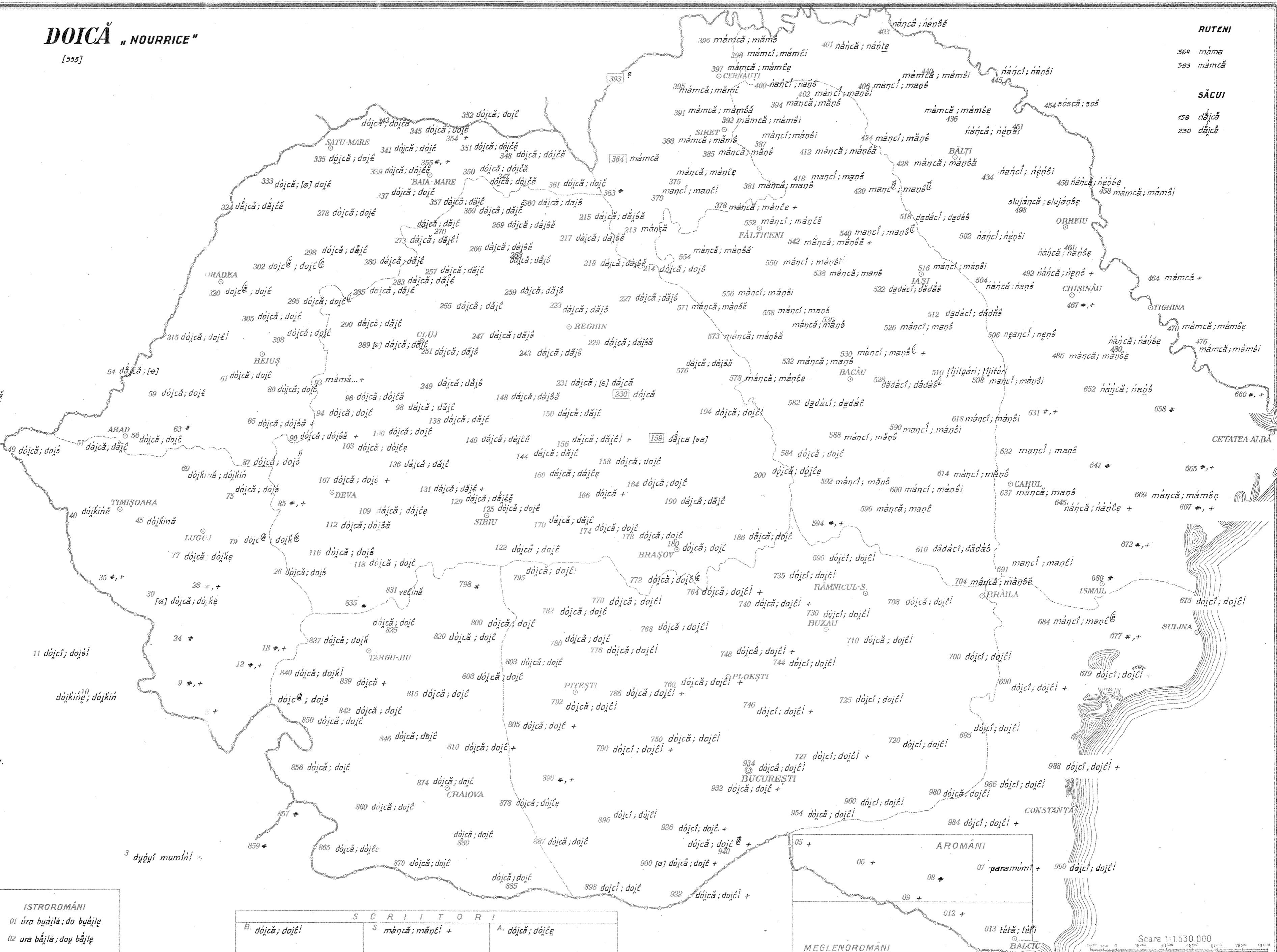
03. têtă, aplică fičóru că nu l'am lăpti!

06. ș lya duș la úni m'fêri si-l' da lăpti.

07. are paramán de da fîfî a fičóru lya.

09. u-ntricî, ul aplică de-a-l'upca că nu l'a sinili lăpti.

012. i-apleacă la lântă mușari

ISTROROMÂNII
01 úra bușila; do bușile
02 úra bășila; dou bășile

Table with 3 columns: S, C, R, I, T, O, R, I. Row 1: B. doică; doică. Row 2: S. mănca; mănca +. Row 3: A. doică; doică.

AROMÂNII
05 +
06 +
07 paramán +
08 +
09 +
012 +
013 têtă; têtă

MEGLENOROMÂNII
013 têtă; têtă

fičóru.
III. Am reprodus toate răspunsurile primite.
Din notele precedente se poate constata că în foarte multe comune nu există obiceiul de a se angaja o femeie anume, ci copilul. este alăptat de o vecină sau o rudă, care are în același timp un copil mic.
nr. 307.
Cu toate că nu există o adevărată DOICĂ, MĂNCĂ, etc., cuvântul adecvat este cunoscut aproape în toate comunele studiate, demonstrându-se legătura dintre sat și oraș.
Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală colorată

Scara 1:1.530.000

COPIL ORFAN „ORPHELIN”

[508]

I. Întrebare indirectă, pușă astfel:
Cum îi ziceți la copilul căruia i-au murit părinții?

Pluralul i-am întrebat astfel: La mai mulți, cum le ziceți?

II. s. „Când n-are mamă, nici tată”.

10. n-are mamă ori părint?

18. Țo udit ă rămas?

26. Când n-are pe amândoi părinți, e sărac dă părint? „Se zice și: orfan”

30. Și: Țorfan; Țorfân.

40. Se zice și: i sărac.

45. „Când e fără tată”.

93. Și: n-ari parin.

99. Și: orfan; orfân.

112. Și: copil sărac dă mamă.

140. Și: Țorfân.

166. „Așa zic cei bătrâni, noi zicem orfan; orfân”.

251. Și: Țorfân; orfan.

295. [e] Țorfân; Țorfân.

302. Și: sărac; n-are nic-om părint?

355. „Între domni se zice kîș-curu [E cuvânt ungurec].

337. [e] Țorfân; orfân.

392. Informatorului i-a venit în minte răspunsul mai târziu.

428. „Dacă le-a murit și tata și mama, li se zice copili fără părint?”

440. „Înainte vreme se zicea sîrotă”.

498. „Se zice acum”.

502. „Azi se zice orfan; orfân”.

542. Sau fără mamă. [*] Țorfân; Țorfân.

556. Și: Țorfân; Țorfân.

590. orfanu săla.

594. Azi se zice orfan; orfân.

710. orfân di răzbój, li se zice celor ai căror părinți au murit în războiu.

730. „Sau rămas di tăt sau di mamă”.

746. „Orfan se zice de la războiu încoace”.

780. Și: orfan; orfân.

815. Și: copil sărac de părint?

874. „Dacă i-au murit amândoi părinții”.

880. Și: orfan; orfân.

880. [e] Țorfân; Țorfân.

940. Și: orfan dă răzbój.

954. „Orfan; orfân”, când i-au murit amândoi părinții.

5. „Cuvântul vechiu a fost sârimân, sârimân, devenit sârmân, cu altă accepțiune”.

III. Răspunsurile înregistrate demonstrează cum pătrunde tot mai mult cuvântul ORFAN, în detrimentul vechilor termeni sau expresii.

Aceste răspunsuri sã se compare cu cele din harta 224 (FETIȚĂ ORFANĂ).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată nr. 308.

ISTROROMĂNI
 01 um fecăr fără de mămă și fără de Țuică
 02 brijenu căsta fecăr n-are Țăjă ni mămă

S C R I T O R I		
B Țorfân; Țorfân	S. orfan; orfân +	A orfan; orfân

AROMĂNI
 05 armăsi Țarfîn di tăt
 06 Țarfân; Țarfân
 07 Țarfîn; Țarfîn
 09 Țarfân; Țarfân
 012 sîrac; sîrac
 013 sîrac; sîrac

Scara 1:1.530.000

FETIȚĂ ORFANĂ „ORPHELINĂ”

[509]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la fetița careia i-au murit părinții?*

Pluralul l-am întrebat astfel: *La mai multe, cum le spuneți?*

II. 79. *yo ud'it 'a rămas?*

98. *și: orfană; orfană.*

255. *yo săracă fătă a nimănuj rjămăsă d'ă părinț.*

352. *șola cocpă n-ărjă n'is fătă n'is mămă.*

385. *'e fătă de văduvă? Informa-*

torul a greșit răspunsul.

440. *„Ori e băiat, ori fată”. se zice*

și: copl'ij rjămăș di părinț, copl'ij

sărăș.

454. *„Lând e fătă fătă și fără ma-*

mă”.

458. *yo rjămăs fătă fără lătă fără*

mămă.

594. *„Dacă i-au murit amândoi”.*

890. *[e] yorfani; yorfane.*

III. *Varietatea răspunsurilor nu mi-a*

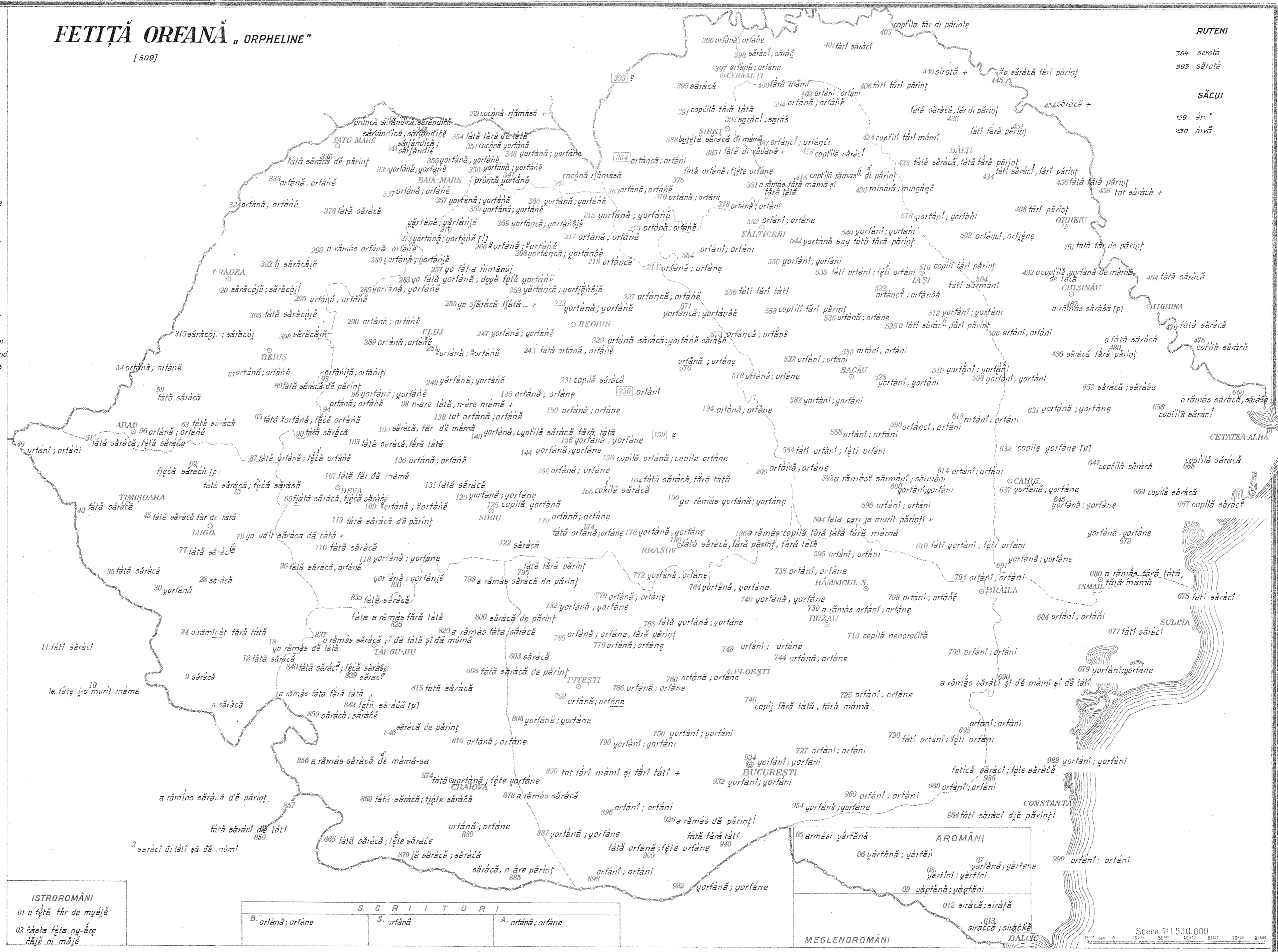
permis să fac o hartă colorată.

Cercetătorul poate face interesan-

te constatări lingvistice confruntând

acest material cu cel din harta 223

(COPIL ORFAN).

ISTROROMÂNII
01 o fătă făr de mămă
02 căsta fătă pu-ăre
cătă ni mămă

S C R I T O R I		
B. orfană; orfane	S. orfană	A. orfană; orfane

AROMÂNII
05 armăsi yarfănă
06 yarfănă; yarfăn
07 yarfănă; yarfane
08 yarfini; yarfini
09 yarfănă; yarfăni
012 sîrăcă; sîrăță
013 sîrăcă; sîrăčkă

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

RUTENI
364 serotă
393 sărotă

SĂCUI
159 arv
230 arv

FEMEIE STEARPĂ „FEMME STÉRILE”

[557]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la femeie care nu face de loc copii? Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le-ați spune?*

II.10. *Se zice și despre vite.*
12. *Se mai zice: s-o strică, nu-i bună.*

54. *Și: nu face prunc.*

85. *ai peccăcă „ai păcate”.*

93. *n-o putut năști.*

100. *și: ai stricăcă d'ă copii.*

103. *și: nu face copii.*

251. *Când provoacă sterilitatea, se zice: s-o boscorodit d'ă nu face.*

255. *În prima zi informatorul a răspuns cu stărpă; stărpă, a doua zi a revenit, spunând că acest termen se întrebuințează numai la vite;*

unei femei i se zice știră.

273. *Se mai zice și: i bețegă d'ă făcărjă.*

298. *„O batjocuresc stărpăcună”.*

320. *Informatorul declară că n-are nume. „O batjocuresc eiră”.*

347. *i se zice celeia care n-o făcut de feli.*

348. *[σ] știră, celeia care nu face șohân „niciodată”.*

393. *nu face copii de vêt.*

401. *nu plodjești copii, fumegii păcătuș.*

458. *n-are plod di vôm.*

461. *Informatorul completează: s-o dai la moscăli și faci de mincat.*

467. *nu rodjește.*

502. *și: stărpături [p].*

588. *și: o stărpături.*

590. *Informatoarea completează: li plătești bărbăt-su di zăba la jumas.*

632. *„Tot astfel se zice la scoară și vacă”.*

652. *„Tot astfel se zice și la iapă”.*

690. *și: stărpăni; stărpăni [p].*

750. *Bătrânii zic știri; știne.*

790. *[σ] știră; știne, despre vite.*

800. *de „dacă” nu face neam.*

803. *Se zice [în batjocură] călu drăcului stărp.*

890. *„La vită se zice știră.”*

S. *„Este forma moldovenească.”*

„Forma muntenească e stărpă”.

01. *Se zice și „despre animale”.*

02. *Se zice și despre vacă.*

07. *ny-amintă „nu rodește”.*

09. *Despre oaie se zice bigornă.*

III. *Bogăția răspunsurilor arată necesitatea acestei chestiuni.*

Pluralul nu l-am întrebat în toate comunele.

Răspunsurile sânt precedate în multe cazuri de ESTE, notat sub formele: (în 18. 28. 170. 186. 200. 270. 289. 360. 361. 395. 397. 506. 522 și 536), i(i) (în 40), și (în 65. 302 și 308) și jă (în 80).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 309.

ISTOROMĂNI
01 o jensca știrca; [σ] +
02 știrca jă jensca că n-are fecôr +

S C R I I T O R I		
B. stărpă; stărpe	S stărpă +	A. stărpă; stărpe

MEGLENOROMĂNI
013 stărpă; stărpe
Scara 1:1.530.000

COPIL SUGACIU „NOURRISSON”

[63]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum îi ziceți la copilul mic, care sugă
la mamă?

II.25. Informatorul a mai dat următoarele răspunsuri: Ți lăgăln, Ți lăgăjje, [e] sugăci.

273. Suge cel care nu-Ți țărăcăț.

305. [x] băjjet di țijă.

395. Ți: are copkil mnic.

397. Ți: copil mic di țijă.

458. Se spune când ăi kăm pi

șimivăj.

598. [x] copkil nic, copkil di țijă.

600. [e] copkil di țijă.

760. În general se zice copil dă țijă.

772. Sau mătcós, când „plänge”.

798. Ți: copkil de țijă.

803. [e] copil dă țijă.

815. Ți: sugă la țijă.

932. Sugă la mă-sa.

A. „În comuna natală se zice

copil de țijă.

05. fičóru lu-aplecă mă-sa.

08. Așa îi zic bătrânii „Când

începe să umble i se zice čili-

meánȚ; čilimēni”.

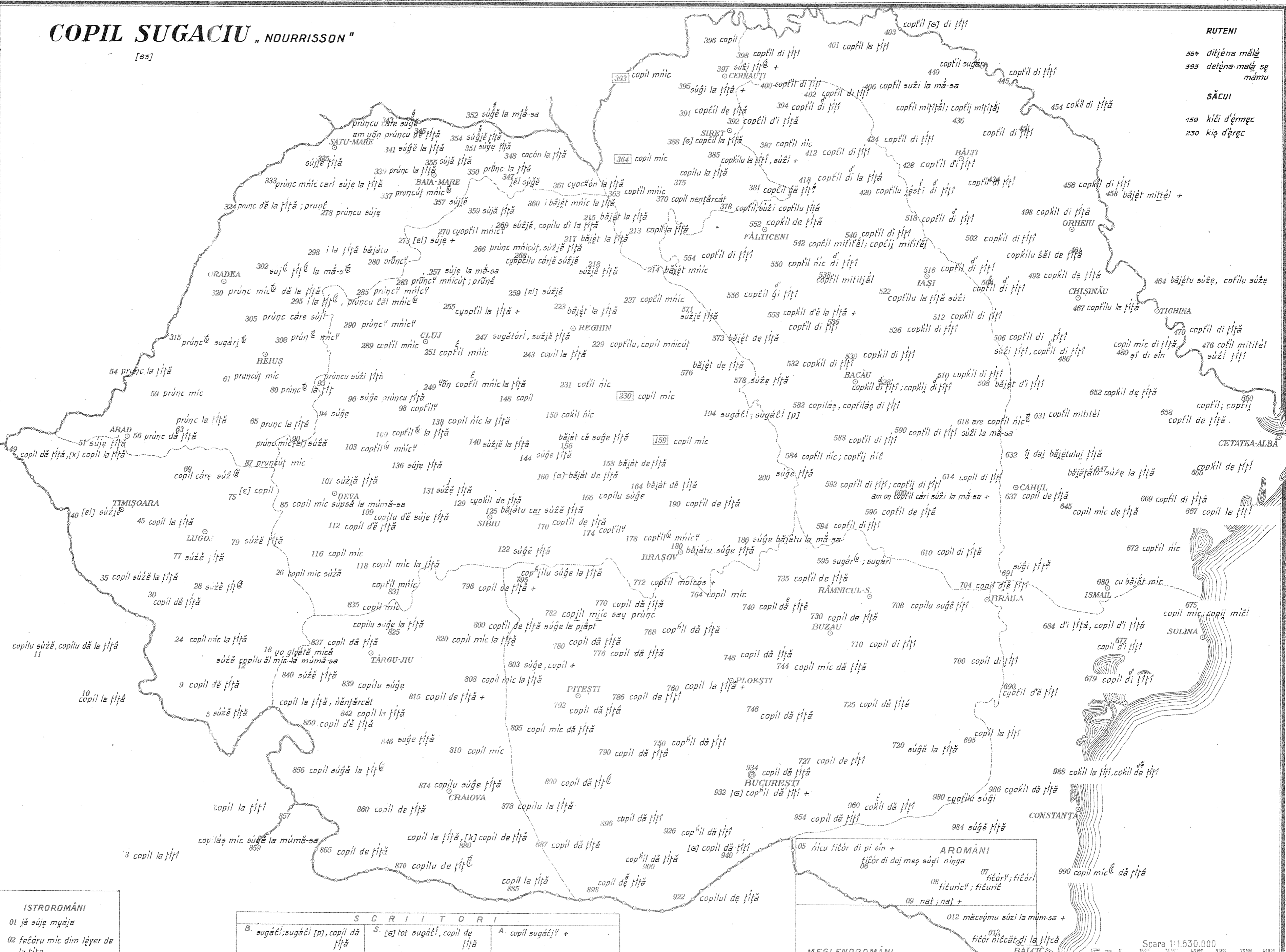
012. „Până la vârsta de doi ani”.

III. Am reprodus toate răspunsurile

primite. Din examinarea lor rezultă

că SUGACIU este foarte puțin în-

trebuințat.

RUTENI
364 dițjēna mălē
393 detjēna-malē se
māmu

SĂCUI
159 kiči d'ērmec
230 kiș d'ērec

ISTROROMÂNII
01 jă súje mȃjja
02 fečóru mic dim léyer de
la țijă

S C R I T O R I		
B. sugăci; sugăci [p], copil dă țijă	S. [e] tot sugăci, copil de țijă	A. copil sugăciȚ +

AROMÂNII
05 nicu fičór di pi ein +
fičór di doj meș súgi ninga
07 fičórȚ; fičóri
08 fičuricȚ; fičuricē
09 naȚ; naȚ +
012 măccómu súzi la mȃm-sa +
013 fičór nēcčat di la țijă

MEGLENOROMÂNII
BALCIC

Scara 1:1.530.000

[MAMA] DĂ ȚĂȚĂ „[LA MÈRE] DONNE LE SEIN”

[115]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Ce face mama când copilul mic plânge, că i-e foame?

II. a. gloată „copil”.

24. Se zice și muma [a].

218. „Despre vacă se zice că dă lapte”.

266. La început îi dă clei, apoi pundi și după acestea vine țăța.

355. Se zice și i aplieț [e] țăța.

394. „Lapte se zice numai la vacă”.

406. lapte vaca dă.

558. [x] dau țăța copilului.

600. i-o pus țăța-Ń gură di-acu trebui s-o mințuși.

697. „Vacă are lapte”.

764. „Înainte vreme se zicea măică”.

954. „Se zice că îl lăptiază, când îi dă cu biberonul”.

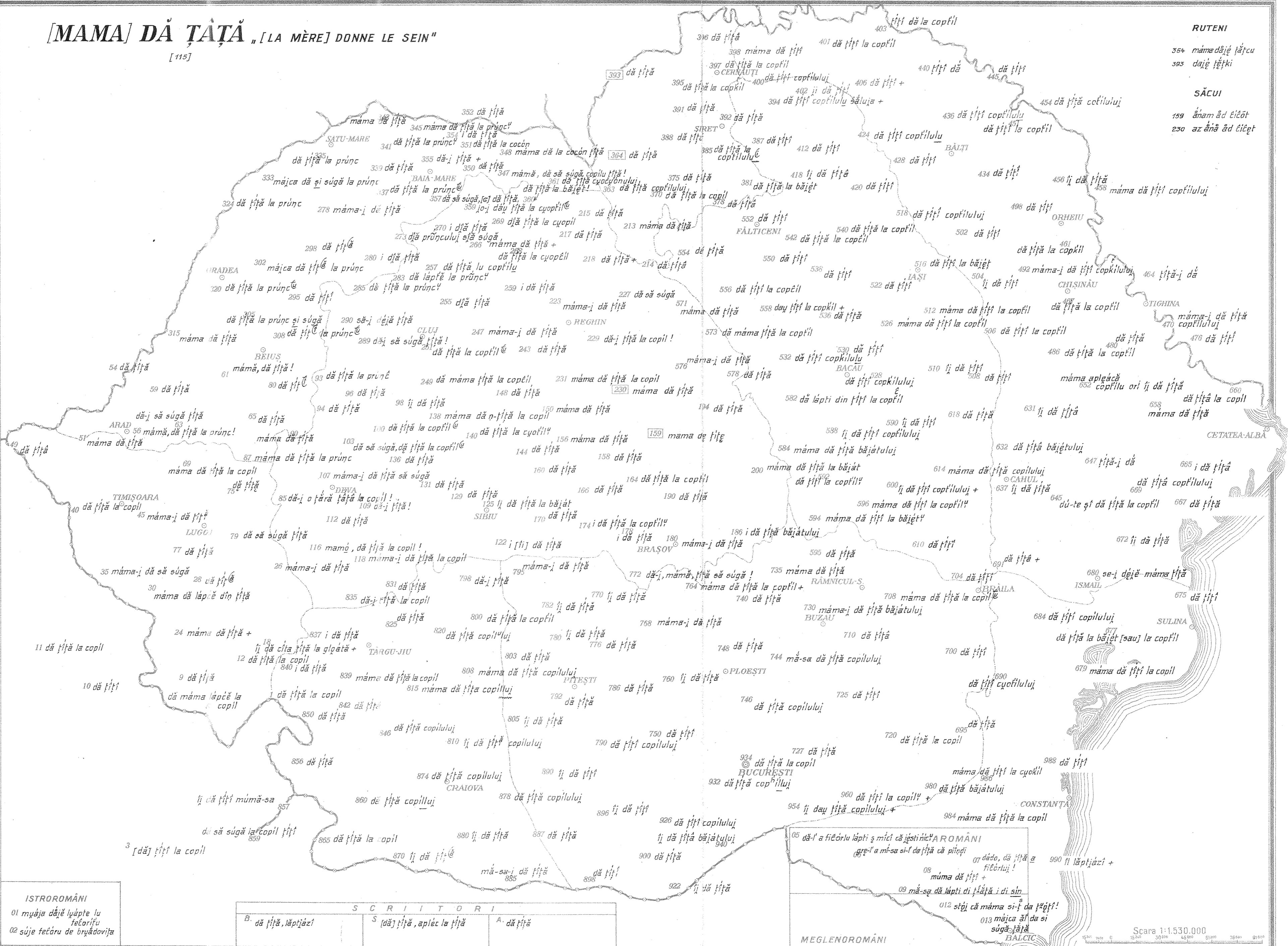
960. Se zice și cokilly.

990. [e] îi dă țăța.

08. Și: muma dă țăța.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

La interpretarea hărții să se țină seamă de felul cum am pus întrebarea.

RUTENI
364 mămădăie țățu
393 dăie țățki

SĂCUI
159 ănamăd ălcăt
230 az ănă ăd ălcet

ISTROROMÂNII
01 mămă dăie lăpțe lu țățoritu
02 sūje țățaru de bryădovița

S C R I I T O R I		
B. dă țăța, lăptiază	S. [dă] țăța, aplieț la țăța	A. dă țăța

MEGLENOROMÂNII
05 dă-l a țățoru lăpti și mică că țățoritu țățorimăni
07 dădo, dă țăța a țățorulu!

Scara 1:1530.000

EU ÎNFĂȘ [COPILUL] „J'EMMAILLOTE LE BÉBÉ”

[591]

I. Întrebare indirectă, formulată astfel: Când mama leagă pe copilul mic în scutece, punându-i drept mâ-nile și picioarele, ce zice că face?

Pentru ca să obțin răspunsurile în persoana întâi din indicativul prezent, am început fraza cu **ACUM eu** ..., lăsând pe informator sau informatoare să o completeze.

II. 3. I-am îmfașșiat.

- 11. I-am îmfașșiat.
- 49. I-am îmfașșat.
- 54. I-am îmfașșurat.
- 136. [ea] I-umfașșii.
- 249. [ea] ăi-umfașșă.
- 255. Se zice și: *îmfășșui*.
- 273. [ea] lu îmfașșii.
- 315. I-aș îmfașșii.
- 324. Când se face „în perină”. Se zice și I-am legat îmfașșii.
- 355. Și: *îi cupășșii*.
- 361. [ea] îi îmfașșii.
- 363. I-am îmfașșiat.
- 396. I-am îmfașșat.
- 412. I-am îmfașșat.
- 461. I-am îmfașșat.
- 596. I-am îmfașșat.
- 600. I-am îmfașșat.
- 675. I-am îmfașșiat, [k] îmfașșat.
- 770. I-am îmfașșiat [cu] scutece.
- 776. I-am îmfașșat cu plapumă.

- Fășile cu care se leagă se numesc *béte* [p].
- 808. [ea] îi îmfașșii.
- 840. *îi îmfașșii*, I-am îmfașșiat.
- 857. I-am îmfașșiat.
- 954. I-am îmfașșat.
- 960. I-am îmfașșat.
- 980. *îi îmfașșii*, I-am îmfașșat.
- 988. I-am îmfașșiat.
- 990. I-am îmfașșat.

B. Legătura o numește fășșă, fășșe.

- 06. [ea] I-umfașșă.
- 07. *vai îmfașșăm fițôrlu că plinđi*.
- 08. I-umfașșă.
- 013. ăi îmfașșă.

III. Procedând în felul arătat în cap. I al acestor note, am putut obține răspunsurile cu multă ușurință.

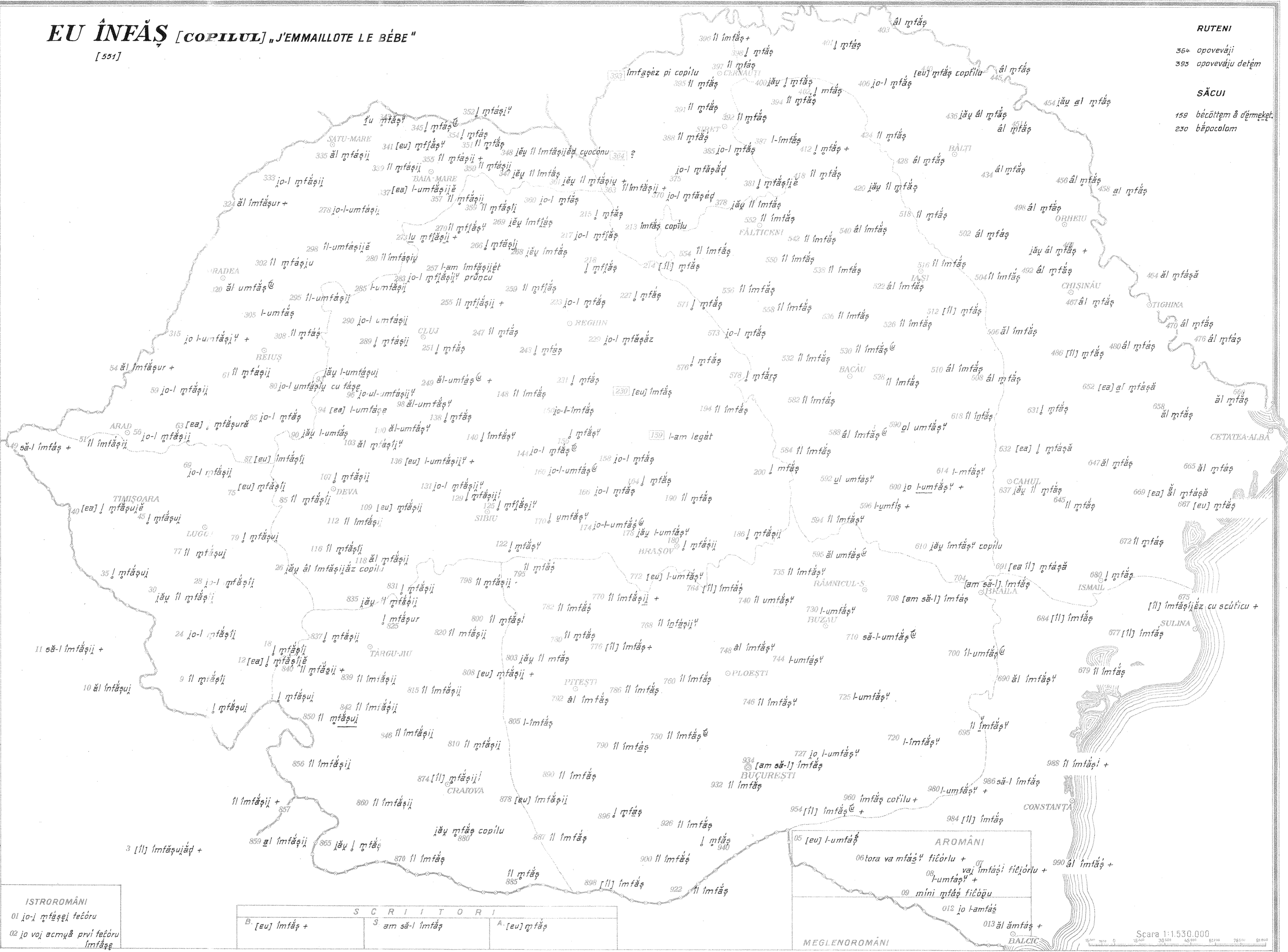
În mai multe cazuri, pentru a recunoaște mai ușor persoana verbală în care e răspunsul, am trecut în paranteză colțuroasă un pronume personal.

În manuscris, pronumele personal fiind scris împreună cu verbul, — deoarece astfel a fost rostit de informatori —, când am reprodus materialul de limbă pe această hartă, pentru a ușura pe cititori, l-am separat printr-o linioară (de ex. I-umfașșă, etc.). Această separare, în mod firesc, este subiectivă.

Formele pronumelui personal sânt deosebit de interesante. Ele ne indică, se pare, felul cum s'au născut formele cu *y* (*umfașșă*) și, în parte, cele cu *i*. Rolul lui *y* în final pentru alte cazuri asemănătoare (*umplu - implu*, *intru - untru*, etc.) din limba noastră apare în deplină lumină în formele reproduse în această hartă.

În note am crezut util să menționez câteva dintre cele mai interesante forme ale perfectului compus, notate cu prilejul chestonării.

Pentru a da o orientare rapidă asupra formelor din indicativul prezent, persoana întâi, am redactat harta colorată nr. 310.

ISTROROMÂNII
01 *io-i îmfașșăși fețôru*
02 *io voi acmă și pri fețôru îmfașșă*

S C R I I T O R I		
B. [eu] îmfașșă +	S am să-i îmfașșă	A. [eu] îmfașșă

AROMÂNII
06 *tora va mfașșă fițôrlu +*
07 *vai îmfașșă fițôrlu +*
08 *I-umfașșă +*
09 *mini îmfașșă fițôrlu*
012 *io I-amfașșă*
013 *ăi îmfașșă +*

Scara 1:1.530.000

[MAMA] ÎNȚARCĂ PE COPIL „ [LA MÈRE] SÈVRE LE BÉBÉ ”

[552]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Ce face mama cu copilul mic, când nu-i mai dă să sugă țâța ?

II. a. Și : l-am luat țâța.

299. l-aplică, adică, îi bagă țâța în gură.

370. Pentru ca să-l poată înțarcă ungi țâța cu usturoi.

429. ăi țârc [r].

434. nu-i dă țâța.

590. ăi unțarcă [r].

592. jo l-unțarcă [r].

600. l-unțarcă [r].

679. l-am înțarcă.

684. [l-am] înțarcă.

692. l-am înțarcă.

708. Am să-l înțarc.

710. Am să-l înțarc.

720. jo-l înțarcă [r].

730. să-l unțarcă.

735. să-l înțarcă.

740. l-unțarcă [r].

744. l-unțarcă [r].

758. l-unțarcă [r].

857. mămă-sa o să-l înțarcă.

922. Se zice : l-am pús la țarc.

954. l-unțarcă [r].

960. l-a-nțarcă sau l-a opit.

980. l-unțarcă [r].

986. l-am înțarcă.

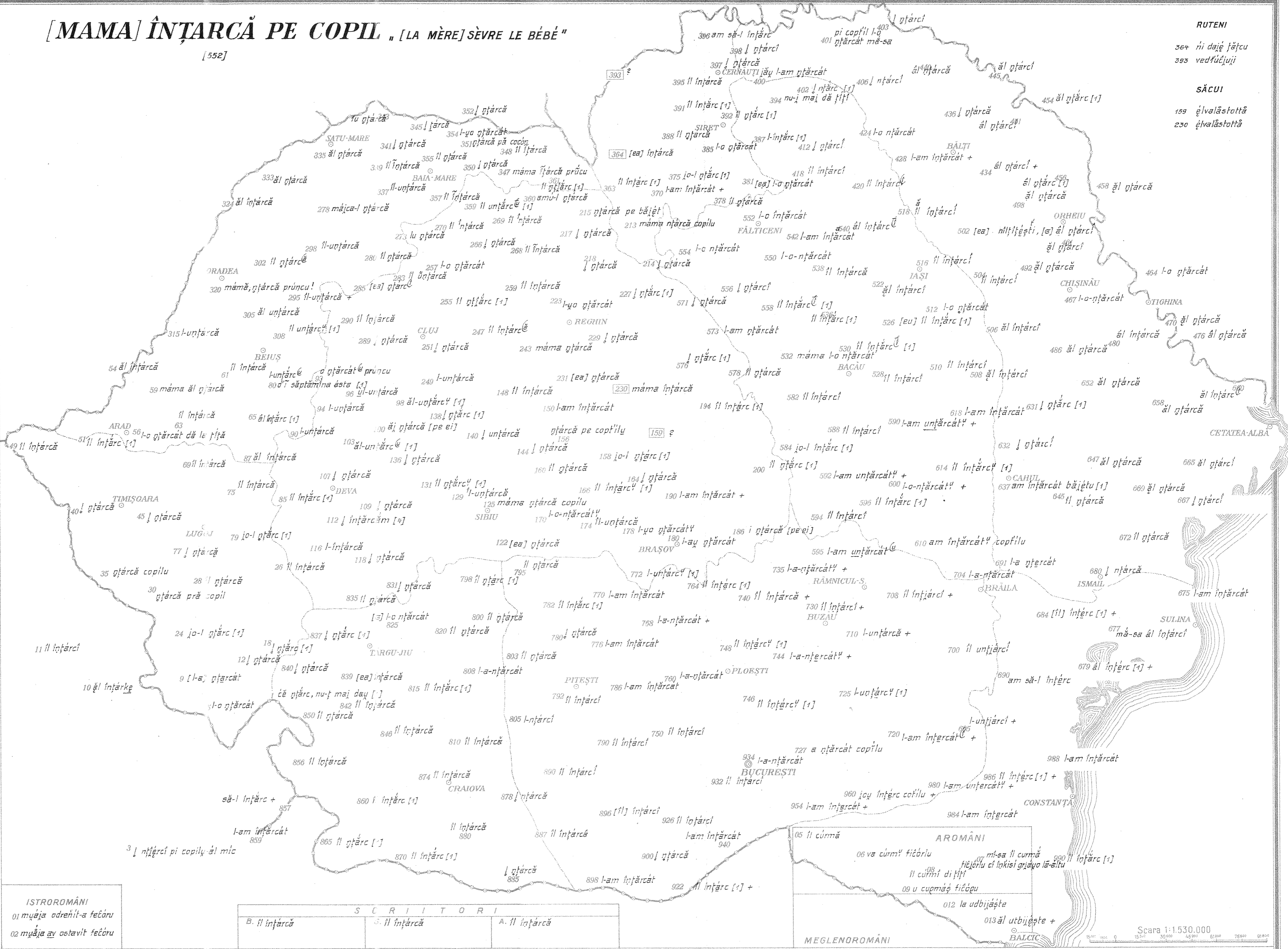
993. utbișcă [r].

III. Informații și informațiile au răspuns în multe cazuri cu perfectul compus sau cu persoana întâi din prezentul indicativului. În cele din urmă cazuri, printr-o cifră în paranteză, am indicat persoana la care se referă răspunsul.

Formele pronumelui personal îl prezintă deosebit de interesante particularități fonetice.

Separarea pronumelui personal de verb am făcut-o printr-o linioară.

În notele precedente am trecut câteva din răspunsurile suplimentare mai interesante, notate cu prilejul anchetei.

ISTROROMÂNII
01 mămă-sa odreșit-a fecôru
02 mămă-sa av ostavit fecôru

S C R I T O R I		
B. l-unțarcă	C. l-unțarcă	A. l-unțarcă

AROMÂNII
06 va curnă ficôriu
07 mămă-sa l-unțarcă
08 ficôriu ci lanki grăvo lă-ălu
09 u curnăș ficôru
012 la utbișcă
013 ăi utbișcă +

Scara 1:1.530.000

[COPILUL] SE TREZEȘTE „[LE BÉBÉ]S'ÉVEILLE”

[164]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Ce face copilul dimineața, când se scoală din somn?

II. 5. Se zice și pomenit.

10. am să-l pominesc.

26. El să pomenē.

63. să pînăză „se întinde”, ca să crească.

79. pomenē copilu! „pomenește pe copil”. trezit i se zice celui care a fost beat.

84. du-lă scôlă-l!

109. [e] să trezeștă.

116. s-o trejit din somn.

138. s-o strezit.

180. m-am pomenit.

270. s-uo trîezîtu- să cyopîlu.

273. „s-a trezit plîngînd”.

280. sîă nu sîă scyîlîe.

320. „dimineața se trezește”.

324. Și: s-o trezit.

464. scyălă-l yori trezeștîă-l din somn!

492. s-o trezit copîlu.

725. Așa e „mai lezne” de zis, adică mai ușor.

770. [*] s-a dășteptăt.

790. Se întrebuițează mai des. Se zice și să pomenește.

885. să pomeni dî somn plîngînd.

922. să pomenește, când se scoală noaptea.

964. „În Moldova se zice SE TREZEȘTE”.

98. Și: și sculă di la somnu.

III. Am reproduc întreg materialul cules.

Informații și informațiile au răspuns cu multă ușurință.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 311.

ISTROROMÂNÎ
01 dămărgăja se steze
02 fêcôru mi s-av scyălăt

S C R I T O R I		
B. să trezește, să scyălăt	S. să trezește	A. să trezește

AROMÂNÎ
06 fiçôru s-mă tahînză tut csîru, si scyălă tahînză dit somnu și tut csîru tînde si sclă dit somnu!
09 z distiptă
012 fiçôru se scyăl
si distiptă fiçôru

MEGLENOROMÂNÎ

Scara 1:1.530.000

RUTENI
364 prisăpăy-se
393 prokiġnu-se

SĂCUI
159 fêlkelt
250 fôlebrêt

PE COPILUL MIC ÎL DOARE BURTA „L'ENFANT A MAL AU VENTRE”

[102]

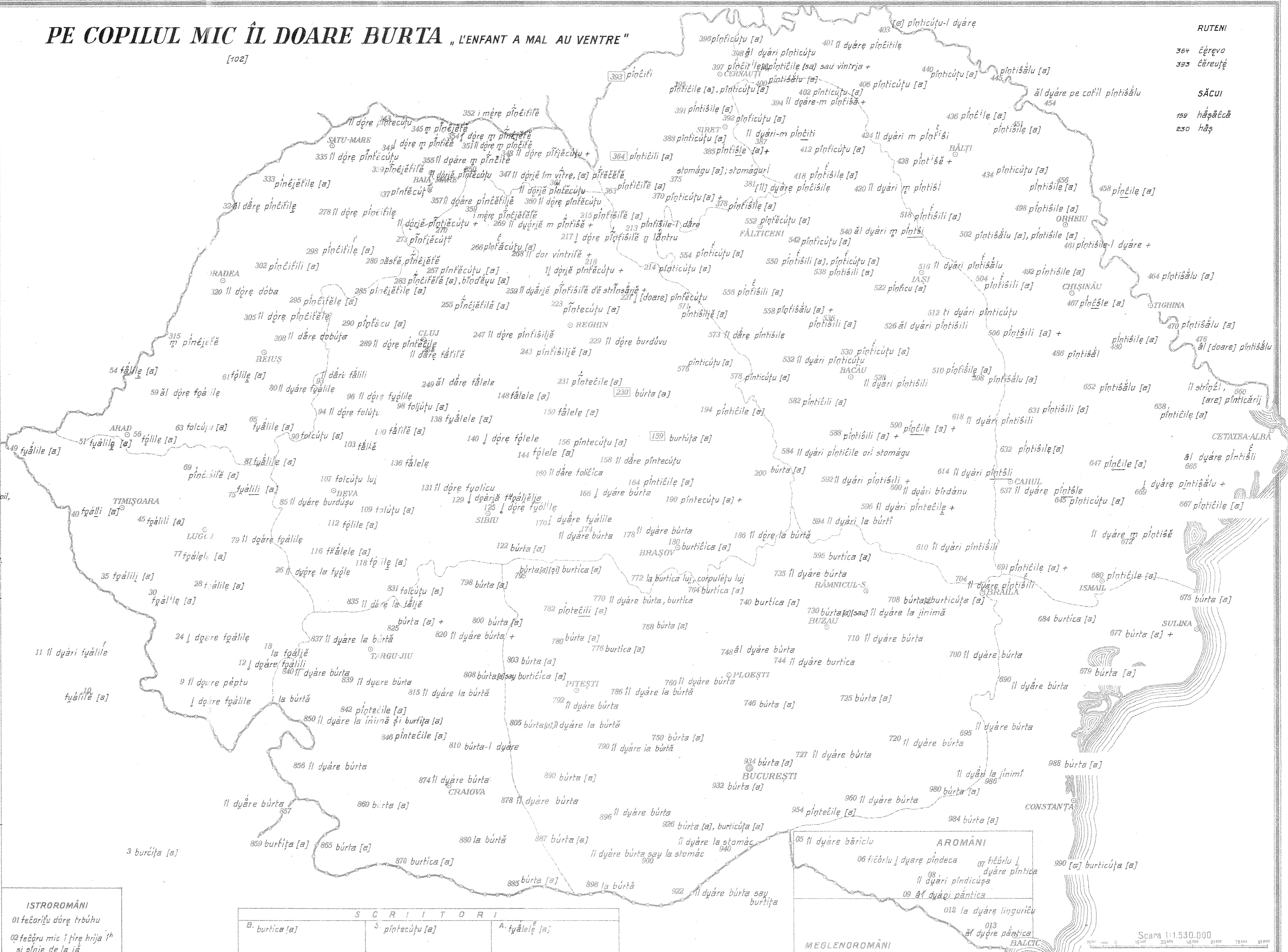
I. Întrebare însoțită de gest. După ce am pus chestiunile 100 (PÂNTECE, vezi harta 42 din vol. I) și 101 (VINTRE, vezi harta 43 din vol. I), arătând tot burta mea, am zis: Cum ziceți când îl doare pe copil aici și merge repede afară?

II. 100. Se zice „merge pîntecûtu[ra]”.
218. Informatorul rade, fiind cuvântul un fel de „mădăreală”.
259. strînsărie „diaree”.
268. „î mflăt la vîntre, ă-tă oă joludă „umflătun” are, ca niște globurile”.
269. „Dacă-l mădărești, îi zici pîntecûț”.
270. „Când l-zi mădărit”.
348. „dîc mamele la cuconi”, adică la copii.

370. Și: i rău la pînticûț.
385. [*] pîntîșile [a].
394. „Așa se zice în limba mamernă, femeiescă”.
397. Îl petrețe „are diaree”.
428. Se zice „pînticûț, când îl desmiardă”.
461. „Când îl căiește „desmiardă” mă-sa, îi zice pîntîșălu” [a].
506. „pîntîșile se zice când vorbim rar”.

598. [*] pîntșle [a] [AL], pîntșili [a] [L].
598. say la pîntșă.
599. Și: îl dyări la pîntșă say îl dyări la jînimă.
599. „Mai des se zice burtă” [a].
596. „Când desmiardă pe o fetiță, zice pîntșcûța [a], când desmiardă un copil, zice pîntșcălu” [a].
669. „Când îl desmiardă”.
677. „Când îl desmiardă, mama zice burticûța” [a].
691. „Nu-l alegi, că e mic ori mare”.
820. Și: îl dyare la burtă.
825. Și: fuăle.

III. Am trecut această întrebare în chestionar pentru a ilustra termenii care se întrebuințează când e vorba de copii.
Răspunsurile arată că adesea e vorba de creații individuale. Cu toate acestea, aria lexicală a unor cuvinte se menține aproape în același fel ca și în harta mare 42 (PÂNTECE, vezi vol. I) și în harta colorată 60 (PÂNTECE), cu care cercetătorul poate face foarte interesante studii comparative.
Formele articulate ale substantivelor din răspunsuri ne arată că informatorii aveau mulțumit să completeze vorbele ÎL DOARE din întrebarea pusă.
Pentru a ilustra bogăția răspunsurilor și răspândirea unor diminutive, am redactat harta colorată 314 (ÎL DOARE BURTA).

RUTENI
364 Cerevo
393 Cereuț
SĂCUI
199 hăgăccă
230 hăș

ISTROROMÂNI
01 feçorîfu dore trbûhu
02 feçoru mic i fire hrija i^h
și alnje de la jă

S C R I I T O R I		
B. burtica [a]	S. pîntecûtu [a]	A. fuălele [a]

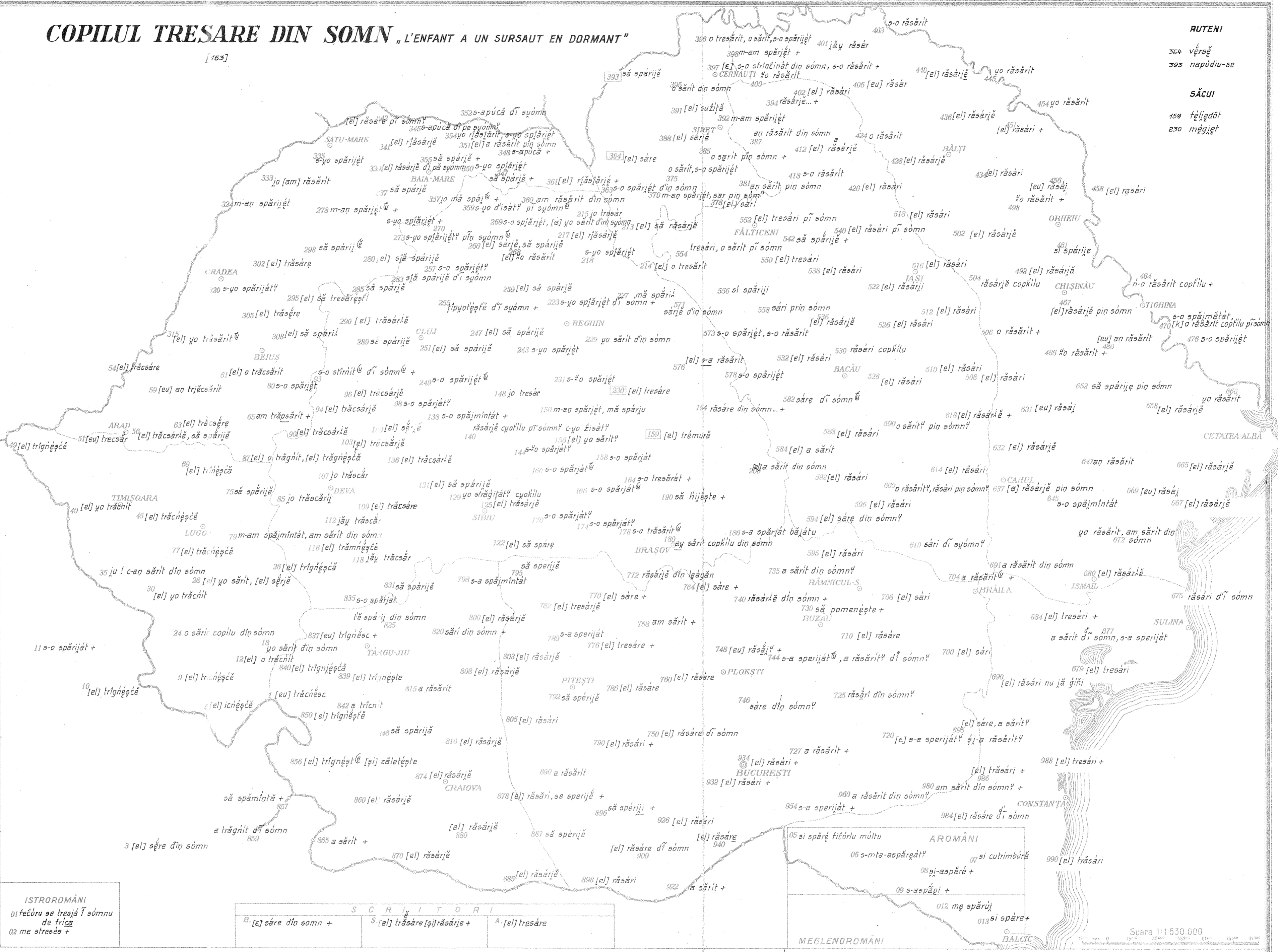
AROMÂNI
06 fiçorlu dyare pînteca
07 fiçorlu dyare pîntica
08 dyari pînticûța
09 ă dyari pântica
012 la dyare linguricu
013 ă dyare pântica

Scara 1:1.530.000
MEGLENOROMÂNI

COPILUL TRESARE DIN SOMN „L'ENFANT A UN SUSAUT EN DORMANT”

I. Întrebare însoțită de gest. Am închis ochii, prefăcându-mă că dorm, apoi am tresărit, întrebând: Când un copil mic doarme și deodată face cum am făcut eu, cum ziceți? Pentru a putea avea mai ușor răspunsurile, am adăugat că se întâmplă și prin somn.

- II. 11. ori că o trîgnit.**
65. jo trăsăr.
 69. jo sîmăscă.
 138. „o răsărit, așa zicem noi”.
 164. îy mă tresăr.
 190. Eu m-am hîit m'am speriat?
 194. răsăre din somn i să năzărăște uarecăvă.
 223. yo sărit.
 255. și: yo sărit.
 270. și: yo sărit din somn.
 278. „Maica zice: pîi! cîda mîi!”.
 347. El să trîzeze zdîrîd. și: yo răsărit dî somn.
 348. și: [el] trîpur.
 355. [Mie] mîi s-uo spărijet [copilul].
 357. Tu t'ă spăi.
 361. [el] yo răsărit.
 365. [*] an sărit din somn.
 394. „că-i spăriat de cu zi de un căne”.
 397. [el] să răsăre.
 398. [el] o sărit [copilul] din somn.
 451. o răsărit pi somn.
 464. sîngură an răsărit.
 466. [el] răsărit.
 498. [eu] răsăr.
 506. îy răsăr.
 542. s-o spărijet.
 618. [eu] răsăi.
 604. a tresăit dî somn.
 704. [el] răsăre.
 727. [el] să răsări.
 730. „Cînd se despteaptă din beție se zice: să trîzește.”
 740. și: a sărit dî somn.
 748. am răsărit.
 764. [el] a sărit.
 766. [el] am răsărit.
 770. [el] a sărit.
 776. [el] a tresărit.
 790. [el] a răsărit.
 820. [el] tresări din somn.
 837. [eu] trîgnit.
 857. s-a spămintat.
 865. sări copilul din somn.
 878. mă sperijet.
 896. [el] „răsăre, cînd se sperie”.
 922. nu-ș-că săre dî somn copilul.
 932. [eu] am răsărit.
 934. [eu] răsăr dî somn.
 954. „Se zice și despre copil și despre om”.
 990. „Copilul a sărit? ori răsărie meréy dî somn”.
 996. a tresărit dî somn”.
 998. [el] a tresărit.
- B. și: tresăre. „Eu aș scrie săr, tresăr”**
- S. „Țăranii zic tresăre”.** „Din punct de vedere semantic, nu este nici o deosebire între cele două verbe”.
02. [Copilul] se stresă și dî hîyăr se uzvîm.
 09. mi aspăr, mi aspărijet, mi lîhîtesc.
 09. i z-gîseșădă.
 013. „Înainte vreme se ziceasi spăre”

ISTROROMÂNII
 01 țecoru se tresăi somn de trica
 02 me streses +

S C R I B I T O R I		
B. [e] săre din somn +	S. [el] tresăre (și răsărie) +	A. [el] tresăre

AROMÂNII
 06 si spăre ficôrlu multu
 07 si cutrimbura
 08 si aspăre +
 09 s-aspăre +
 012 me spărui
 013 si spăre +

Scara 1:1.530.000

- RUTENI**
 364 vîrsșe
 393 napûdu-se
- SĂCUI**
 159 țelîedut
 230 megîjet

III. La reproducerea celor mai multe răspunsuri am crezut necesar să trec în paranteză colțuroasă un profăcut de mine. uruând astfel recunoașterea persoanei la care se referă forma verbală înregistrată. Informații au răspuns uneori cu verbe în persoana întâi, nu în persoana a treia, cum ar fi trebuit, după

întrebarea pusă. Aceste răspunsuri au fost determinate poate de gestul

[PE COPIL ÎL PORT] ÎN BRAȚE „JE PORTE L'ENFANT DANS MES BRAS”

[139]

I. Întrebare însoțită de gest. Am apropiat mâinile, ca și când aş fi avut ceva în brațe, și am întrebat: Unde purtați pe copilul mic?

- II. 5. strîng în brațe.
28. îe-! în brațe!
59. și: pră mină.
59. [eu] îe în brațe.
65. Copilul mic se poartă în troacă.
98. duc în lemn în brațe.
107. hăida la mama în brațe!
112. strîz o fată în brațe.
122. prînd în brațe.
164. luăm un copil în brațe.
170. am luat om în brațe [de lemne].
194. um braț de lemne.
215. duc în lemn în brațe.
227. duc în brațe.
247. Se zice hai în brațe!
251. [eu] prîndu-m în brațe.
289. Sau pe brațe.
305. În înțim în brațe.
360. am luat săva în brațe.
538. Într-om braț, în două brațe.
582. „brațe se numesc amândouă mâinile întinse”.
632. „apucă la brați pe o domnișoare”.
637. I-am luat în mîni [sau] în brațe.
690. Al duc în brați.
780. Sau pe brațe.
785. „pe brațe se zice când sînt amândouă împreunate”.
800. Sau în mîni.
850. um braț; două brațe.
865. „um braț de lemne, de fîn”.
874. „Prim braț se înțelege mîinile amândouă”.
878. „De lemne”, etc.
900. „Cînd îl țin cu amândouă mîinile”. În țî în brațul drept.
913. I-am gușnit „I-am îmbrățișat”.

III. Informatorii au răspuns cu multă ușurință. Această hartă demonstrează existența lat. BRACHIU, păstrat indeosebi în acești expresii (cf. harta 49, MÂNĂ).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 315 (Sunetul E în BRAȚE).

ISTOROMÂNII
01 portu lu fecioru în brațe
02 portu-m brațe mic fecor

Table with 3 columns: S, C, R, I, T, O, R, I. Row 1: B. în brațe, S. în brațe, A. în brațe.

AROMÂNII
05 în brațe
06 în brațe
07 în brațe
08 în brațe
09 în brațe
102 la țîn fiôru îli măcșmu în brațe
013 tru mîn +

Scara 1:1.530.000

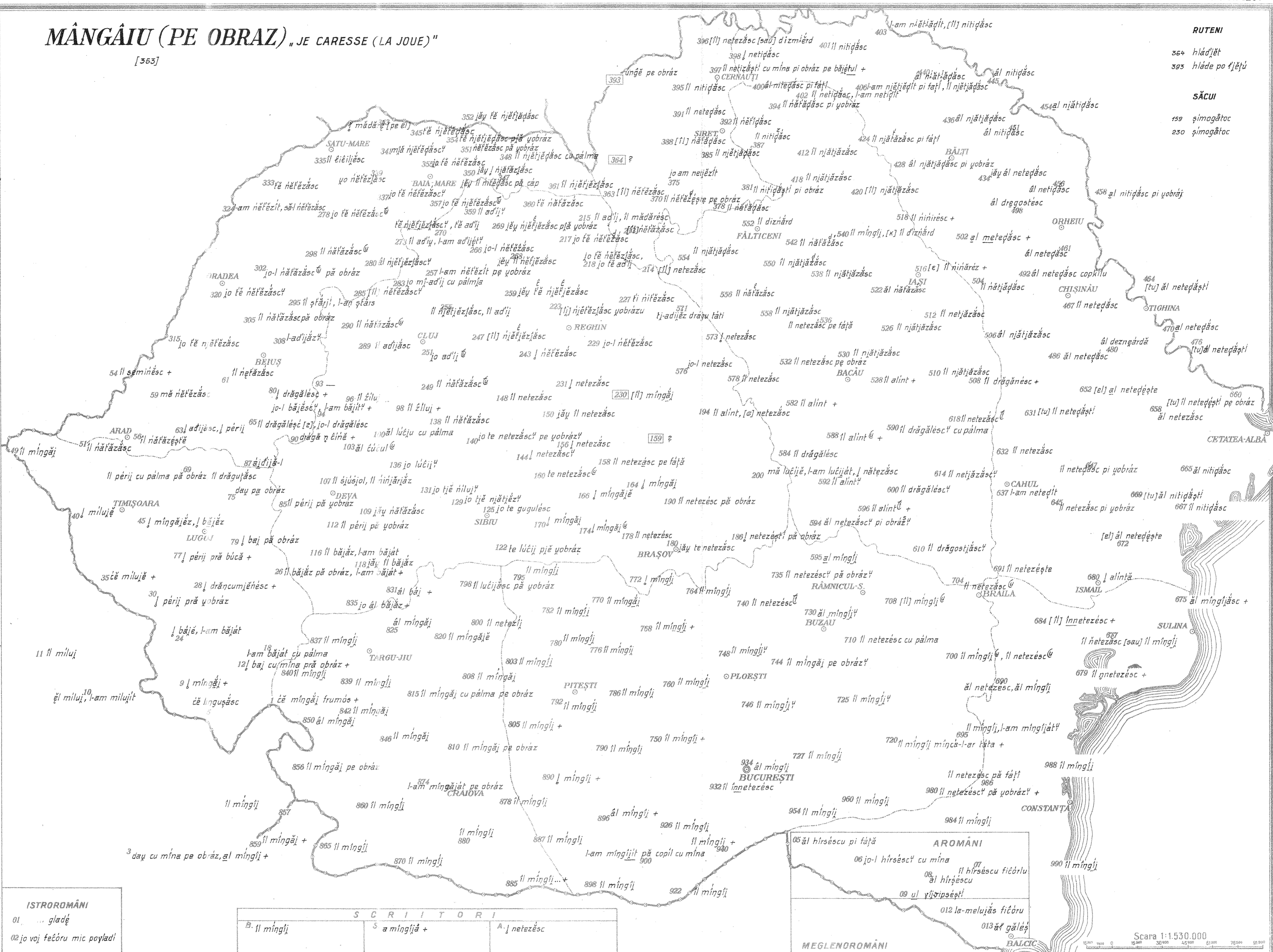
MÂNGĂIU (PE OBRAZ) „JE CARESSE (LA JOUE)”

[363]

I. Întrebare însoțită de gest. Cu mâna dreaptă (adesea chiar cu amândouă mâinile) am început să-mi mângăiu obrazul meu, întrebând: Cum ziceți când îi faceți așa unui copil mic și îi spuneți DRAGUL MAMEI, SCUMPUL TĂTI?

- II. 1. [a] cî băi frumós pe obraz.
 3. I-am mîngăiat.
 9. Îl mîngăie.
 12. I-am băiat pră obraz.
 26. Îl băie.
 28. Ju! ca mîndru-i. Și: nu-l drîncos! nu-l dămjerdă!
 35. Și: cî băie măica, / băie.
 54. I-am semînit cu brîncă.
 77. Și: „băi, când mă joc cu el”.
 80. Și: „dăzmîni, când e mînos”.
 90. „Cînd fi-e drag de el”. Se zice și: dragă mî miné”.
 94. „Cînd face cu mâna pe obraz”.
 98. Și: am trăs pã obraz.
 397. I-am netîpîl pi fătj.
 502. al metedjesc, I-am metepîl.
 508. Și: Îl njătjesc.
 516. I-am ninîrăt.
 518. I-am ninîrîl.
 528. [e] Îl netjesc.
 582. „Netezesc nu se zice”.
 588. „Mai rar se zice mîngj, I-am mîngăiat”.
 596. Și: I-am mîngăiat.
 675. I-am mîngjîl.
 678. I-am gnetezîl.
 684. I-am lnnetezîl.
 720. I-am mîngjîtj.
 750. I-am mîngjît.
 768. I-am mîngjît.
 805. I-am mîngjîl.
 831. I-am băiat.
 855. I-am băiat, / noi / băjăm pe obraz.
 859. I-am mîngjîl.
 883. Îl mîngjî mîncă-lar mîjca.
 890. I-am mîngjîl.
 896. I-am mîngjîl.
 910. I-am mîngjît.
 900. I-am lnnetezîl.
 S. „a alintă are sens moral”.

III. Răspunsurile bogate primite la această întrebare arată necesitatea ei într-un chestionar lingvistic.
 Verbula BĂIA ar putea fi în legătură cu cuvîntul BĂIAR.
 Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 316 (MÂNGĂIU PE OBRAZ).

- RUTENI
 364 hlăd'jët
 395 hlăde po f'jëtj
- SĂCUI
 159 șimogătoc
 230 șimogătoc

ISTROROMÂNII
 01 ... glăd'j
 02 jo voj fătóru mic poylad

S C R I T O R I		
B. Îl mîngjî	S a mîngjî +	A. I netezesc

AROMÂNII
 05 al hirsescu pi fătj
 06 jo-l hirsescu cu mîna
 07 Îl hirsescu ficórlu
 08 al hirsescu
 09 ul yj'pîsescj
 012 la-melujăs ficóru
 013 al gălés

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

DESMIERD COPILUL „JE CAJOLE L'ENFANT”

[554]

I. Întrebare indirectă, pusă aștept: Cum ziceți atunci când țineți parte la copii și le faceți pe voie?

În mai multe comune am întrebat dacă cunosc vorba DESMIERD. Acolo unde informatorii au răspuns că nu cunosc, am trecut pe hartă semnul * (nu se zice).

II. 1. „Îl prje d'ezmjerd, adică îi prje dau voie”.

3. I-am d'ezmjerdăt d'î mikiciâl.

12. „Se zice numai când la mai mărut” = „mai mari”. Se zice că să d'ezmjerdă Ț gâle „haine”, Ț bucățe „măncare”, Ț avjere.

26. „Când îi spui vorbe frumoase, îl ieși în brațe, te joci cu el”.

30. Când i cîntă i dăscîntă.

77. „Unui copil căutat, îngrijit bine”.

80. Ei sânt niherat.

85. „Îl ușul, când îl huțuț în brațe”.

116. „Ieșc măldărăt se zice despre un copil mic, când se joacă”.

122. „Despre cel care nu face voia părinților”.

140. Și: i gtrjescul.

160. „Se zice celui care e neastâmpărat și n'ascultă bine”.

166. nu-l mai nigui ațta.

186. nu-l răzgăia.

247. Verbul nu se întrebuițează.

251. „Se zice la o d'ezmjerdăt, atunci când îi schimbă numele, de ex. din Ștefan face Ștefănuț”.

257. „Pe țafă”.

268. Și: îl gogoljesc, adică „îl ieși în brațe, îl cuprinzi”.

298. I-am niherat.

308. nu-i înțînă că-i ved'e că-i păț cu j.

341. Și: mādăr.

350. jăy / d'ezmjerd.

357. „Îl fac să tacă”.

360. „Îl prje iubeste, ceea ce nu e bine pentru băiat”.

375. [l], gogoljeste, când nu-l pune la treabă”.

392. „Îl ia în brațe, îl pupă”.

394. sălăcu = „șaracul”.

398. cîd t-ij drăgi pi d'osiu și-l diznărd.

406. „Despre cel alintat, la care nu-i intri în voie”.

445. „Când îl ia în brațe, îi schimbă numele, spunându-i jonel, jonici”.

458. „Când din vasele face vasilăș, din FILIP, filipăș”.

502. I-am diznărdăt di mititel ș-amb- alintăt.

504. Și: îl niherjesc.

522. vinț neșăsi la tățjica!

536. prje tari la diznărdăt, la-j alintăt.

542. [x] d'ezmjerd.

552. „Când s'a supărat, I-am mingjiet”.

592. „Când îl luăm în brațe, îl alintăm”.

675. „are să-l d'ezmjerdjize”.

680. Căl mai diznărd că nu-ț căci dor.

700. „Atunci când e de un an, de doi și îl strigi pe nume, măi cutăric!”

748. „DESMIERD nu se zice”.

780. Și: îl laș m băni luj. Îl mingjiet „il desmierd”.

790. Nu se zice DESMIERD.

792. I-am d'ezmjerdăt, atunci când „îl brustuj, îl pișc, îl invăț minte”.

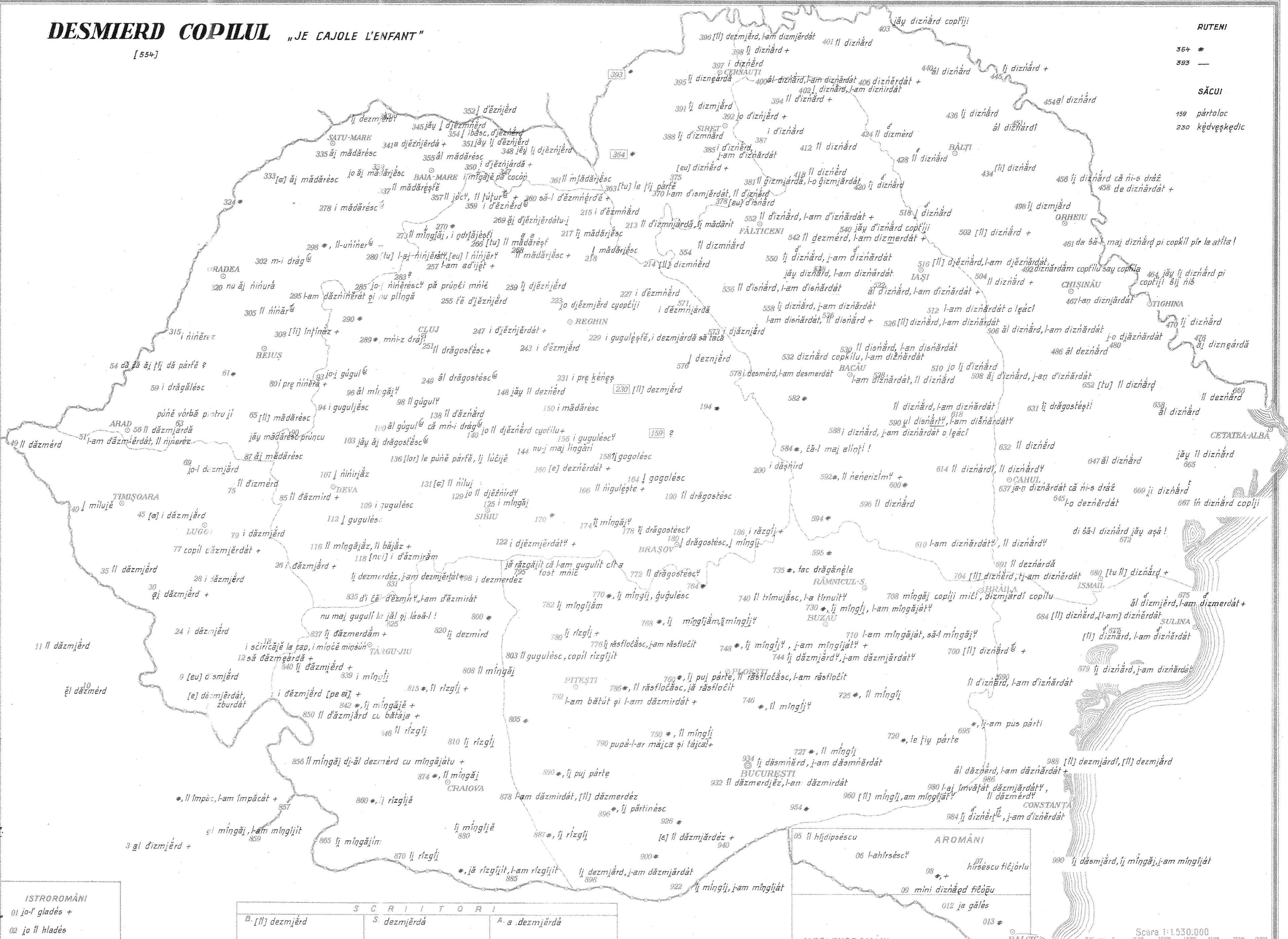
815. „Dacă nu-l bat, nu-l trântesc”.

831. „Le-am tăcut tot voia lor”.

837. Îl prje d'ezmjerdăt.

840. „Când îl gugulești”.

842. „Cu palma” = „Când la ține parte,

se zice că îi rizgijie”. 850. „I-am d'ezmjerdăt cu bățaja, cu palma, cu boata” = „băta”. 856. I-am prje rizgijit. 857. „Când îi dai ceva”. 840. cînd îl sūduj să făcă trjăbă mai bine. 866. „Când îl ia în brațe”. 842. „Cu palma” = „Când la ține parte,

856. În alte comune se zice fe-l diznărdj abit. III. Am reproduc. întreg materialul cules. Prin semnul * (= nu se zice) pus înaintea unor răspunsuri am arătat comunele în care, — în cazul când am întrebat —, nu se întrebuițează verbul A DESMIERD. Această hartă trebuie compe-

rată cu hărțile 235 (MANGAIU PE O BRAZ), 237 (IMPAC PE COPIL CÂND PLÂN-GE), precum și cu materialul necartografiat care va fi grupat sub nr. 90. Harta colorată 317 (ALINT PE COPIL) arată expansiunea verbului A ALINTA. Cu materialul acestei hărți am redactat harte colorată 316, arătând

rață cu hărțile 235 (MANGAIU PE O BRAZ), 237 (IMPAC PE COPIL CÂND PLÂN-GE), precum și cu materialul necartografiat care va fi grupat sub nr. 90. Harta colorată 317 (ALINT PE COPIL) arată expansiunea verbului A ALINTA. Cu materialul acestei hărți am redactat harte colorată 316, arătând

Scara 1:1.530.000

ÎMPAC PE COPIL (CÂND PLÂNGE), JE CONSOLE L'ENFANT (QUI PLEURE) "

[2159]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Când copilul mic plânge tare, ce faceți ?

II. 18. /ogôj 'fl amor'. Cîm c-ogôj nu mai scrij. s-o ogoit di pe lume 'a murit'.
30. /băjesc, când îl mîngăi cu gura".

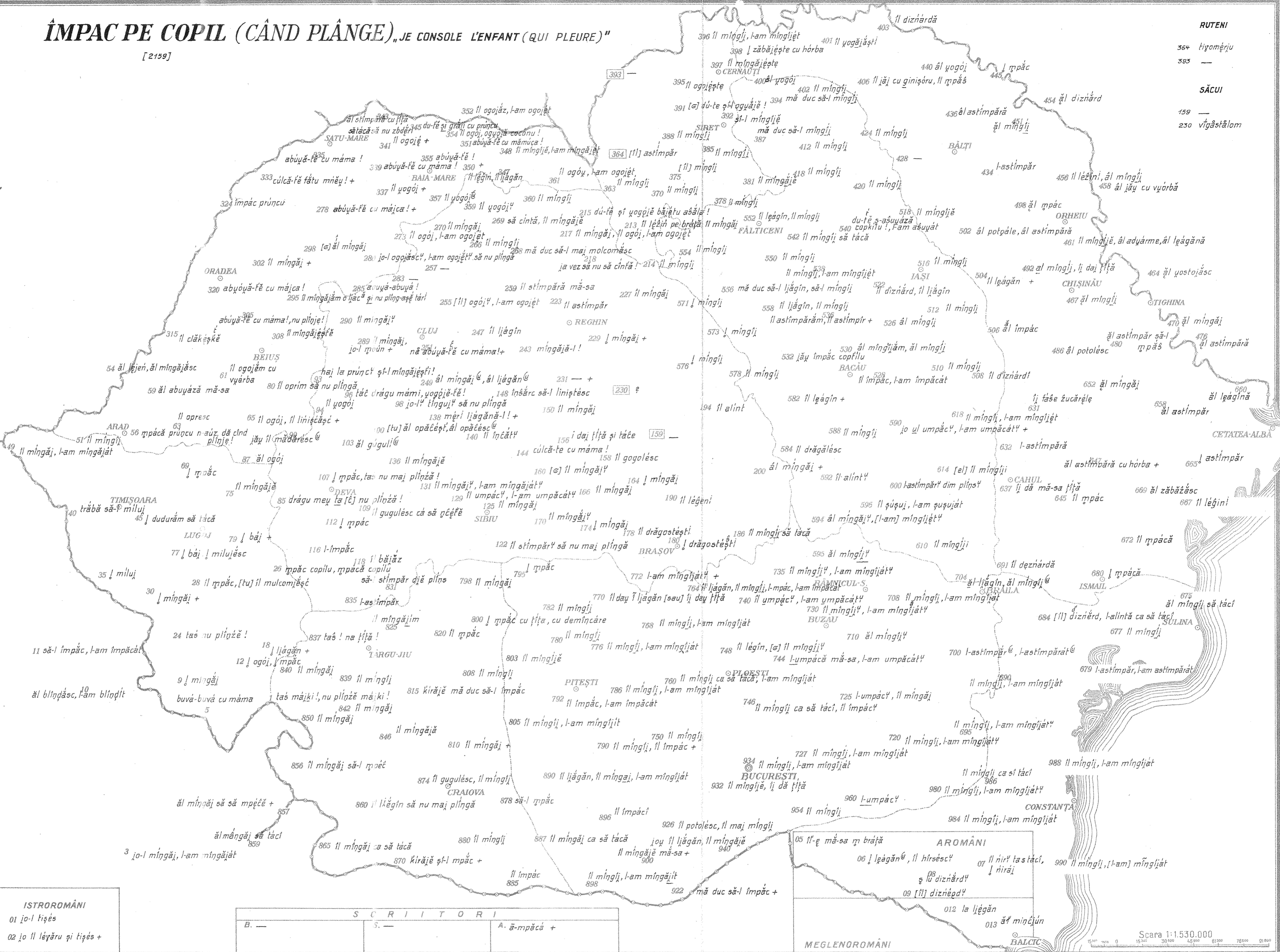
- 65. [e] îl alinăm.
- 79. "Taci cu tata, fii cuminte".
- 139. [e], bûyă-fê cu mama!, zice mama când îl pune jos și îi dă țîță".
- 200. "Mai des se zice /mpăc".
- 229. "abuyă-abuyă copilu că vine mama!".
- 231. /năstesc 'fl operiu".
- 251. "Dacă e mai mic". "Când e mai mare, se zice țăs cu mama!".
- 276. "culcă-te și nu plânge".
- 289. [tu] îl mîngăi.
- 302. Se zice și: abuyă-fă cu mama!
- 333. Am auzit în comună zicându-se și: abuyă-fă!
- 337. abuyă-fă cu tata!, s-abuyă cu tata, hai lufu lufu!
- 341. [x] îl aljule.
- 350. zdără prîncu du-tă femjă și dă-i țîță dpr a mai țăc că zbdără!
- 504. /l epigăcă mă-sa 'li dă țîță?".
- 536. "Cu cuvântul sau cu mîncare".
- 582. /l cînt cîvâ din gurî.
- 590. du de l-umpăc!
- 647. /l jă cu hîrba.
- 772. /mîn 'porl' /lăgănu [a].
- 790. "Mai des se zice /l împăcă".
- 810. /l dă mămă-sa țîță și-l mpăcă.
- 857. /mpăc. "Când plânge tare, se zice că kirăjê".
- 870. Kirăjê 'zbiară".
- 900. /l pîne la pjepț și-l astîmpără.
- 922. să-l împăc.

A. du-te și-mpăcă copilă, n-ăuz cum zbiară!
02. cînd-l plînjê fecôru jo îl lăyăru și țigēs și neca țăcă și dăvu îl sîje și nu-i bur tot ură reotă plînje nu șul-că are bîje.

III. Bogata floră lexicală înregistrată demonstrează utilitatea și importanța acestei întrebări din chestionarul meu. Felul cum am pus întrebarea a permis informatorilor și informatoarelor să răspundă cu cea mai deplină libertate, arătînd, în mod firesc, creațiuni și preferințe individuale pentru anumite expresii.

Răspunsurile din această hartă pot fi comparate și confruntate cu hărțile 235 și 236 din acest volum, obținându-se interesante constatări de ordin lingvistic.

Varietatea răspunsurilor nu-mi permite redactarea unei hărți colorate pe formatul fixat.

ISTROROMÂNII
01 jo-l țigēs
02 jo îl lăyăru și țigēs +

S C R I I T O R I

B. —	S. —	A. —mpăcă +

AROMÂNII
06 /lăgănu, /l hîrșesc
07 /l hîr țăs țăcî, /l hîrăj
08 /l dîznărd
09 [ll] dîznărd
102 la /lăgănu
103 să /l mîngăi

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

EU LEAGĂN PE COPIL „JE BERCE L'ENFANT”

[550]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
 Când faceți huța-huța pe copilul mic, ca să adoamă, cum ziceți?
 În dese cazuri am mișcat mâna dreaptă, imitând mișcarea leagănu-lui.

Pentru ca să primesc răspunsurile în persoana întâi din singular din prezentul indicativului, când a fost nevoie, am început răspunsul: Acum eu..., lăsând pe informatori să continue.

II. s.v. I-am leagănat pruncu căl mic.
 94. „Îl leagîn, atunci când e vorba de cel atârnat la grinda casei”. „Îl lîcă, când îl leagăna în cel tăcut pe tîlpi”.
 110. „Îl lîcîi, când îl leagăna pe picioare”.
 136. „Îl gîcîi, când îl leagăna în mîni”.
 148. „Îl lîcîi, când îl leagăna pe brațe”.

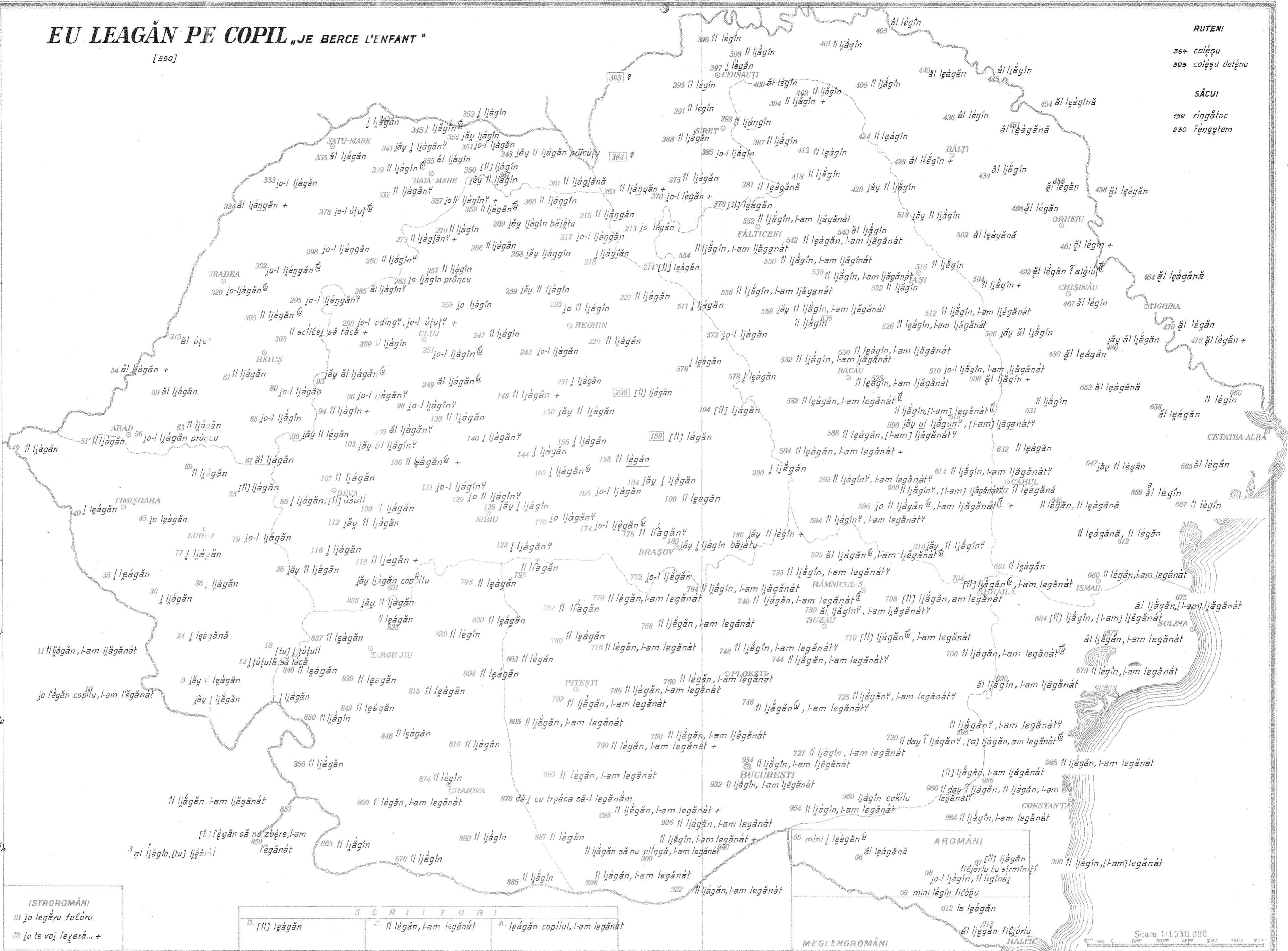
166. [tu] lîcîni, lîcîi.
 273. „Când îl dau în leagăna”. „Îl lîcîi, când îl dau în frînghii”. [x] jo leagîn.
 290. [noi] îl lîcîm, adîngăm.
 308. „În brațe sau în belciu” leagăna mic”.

324. I-am lîcîgănat.
 337. [tu] îl lîcîni.
 363. I-am leagănat.
 370. [el îl] leagăna.
 394. tu-l lîcîni.
 428. I-am leagănat.
 461. [tu] îl lîcîni.
 476. [tu] îl lîcîni.
 504. I-am leagănat.
 508. I-am leagănat.
 584. „În albie”. Îl gîcîi ca să tîcă.
 596. lîcîgăna-l!
 790. Și: [îl] leagăna, îl dau cu trîca.
 898. Când îl leagăna zice: năni năni!
 940. [tu] îl lîcîni.
 98. jo te voi leyeră tîc tu tîc rîjîta.

III. Informatorii n-au răspuns consecvent cu persoana întâi din prezentul indicativului.
 În mai multe cazuri, separat prin virgulă, am trecut pe hartă sau în notele precedente perfectul compus al verbului, comunicat de informatori cu prilejul anchetei. Diferențele fonetice existente între cele două timpuri reprezintă particularități ale graiului informatorilor.

Această hartă se poate confrun- ta cu harta 238 (LEAGĂN), oferind cercetătorului interesante constata- ri.

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 325 (EU LEAGĂN, -hartă lexicală literarizată), 326 (DIFTONGUL ea în EU LEAGĂN) și 327 (SUNETUL ă în LEAGĂN).

ISTROROMÂNII
 01 jo legeru fecôru
 02 jo te voi leyeră... +

S C R I T O R I		
B. [îl] leagăna	C. îl leagăna, I-am leagănat	A. leagăna copilul, I-am leagănat

AROMÂNII
 05 mini lîcîgăna
 06 al leagăna
 07 [îl] leagăna
 08 jo-l leagîn, îl lîcîni
 09 mini leagîn ficôru
 012 la leagăna
 013 al leagăna ficôru
 014 leagăna

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

COPILUL UMBLĂ DE-A-BUȘILEA

[155]

„L'ENFANT MARCHE À QUATRE PATTES”

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Când copilul mic învață să meargă,
cum ziceți dacă se țărăie (umblă) pe
mâni și picioare ?

II. 3. învâți să mărgi mărunțel.
9. [e], Rar se zice a-bușile. „Așa
ziceau părinții noștri”.

10. plâc-a-bușilja.

35. să trăzi-a-bușilja.

59. să trăje.

65. trăje “trage”.

93. să țini pe lingă lăți.

103. „Când merge în mâni și în pi-
cioare”. Se zice și: mējă p-o bucă.

148. și: să trăje.

150. și: să trăze pe cūr.

200. și: să trăă țărăie.

214. și: să trăzi pe brinș, când se
țărăie în amândouă mânilor, să trăzi
pi cūr, când se țărăie într-o mână
și într-un picior.

217. și: să trăje pe cūr.

229. și: d-a-bușia, când merge ca mīn.

251. „Când merge în mâni și picioa-
re”. și: să trăje pe bucă.

255. și: māj[gi] și patru brinș, să
trăjește.

257. și: să trăje pe cūr, să țvâț-a
umblă.

269. și: mărg d-a-bușia.

270. [k] mēre d-a-bușia.

295. și: să trăje pe picōr.

298. să țărăie “se trage”, “se țā-
răie”. [e] și patru brinș.

302. și: să trăje pe cūr.

337. și: să trăje p-vo bucă.

345. [E] și patru picōre.

347. ni! cocōnu că mēre ca ș-ō
cățai.

359. și: să trăg pe cūr.

376. și: mēri pi brinș.

381. s-a trăzi-amū pi cūr până
s-a-mlă și picōre. și: să țvâț-a-
mlă și picōre.

385. [k] mēre d-a-căya, adică pe
“șezut și picioare”.

396. „Sau pi cūr, să mă iertați”.

402. forma mīn e în plural.

403. și: să trăzi pi-on șold.

412. și: mēri și patru lăbi.

418. și: să trăzi pi cūr.

428. și: să trăzi pi cūr.

456. „Mai întâi ședi pi cūr, apoi să
trăzi pi mīn”.

461. „Mai des se zice mēre d-a-bu-
șia”.

504. „E rușine să zici să trăzi pi cūr”.

506. „Rar se zice să trăzi pi cūr”.

510. și: să trăzi pi cūr.

512. și: să trăzi pi cūr, să trăzi.

518. și: să trăzi pi mīn, pe amān-
două”.

522. și: să trăzi pi mīn [p], să trăzi
pe cūr, să trăzi pe lăgi.

528. și: să trăzi pi cūr.

530. și: să trăzi pi cūr.

536. și: să trăzi pe brinș, să trăzi
pi cūr.

540. și: să trăzi pi cūr, mēri și
patru ș-apoi mēri kișorūfi.

550. Se zice și: mēri copășai, să
copășai.

552. și: mēri-m brinș.

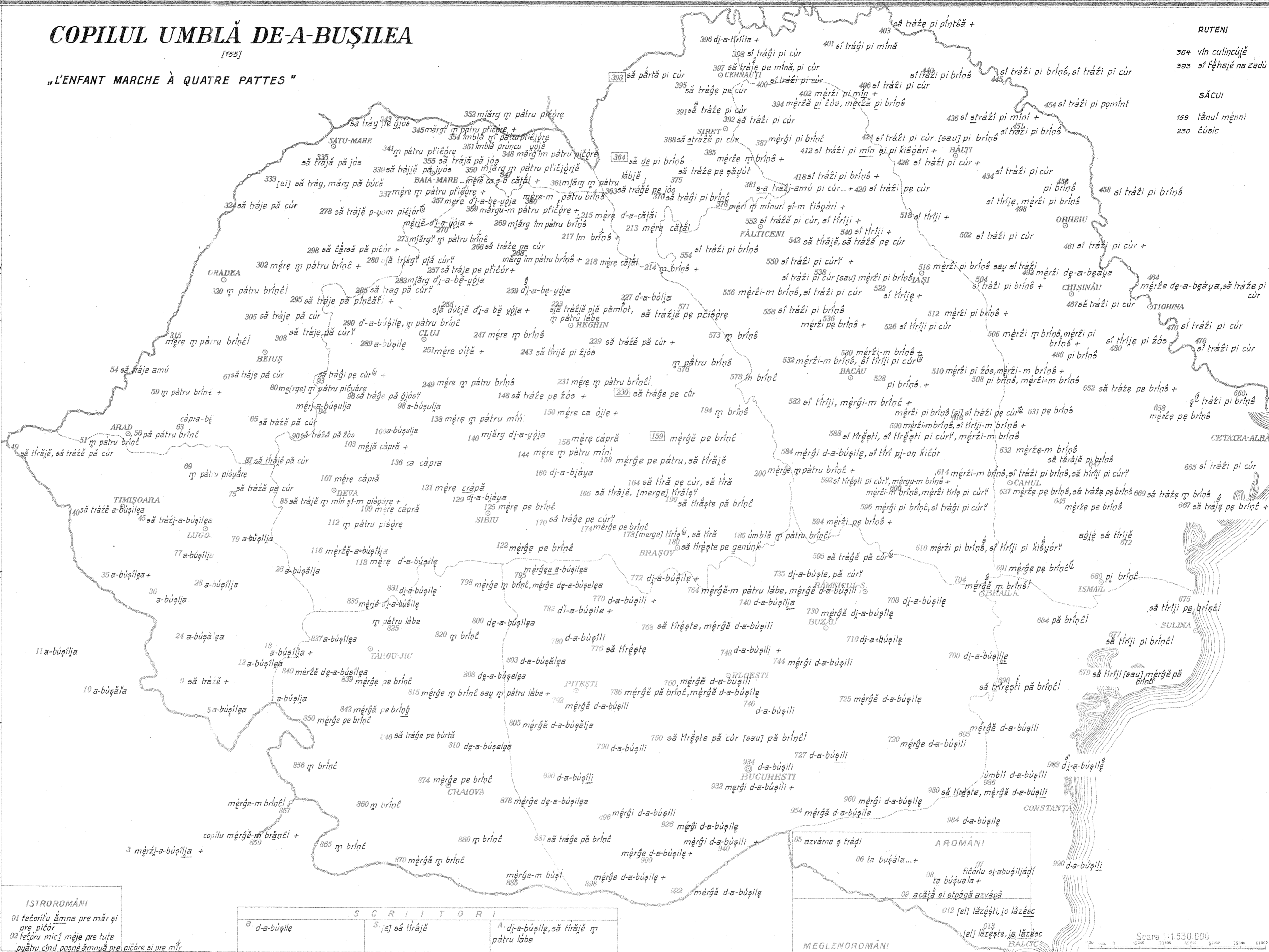
582. și: să trăje pe cūr.

590. [e], să trăzi pi cūr, când mer-
ge pe un șold.

592. „mērgu-m brinș, când merg
în patru labe, ca câni”. „și șculăfi
pupōfi, când se ridică în picioare”.

594. pūr să ridică. Când merge
pe o bucă, se zice mēri pi cūr.

652. Informatorul evită forma pe

ISTROROMÂNII
01 fecōru āmna pre mār și
pre picōr
02 fecōru micī mēje pre tute
pūātru cind poșne āmnyā pre picōre și pre mār

S C R I T O R I		
B. d-a-bușile	S. [e] să trăje	A. d-a-bușile, să trăje și patru lăbe

667. „șede copăc, când stă în pi-
cioare”.

667. „șede copăc, când stă în pi-
cioare”.

615. și: să trăge pe cūr.

615. și: să trăge pe cūr.

615. și: să trăge pe cūr.

615. și: să trăge pe cūr.

615. și: să trăge pe cūr.

615. și: să trăge pe cūr.

Se pare că expresia SE TRAGE PE CŪR este mai răspândită, decât A-AM REDACTAT HARTA COLORATĂ 328 pare în răspunsuri. Informatorii și informatoarele au căutat să evite această expresie, fiind stăpâniți de multă pudicitate, mai ales față de un străin. Răspunsurile bogate demonstrează utilitatea acestei întrebări.

URSITORI „LES FÉES”

[556]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum le ziceți la femeile despre care se spune că vin a treia noapte, după ce s'a născut copilul, și li spun înainte tot ce are să pătimească în viață?

În unele comune am adăugat că ele sânt așteptate cu o masă bogată.

Felul cum se pune masa lam notat în textele dialectale pe care le vom publica într'un volum separat.

II. 10. să își urșită la copil.

49. „Erau înainte, astăzi nu sânt”. 80. vine tri urșitori și le urșită că să pățască pățescă?.

107. „Erau mai demult”. 112. „Rar se vorbește despre ele”.

118. Ea urșită.

148. „Nu prea se crede în ele”. Informatorul știe numai „din auzite”.

150. „Acum nu mai vin”.

198. „Se zice astfel ori e una, ori mai multe”.

215. „Erau mai demult”.

217. „Sânt numai în povești”.

231. Informatorul rade.

234. „byocqoditäre i se spune la femeia din sat”.

270. vine ce hidă huțjănă, vin strigă-jilă.

275. [*] strigăjilă [p].

278. „Mai zic femeile bătrâne”.

298. [e] urșitori [p]; urșităre.

302. strigăjilă-s'ăla.

308. Nu știe cum sânt.

324. „Nu se face mâncare și nu cred în ele”.

339. „Nu cred în ele”.

343. ū urșăcă că că să păjescă.

347. „Sânt numai în povești. Nimeni nu le-a văzut și nu le-a auzit”.

357. Informatoarea rade.

378. „Așa e vorba bătrână”.

385. „Sânt ori bărbați ori femei”.

387. Ea urșăci.

394. am zisăc c-o vinut o urșităre ț'ădotă ngăptă.

395. vini și-l poțgăscă pi copil”.

418. „Nu văzut-o nimeni”.

420. Nu știe câte sânt.

424. disfacūt di urșit.

428. i-o făcūt di urșit. „Dacă nu se poate mărita, se zice: să-ț disfacūt urșita”.

436. pribuljăsc „socot” că mușare di urșită”.

440. „urșita se arată, prin farmece, la cei care sânt căsătoriti”.

451. vini urșitu [sma].

456. [L] urșitu [sma].

467. vintu șăl răy di urșit.

470. vine urșita.

504. „Nu se aruncă scaldușca trei, patru zile”.

506. „Vin la trei zile. Femeile nu cred în ele”.

508. „năzdrăvančъ say năzdrăvan este cel [cea] care prevestește”.

512. „Când la o femeie i-a murit bărbatul, ea zice: meji am ō urșitori, adică mai am un bărbat”. „Ca să se mărite, ea ț'ă fâși pi urșiti, la o babă care știe descânta de urșită”.

536. „i-o soșit urșitorile a treia, a patra zi”.

538. „vin urșitorile și li spun fericirea lui”.

542. „Nu știe când vin, nu crede în ele, nu se face masă pentru ele”.

„urșită i se face cuiva, ca să moară”.

552. „Se vorbește că vin”.

556. „Fac masă și o lasă peste noapte, vedea nimic”.

III. Am întrebat mai ales pluralul. Singularul este notat în mai puține cazuri. Prin semnul *, pus în locul răspunsului, am arătat cazurile când informatorii n'au auzit vorbindu-se despre aceste femei.

În unele părți (+24, etc.) URSITORILE se confundă cu URSITA sau cu URSITUL. Pentru a le primi cum se cuvine, li se face o masă bogată, din care cea mai mare parte o ia moașa.

Se face sau se pune masă pentru urșitori în comunele: 532.

536. 556. 598. 592. 595. 596. 610. 617. 684. 690. 700. 704. 708. 710. 725. 727. 730.

735. 740. 750. 760. 764. 776. 790. 792. 857. 890. 896. 923. 932.

934. 960. 990. 994. 986. 990.

Nu se pune masă în comunele: 54. 324. 336.

528. 542. 582. 600. 614. 678. 706. 822. probabil nici în restul teritoriului cercetat).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală colorată 329.

- 536. „i-o soșit urșitorile a treia, a patra zi”. 538. „vin urșitorile și li spun fericirea lui”. 542. „Nu știe când vin, nu crede în ele, nu se face masă pentru ele”. „urșită i se face cuiva, ca să moară”. 552. „Se vorbește că vin”. 556. „Fac masă și o lasă peste noapte, vedea nimic”. 558. „fâși pi urșiti femeile, pentru ca să moară lăuza, ca bărbatul să ia pe alta”. 576. „Se zicea mai demult”. 582. „Vin trei fete și li urșită la ferăstră”. „Nu se pune masă”. 588. vin urșitorile și-l urșită. „Se pregătește masă, însă nu se poate”. 590. „ari u șiti ț'ă stiozi frigărji”. 592. „li urșită ori gini ori răy”. 596. „i-a pus pi urșiti, ț'a făcūt di urșit copilu mi, când pune de tot felul, câte pușin, pe masă”. 600. „s'ăuci di urșitari, zic femeile”. 618. „Nu se zice la copil mic”. „li ț'ași di urșit flăcăului sau feței și te el”. 677. vin urșitori și urșăci tum ari și fiiji urșita lui. Masa care se pune, se numește rōdină. 680. „Eu nu le-am văzut”. 708. „Masa o pune moașa”. 735. „li urșită pe copil”. 772. „Când iese femeia afară ț'a țevă hēr” (în mână). 780. „li pune urșitori, li urșăcă”. 786. „li pune urșitori a ț'ăia sārī”. 800. li urșăcă. 805. Se zice că femeia lăuză „să scyālă după urșitori”, când se scoală după ce a pus masa pentru moașa”. 810. „Sânt trei și urșăcă”. 820. Numai în expresia: „i-am pus urșitorile, adică, la trei zile, când se pune mâncare pe masă și o mănăncă copiii”. 842. vin urșitorle și-l urșăcă. Așa se numește și mâncarea”. 846. „Ja trei zile li pune urșitorile, moașa, când vine la lăuză, aducând pâne”. 856. vin tri urșitori ca să-l urșăcă. 859. să-l urșăci. 874. urșăcă pe acēl care se naște”. 878. „Una mică, alta mare și alta mijlociță”. 885. Ele ură că să trăjăscă. 890. „Când lăuza se ridică, se zice: să scyālă după urșitori”. 898. „Cred în urșitori”. 899. vin tri urșitori ca să-l urșăcă. 900. să-l urșăci. 904. urșăcă pe acēl care se naște”. 908. „i-am pus urșitorile, se zice când pune masa”. „Femeile ț'iu mai bine”. 910. „Masa o ia moașa”. 911. săm născūt dizgrațjăit”. 915. ț'așpūn la fēor tihă. 917. tu ț'ăjie oēri. 918. „Și: vini mīra”. 919. Vin a ț'oljia ț'ă. 921. ōl' āmpārjă ț'alili la fičōr.

Scara 1:1530.000

DEOCHIU „MAUVAIS ŒIL”

[1407]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Ce poartă la mână copiii mici, ca să nu fie deochiați?

II. 1. „Sau un ban, de la mânăstire, ori o cruce”. „Se poartă la gât”.

11. „Se cumpără”. „Se poartă la mână”.

26. „Sau om țigii de bonșioc, care e ca un ciucure de la steag, pentru ca să se uite la acela, nu la el”.

54. „Și mărijăva vintului, care se face pe pom de salcâ; ea e mică, goală în mijloc”.

63. „E un fir negru”.

100. „Se cumpără”. Nu știe din ce e făcut”.

107. „Un fel de lemn găurit la mijloc și înșirat pe ață”.

138. „E de os, din cap de gărgăre”.

140. „E o spargă de la ceteră”.

144. „Iăgă-j vo frunză! „E o panglică mică, de mătase”.

148. „Nare nume, se pune și la vite”.

150. „Se face și cruce în frunte, cu cărbune”.

156. poartă copililele mărgăle.

158. „O călă, pe cap, poartă fir de păr de mătase”.

160. „Poartă la mână”.

164. „Li se face și semn pe frunte, cu cărbune”.

166. „Nu știu cum îi zice”.

223. „E ca osul”.

229. „E din melc, legat cu bumbac sau cu lanț de aramă”.

280. E tort d'le lână”.

298. „Purtau mai înainte”.

335. „I descintă d'le d'yoț și poartă semn roșu”.

347. „E melc! „Le pune d'utcută „ban” sau harăst” „fir roșu”.

351. „E din broască; se cumpără din țarg”.

355. „Sămânță de usturoiu” și: d'le d'yoț”.

360. ca să să d'ezmîră”.

370. „Acum nu mai pun”.

378. „Se poartă rar”.

385. „Se iau de pe apă”.

387. „E lână”.

392. strămătura „firele de la o țe-șatură”.

394. „De lână roșie; se poartă la mână”.

400. „E din lână”.

401. „Comaterie cumpărată din țarg”.

418. „Se poartă la mână”.

434. „năluca e de plumb”.

438. „Se poartă la mână”.

467. „E din mărță „lână”, ca ața”.

498. „Se poartă la gât”.

504. „Se poartă la mână”.

516. „Se poartă la mână”; și: cordicel, o panglică de două degete de lafă”.

530. „giyoșăi sânt melci de mare”.

532. „Unge degetul cu funingine și îi face un semn în frunte”.

538. „E din ață roșie, colorată”.

542. „La vacă se pune la coarne sau în coadă”.

550. „La mână sau în frunte”.

558. „La mână sau la frunte”.

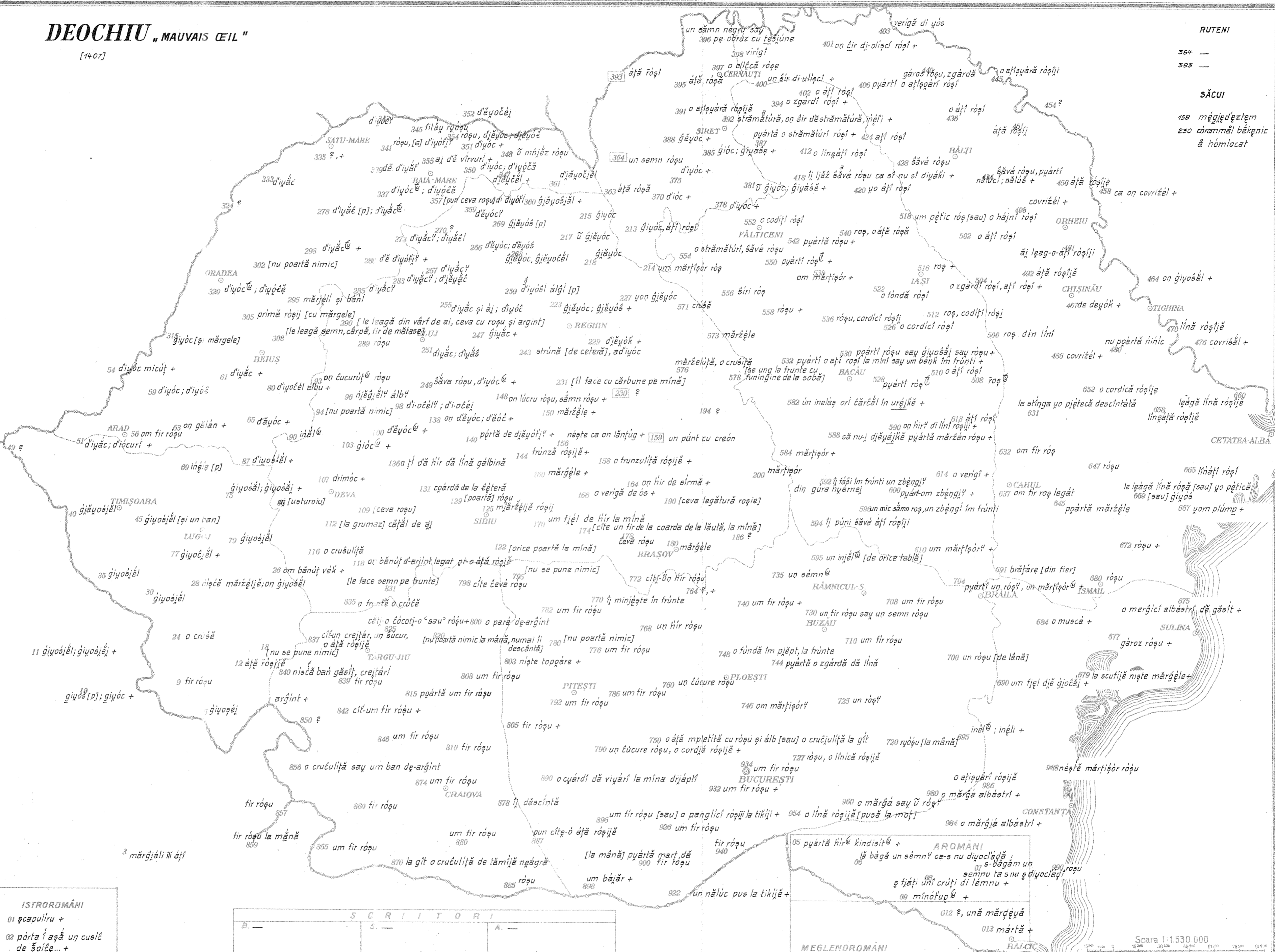
582. „Inelajul se poartă la mână. El este făcut de femeia care știe să facă”.

584. „E d'le d'yoț și bumbac alb”. În frunte se pune un zbenț cu țeyon „funingine”.

589. „La mână, mărgăle sau panglică”.

590. „Pata din frunte, care se face, e zbenț”.

591. „La cei care se deoaचे ușor, se făși o gîl di păr di cap di m-și ș-o pûni la gîtu”. „Există și

- 592. „E o petică, făcută în trei colțuri, cu lucruri băbești, legată la gât cu ață roșie, într-un loc care nu se vede. Se pune și câțel d'le usturoi”.
- 593. „Se gășesc la mare și pe malurile apelor”. Se pune și un țel djé băjără la djăscîntăvare”.
- 594. „Din orice metal”.
- 595. „Sau, la gât ori cap, o cordiculi”.
- 596. „E o petică, făcută în trei colțuri, cu lucruri băbești, legată la gât cu ață roșie, într-un loc care nu se vede. Se pune și câțel d'le usturoi”.
- 597. „Se gășesc la mare și pe malurile apelor”. Se pune și un țel djé băjără la djăscîntăvare”.
- 598. „Din orice metal”.
- 599. „Sau, la gât ori cap, o cordiculi”.
- 600. „E din ban; se poartă legat la gât sau la mână”.
- 601. „un fir roșu și unu alb”, răscucit”.
- 602. „La mână”.
- 603. „Până la un an i se face un bęnki”, cu cărbune sau cu noroiu de la tocul gheții”.
- 604. „n-ș-e-e „nu știu ce e” acolo”, adică în ea”.
- 605. „E din ban și merzică care [se] gășește pe drum”.
- 606. „Se leagă la gât”.
- 607. „Adică lână împletită”. „La cap i se leagă o cordicel” „panglică”.
- 608. „Și: giyoșăi „scoici din mare”.
- 609. „Se pune înainte vreme”. „Aștăzi, un canăki” roșu la tikijă”.
- 610. „La vite se pune fir roșu sau d'ecure în cyada vâci”.
- 611. „Și: îi dă cu pămînt în frunte”.
- 612. „Ca omul să nu deoaचे pe cineva, îl scuipe pe la buric”.
- 613. „Mici, închipuite numai”. „Sânt din fier și se leagă de fațe”.
- 614. „E obiceiul, dar nu prea poartă”.
- 615. „E o lână împletită, cu măciucă la vârf”. „Se poartă la gât, ca o cruciuliță”.
- 616. „Dacă e bogat, o brățară cumpărată”.
- 617. „Ca să-ș aducă aminti dă d'yoșki”.
- 618. „Îi fac tot țigăncile”.
- 619. „Li puț un năluc, la mână, la frunte, să nu să d'yoșkă”.
- 620. „E pamblică roșie”.
- 621. „Se pune la mînă și tikijă”.
- 622. „Dacă e bogat, o brățară cumpărată”.
- 623. „Ca să-ș aducă aminti dă d'yoșki”.
- 624. „Îi fac tot țigăncile”.
- 625. „E arôșu ș-ălbu”.
- 626. „Se poartă la gușă ” „gât”.
- 627. „Este cruce de os, fixată în argint”.
- 628. „E din tort roșu cu alb”.
- 629. Amulețul care se poartă se cumpără de la țigănci (în comunele 10, 77 și 370). El este făcut din porțelan (în comunele 51, 80, 87, 247).

Scara 1:1.530.000

DOR „DÉSIR”

[1549]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Când ești departe de casă, de nevastă, de copii, - ca mine acum -, ce te cuprinde atunci?*

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le-ai zice?

II. *o. Se zice și: lu-ai.*

109. [e] dor.
122. „Dor de tată, de mâncare, de băutura”.

217. *mîi-o vînit dor.*

223. „M-i dor de o drăguță”.

255. *și: mîă vînođiĭe pîn sŭflijet.*

259. „De drăguță”.

268. *că ũ-apucă Ńiĕva jĕlĕa ca oă vjĕz pe Ńiĕva.*

269. *yo puđoftă, m-aș dușjĕ acolo ũnjĕ mî-i duor Ńiĕ mĭă dŭc.*

270. *am vjĕĕ, lipsă Ńiĕ mĭă dŭc.*

280. *mî-i duorĭ de ĕinĕvă.*

283. *d-acasă, đon frătĕ.*

320. „Pe la inimă”.

343. *jĕlĕ dĭ-acasă.*

350. „De familie, de soĭie”.

354. *mî-i dor de femejĕ, d-acasă.*

361. *dor de fimĕjă, cucuđnĭ.*

508. *Ńi dor n-o mai vĭnit.*

890. *m-a luĕt un dor, atunci cĕnd sĕnt bolnav.”.*

896. *și: m-a luĕt un dor de cĕp, de jĭnimĭ.*

„A. „Simfĕrea care te atrage spre un loc sau spre o persoană iubită”.

01. *jo sem luĕrgu de cŭșe, raș ruĕda veri.*

02. *jo sĕm depĕrte de la a me cĕsa ĩm rĕd mŭlăra neca vĭn la jĕ ke ĩr lĕ yo pŭre, - așă se zĭcĕ.*

III. *Întrebările prin care se urmăresc noĭiuni abstracte nu oferă întotdeauna o bogată recoltă pentru cercetător. Răspunsurile pe care le-am primit permit totuși să se facă interesante constatări lingvistice.*

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 333 (DOR).

ISTROROMÂNII
01 +
02 +

S C R I T O R I		
B. _	S. _	A. m-o apucăt dōru dĭ-acasă +

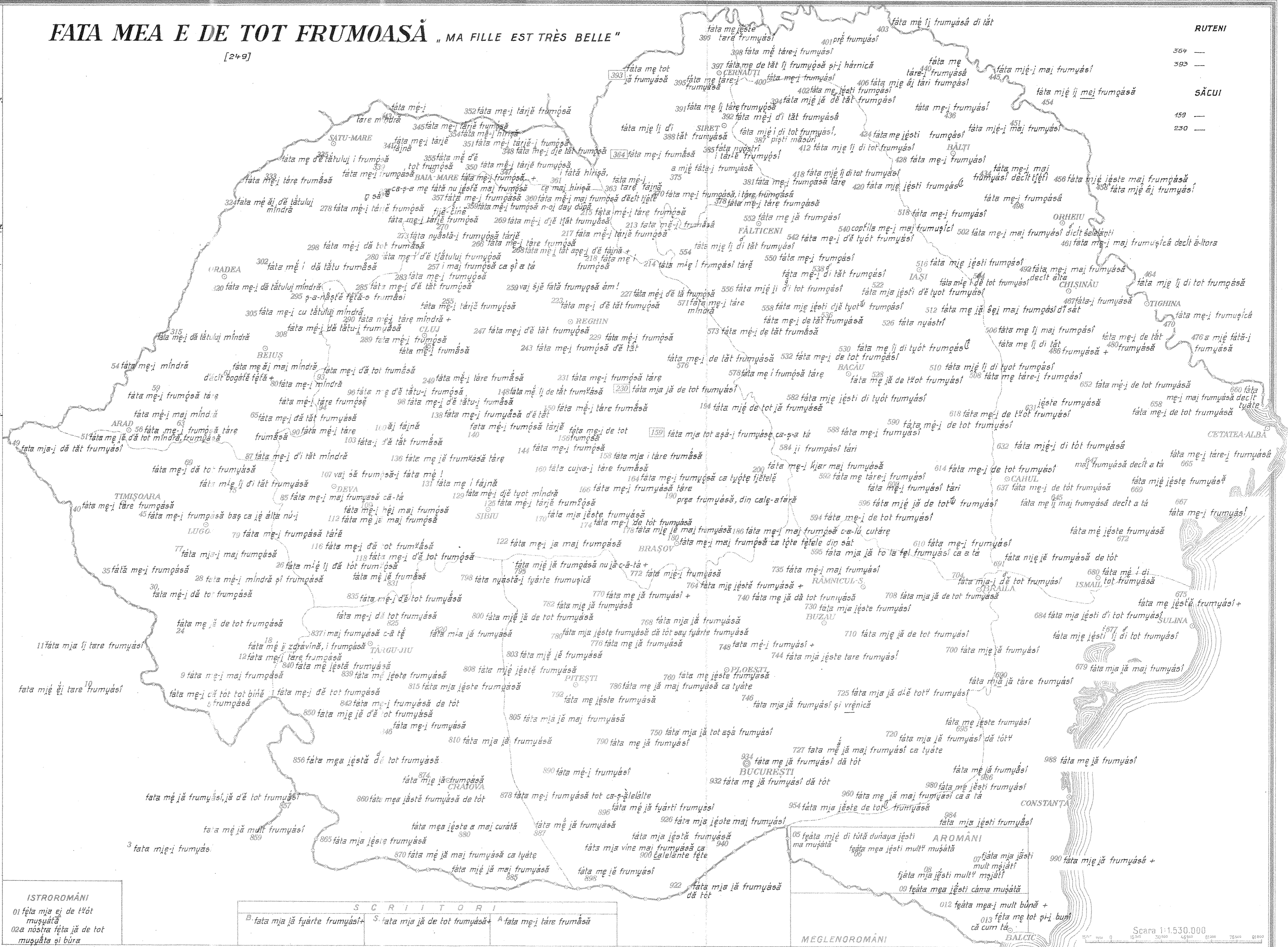
AROMÂNII
05 escu-alărgu mŭltru mĭ lŭă dōrlu
06 ĩi se dŭse sĭvdălu dĭ-acasă mĭ lŭă sĭvdălu dĭ-acasă
07 mĭ lŭă sĭvdălu s-mĭ dŭc acasă
08 mĭ lŭă dōru
09 mĭ lŭă dōru
102 mĭ cĕlĕp un dor
013 aĭ ĩi fĕșĭ dor ĩri cĕșĭ

Scara 1:1.530.000

FATA MEA E DE TOT FRUMOASĂ „MA FILLE EST TRÈS BELLE”

[249]

- I. Întrebare directă, pusă astfel:
Cum ziceți, pe limba dumneavoastră,
vorbele acestora: FATA MEA E DE TOT
FRUMOASĂ ?
- II. 61. bogăție „destule”.
268. „frumoză e cuvînt mai păsău”
290. *mă ai [u] „a mea e”*.
347. *fata mē-i frumoză, femēiā
mai frumoză decît iē nu p'cîtē sã
șijē.*
486. *șij: iē tãri frumozã.*
675. *șij: tãri frumozã.*
746. *Sau ūia mai frumozã!*
764. *șij: a mai frumozã.*
770. *șij: jã mai frumozã!*
795. *dacã mpildēș! „cei?” pe cîneva*
950. *Sau fyarte frumozã.*
B. *șij dē tot frumozã!*
S. *fata mja jã tyot așã de frumozã
cã cã-g-a tã.*
912. *șij: fata mja ai [u].*
- III. Răspunsurile primite la această
întrebare directă, - care este propriu
zic o traducere în graiul local -, de-
monstrează că informatorii nu s-au
lăsat influențați de felul cum am
pronunțat și alcătuit noi această
propozițiune.
- Materiul adunat servește în
largă măsură la lămurirea unor pro-
bleme de morfologie și sintaxă româ-
nească.

ISTROROMÂNII
01 feta mja e de tot frumozã
02a nõstra feta jã de tot mușãta și bura

SCRITORI
B feta mja jã fyarte frumozã
S feta mja jã de tot frumozã
A feta mē-i tãre frumozã

AROMÂNII
05 feta mje di tũã dũnãya jēsti ma mușãta
06 feta mja jēsti mult mușãta
07 feta mja jēsti mult mușãta
08 feta mja jēsti mult mușãta
09 feta mja jēsti cãma mușãta
012 feta mja mult bunã +
013 feta mē tot șij bunã cã cum tã.

Scara 1:1.530.000

IMI PLACE FATA ACEASTA „CETTE FILLE ME PLAÎT”

[262]

I. *Întrebare directă, pusă astfel: Cum ziceți, pe limba d-voastră, vorbele acestea: ÎMI PLACE FATA ACEASTA?*

II. 65. *Se zice și: așăjasta.*
359. *Se zice și: fata asta-m plăcē.*
516. *[*] fata jasta.*
900. *[K] asta.*
01. *și: fiștă.*

III. *Cercetătorul are posibilitatea să constate, dacă examinează aceste răspunsuri, în ce măsură sânt influențați informatorii de fraze rostite literar.*

Cu materialul acesta am redactat hărțile colorate 33+ (Pronumele ÎMI în ÎMI PLACE FATA ACEASTA), 335 (Expresia ÎMI PLACE), 336 (Pronumele ACEASTA) și 337 (Topica în fraza ÎMI PLACE FATA ACEASTA). Această din urmă hartă este întâia din seria celor care urmăresc probleme de sintaxă.

RUTENI

364 —

393 —

SĂCUI

159 —

230 —

ISTROROMÂNII
01 me pijajē čăsta fētā +
02 mirē dopadē čăšta fiētā

SCRITORI		
B. im plăcē fat-asta	S. m plăcē fat-asta	A. fat-asta-m plăcē

AROMÂNII
06 multy-o voi feata astă
07 mi-arisēști multu feata jasta
08 o voi multu așta fjetā
09 n-arisēști așta scjā
012 *o voi feata feasta
013 multu mi arisi fea jastā

Scara 1:1.530.000

FATĂ MARE „VIERGE”

[501]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel:*
Cum fi ziceji la fata care nu s'a culcat
cu nimeni până s'a măritat ?

- II. 59. *lă "tot".*
- 65. *ăj "e".*
- 69. *"Cine o știe" dacă e fată mare.*
- 75. *"Cine o știe" dacă e fată mare.*
- 94. *"fată mare" i se zice când a început a bătrâni.*
- 129. *"Ori trăiește ori nu trăiește cu cineva".*
- 148. *fată cum să căde. "Astăzi i se zice și virzînă".*
- 247. *"Se mai ține curățenia trupei-scă".*
- 259. *"Dată se culcă cu cineva, e bljăstămată".*
- 270. *și: fată d'ă yominihă, fată curată.*
- 273. *și: fată hărănică, [e] fată fișgără, yu avult yominihă bună.*
- 348. *"I se zice așa până nu e fată mare".*
- 352. *"Nu pot a ști cum i se zice", poate fată curată.*
- 375. *șine le cunpăște.*
- 492. *[f]că; [f]lă i se zice la cea care trăește cu alții, înainte de căsătorie.*
- 502. *șlot gtréz nu-s stricâti.*
- 542. *[*] fată mare.*
- 596. *[e] fișgări; fișgări, la cele nemăritate.*
- 614. *"Se zice rar".*
- 727. *"Fetele fin la cinstea lor".*
- 815. *"Celei necurate, i se zice că e fată la cap ncolă nevastă".*
- 898. *"Dacă nu este cununată".*
- 954. *"Se zice rar".*
- 990. *[e] iă feșgări.*

02. *făta curată pîr la nû cu niçur dorme.*

07. *și: fiști curâti.*

III. Am reprodus întreg materialul de limbă cules.

În unele cazuri MARE ar putea să aibă valoare de „în vârstă” (cf. harta 60 din ALR I, vol 1).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 339 (FATĂ MARE).

ISTROROMÂNII
01 căsota-i fișta za maritjă
02 făta curăta ... +

S C R I T O R I		
B. fată mare	S. fată mare	A. fată curată, fată fecără

AROMÂNII
05 feată opăstrită
06 feată curată
07 fiăt-apărvănă + 990 domnișgări
08 fiăt
09 feată timolită
012 feată curată
018 ergencă; erganki

MEGLÉNOROMÂNII
SCALA 1:1.530.000

[DOI TINERI] SE IUBESC „[DEUX JEUNES GENS] S'AIMENT”

[1992]

I. Această chestiune, fiind pusă după ce am primit răspunsul la întrebarea IUBIR (vezi harta 247), am formulat-o astfel: când se plac unul pe altul, cum ziceți?

În câteva comune am întrebat dacă este sau nu este obiceiul de a se culca împreună.

II. 3. „Când se au dragi”. Se zice să [juc], când se sărută.

10. Și: să plac.

11. „Nu se culcă împreună”.

69. Și: le plăcă unu dă altu.

166. „Se zice mai des”, iar, „mai rar, să jubesc”.

255. „Să jubesc” numai cel curvar.

270. „S-o iudă se zice când a trăit cu el”.

337. Și: și-și drăzi.

343. Is drăg layolăltă, trăjesc și răjesc.

365. „Se culcă împreună”.

396. „Se culcă, dacă vreau”.

418. „Când se culcă”. „Când nu se culcă, iz drăz unu la altu”.

420. „Nu se culcă”.

506. „Se culcă împreună”.

510. „Nu se culcă împreună”.

522. „Se iubesc numai din Kișvării”.

552. Se zice și-gine.

554. Și: și jubesc.

556. sau fac dragost.

576. „Vai cât is de drăzi!”, dacă se uită unul la altul și se iubesc”.

590. o iubesci dî vâk, dî jînimi.

677. „Nu e voie să se culce împreună, dar ei se culcă”.

679. „Nu se culcă împreună”.

684. „Nu se culcă împreună”.

690. m-am ișit cu jăl și-am făcut un cuokil.

695. „dacă vrea dîșea se culcă împreună”.

700. „Se culcă împreună”.

720. numa dragoste dî vâkî unu cătă altu.

727. „Nu se culcă împreună”.

750. „Dacă se înțeleg, se culcă împreună”.

740. „Nu se culcă împreună înainte de căsătorie”.

744. „Se culcă dacă vreau sau numa să jubesc dîn vâkî”.

750. „Nu se culcă împreună”.

770. „fac dragoste, când e vinovată câteodată”.

776. „Numai din ochi”.

790. Și: să au bine, jă drag unu dă altu”.

792. să culcă berekăt pă săturate.

846. „Când se culcă unul cu altul”.

857. „Nu se culcă împreună”.

860. „Se culcă împreună”.

870. „Nu se culcă împreună”.

890. ibomnica cu ibomnicu să jubesc.

896. „Când se culcă împreună”.

932. „Nu se culcă împreună”.

960. „Nu se culcă împreună”.

990. „Se culcă numai dacă vreau”.

994. „Nu se culcă împreună”.

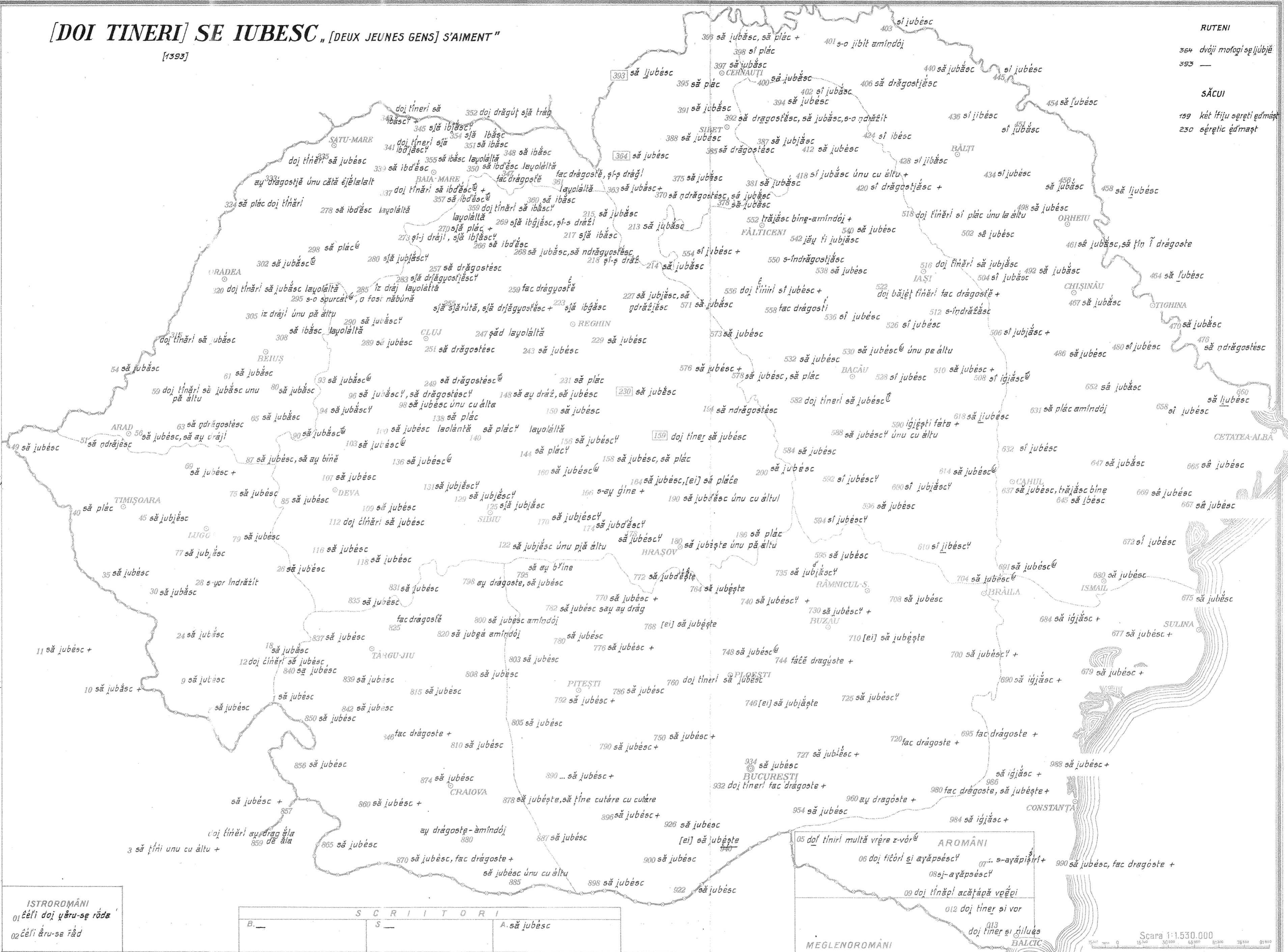
996. „Nu se culcă împreună”.

998. „Nu se culcă împreună”.

990. „Nu se culcă împreună”.

07. ună fială și-un fičior și-ayăpișin.

III. Notele acestei hărți pot fi confruntate cu cele ale hărții 247 (IUBIR), putându-se preciza, cu oarecare aproximație, regiunile în care nu există obiceiul de a se culca

ISTROROMÂNII
01. Călî doj vâru-se rōda
02. Călî ăru-se rād

impreună înainte de căsătorie.
Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 340 (001) NERI SE IUBESC.

SCRITORII
B. — S. — A. să jubesc

Scara 1:1.530.000

MĂ MĂRIT "JE ME MARIE (EN PARLANT DE LA FEMME)"

[514]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Ce zici că face fata când, după logodnă, se duce cu fiicăul ales la primărie și la biserică?

Pentru ca să obțin mai ușor răspunsurile, mai întrebam: se însoară? Cu această ocazie m'am interesat dacă e cunoscut și se întrebuințează verbul A SE CĂSĂTORI.

Pentru ca să primesc răspunsul în persoana întâi, începeam de obicei cu pronumele acestei persoane (eu...), lăsând pe informator să continue.

- 1. mă cunun când merge la biserică.
3. m-am maritat.
9. jăy mă cunun.
12. mă căsătoresc când mă cunun.
18. Când se cunună, fiicăul zice: mă căsătoresc cu gipata asta.

- 20. Când sânt la nunta, se zice mă căsătoresc.
116. mă căsătoresc se zice rar.
122. mă căsătoresc se zice rar.
125. m'ă căsătorjesc se zice când merge să se cunune.

- 129. Nu se zice mă căsătoresc.
136. mă căsătoresc se zice când fac cununia.
140. mă căsătoresc se zice rar.
144. mă căsătoresc se zice rar.

- 154. Acum se zice și: mă căsătoresc.
217. m'ă cunun, când merg la biserică.
218. m'ă căsătoresc zice cîn d'ă s'ă s'ă g'og'jă.
229. mă căsătoresc zicem când ne cununăm.

- 247. mă căsătoresc se zice rar.
255. m'ă căsătorjesc se zice când mă duc la cununie.
270. m'ă căsătorjesc se zice cîn f'ă ps'ori sau f'ă cunun'jă.
273. m'ă căsătorjesc zice cei mai învâțați.

- 280. m'ă căsătorjesc, când mă cunun.
315. Când are vorbă cu feciorul și e sigură că o ia.
324. m-oj m'ărită.
337. mă căsătoresc zic în ziua când mă cunun.

- 343. m-ă cununăt.
350. m'ă căsătorjesc este cunoscut de informator, dar nu-i știe înțelesul.
352. m'ă căsătoresc se zice cîn g'j'oră m' beo'jică.
354. Când merge la popa și la biserică, se zice m'ă căsătoresc cu fem'jia.

- 359. Când merge la cununie, zice mă căsătoresc.
367. și: mă căsătorjesc.
397. mă căsătoresc este vorbă nouă.
436. Când se însoară, zice mă căsătoresc.
460. și m'ărită.
518. și: mă căsătoresc.

Urmare la cap. II

996. „mă căsătoresc, când merge la ofiterul stării civile”.

997. „Astăzi se zice și: a căsătorit”.

998. „mă căsătoresc, când merg la primărie”.

999. m-am m'ărităt.

5. „Bărbatul să m'ărită atunci când, căsătorindu-se, se duce în averea femeii”. „La primărie e căsătorija, iar acasă, cu banchet și danțuri, nunta”.

02. și: me meritu.

07. Părinții zic: va n-adrăm c'usc'ri.

08. mi m'ărit'j.

09. m'ă-sueo'c'j mă logodesc?

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

În unele regiuni din Transilvania n'am pus această întrebare. Pe hartă, în asemenea cazuri, am pus o linioară în locul răspunsului.

Diferențele înțelesuri și gradul de circulație a lui A SE CĂSĂTORI le-am arătat în notele precedente.

În harta colorată 341 (MĂ MĂRIT) am căutat să arăt expansiunea cuvântului, precum și accentul (m'ărit și mărit). În

harta colorată 342 (MĂ CĂSĂTORESC) am indicat răspândirea verbului în teritoriul studiat.

În unele regiuni din Transilvania n'am pus această întrebare. Pe hartă, în asemenea cazuri, am pus o linioară în locul răspunsului. Diferențele înțelesuri și gradul de circulație a lui A SE CĂSĂTORI le-am arătat în notele precedente.

În harta colorată 341 (MĂ MĂRIT) am căutat să arăt expansiunea cuvântului, precum și accentul (m'ărit și mărit). În

harta colorată 342 (MĂ CĂSĂTORESC) am indicat răspândirea verbului în teritoriul studiat.

În unele regiuni din Transilvania n'am pus această întrebare. Pe hartă, în asemenea cazuri, am pus o linioară în locul răspunsului. Diferențele înțelesuri și gradul de circulație a lui A SE CĂSĂTORI le-am arătat în notele precedente.

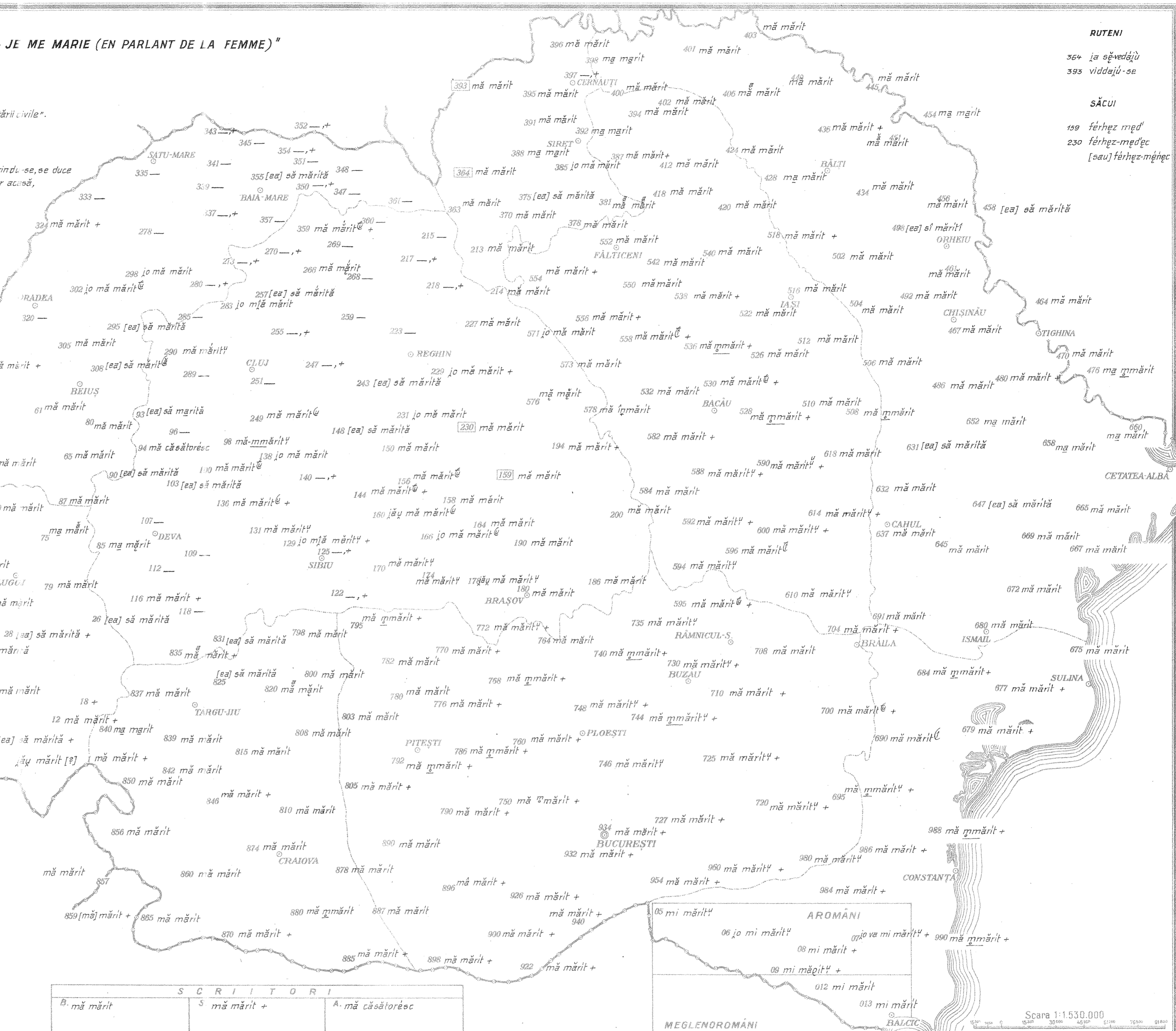
În unele regiuni din Transilvania n'am pus această întrebare. Pe hartă, în asemenea cazuri, am pus o linioară în locul răspunsului. Diferențele înțelesuri și gradul de circulație a lui A SE CĂSĂTORI le-am arătat în notele precedente.

În unele regiuni din Transilvania n'am pus această întrebare. Pe hartă, în asemenea cazuri, am pus o linioară în locul răspunsului. Diferențele înțelesuri și gradul de circulație a lui A SE CĂSĂTORI le-am arătat în notele precedente.

În unele regiuni din Transilvania n'am pus această întrebare. Pe hartă, în asemenea cazuri, am pus o linioară în locul răspunsului. Diferențele înțelesuri și gradul de circulație a lui A SE CĂSĂTORI le-am arătat în notele precedente.

În unele regiuni din Transilvania n'am pus această întrebare. Pe hartă, în asemenea cazuri, am pus o linioară în locul răspunsului. Diferențele înțelesuri și gradul de circulație a lui A SE CĂSĂTORI le-am arătat în notele precedente.

În unele regiuni din Transilvania n'am pus această întrebare. Pe hartă, în asemenea cazuri, am pus o linioară în locul răspunsului. Diferențele înțelesuri și gradul de circulație a lui A SE CĂSĂTORI le-am arătat în notele precedente.

ISTROROMĂNI
01. jo me maritu
02. jo me voj acumjă pozacani +

Table with 3 columns: B. mă mărit, S. mă mărit +, A. mă căsătoresc

590. [e] mă căsătoresc, p-ăz'j'j a nu se lua.
591. c'it am m'ărit'j.
592. mă căsătoresc se zice mai rar.
595. căsătoresc se zice rar.
600. căsătoresc se zice rar.
614. mă căsătoresc se zice rar.
677. mă căsătoresc se zice acum.
679. mă căsătoresc zic boierii.
684. mă căsătoresc se zice până...

934. „Tinerii zic mă căsătoresc”.
936. „mă căsătoresc e vorbă mai nouă”.
938. „mă căsătoresc zic când vorbesc cu cineva”.
942. „mă căsătoresc zice cînd îj'j n'jv'ăst'j”.
948. „mă căsătoresc este vorbă mai nouă”.

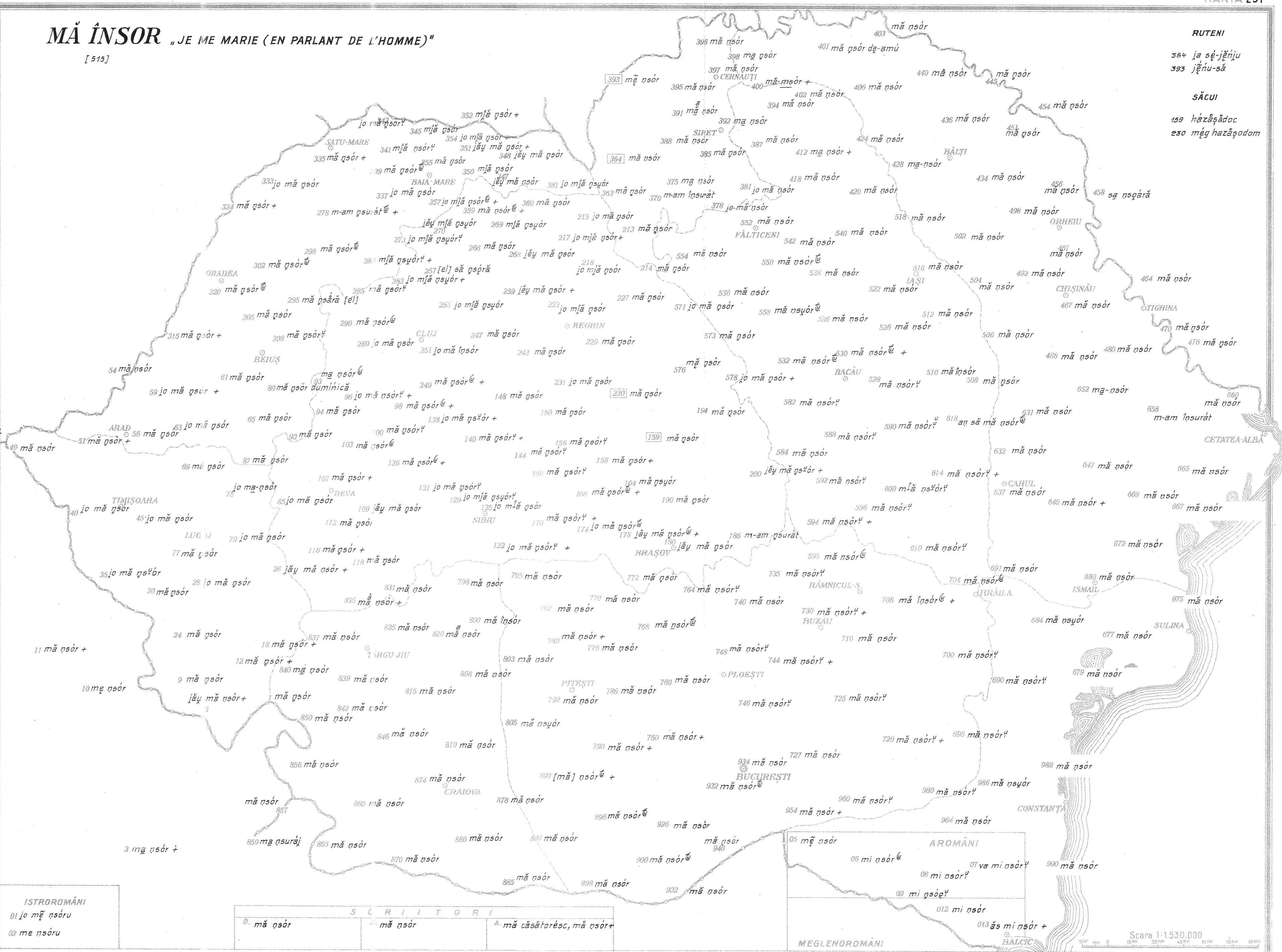
MĂ ÎNSOR „JE ME MARIE (EN PARLANT DE L'HOMME)”

[515]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
 Ce zici că face făcăul când, după logodnă (credințare), se duce cu fata la primărie și apoi la biserică?
 Pentru ca să primesc răspunsul în persoana întâi, îl începem cu pronumele acelei persoane (eu...), lăsând pe informator să continue.

- II. 3. m-am însurat.**
5. cînd n-am împreună cu j.
 11. m-am însurat.
 12. „Cînd are 17, 18 ani și a aflat o fată”.
 16. am socotit să mă nsor.
 26. am găsit-o sau am căpărit-o.
 51. „Ziceau bătrînii”. „Astăzi se zice și: mă căsătoresc”.
 59. „Cînd își găsește nevastă”.
 96. „Cînd se duce la notar”.
 98. „Cînd mi-am căpătat muier”.
 107. „Cînd umblă să-și capete nevastă”.
 116. „Se zice mai des” decît mă căsătoresc”.
 122. și: ia muier.
 136. „Cînd m-e vremea de însurat”.
 138. m-am însurat.
 140. „Cînd îmi iau muiera”.
 158. „Cînd o cauți”.
 166. „Cînd te cununi”.
 170. „Cînd vreau să o caut”.
 178. „Cînd merge să se învoiască”.
 200. „După ce s-a logodit”.
 217. „Cînd își caută femeie”.
 249. vreau să mă nsor.
 259. Are același înțeles ca și mă căsătoresc”.
 278. „Cînd se duce la biserică”.
 290. „Cînd o iau, fac lîrg cu ea”.
 293. „Zice bărbatul”. „jo mă mîrit, zice fata”.
 315. „Cînd își caută nevastă”.
 324. m-aj însur.
 335. „Cînd a făcut încredințarea” „logodna”.
 351. „Cînd merge a peți”.
 352. cîm mîre-ă peți.
 354. cîm vreu a mă nsură dîc cîtă tîta jo cîtă mîma: jo mă nsor.
 357. „Cînd se cunună”.
 359. „Cînd bagă cărțile la cîntă-larie”.
 400. m-am nsurat.
 412. m-am nsurat.
 530. m-am nsurat.
 578. „Cînd o caut”.
 594. m-am nsurat.
 614. s-o nsurată culări.
 645. m-am nsurat.
 709. m-am nsurat.
 720. m-am nsurat.
 730. m-am nsurat.
 744. m-am nsurat.
 750. m-am nsurat.
 780. sau mă căsătoresc.
 790. m-am nsurat, mă nsuraj.
 835. „Se zicea des înainte vreme”. „Astăzi se zice și: mă căsătoresc”.
 890. m-am nsurat.
 954. m-am nsurat.
- A. „Nu este deosebire semantică între cei doi termeni”.**
015. mi nsuraj.

III. Informatorii au răspuns cu mullă ușurință.
 Această hartă eă se confruntă cu harta 250 (MĂ MĂRIT).
 Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 343 (y final în MĂ ÎNSOR).

ISTROROMÂNII
 01 jo mî nsoru
 02 me nsoru

S C R I T O R I
 B mă nsor
 C mă nsor
 A mă căsătoresc, mă nsor

AROMÂNII
 05 mî nsor
 06 mi nsor
 07 va mi nsor
 08 mi nsor
 09 mi nsor
 012 mi nsor
 013 s mi nsor

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

RUTENII
 354 ja se-jehju
 393 jehju-să

SĂCUII
 159 házšăđodoc
 230 még házšăđodom

FLĂCĂII TREBUE SĂ SE ÎNSOARE

[532]

„ LES JEUNES GENS DOIVENT SE MARIER ”

I. Întrebare directă: Cum ziceți pe limba dumneavoastră vorbele acestora: FLĂCĂII TREBUE SĂ SE ÎNSOARE?

II. La [x] fețiori trebe să se însore?
466. trebi nsurat, trebi ca si sa ducă nire.

504. iz bunî dă-nsurat, le-a venit limpu să ne curățim de jăi.
590. flăcăii dac-ò făcùt' amăit' trebi să si-nsurari.

596. Se zice și: si si cșătorjasci.
675. și: flăcăii trebuij însurat'.
605. Se zice și: băjéfi.
615. mă duc să mă nsor.

640. Se zice și: băjéfi.
5. și: să să-nsurare.
A. fițor bun de nsurat.
012. cupilăș e numește flăcăul liber, nelogodit.

III. Materialul de limbă cules cu această întrebare directă. — În realitate o traducere în graiul local —, ne arată în ce măsură au fost influențați informatorii de fraza rostită în limba comună.

Răspunsurile din această hartă să se confrunte cu hărțile 107 (FEĆIOR), 180 (JUNE) și 251 (MĂ ÎNSOR).

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 344 (FLĂCĂII), 345 (EI TREBUE) și 346 (SĂ SE).

ISTROROMÂNII
01 mladîu morăscu se nsurayă
02 fećori în trebu ke se nsoru

S C R I T O R I		
B. Flăcăii trebue să se nsurare	S. Flăcăii trebue să se nsurare +	A. fițori trebue să se nsurare +

AROMÂNII
05 lipséști s-ansoră fećorii
06 fićorii vînă la kirò prindi si si-nsurayă
07 fićorii ma yin tu likji vor și si nsurari
08 fićorii prindu si si nsurari
09 fićopol' lipséști si nsorăcșă
012 cupilăși trubujăști si-nsorăcșă +
013 fićorii va si si nsurari

Scara 1:1.530.000

CUNUNIE „MARIAGE”

[343]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
 Când flăcăul și fata logodiți se duc
 cu părinții și nașii la biserică, unde
 ziceți că merg?

Pluralul l-am întrebat astfel: Dacă
 se fac două într-o zi, cum le ziceți?

II. 26. Se zice mă cunun.

28. m-aj cununat.
 94. „În comuna Lăpuș se zice
 cunună”.

100. *lîy* mă cunun, noi nîe cununăm.
 270. *lîejuit* „cununat”, nu-*lîejuit*
 „nu e cununat”.

290. Ei să cunună.

337. amú-s *lî* cununîe. amú m-aj
 cunună.

401. s-o cununat.

492. a dîi^{le} s-o cununat.

590. Ei sî cununî.

660. m-aj cununat.

772. să să cunună.

790. „a pus cununîe se zice când se
 cunună”. și „le pune cununîe cap,
 când le pune popa cununile pe cap”.

792. „Se zice am pus cununîe, când
 mă căsătoresc la biserică”.

890. mă duc la biserică să mă căsă-
 torăsc.

940. Noi nî-aj cununat.

01. mîrgu-m biserica cu velu
 pe cap cu vîlul pe...?

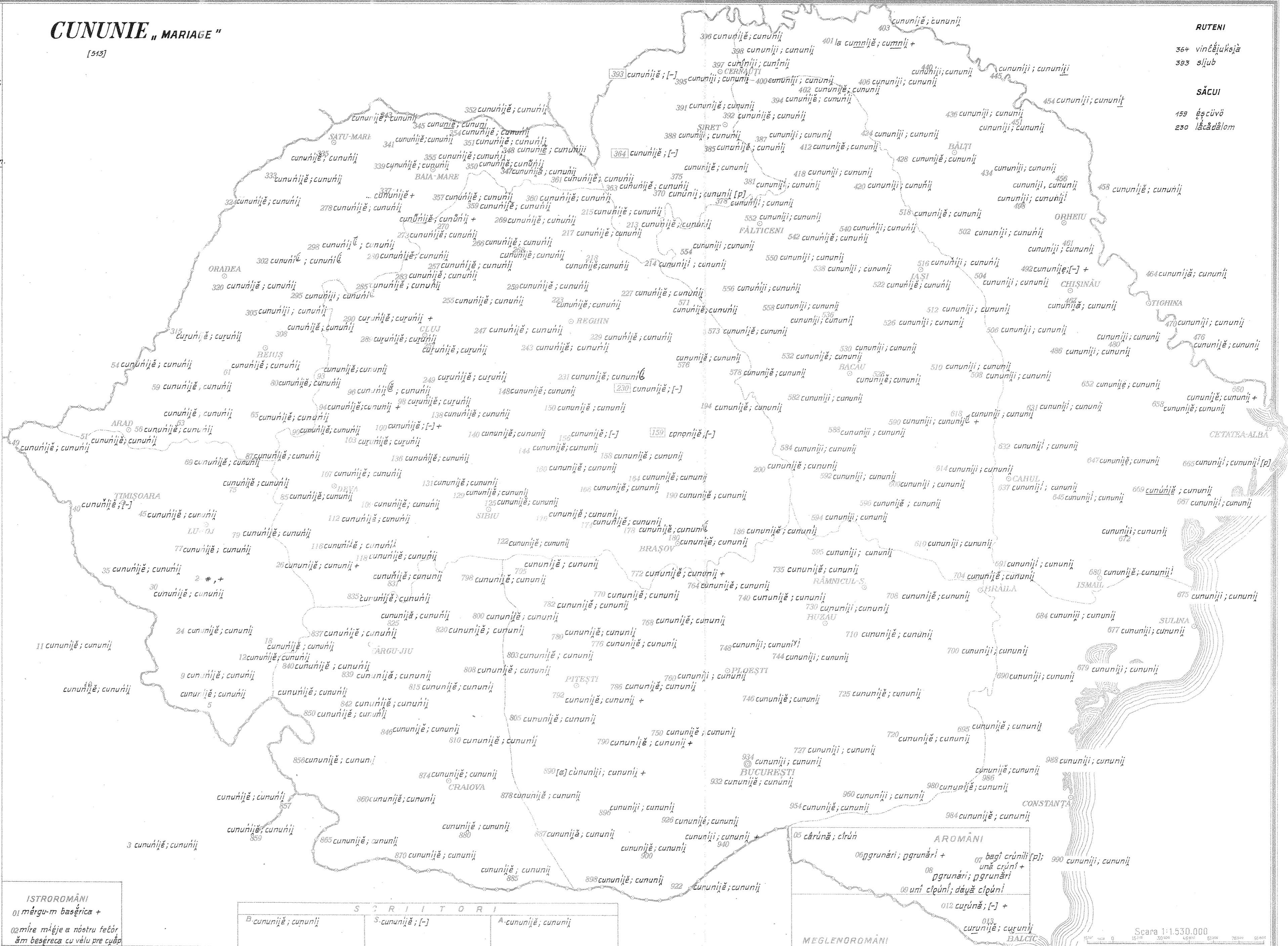
06. mi ngrun cu feata al yani
 „mă cunun...”?

07. nă ncrunam cu-ajia fiati,
 va mi ncrunî?

042. mi duc o-mi aj cunun.

**III. Informatorii și informatoarele au
 răspuns cu multe usunîe.**

Cu materialul acestei hărți am
 redactat hărțile colorate 347 (CUNU-
 NIE), 348 (Sunetul *n* în CUNUNIE) și
 349 (Diffongul *je* în CUNUNIE).

ISTROROMÂNI
 01 mîrgu-m biserica +
 02 mîre mîje a năstru felôr
 am besereca cu velu pre cunîp

S ? R I I T O R I		
B cununîe; cununî	S cununîe; [-]	A cununîe; cununî

AROMÂNI
 05 cărună; cîrún
 06 ggrunări; ggrunări +
 07 bagî crunî [p];
 ună crunî +
 08 ggrunări; ggrunări
 09 unî cîrúnî; dăyă cîrúnî
 012 cîrúnă; [-] +
 013 cununîe; cununî

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1530.000

NUNTĂ „NOCE”

[512]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Când fiicăuľ se însoară sau când fata se mărită, ce fac părinții lor?*
Pluralul lam întrebare astfel: La două sau la mai multe, cum le spuneți?

II.12. *mă ospătez la nuntă* [531].
18. *Se zice că Țo făcút ospăț, când a făcút nuntă* [531].
26. *„ospăț este la botez”* [531].
51. *„Astăzi se zice nuntă”*.
61. *„mă duc pă ospăț, când mă duc la un neam”* [531].
80. *„Zic acum unii ospăț, în loc de NUNTĂ”* [531].
90. *„ospăț este la botez, când se cinstesc carpe nănașului și nănașei”* [531].
93. *Și: ȡospăț; ȡospăț* [531].
96. *„NUNTĂ se zice în comunele Albă și Vidra”*.
118. *„NUNTĂ nu vine ușor de zis la limbă”*.
123. *Și: ȡospăț; ȡospăț* [531].
131. *„ospăț; ospăț se zice mai des ca NUNTĂ”* [531].
158. *Și: ospăț; ospăț*.
170. *„ospăț e la botez; ȡine de la o oră la trei ore”* [531].
174. *„făcăm ospăț”, când se căsătoresc doi tineri* [531].
194. *„ospăț se face la nuntă și la botez”* [531].
200. *„cumetrije se zice la petrecerea dela botez”* [531].
215. *„ospăț se zice mai rar”* [531].
218. *„ospăț; ospățuri se zice în general la nuntă”* [531].
223. *Și: ospăț; ospăț* [531].
227. *Și: ospăț; vesăljie* [531].
273. *„ospăț; ospăț se face la botezul pruncului”* [531].
280. *„ospăț; ospăț se face la botez”* [531].
285. *„ospăț; ospăț se face la botez”* [531].
295. *„ospăț e după nuntă, când vin părinții miresei la mire”* [531].
298. *„ospăț; ospăț e la botez”* [531].
302. *„Mirele și mireasa la ospățij când mărg pă ospăț la socr”* [531].
308. *„ospăț; ospăț, când e sărbătoare și mă duc la cuscru”* [531].
319. *„ospățu e în a două zi a nunții”* [531].
335. *„ȡo făcút ũ ospăț la botez”* [531].
337. *„ospăț e la botez”*. „După nuntă, mărem pă ȡominijie” [531].
339. *„mărg pă ospăț, la botez”* [531].
341. *„ospăț; ospăț e a doua zi după nuntă”* [531].
343. *„ospăț; ospăț e a doua zi de nuntă”* [531].
345. *„ospăț; ospăț e a treia zi a nunții”* [531].
351. *„ospăț e a treia zi, cu vecinii și nănașii”*.
352. *„ȡospăț; ȡospăț e a doua zi după nuntă”* [531].
354. *„ȡospăț; ȡospăț e în a doua săptămână și a nunții, căci ȡine 2 zile și 2 nopți”* [531].
355. *„ospăț e la botez”* [531].
359. *„ȡo făcút ospăț”* [531].
360. *„ospăț d’e sîn și năpof face nănașu și moșu, cei care cunună și botează”* [531].
361. *„ospățij se face la o săplămână după nuntă, cu neamurile”* [531].
370. *„potim la ospăț la masa”* [531].
385. *ȡospăț masa cu bucate de la nuntă”* [531].
387. *„ospăț se numește mănăcară de la orice sărbătoare”* [531].

A. „ospăț; ospăț e serbarea în familie”.
01. *„mărinda e mănăcară dela nuntă și de la botez”* [531].
02. *ȡoij făcăt mai ȡuier nuntă*.
05. *„va nărgim ospăț, când mergem mușafiri”* [531].
06. *ȡe nă dăjem ospățij* [531].
07. *„va n-țem ospăț, când ne ducem la cineva”* [531].
09. *„o luȡm ospăț, când merg tinerii, la o săplămână, la două după nuntă, la tata fetei”* [531]. Se zice și: *clemăm ospățu*.
012. *„sinije e masa cu mănăcări de la nuntă”* [531].
III. Am reprodus toate răspunsurile primite.
Din răspunsurile înregistrate, pe lângă notele precedente, se mai constată că NUNTĂ se întrebuințează rar (în 131, 247 și 285) sau chiar de loc (în 54, 140, 251 și 255).

La chestiunea 551 din chestionar a figurat întrebarea directă *ospăț*. Acest cuvânt, fiind în multe părți echivalent cu NUNTĂ, în notele precedente am reprodus alte înțelesuri pe care le are sau expresiile, în care se întrebuințează. Notele luate de la această întrebare le-am pus la sfârșit, 54 *ospăț; ospăț* și în paranteză colțuroasă, numărul 531.

Degradarea semantică a lui *ospăț* este bine ilustrată de această hartă.
Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate

531. (NUNTĂ), 351 (PLURALUL LUI NUNTĂ) și 352 (ÎNȚELESURILE ȘI EXPANSIUNEA LUI OSPĂȚ).

392. *„ospăț e după nuntă, când vine fata căsătorită la părinții ei”* [531].
394. *ȡospăț, numai mănăcară de pe masă, la nuntă”* [531].
402. *„ospăț e mănăcară ori băutura, oricând s’ar face”* [531].
403. *ȡospăț și mînăcară* [531].
418. *„ȡac ospăț oricând, când dau mănăcară”* [531].
428. *„ȡospățij, când mă duc la un neam în alt sat”* [531].
434. *„am făcút ȡospăț, când faci mănăcară”* [531].
436. *„mă duc ũ ospăț, ũ ospățij, când mă duc în alt sat”* [531].
440. *„ȡospățij, când mă duc la cineva în alt sat”* [531].
445. *„ȡospăț; ospățij [pf], masa care este pusă pentru mănăcară”* [531].
451. *„mă duc pi ȡospăț, când mă duc la cineva în alt sat”* [531].
454. *„ȡospăț; ȡospățuri i se zice la demînăcăt”* [531].
456. *„mă duc pi ȡospățij, când mă duc în alt sat”* [531].
458. *„șideț la ȡospăț, când le opui*

459. *„ȡospățij, când mă duc la cineva în alt sat”* [531].
461. *„ȡi ni dăsim pi ȡospățij ũ alt sat”* [531].
467. *„m-ar duc pi ȡospățij în alt sat”* [531].
470. *„ni dăsim pi ȡospățij la dum-năza”* [531].
476. *„pi ȡospățij, când se duc în alt sat la neamuri”* [531].
486. *„mă duc pe ospăț, când mă duc în alt sat, la un neam sau la un cunoșcut”* [531].
506. *„ni dăsim pi ospățij, când ne ducem la socru, la soacra”* [531].
510. *ȡospățij - mănăcară care se dă la nuntă”* [531].
516. *ospățij - buncetij de măr”* [531].
518. *„ȡac ũ ospățij, când ospățez pe cineva”* [531].
554. *„făc-ũ ȡospăț, un praznic, o pomenire”* [531].
558. *ȡȡo ȡospățij - mănăncă”* [531].
576. *„ȡospățij - petrecerea ce se face la vreo săplămână după nuntă”* [531].
632. *ȡo vinit ũ ospățijij, când a venit un străin să mă vadă”* [531].
647. *„mă duc pi ȡospățij, când mă duc la socru în alt sat”* [531].
652. *„mă duc pi ȡospățij, când mă duc la un om în alt sat”* [531].
660. *„pe ȡospățij, când ne ducem în alt sat”* [531].
667. *„ȡospățij, când vin la nuntă”* [531].
672. *„ne dăsem pi ȡospățij, când ne ducem la un cumnat sau la neamuri”* [531].
677. *„am stat la ospățij, când am stat la masa la un prieten sau la un neam”* [531].
800. *„ospățij; ospățij, se face rar, la botez”* [531].
815. *ȡospățij i se zice la mănăcară și la băutura”* [531].
820. *„am făcút ȡospățij, când bo-*

ISTROROMÂNII
01 um pîr; doj pîr +
02 jo voj făcăt ure nuntă cînd me însurăt +

SCRITORI
B. nuntă; nunți +
S nuntă; nunți +
A. nuntă; nunți +

Scara 1:1530.000

MIRE „PROMIS”, „FIANCÉ”

[516]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: La fiicăul logodit și gata de însurat, cum îi ziceți?

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai mulți, cum le-ați spune?

II. 26. „Îse zice astfel numai în ziua însurării”.

28. S'a răspuns cu se vorbîi.

45. Cuvântul nu se întrebuințează prea des.

55. jûnile lu mirăsa.

75. „Î se zice în ziua când se însoră”.

103. „mîrîrî se numesc feciorul cu fata, împreună”.

107. „În ziua când se cunună”.

268. Și: mîrîrî [p]. „Dacă vrei să-l mădărești, îi zici însurătîl”.

273. [s] mîrîrî; mîrîrî [p].

278. Și: mîrîrî [p].

342. „Î se zice timp de trei zile”.

397. „Î se zice de la vestire logodnă, până la cununie”.

466. „Î se zice cât timp nu e cununat”.

530. „La nunta î se zice cocpăni nîri”.

578. Și: mirî.

708. Și: mîrî; mirî.

727. „Î se zice în ziua nunții”.

772. „După ce s'a logodit”.

808. „Î se zice în ziua nunții”.

825. „Î se zice douăzeci și patru de ore, cât timp se căsătorește”.

835. „mîrîj li se zice la doi, când îi vezi pe drum”.

856. „Î se zice o lună, două după însurătoare”.

898. „Așa î se zice pã vechime. Astăzi se zice mire”.

940. „Î se zice astfel cît o gîineri [e], cam dă cînd întră n vorbă pînă face nînta”.

B. „mîrî se zice rar”.

A. „Î se zice până la cununie”.

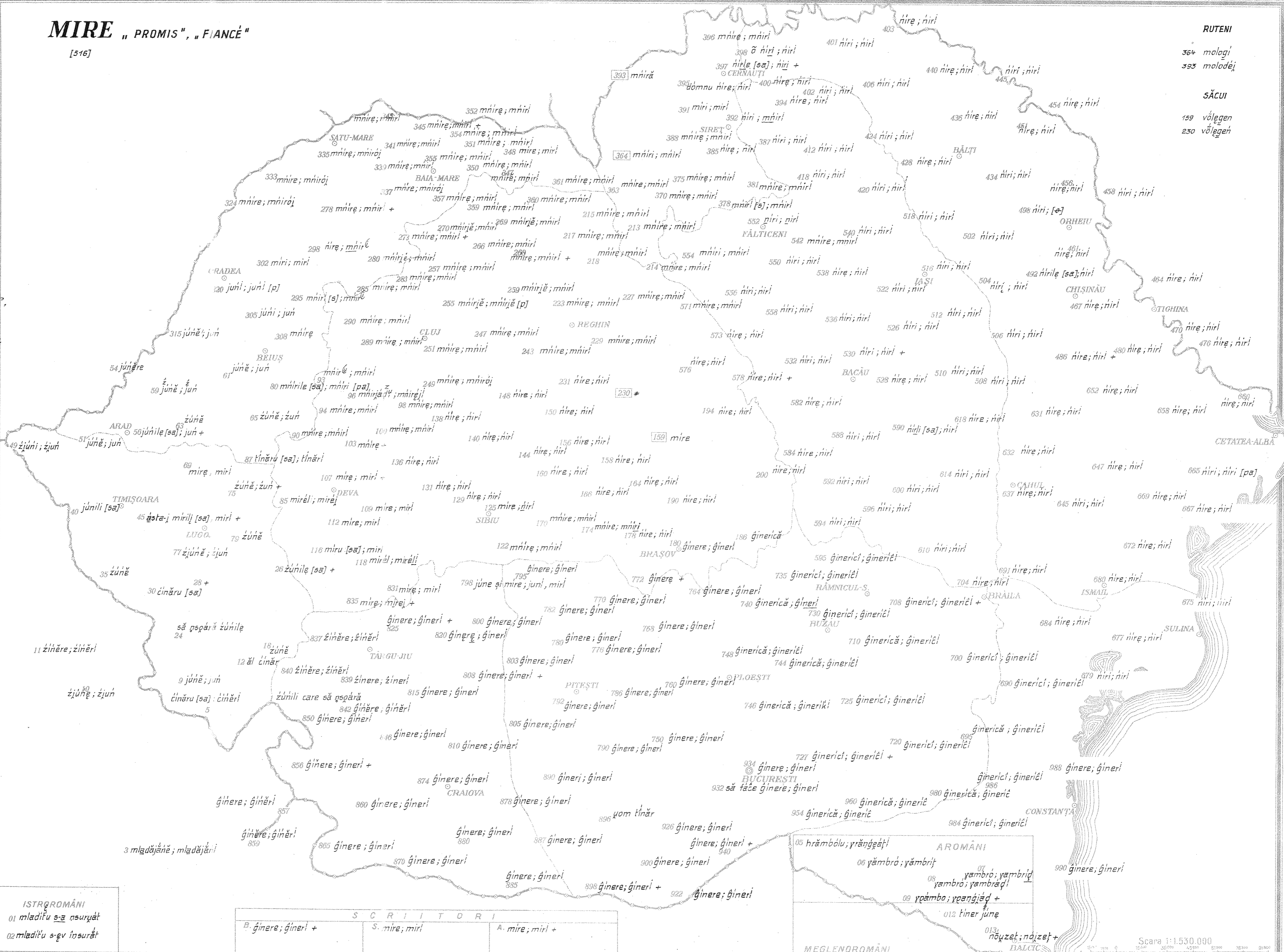
09. „Cînd se îmbracă în haine de mire”.

03. irgên = fiicău?

III. Informatorii și informatoarele au răspuns cu multă ușurință.

Această hartă s'a confruntat cu harta 257 (MIREASĂ).

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 355 (MIRE), 357 (Sunetul m în MIRE) și 358 (Sunetul e în MIRE).

- RUTENI 364 mologi, 393 molodej; SAȚUI 159 völegen, 230 völegen

ISTROROMÂNI 01 mladițu s-a nsurăt, 02 mladițu s-gv însurăt

Table with 3 columns: S, A, and M, containing linguistic notations like 'gîneri; gîneri +', 'mîrî; mirî', and 'mîrî; mirî +'.

AROMÂNI 05 hrâmbolu; vrângăță, 06 yâmbro; yâmbriț, 07 yâmbro; yâmbriț, 08 yâmbro; yâmbraț, 09 yâmbro; yâmbraț +, 012 tiner june, 013 năuzeț; năuzeț +

Scale 1:1.530.000

MIREASĂ „PROMISE”, „FIANCÉE”

[517]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: La fata logodită, gata de măritat, cum îi spuneți ?

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le-ați spune ?

II. 1. „Când e la biserică și se cunună”.

10. Sa răspuns cu: *fămġia asta să mărită*.

20. „e logodită”, propriu zis „arvunită”.

65. „În ziua când se cunună”.

90. „Dacă se cunună”.

106. „Măra [sa] se zice unei fete”.

530. „La nuntă i se zice *cucyănġ* *hîrġasġ*”.

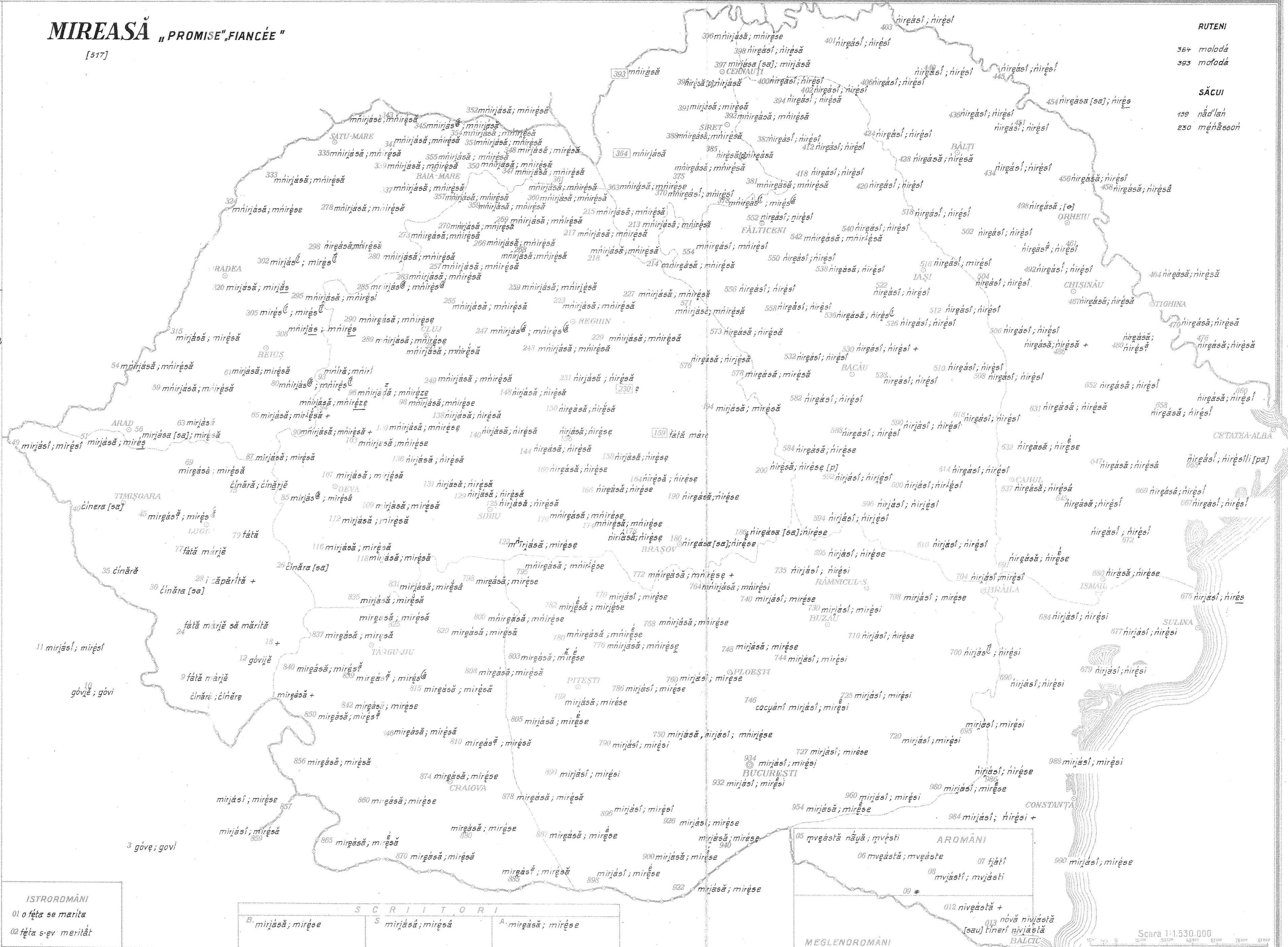
772. „I se zice după logodnă”.

909. și: *hîrġasġ* [s].

012. va s-facă *nivġasġă*.

III. Confruntându-se această hartă cu harta 256 (MIRE) se poate ușor recunoaște deosebirea care există între aria lui MIRE și MIREASĂ.

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 359 (MIREASĂ), 360 (Sunetul M în MIREASĂ), 361 (Diftongul ea în MIREASĂ) și 362 (Sunetul E în MIRESE).

RUTENI
364 *molodă*
393 *moġodă*

SĂCUI
159 *năd'lah*
230 *mġġhăsson*

ISTROROMÂNI
01 *o fġta se marġta*
02 *fġta s-ev marġtă*

S C R I T O R I		
B. <i>mirġasġă; mirġese</i>	S. <i>mirġasġă; mirġesă</i>	A. <i>mirġasă; mirġese</i>

AROMÂNI
05 *mġeasġă năuyă; mġvesti*
06 *mġeasġă; mġeaste*
07 *fġtă*
08 *mġasġă; mġasġi*
09 #
012 *nivġasġă + [sau] ġnerġ nivġasġă*

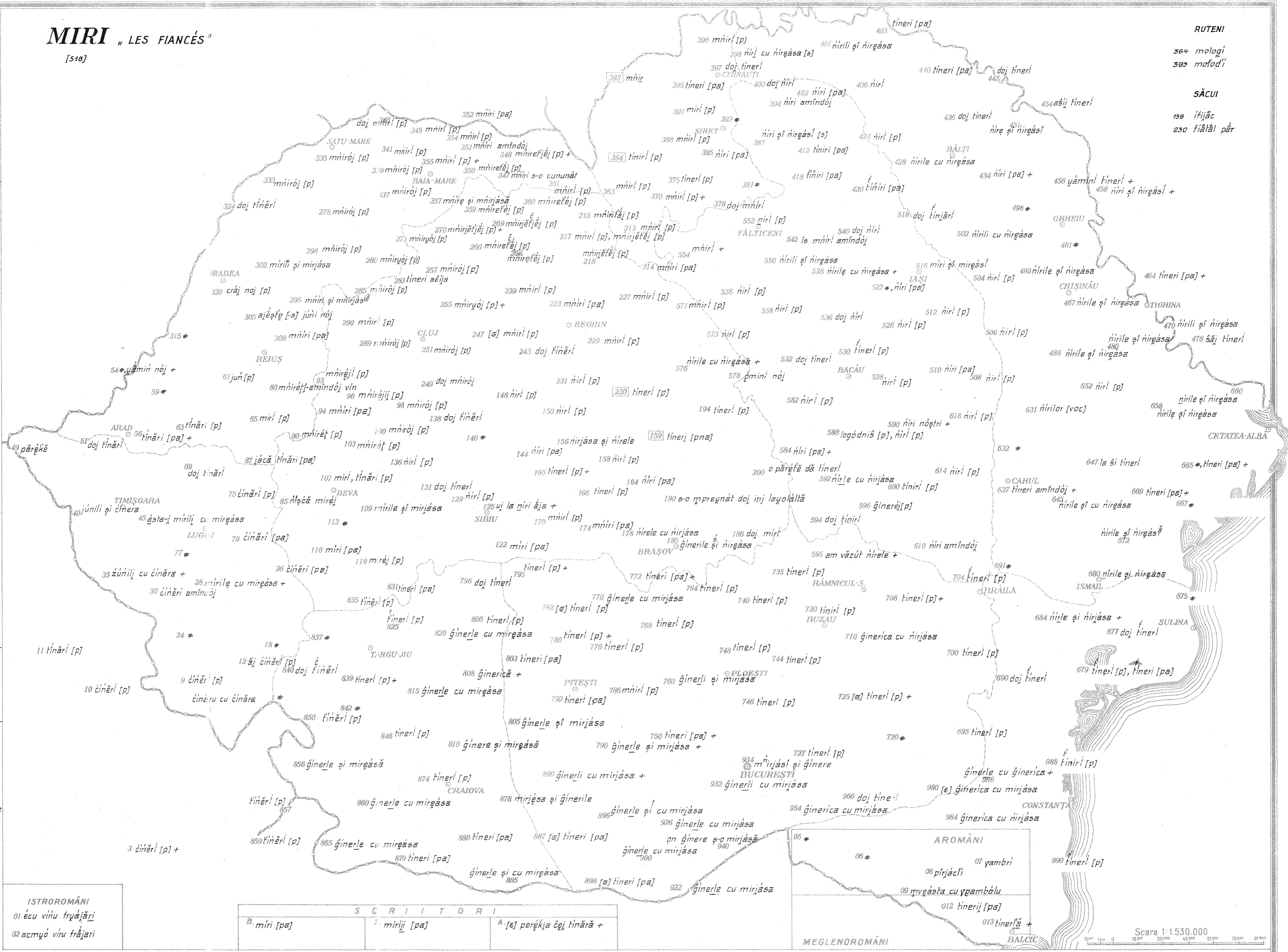
MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

MIRI „LES FIANCÉS”

[518]

- I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: La mire și la mireasă, la amândoi, cum le ziceți cu o singură vorbă?*
- II. s. o mîlădăjănă și-o gîve.
26. „Le zice popa în ziua nunții și le zic și oamenii în acea zi”.
35. „Acum e lîmînța lor” („lumea lor”).
54. „După ce s'au însurat”.
56. *Se întreabă: aj văzut pă tînări?*
125. *uj "uite”.*
160. „Așa ceva” li se zice.
255. Adică *mpjărātu cu mpjărătăjăsa*.
270. *uori nuntăjă*.
348. *say tînări [pa]*.
355. *și: mînătorî*.
370. *și: doi tineri*.
434. *amîndoi niri [pa]*.
456. *și: tineri [pa]*.
458. *și: cucunu niri, cucuana niregăsi*.
464. „Dacă se cunună”.
538. *doi tînări*.
554. *ori tînări*.
576. *și: župinj-ajęstis*.
584. „Dacă sunt în nuntă”.
590. *juhi niri nōstri, juhi tînări [pa]*.
595. „Cînd i-am văzut pe amîndoi”.
637. *și: niri amîndoi*.
665. „După ce se cunună”.
668. „Cît fac nuntă”.
684. „doi tineri, după ce fac nuntă”.
708. „După ce fac nuntă”.
725. „După nuntă” („Pînă la nuntă, li se zice: miregăsa și gînerice”.
750. „Zicem noi tineri” („Bătrînii zic: gînerle cu miregăsa”.
772. „Cînd merg, după nuntă, la biserică”.
790. *tineri [pa]*.
790. *și: tineri [pa]*.
795. „Li se zice la amîndoi, o săp-lămănă două, după nuntă”.
808. „I se zice în ziua nunții, care ee face întotdeauna dumineca, arar joia”.
839. *să trăjăscă tineri [pa]*.
890. *[e] tineri [p]*.
896. *Sau gînerle cu miregăsa*.
- A. *miri merg la cununie*.
015. „Cînd vorbesc despre amîndoi”.
- III. Am reprodus toate răspunsurile primite.
- Am introdus în chestionar această întrebare, deoarece în regiunea mea natală (jud. Năsăud) există termenul *miritei [p]*, cu care se numește mirele și mireasa, imediat după nuntă.
- Prin abreviație, în paranteză, am indicat toate cazurile cînd cuvîntul din răspuns este la plural.
- Această hartă să se compare cu hărțile 256 (MIRE) și 257 (MIREASĂ), putîndu-se obține foarte interesante constatări lingvistice.
- Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 363 (MIRI).

ISTROROMÂNII
01 *ecu vînu frăjări*
02 *acmîo vînu frăjari*

S C R I I T O R I		
B. miri [pa]	S. mirii [pa]	A. [e] perękja ęej tînără +

AROMÂNII
07 *yambri*
08 *pirjăclî*
09 *mvęasta cu vęambolu*
012 *tinerii [pa]*
013 *tinerlă +*

MEGLENOROMÂNII
05 *
06 *
090 *tineri [p]*

Scara 1:1.530.000

GINERE „ GENDRE ”

[520]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Dacă ai o fată măritată, ce ți-e dumatăle flăcăul care a luat-o în căsătorie?*

Pluralul l-am întrebat astfel: La doi sau la mai mulți, cum le-ai spune?

II. 590. *gîner-no.*

790. *gîneri-mîo.*

792. *gîneri-mîo.*

890. *gîneri-mîo.*

900. *„Până face nunta și după nuntă”.*

922. *gîneri-mîo.*

940. *gîneri-mîo.*

950. *gîneri-mîo.*

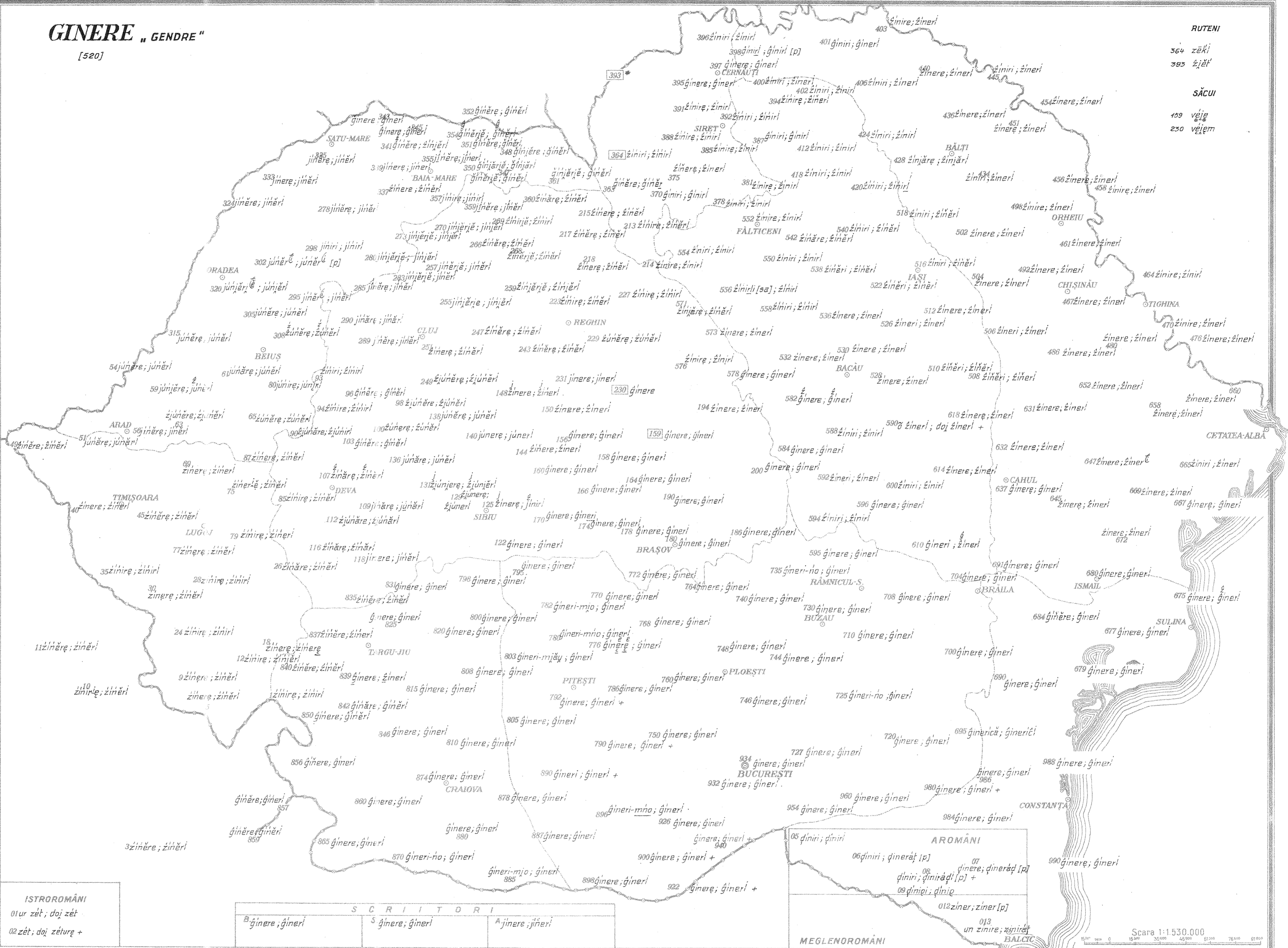
08. [x] *gîner; gînerăc.*

02. *„Căsta ăa a nostru zét.”*

III. Termenul *GINERE* se întâlnește aproape în întreg domeniul limbii române, deosebindu-se numai dialectul istroromân.

Asemenea cuvinte, cu expansiune generală și obținute fără de nicio intervenție din partea celui care a studiat graiurile, oferă cel mai interesant material pentru redactarea hărților fonetice.

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate fonetice 364 (Sunetul *g* în *GINERE*), 365 (Sunetul *i* în *GINERE*) și 366 (Sunetul *n* în *GINERE*).

RUTENI
364 zēki
385 žjēf

SĂCUI
159 vējē
250 vējēj

ISTROROMÂNI
01 ur zēt; doj zēt
02 zēt; doj zēturē +

S C R I T O R I		
B gîner; gîneri	S gîner; gîneri	A jîner; jîneri

AROMÂNI
05 gîneri; gîneri [p]
06 gîneri; gîneri [p]
07 gîneri; gîneri [p]
08 gîneri; gîneri [p]
09 gîneri; gîneri
012 zîner; zîner [p]
013 un zîner; zîner

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1530.000

NORĂ „BELLE-FILLE” „BRU”

[521]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Dacă ai un băiat (flăcău, fecior) căsătorit (însurat), ce ți-e duminică fața pe care a luat-o în căsătorie? Pluralul l-am întrebat astfel: La două sau la mai multe, cum le-ai spune?*

II. 24. *m-i nôr / mi-e noră?*

122. *nôru-mjă.*

257. *nôru-mjă.*

352. *Informatorul declară categoric că acesta este termenul care se întrebuițuează. Se zice: țata arjă două nêvêstă / nurori. Să se vadă răspunsurile date de Ruteni (354 și 393), pentru a se recunoaște influența etimică.*

438. *noră să numără / noră se numește?*

510. [k] *nurori, nouri-mjă.*

584. *nôru-mjă.*

590. *nôri-mjă.*

695. [k] *nurori.*

725. *nôri-mjă.*

727. *nôri-mjă.*

740. *nôru-mjă.*

750. [k] *nurori.*

790. *nôru-mjă.*

792. *nôru-mjă.*

803. *nôru-mjă.*

878. *nôru-mjă.*

890. *nôru-mjă.*

896. *nôru-mjă.*

922. *nôri-mjă.*

940. *nôri-mjă.*

950. *nôri-mjă.*

990. *nôri-mjă.*

B. *noră-mjă, nôru-mjă.*

o. *feată aduoi di nôră.*

o. *nôri mjă.*

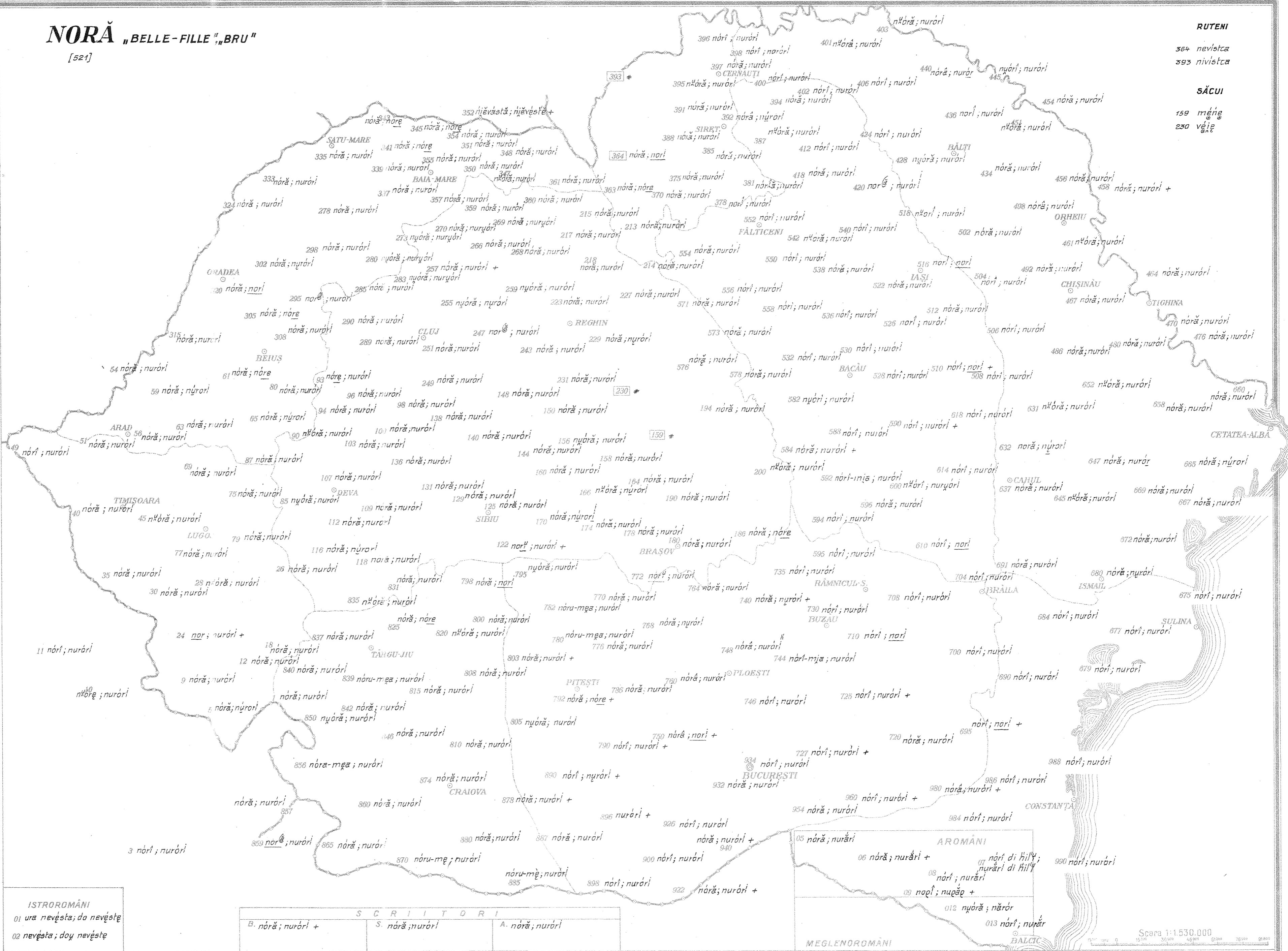
III. *Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 367 (Sunetul o în noră) și 368 (Pluralul nurori).*

RUTENI

364 nevișta
393 nivishta

SĂCUI

159 mîne
230 vîșe

ISTROROMÂNI
01 ura nevișta; do neviște
02 nevișta; do neviște

S C R I T O R I		
B. <i>nôră; nurori +</i>	S. <i>nôră; nurori</i>	A. <i>nôră; nurori</i>

AROMÂNI
05 *nôră; nurari*
06 *nôră; nurari +*
07 *nôri di hill; nurari di hill*
08 *nôri; nurari*
09 *nozi; nușor +*
012 *nyôră; nêror*
013 *nôri; nurar*

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

SOCRU "BEAU-PÈRE"

[522]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi zice ginerele la tata miresei, adică ce rudă (neam) e cu el?

Pluralul l-am întrebat astfel: La doi, cum le ziceți?

II. 1. mis sócru.

94. și: [ə] sócru; sócri.

285. Nu se zice sócru.

289. și: sócru; sócri.

295. Informația a afirmat la început că nu se zice sócru, adăugând mai târziu că sócru zice feciorul la tatăl miresei.

454. Pluralul nu se întrebuintează.

542. Fata zice tată.

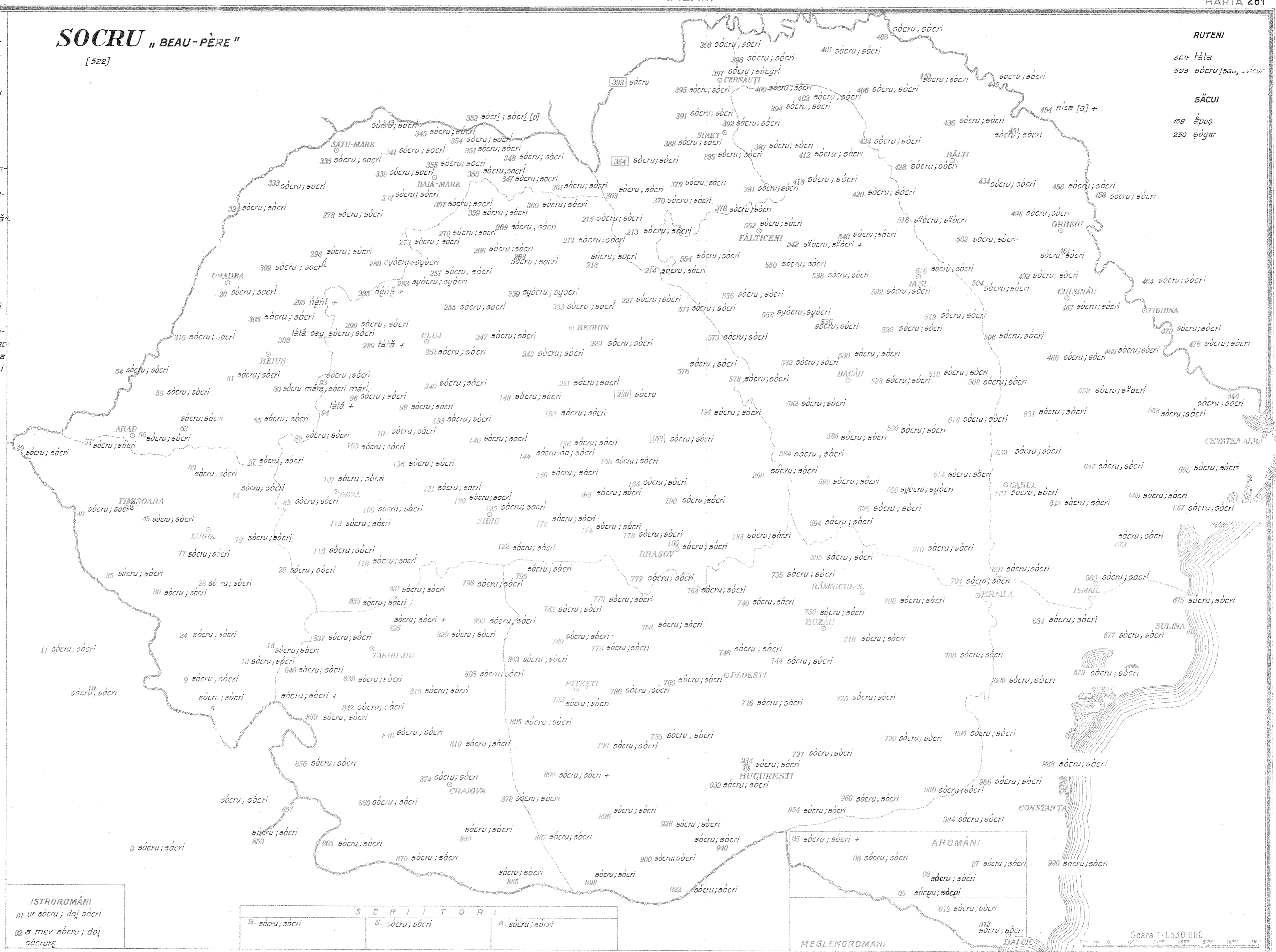
825. I se adresează cu termenul tăică.

890. sócri-mjó.

05. și: afëndi; findăt.

III. Materialul acestei hărți demonstrează o unitate aproape completă în întreg domeniul limbii române.

Hărțile asemănătoare dovedesc coeziunea care s-a menținut între fracțiunile de Români, rezultate în urma împrejurărilor politice, economice și sociale.

RUTENI
 364 táta
 393 sócru [sau] vicár

SĂCUI
 159 špoš
 230 šóqur

ISTROROMÂNII
 01 ur sócru; doj sócri
 02 a mev sócru; doj sócrure

S C R I T O R I		
B. sócru; sócri	S. sócru; sócri	A. sócru; sócri

AROMÂNII
 05 sócru; sócri +
 06 sócru; sócri
 07 sócru; sócri
 08 sócru; sócri
 09 sócru; sócri
 012 sócru; sócri

MEGLENROMÂNII

Scara 1:1.530.000

SOACRĂ „BELLE-MÈRE”

[523]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi zice ginerele la mama miresei, adică ce rudă (neam) e cu ea?

Pluralul l-am întrebat astfel: La două, cum le ziceți?

II. z. 5e zice și: mămă sau socră.

285. „Nu se zice socră”.

289. Și: socră; socră.

290. „Îi zice mirele”.

295. Mireasa îi zice mămă; mămă.

„Socră zice feciorul la maica nevastă-si”.

335. „Nu se zice socră”.

384. Te-i cuaci ă an ș-o vără tot jăști dcră și amără.

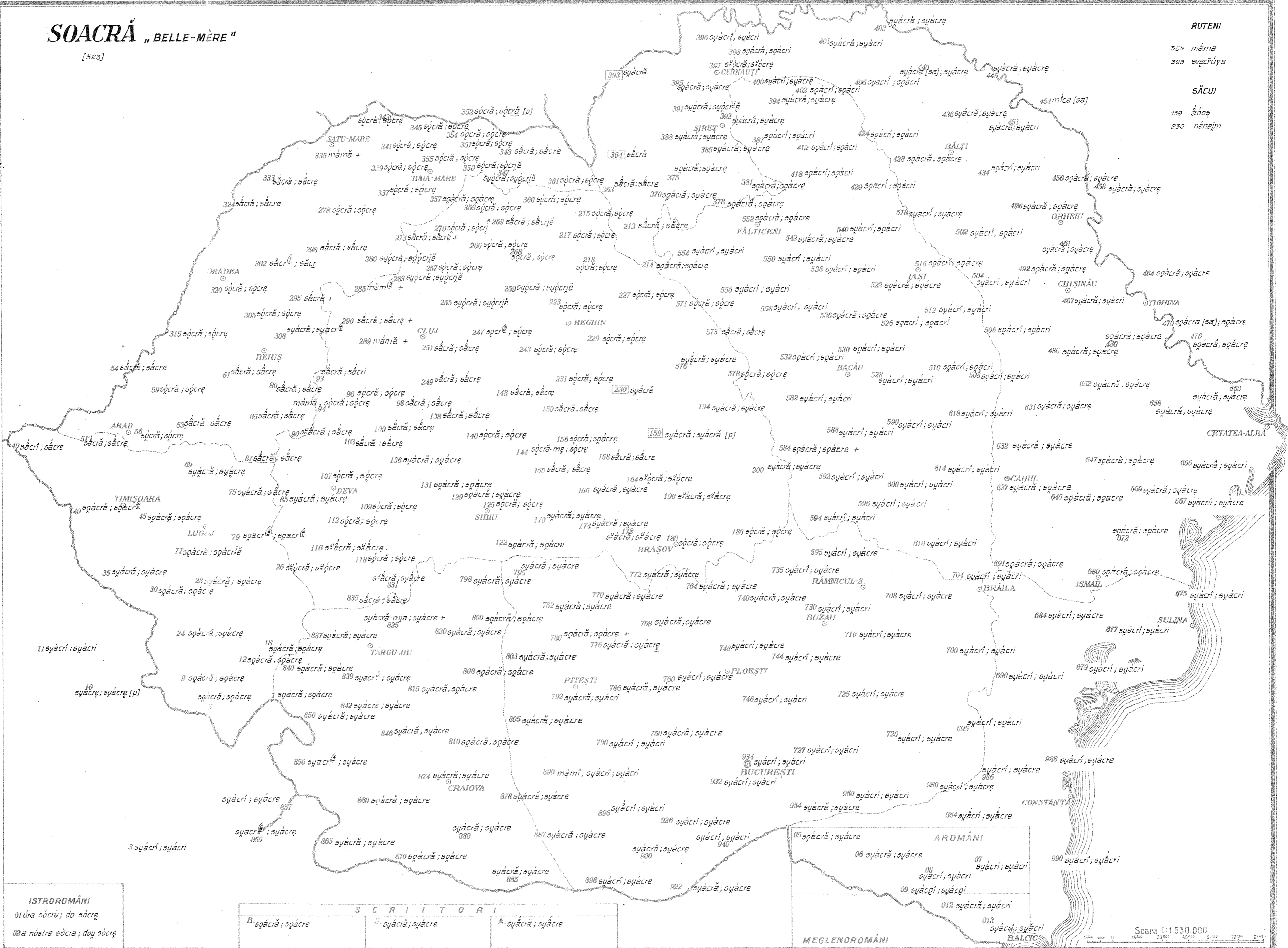
780. „Socră mică e mama miresei, iar socră mare e mama ginerelei”.

825. I se adresează muiică.

III. Constatările făcute în capitoul III din notele hărții 261 (SOCRU) sânt valabile și aici.

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 369 (Dif-

tongul oa în SOACRĂ), 370 (Sunetul ă în SOACRĂ) și 371 (Sunetul ă în SOACRĂ).

RUTENI

364 mămă
383 socră

SĂCUI

159 ănoș
230 nenejm

AROMÂNII

05 socră; socră
06 socră; socră
07 socră; socră
08 socră; socră
09 socră; socră
012 socră; socră
013 socră; socră

MEGLENOROMÂNII

990 socră; socră

CUMNAT „BEAU-FRÈRE”

[328]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Ce fel de rudă (neam) e flăcăul însurat cu fratele nevestei? Pluralul l-am întrebat astfel: La doi, cum le ziceți?*

II. a. „CUMNAT se zice rar”.

12. „El îmi zice mie cumnatu-mio”.

18. „néica li zic, când e mai bătrân decât mine”.

24. și: [ə] cumnăt; cumnăt

28. și: „cumnăt, fratele muienii”.

30. [ə] „cumnăt e fratele muienii mele”.

35. [ə] „cumnăt e fratele bărbatului mieu” (răspunde o informatoare).

51. „Mai de mult se zicea șogor, cuvânt unguerec”.

54. „Nu se zice CUMNAT”.

56. „Vorba e luată de la Sârbi”.

69. [ə] „cumnăt; cumnăt, la fratele muienii mele”.

77. [ə] „cumnăt e fratele muienii mele”.

125. E frate-so la nevastă mie

139. șogore [voc]

150. „E vorbă unguerească”.

164. cumnăte [voc]

170. cumnăte [voc]

247. „cumnăt și țete i se zice la fratele mamei”.

249. și: [ə] cumnăt; cumnăt

255. „Rar se zice cumnăt; cumnăt”.

257. „cumnăt zice femeia la fratele bărbatului”.

270. [*] cumnăt [m], cumnătă [f]

273. „Se numesc cei care au luat două surori”, „cumnăt; cumnăt; zic femeile în raport cu bărbatii”.

280. „CUMNAT nu se zice”.

290. și: cumnăt; cumnăt

315. „Zice feciorul copilului mieu însurat altui copil de al mieu ne-însurat”, „cumnăt se zice de la al doilea neam”.

335. „cumnăt zice muierea mea la fratele mieu”.

347. [ə] cumnăt; cumnăt

354. „Nu se zice CUMNAT”.

355. „Așăzi se zice cumnăt”.

764. cumnăte [voc]

805. E bărbatu sori mele

06. „Sora mea are cumnăt [p] pe frații miei”.

07. „cumnăt; cumnăt e fratele nevestii, iar diniri di sori e bărbatul surorii”.

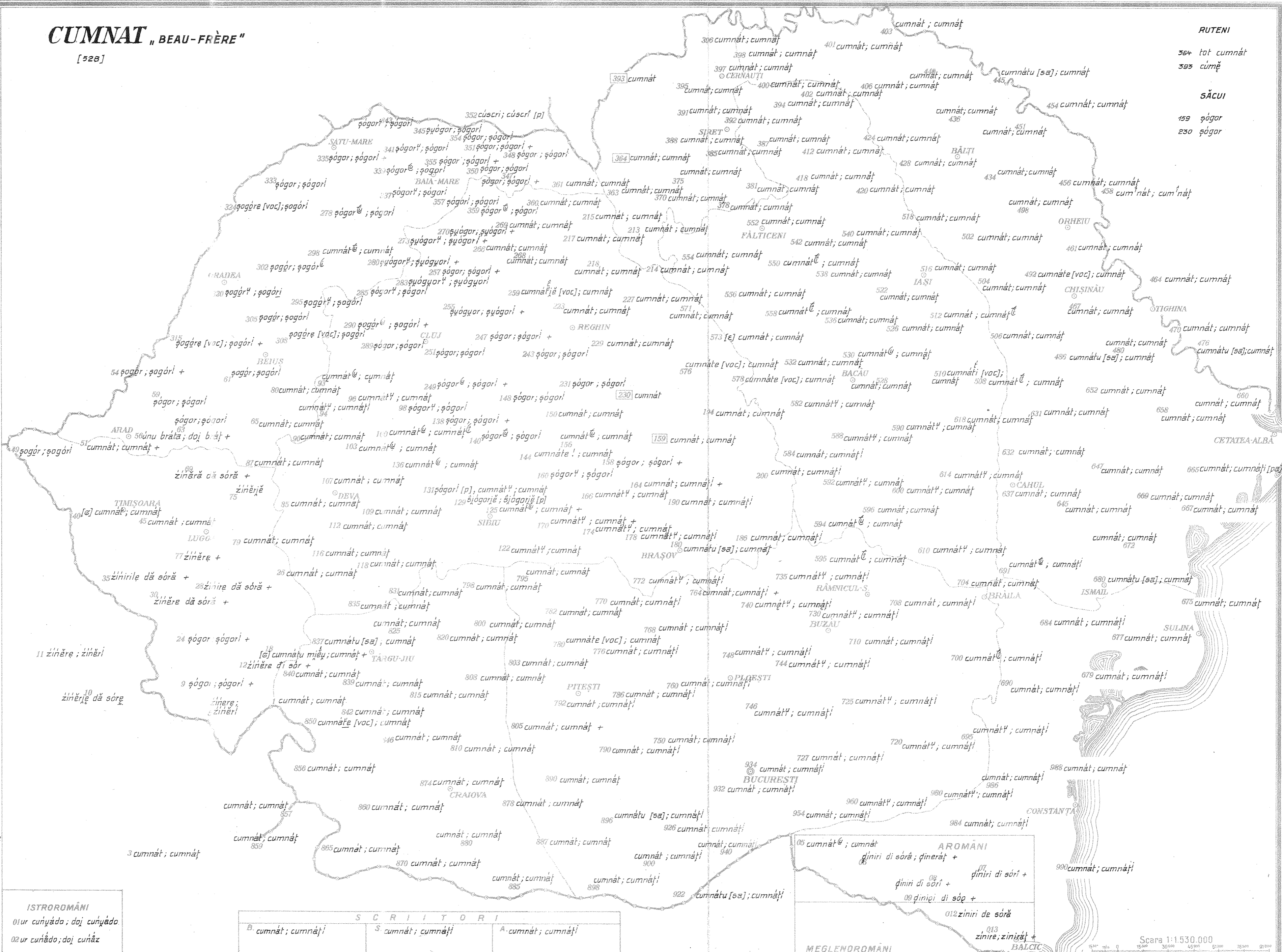
08. și: diniri di cusurini

09. Se zice și: diniri di nipuță, diniri di hilă, diniri di prut-cusupină

013. „cumnăt; cumnăt zice femeia la fratele mieu”.

III. Această hartă să se confrunte cu harta 264 (CUMNATĂ). Să se examineze cu atenție notele și răspunsurile, fiindcă în unele regiuni se face deosebire între termenul întrebuințat de mireasă pentru fratele marelui, față de cel întrebuințat de mire pentru fratele mamei.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată lexicală 372.

ISTROROMÂNII
01 ur cunătădo; doj cunătădo
02 ur cunătădo; doj cunătăz

S C R I T O R I I		
B. cumnăt; cumnăt	S. cumnăt; cumnăt	A. cumnăt; cumnăt

AROMÂNII
05 cumnăt; cumnăt
06 diniri di sora; dinerăt +
07 diniri di sori +
08 diniri di sora +
09 diniri di sora +
012 zinare; ziniț +
013 zinare; ziniț +

Scara 1:1.530.000

RUTENI
364 tot cumnăt
395 cunțe

SĂCUI
159 șogor
230 șogor

CUMNATĂ „BELLE-SŒUR”

[529]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Ce fel de rudă (naam) e sora nevestei cu fiicăul însurat?

Pluralul l-am întrebat astfel: La două, cum le ziceți?

II.12. „Ea îmi zice mie frăcă; fraț”.

28. „cumnată este sora muerii mele”.

30. „cumnată e sora muerii mele”.

56. „I se zice la muierea fratelui mai mare”.

85. „El mi-e mie frate”.

131. „tătăișe i se zice dacă e mai bătrână”.

150. Și: cumnătă.

255. „Se zice rar cumnătă; cumnătă”.

273. „Ii zic la sora femeii mele” și: șogorîță; șogorîță [p].

319. „Zic copiii fetei mele măritate copiii mei”.

324. „[K] șogorîță; șogorîță”.

335. „Muierea se grădesc astfel”.

345. „CUMNATĂ nu se zice”.

348. „Zic numai femeile unele către altele”.

355. „Românește [ca în Regatul Vechiu] se zice cumnătă”.

370. „[G] cumnătă”.

390. cumnăt-mă”.

874. „Când e mai mică; lăiță, dacă e mai mare”.

890. Și: lăiță”.

06. „cumnate [p] sânt surorile nevestei mele”.

07. „Este sora muerii mele” „nóri di frăți este pentru mine nevasta fratelui”.

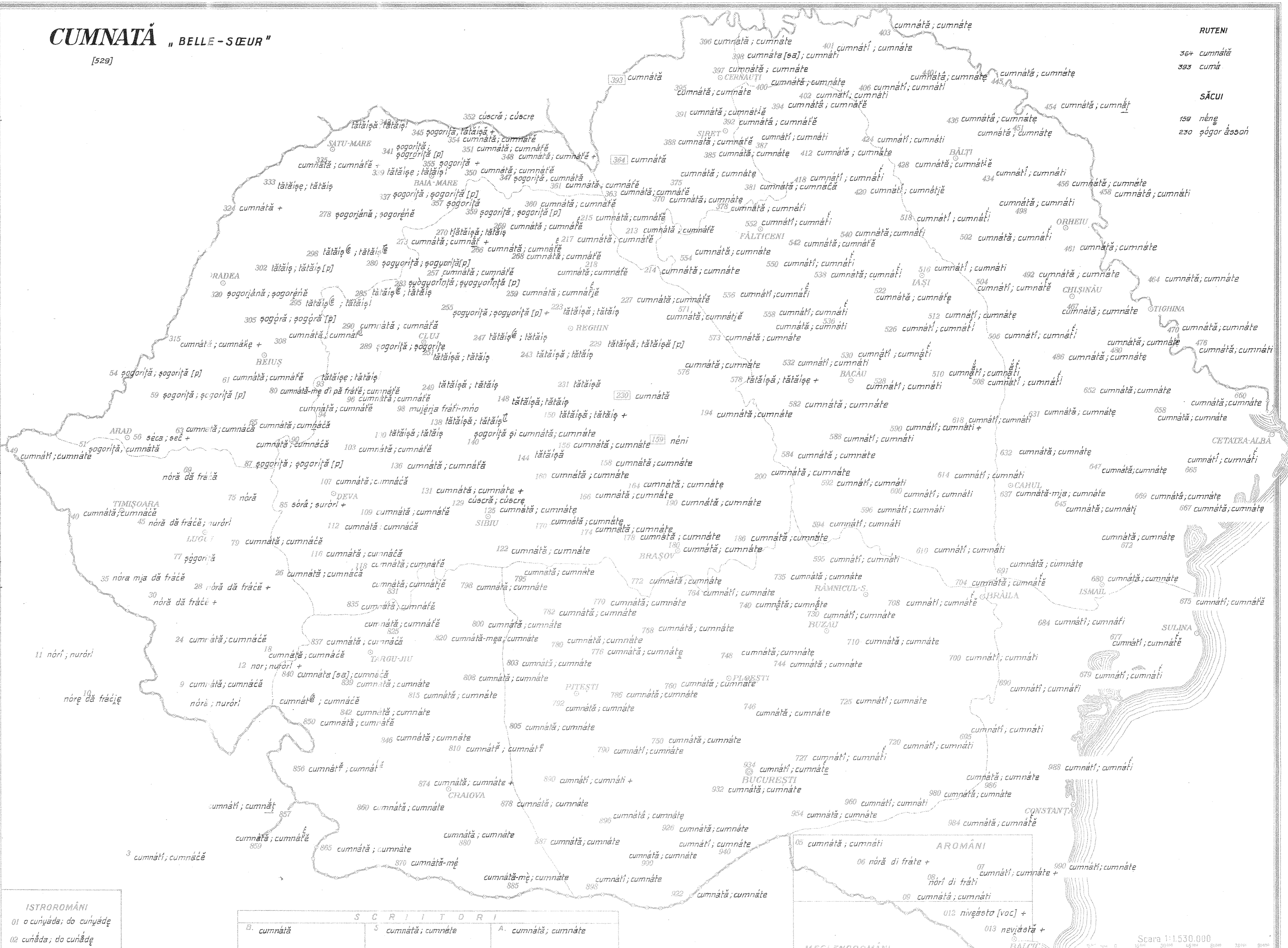
012. „Zic bărbății” „Femeile zic reciproc la frații lor șinifos” [p].

013. „Ea îmi zice însă cumnăt”.

„șijură; șijure [p] zice fratele meu la nevastă-mea”.

III. Materialul acestei hărți să se confrunte cu al hărții zes (CUMNAT).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată lexicală 373 (CUMNATĂ).

ISTROROMÂNII
01 o cunvâda; do cunvâde
02 cunvâda; do cunvâde

S C R I T O R I		
B. cumnătă	S cumnătă; cumnâte	A. cumnătă; cumnâte

AROMÂNII
06 nără di frate +
07 cumnătă; cumnâte +
08 nóri di frăți
09 cumnătă; cumnăți
012 nivăsto [voc] +
013 nevăsto +

Scara 1:1.530.000

CUSCRU " PARENT PAR ALLIANCE "

[524]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
 Părinții flăcăului care se însoară și cu
 părinții fetei pe care o ia el în căsă-
 torie, ce rudă (neam) sânt laolaltă?
 Singularul l-am întrebat astfel:
 La unul cum i-ați spune?

II.24. nis cuscru.

80. cuscru nă petrețem "ne trăim
vieața".

94. sintem cuscruj "înrudiți" [sau]
puscrați.

103. cuscruj "cuscrenie".

266. și-s cuscru.

295. "cuscrați li se zice la toți".

305. cuscruj "cuscrenie".

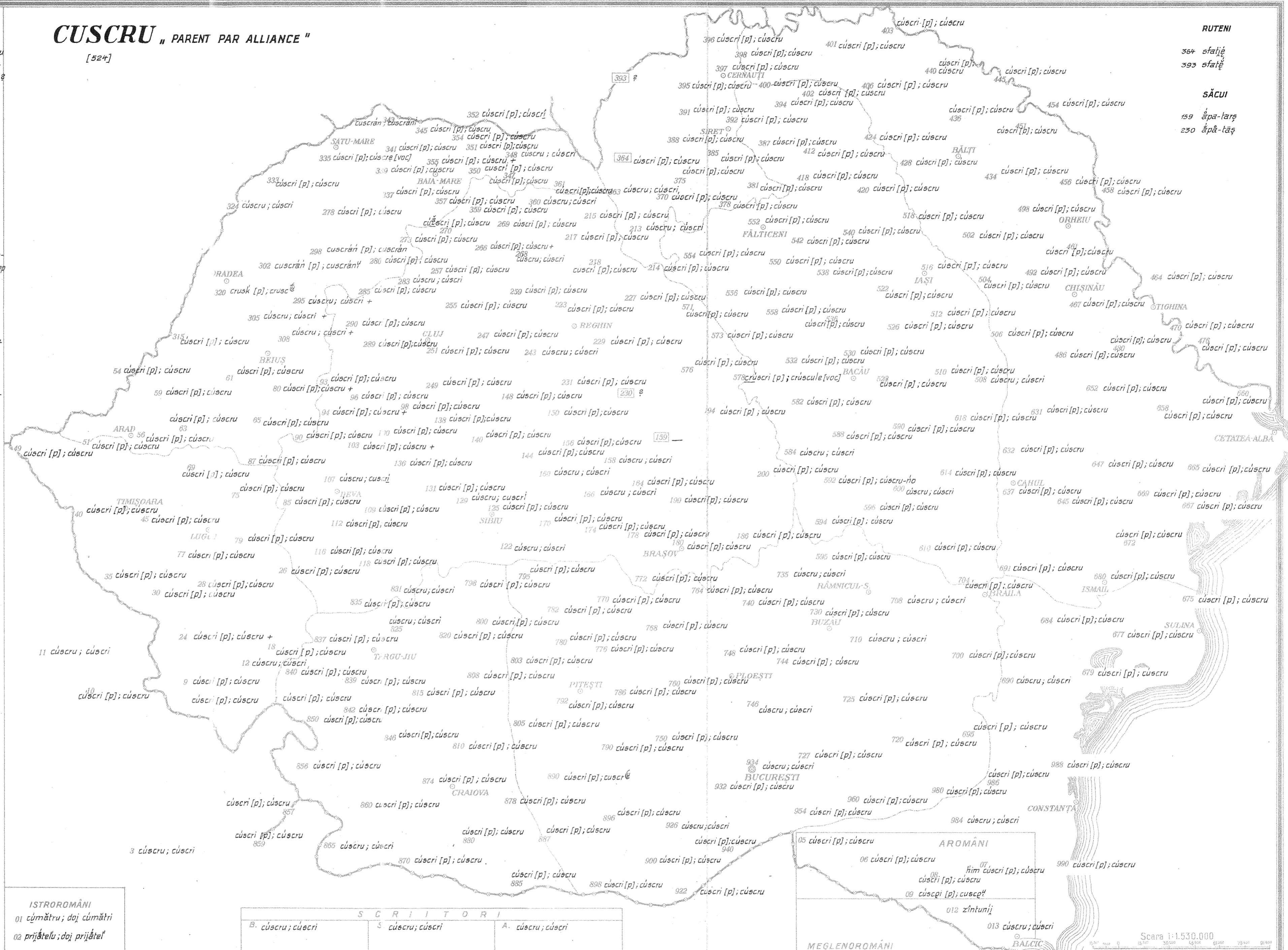
308. cuscruj "cuscrenie".

355. cuscrați [p] "cuscrenii".

III. Potrivit felului cum am pus între-
 barea, cele mai multe răspunsuri încep
 cu pluralul. Pentru a evidenția aceste
 cazuri, am indicat, printr-o abreviație
 în paranteză, că forma reprodușă
 este în plural ([p]).

Pentru cazurile când răspun-
 sul începe cu singularul, n'am făcut
 nicio mențiune.

Această hartă să se confrunte
 cu hărțile 216 (naș, la botez), 220
 (cumătru, la botez) și cu 266 (cus-
 cră).

ISTROROMÂNI
 01 cumătru; doj cumătri
 02 priățelu; doj priățel

S C R I T O R I		
B. cuscru; cuscru	S cuscru; cuscru	A. cuscru; cuscru

AROMÂNI
 05 cuscru [p]; cuscru
 06 cuscru [p]; cuscru
 07 him cuscru [p]; cuscru
 08 cuscru [p]; cuscru
 09 cuscru [p]; cuscru
 012 zintunji
 013 cuscru; cuscru

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

CUSCRĂ „PARENTE PAR ALLIANCE”

[525]

I. Această chestiune urmând după cuscră (vezi harta 265), am întrebat astfel pe informatori și informatoare: Da'mamele lor, ce sânt una cu alta? Singularul l-am întrebat astfel: La una, cum i-ați spune?

II. 208. *cúscrii*.

467. *le cúscree*.

III. Observațiile din cap. III ale hărții 265 sânt valabile și pentru această hartă.

RUTENI
364 sfáyra
393 sfáyřă

SĂCUI
159 řhă-larř
230 řhă-lăř

ISTROROMÂNII
01 do bôtrę [p]; úra bôtra
02a năștră prijăteljă; doy prijăteljě

SCRITORI		
B. <i>cúscără; cúscree</i>	S. <i>cúscree [p]; cúscără</i>	A. <i>cúscără; cúscree</i>

AROMÂNII
05 *cúscri [p]; cúscără*
06 *cúscri [p]; cúscără*
07 *cúscri [p]; cúscără*
08 *cúscri; cúscri*
09 *cúscără; cúscopi*
012 tot zintunij
013 *cúscri [p]; cúscără*

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

NUN „PARRAIN (AU MARIAGE)”

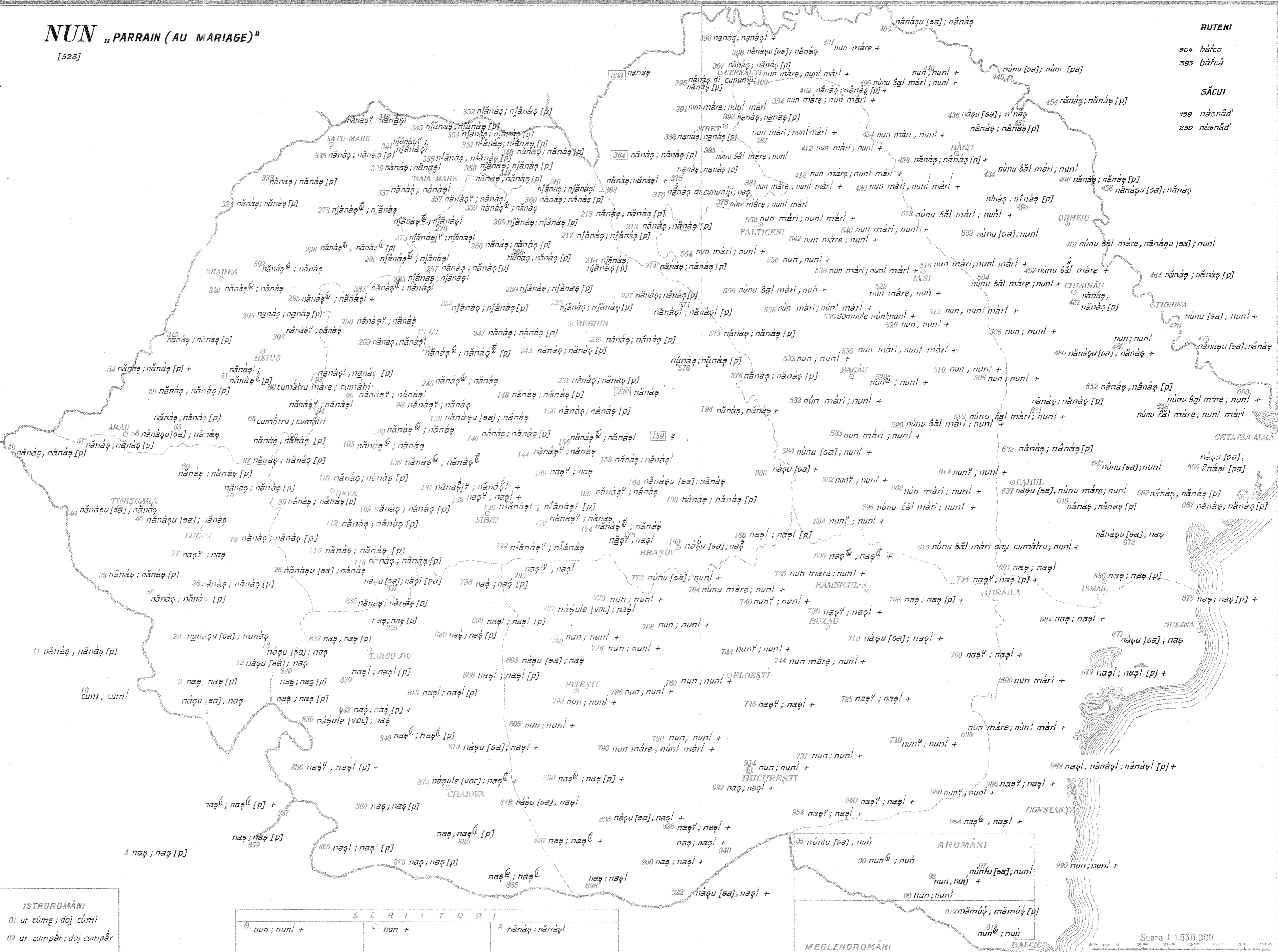
[526]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la omul care cunună pe fiicăul care se însoară?

Pluralul l-am întrebat astfel: La doi sau la mai mulți, cum le spuneți? Observând în cursul anchetei că există deosebire între termenul dat de nuntași și cel întrebuințat de mire, în unele comune am întrebat: Cum îi zice mirele la omul care-l cunună? Răspunsurile la această întrebare le-am reproduș în note.

II. 123. „La amândoi li se zice nuni” [pa].

- 131. și: nun; nuni.
134. „La nuntă i se zice nun mare”.
200. La nuntă i se zice nun; nuni.
295. „Tatăl fiicăului îi zice nunului cumătru”.
301. și nănaș.
307. „Cel cununat, adică fiicăul, îi zice ninaș”.
304. „Ninaș este numai pentru mire”.
395. „La nuntă i se zice nunu șal mare”.
400. „După cununie, i se zice ninașule [voc]; ninaș [p].
401. „După cununie, i se zice ninaș”.
402. „Lumea îi zice nun mări”.
406. „Mirele îi zice ninaș”.
412. și: nășu [sa]; ninaș [p].
418. „Feciorul îi zice ninaș; ninaș [p].
420. și: ninaș [p].
424. „Flăcăul îi zice ninaș” [s].
428. „Cât timp e nuntă, i se zice nunu șal mare”.
440. „După căsătorie, fiicăul îi zice ninașu” [sa].
470. și: nănaș.
406. „Chiar la nuntă, i se zice nun mare”.
492. „Tinerii îi zic nănașele” [voc].
504. „Mirele îi zice nănaș”.
506. „Cât timp e cunună”, „După aceea i se zice nănaș”.
508. cunună nuntă [voc]. și: nănaș.
510. „Flăcăul îi zice ninaș”.
512. „Mirele îi zice nănaș; nănaș [p].
516. „Flăcăul îi zice ninaș”.
518. „Flăcăul îi zice ninaș”.
522. domnul nuni! „Flăcăul îi zice ninaș”.
526. „Mirele îi zice ninaș”.
528. „Feciorul îi zice ninaș”.
530. „Feciorul îi zice ninaș”.
532. „Feciorul îi zice nănașule” [voc].
536. „Feciorul îi zice ninașule” [voc].
538. „Flăcăul îi zice ninaș”.
540. „Mirele îi zice nănaș”. [L] ninaș.
542. „Mirele îi zice nănaș”.
550. „Mirele îi zice nănaș”.
552. „Flăcăul îi zice nănaș”.
554. „Flăcăul îi zice nănaș”.
556. „nănașu [sa] îi zice fiicăul”.
558. „Mirele îi zice nănaș” [s].
562. „Flăcăul îi zice nănașule” [voc].
564. „Mirele îi zice nănașule” [voc].
568. „Flăcăul îi zice nănaș”.
590. „Flăcăul îi zice nănașule [voc] sau nănașule [voc]; nani [p], nănaș [p].
592. „Flăcăul îi zice nănaș”.
594. „Flăcăul îi zice nănaș”.
595. „La nuntă i se zice nunu [sa]; nuni mări”.
596. „Flăcăul îi zice nănaș”.
600. „Flăcăul îi zice nănaș; nănaș [p].
610. „Flăcăul îi zice nănaș; nănaș [p].
614. „Flăcăul îi zice nănaș; nănaș [p].
618. „Flăcăul îi zice ninaș”.
660. „După nuntă, îi zice nănașu” [sa].
679. „La nuntă i se zice nănaș mări”.
690. „Flăcăul îi zice nănaș; nănaș”.
695. „Flăcăul îi zice nănaș; nănaș”.

ISTROROMĂNI
01 ur cume; doi cumi
02 ur cumpăr; doi cumpăr

Table with 3 columns: S, R, A. Row 1: S. nun; nuni +, R. nun +, A. nănaș; nănași. Row 2: S. nun; nuni +, R. nun +, A. nănaș; nănași.

- 700. „La nuntă i se zice nunu șal mare; nuni”.
704. „La nuntă i se zice nuni”; nuni”.
708. „La nuntă i se zice nun; nuni”.
710. „La nuntă i se zice nun”; nuni”.
720. „Flăcăul îi zice nănaș; nănași”.
725. „La nuntă i se zice nun; nuni”.
727. „Flăcăul îi zice nănaș”.
730. „La nuntă i se zice nun; nuni”.
735. „Flăcăul îi zice nănaș”.
740. „Flăcăul îi spune nănașu” [sa].
744. „Flăcăul îi spune nănaș”.
746. „La nuntă i se zice nun; nuni”.
748. „Flăcăul îi spune nănaș”.
750. „Flăcăul îi spune nănaș”.
760. „Flăcăul îi spune nănaș”.
764. „Flăcăul îi spune nănașule” [voc].
768. „Flăcăul îi spune nănaș” [s].
770. „Flăcăul îi spune nănaș” [s].
772. „Flăcăul îi spune nănaș”.
776. „Flăcăul îi spune nănașule” [voc].
780. „Mirele și mireasa îi spun nănaș”.
786. „Flăcăul îi spune nănaș”.
790. „Flăcăul îi spune nănaș” [s].
792. „Flăcăul îi spune nănaș”.

- 805. „Flăcăul îi spune nănașule” [voc].
890. „La nuntă i se zice nunu mare”.
896. „La nuntă oamemii îi zice nunu mare”.
900. nănașule [voc].
922. „La nuntă oamemii îi strigă: nuna mare! nora! nuna mare!”
926. „La nuntă i se zice nun”.
932. „În timpul nunții i se zice nun; nuni”.
B. Nu zice nănaș.
S. „Vocativul e nănașule”. „La botez i se zice nănaș”.
08. nune [voc].
III. Am reproduș toate răspunsurile primite.
Ar mai fi fost necesară, după cum demonstrează notele precedente, următoarea întrebare: Cum îi zice fiicăul la omul care l-a cununat?
Informatorii au adăugat că nu și 375 (FORMELE cuvântului NAȘ).

Scara 1:1530.000

TÂNĂR ÎNSURAT „JEUNE MARIÉ”

[519]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
După ce s'a însurat, cum îi ziceți la flăcău ?

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai mulți, cum le spuneți ?

II. 3. „I se zice după căsătorie”.

18. „E bărbat”.

35. „E om”.

45. „Sau pe nume”.

60. „Până ce trec șase săptămâni de la căsătorie”.

67. „Până ce trece nunta i se zice tînăr”.

166. „Nu i se zice nicicum”.

213. „Când e mai bătrîn i se zice gospodări” [s].

249. „Imediat după căsătorie i se zice nsurăt / nsurăt”.

251. [e] bărbăt

257. „Când îl vezi prin curte îi zici: ia bărbatu că-i afară!”

270. nu mai jef huyolăi, n-aj pîndjierjje să ieji la joc go fătă.

308. „Cum îl chiamă”.

351. „În batjocură i se zice moș”.

370. „După ce se însoară i se zice și: bărbăt”.

385. „La amândoi li se zice tîneri [pa].

391. și: bărbăt; bărbăt”.

394. „Dacă s'a isprăvit nunta, mirele a rămas bărbatul femeii”.

396. „Anului în care se însoară i se zice anu pădukilor”.

461. s-o gospodărit, s-o căsătorit.

512. „Apoi i se zice gospodări [s].

542. și: nsurăt; nsurăt”.

578. „Femeia îi zice bărbatul meu”.

588. tînăra cutări; tîneră [f].

594. s-a nsurăt”.

614. „După cununie”.

632. u-ji-i moșneagu e întrebi pe o femeie”.

695. dăc-a pūs cununija “dacă s'a cununat””.

708. „Nevasta îi zice astfel cam până la 40, 50 de ani”.

750. „I se zice cât timp mai joacă în horă”.

776. „I se zice tot timpul, după ce a trecut de copilărie”.

786. și: ăștia tîneri [a]”.

805. „Dacă iești de vîrstă”, în alte cazuri i se zice nene”.

805. și: tînăr; tîneri”.

810. „Zice mireasa”.

839. „Nu i se zice BĂRBAT”.

858. „Unul altuia își zic: sofția meă, sofțu meu”.

865. „Nu se supără”.

890. „La două, trei zile după nuntă i se zice [e] rumîn; rumîni”.

898. „I se zice astfel fun “vreun” an dă zile”.

926. „Nu se supără”.

932. „I se zice de cum se însoară, până îmbătrînește”.

986. om tînăr cu femeie tînără. B. ăsta-i mujereș luj gîorgjje”.

S. „Li se zice la amândoi”.

05. „Mirele îi zice miresei după nuntă: ole mvăotă!”

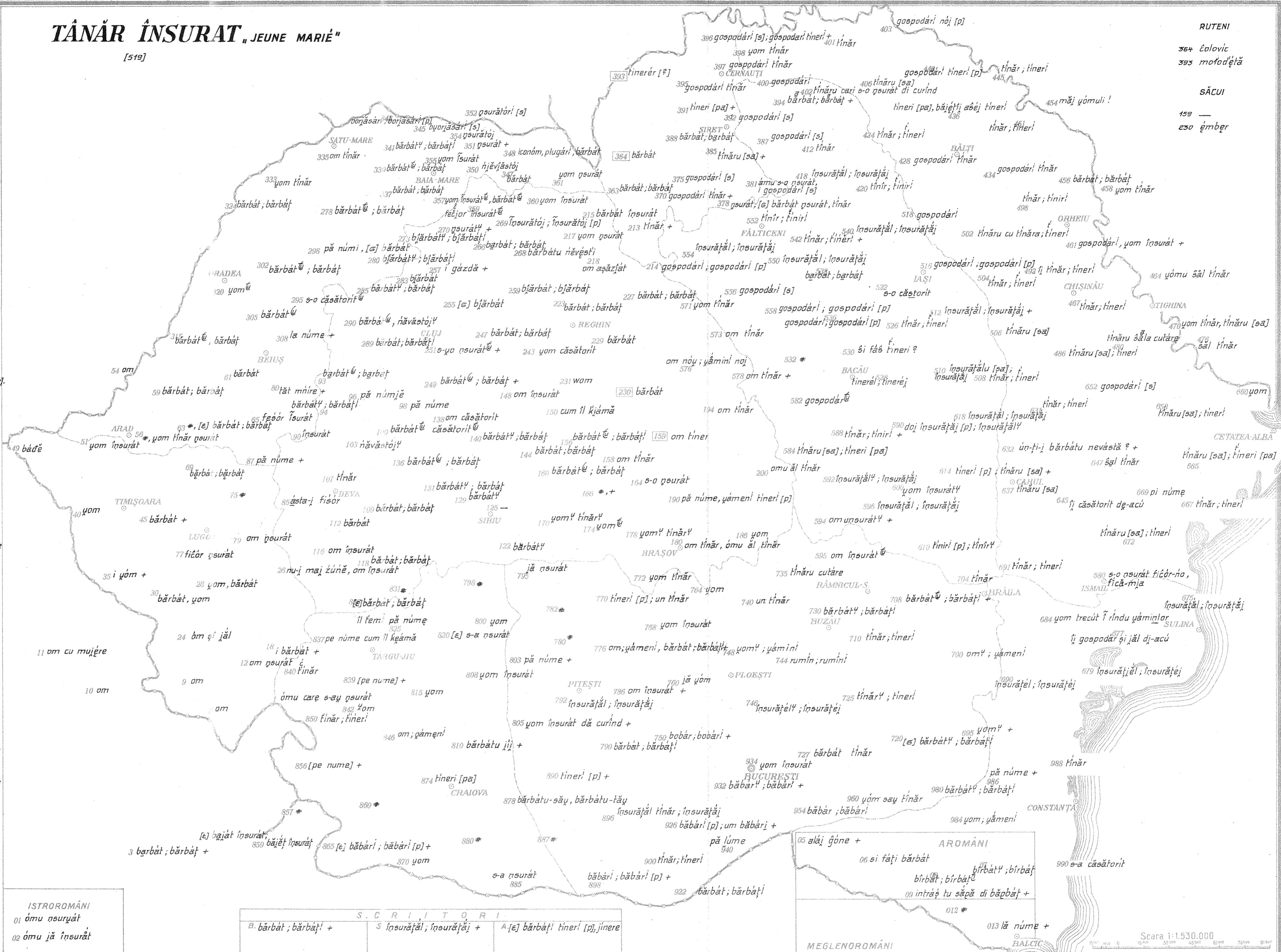
09. săpă “rînd””.

013. „bărbăt este și când e neînsurat”.

III. N-am întrebat pluralul în toate comunele cercetate.

Răspunsurile primite arată necesitatea acestei întrebări pe care am trecut-o în chestionarul meu.

La interpretarea acestei hărți să se examineze și răspunsurile hărții 204 (BĂRBAT).

ISTROROMÂNII
01 omu nsurăt
02 omu iă nsurăt

S. C. R. I. T. O. R. I.
B. bărbăt; bărbăt +
S. nsurăt; nsurăt +
A. [e] bărbăt; tîneri [p]; tîneri

AROMÂNII
05 alăi gîone +
06 si fați bărbăt
09 intrăș tu săpă di bărbăt +
012 #
013 iă nume +

MEGLENOROMÂNII
BALTIC
Scara 1:1530.000

RUTENI
364 Colovic
393 motodjete

SĂCUI
159
230 ămber

SOTIE „ÉPOUSE”, „FEMME”

[492]

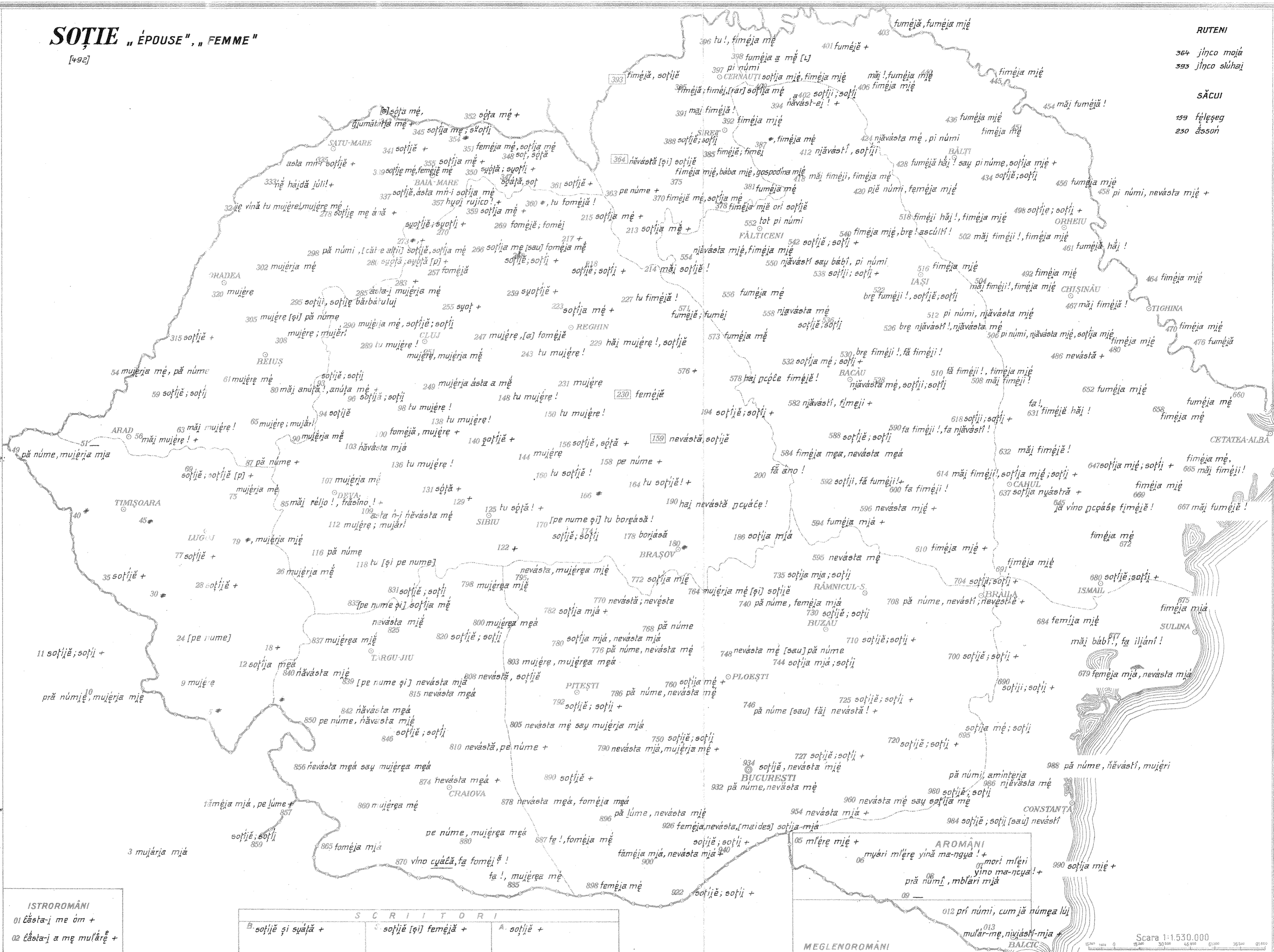
I. Întrebare directă, pusă astfel:

La nevasta dumneatale îi zici soție (SOTIA MEA)?

Pluralul l-am întrebat, mai rar, astfel: La mai multe cum le spuneti?

II. „i se zice nevastei”.

- 19. Informatorul a răspuns: „asta-i bărbatu mîiey”.
20. „Dacă sînt cununat cu ea”.
35. „Îi zice bărbatul la muierea lui”.
56. „Dacă e mai bătrînă”.
77. „Cînd vorbesc cu cineva despre ea”.
80. Este nume propriu.
85. Sînt nume proprii.
87. „Cînd vorbesc despre ea îi zic năvăsta mîă”.
100. „Cum îi vine în minte”.
122. „măi soțule [voc] se zice la cel cu care ai călănit”.
125. „Ea zice măi soțule!”.
129. „soț zice nevasta cînd vorbește despre bărbatul care i-a murit”.
134. „Îi zice servitorul la nevastă-sa, dacă și ea e servitoare la același stăpîn”.
140. „soț îi zice la bărbat, cînd îl bocește”.
156. „Dacă ești cununat cu ea”.
158. „borjăsa mîă, cînd vorbesc despre ea”.
164. „Se zice rar”. Bărbatul îi zice pe nume sau tu a năvălă.
194. Și: tu nevastă. Cînd vorbesc cu altul zic femeia mîie.
215. „Cînd vorbește cu altul”. „Ea îi zice soțu mîiey”.
217. Se zice numai soțule la drum și tovarăș.
255. inna i eșoțu mîiey.
259. Ea zice soțu mîiey.
270. Ea zice soțu mîiey; suță.
273. Numai ea zice soțu mîiey.
278. „Dacă mă întrebă cineva, zic asta mîi-i soță”.
315. „i se zice femeii, dacă e mai tînără”.
333. iuli „lulia”.
335. Ea zice așoța mîi-i soțu [a].
341. i se zice la găzduș; ea zice soțule [voc].
343. și: soțule. Ea zice soțu mîiey.
357. E nume propriu.
359. „i se zice ori e bărbat ori e femeie și mai ales la bărbat, cînd mergi cu el la lucru”.
361. Femeia zice soțule [voc].
363. „Cînd nu e de față, se zice fimieșă”.
394. „Cînd e mai bătrînă, bábî hăi! se zice: soția-j dusoă la biserică”.
401. „Cînd o strig, îi spun pi nûmi”.
428. „Zic soția mîie, cînd vorbesc cu cineva”.
458. „Dacă e mai bătrînă i se zice șoča”.
486. „soție, cînd e mai trecută”.
490. am ajuns la doyi soții.
596. „Rar se zice soția mîă”.
610. n-ăuz bre? vino ncăci!

ISTROROMÂNII
01 căsta-j me om +
02 căsta-j a me mulăre +

Table with 3 columns: B. soțule și suță +, soție [și] femeia +, A. soție +

MEGLENOROMÂNII
012 pi nûmi, cum jă nungea lui
013 mulăre, niyăstă-mia +

- 614. „Boierii zic, mai des, năvăsta mîă”.
708. „Vine rar vorba de soție”.
710. făi soție!
720. de că te lăgi dă soția mîă?
725. soția mîă iē bûnă.
746. „soție și soț sînt mai pe boierește”.
760. să-i! hăiășcă soția!
782. „Cînd vorbesc cu altul”.
790. „Se zice după cum înțineresc”.
810. „muiere și mătule se zice rar”.
837. bre! vino ncăci!
874. „Se zice rar soție”.
890. m-am însoțit cu jă jăy.
900. „Cînd o strig îi zic pe lîme”.
922. și: fă nevastă! Cînd sînt îngrăz cinevașia îi zic pe lîme că mî-e rușine [să-i zic fă nevastă].
940. du-te la soție!
954. „Se zice rar soția mîă”.
990. „Cînd vorbesc cu cineva mai străin”.
A. „soț se zice în căsătorie și la drum sau tovarășului la o tunnă de oi”.
01. Răspunsurile le-a dat o femeie.
02. Femeia spune: căsta-j a mev om.
05. suță, soț „tovarăș” [sănt bărbai].
07. „soț”; soț, cîndu him tu ună.
și him doji pămeni him soț.
013. „mulăre-mă se zice mai des”.
III. Informatorii, cînd nu cunoșteau termenul soție, au dat alte răspunsuri.
Din răspunsurile reproduse se constată că cuvântul soție, cu acest înțeles, este puțin întrebuițat. În unele regiuni se confundă cu soție, primit informația că nevasta îi

Scara 1:1530.000

FEMEIA LUI ÎNSAȘI MI-A POVESTIT

[289]

„ LA FEMME ELLE-MÊME M'A RACONTÉ ”

I. Întrebare directă, pusă astfel:
Cum ziceți pe limba D-voastră, dacă ar
veni vorba, ceea ce spun eu: FEMEIA
LUI ÎNSAȘI MI-A POVESTIT ?

II. 100. „Așa zic aici”.

215. [*] femeia lui cu cura i mî-o povestit.

370. [*] mî-o spus.

398. niște Țo spus, în vorbirea LENTO.

578. și: vorgit sau vorbit.

582. și: n-a vorgit.

780. Sau m-a povestit.

798. [K] n-a spus.

815. Sau m-a povestit.

III. Această hartă, în care reproduc propriu zis traducerea în graiul local a expresiei FEMEIA LUI ÎNSAȘI MI-A POVESTIT, ilustrează măsura în care au putut fi influențați informatorii de o pronunțare în limba literară.

Răspunsurile arată că pronumele înșasi nu este de loc popular; el nu fost înregistrat în nicio comună.

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 380 (FEMEIE, hartă lexicală), 381 (FORMELE CUVÎNTULUI FEMEIE), 382 (Auxiliul [EA MI-A POVESTIT] din forma EA MI-A POVESTIT) și 383 (Sunetul m în pronumele personal MI).

ISTOROMĂNI
01 văstra mulțere em mî-a z'is
02 a tyă mulțere av zis înșas

S C R I I T O R I
B. femeia înșasi mî-a povestit S. Kjar femeia lui mî-a povestit A. Kjar mujeria lui mî-a povestit

MEGLENOROMĂNI
Scara 1:1.630.000

DACĂ N'AR FI FOST DÂNSA... "SI CE N'ÉTAIT PAS ELLE..."

[292]

I. Întrebare directă, pusă astfel: Cum ați spune, pe limba dumneavoastră, vorbele acestea: DACĂ N'AR FI FOST DÂNSA, AR FI FOST VAI DE CAPUL MIEU?

În această hartă, cum se vede din titlu, reproduc numai prima parte a frazei.

II. 107. Ori duminică.
136. Și: dacă n-ar fi fostă.
160. Ica este nume propriu.
476. [K] nu-a-și fost.
896. Și: n-ar fi fost, [L] daci n-ar fi fost ja.

III. Informatorii au fost puțin influențați de felul cum am pus întrebarea. Punctele de la fiecare răspuns arată că el continuă în harta 274 (... AR FI FOST VAI DE CAPUL MIEU).

Am făcut această împărțire a frazei pentru a oferi cercetătorilor hărți mai ușor de urmărit. Pe o hartă, în regiunile cu puncte dese, n-aș fi putut reproduce întregul material cules.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 364 (N'AR FI FOST). Această hartă să se confrunte cu harta 274 (... AR FI FOST VAI DE CAPUL MIEU).

RUTENI
364 —
393 —

SĂCUI
159 hod-hă nihe ö...
250 —

ISTROROMÂNII
01 se nu ra fost fi mja mul're...
02 se nu ra fost fi a mē mul're...

S C R I T O R I
B. daci n-ar fi fost dînsa... S. daci n-ar fi fost dînsa [sau] A. de n-ar fi fost ja...
ja...

AROMÂNII
05 căra s nu eră ml're mē...
06 ca s nu jără ja...
07...
08 m'aci nu jără [sau] nu fu mbl'ria mja...
09 ma s nu jără ja...
102 acu nu-j-ră căoă ja...
103 acu nu-j-ră mul're mē...

MEGLENOROMÂNII
BALCIC
Scara 1:1.530.000

...AR FI FOST VAI DE CAPUL MIEU ... "J'ÉTAIS PERDU"

[292]

I. Să se vadă felul cum am pus în-trebare în cap. I al hărții 273.

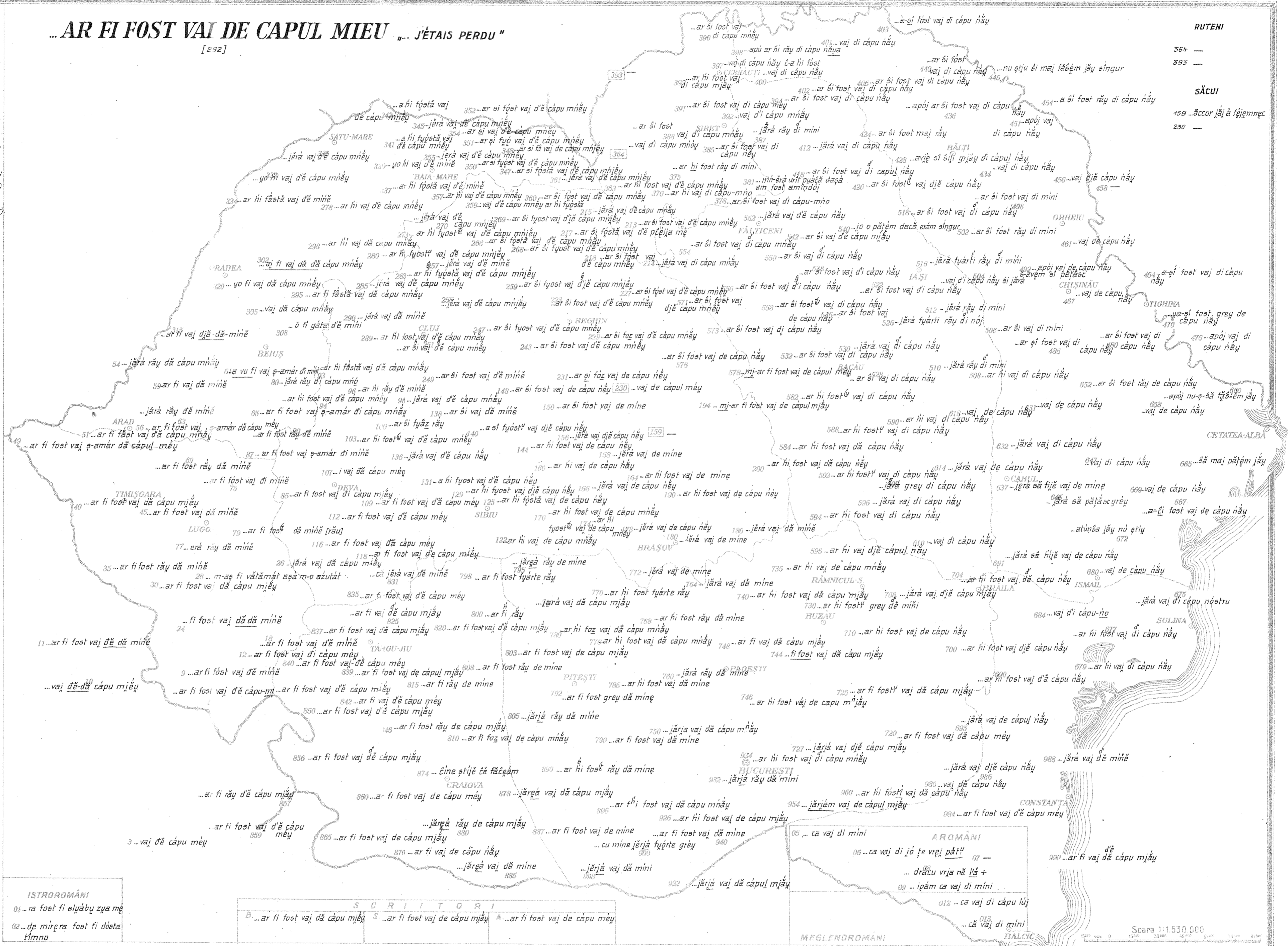
În această hartă reproduc numai partea a doua a frazei DACĂ N'AR FI FOST DÂNȘA, AR FI FOST VAI DE CAPUL MIEU, după cum se vede din titlul hărții.

II. Vezi Ori ca vai de capul-a mieu.

III. Fiind vorba de reproducerea părții finale a frazei pomenite în cap. I al acestei legende, fiecare răspuns este precedat de trei puncte.

Această hartă să se confrunte cu harta 273 (DACĂ N'AR FI FOST DÂNȘA...)

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 385 (AR FI FOST).

RUTENI

364 —
393 —

SĂCUI

159 ...ăccor j̄iș ă f̄eșem̄ j̄iș
250 —

BURLAC "GARÇON (QUI N'EST PAS MARIÉ)"

[534]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum îi ziceți la flăcăul care nu se însoară niciodată?

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai mulți, cum le-ați spune?

II. 1. i 'este'.

10. îi 'este'.

26. „I se zice astfel în bajocură, căci Neamțul se însoară pe la 30, 40 de ani”.

35. „Asta-i 'acesta e'”. d-ai 'de cei'.

63. îi 'egri'.

80. nu s-o nșurat pîn-o bătrînit.

131. „I se zice astfel în bajocură”.

257. „I se zice celui care nu se însoară”.

289. i pterē nūmīle 'fi pierē numele'.

341. „I se zice după vîrstă”.

348. i-o fîpăt 'la fermecat', nu j-o oșoît căou.

354. nu să vrē nșurā.

367. 'N'are nume”.

467. îi 'este'.

480. îi 'este'.

506. pîr mîrîri di bătrîn.

540. „În bajocură i se zice băbălic; băbăluș”.

542. [x] burlac; burlăs.

571. „burlac i se zice de la treizeci de ani înainte”.

618. „burlac i se zice celui căruia i-a murit nevasta”.

645. „N'a fost înșurat niciodată”.

672. îi 'este'.

690. „Mocanii îi zic burlac”.

746. l-g ujit și burujînilē.

764. „Ciobanul nēnșurat e burlac; burlac”.

790. „I se zice în glumă”. și: a mbătrînit flăcāy „burlac este un puștan mai mare de doisprezece ani”.

798. tot așa, înseamnă că pentru burlac și FATĂ BĂTRÂNĂ subiectul în-trebunțează același termen [cf. harta 276].

805. „N'are nume”.

878. nēnșurat i'cā 'nēnșurat zice’.

890. șade flăcāy nēnșurat, necășătorit. „burlac nu se zice”.

898. a rāmās d'î rîndu băjîților luj, d'î l'jaturle luj.

o z. „E vorba de un flăcāy”.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

Pluralul l-am întrebat în puține comune.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 306 (BURLAC).

ISTROROMÂNII
01 strîțu; doj strîț
02 nu-j feoșorina nșurat +

SCRITORII		
B. holtěj	S. rāmīne holtěj [si]
flăcāy ungureșc	A. holtěj, fișor bătrîn

AROMÂNII
06 armāsi nēnșurat
07 armāsi nēnșurat
08 armāsi nēnșurat
09 armāsi nēnșurat
012 tot rāmās
013 fișor armās

Scara 1:1.530.000

RUTENI
364 pāru boc șargi
393 bîldnic

SĂCUI
159 ōreg lēgēn
230 ven lēgēn

FATĂ BĂTRÂNĂ „VIEILLE FILLE”

[533]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la fata care nu se mărită niciodată?*

Pluralul l-am întrebat astfel: *Le mai multe, cum le-ați spune?*

II. 10. *și „este”.*

79. *„este”.*

122. *„i se zice în batjocură”.*

273. *ay râmăsă / nemăritată.*

341. *dac-azjupjje la așjeja vristă.*

343. *„In batjocură i se zice fată cădută”.*

348. *„stărpă, dacă nu umblă cu bărbat”.*

„yo râmăsă despre silă sau de silă, când nu luată nimeni”. I se zice și: *băbă părăsită.*

354. *„In batjocură se zice că yo râmăsă de prăsă”.*

378. *„este”.*

402. *„Nare nume”.*

486. *„Vine cam de rău”.*

672. *mai nu rămâne nemăritată niș una.*

746. *„Cam de la 23, 24 de ani înainte”.*

770. *[e] fată bătrână.*

776. *„i se zice până moare”.*

890. *și un-are ursătyare, nu-i mai zice nimenia oș se mărite”.*

900. *a mbătrînit fată mare.*

B. *fată bătrână, când e îmbătrînită”.*

III. *Informații și informațiile au răspuns cu mare ușurință.*

Se pare că în multe regiuni nu există un termen specific pentru a numi pe fata care nu se căsătorește.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată ser FATĂ BĂTRÂNĂ.

ISTROROMÂNI
01 fata ; ; do tete
02 nu-i meritată

S C R I I T O R I		
B. fată mare +	S. fată bătrână	A. fată bătrână, nemăritată

AROMÂNI
06 armăsi nimăritată
08 nu-ș mărită, armăsi nimăritat
09 spămasi nimăritată
012 feată râmăsă
013 fig-armăoș

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

CONCUBINĂ „CONCUBINE”

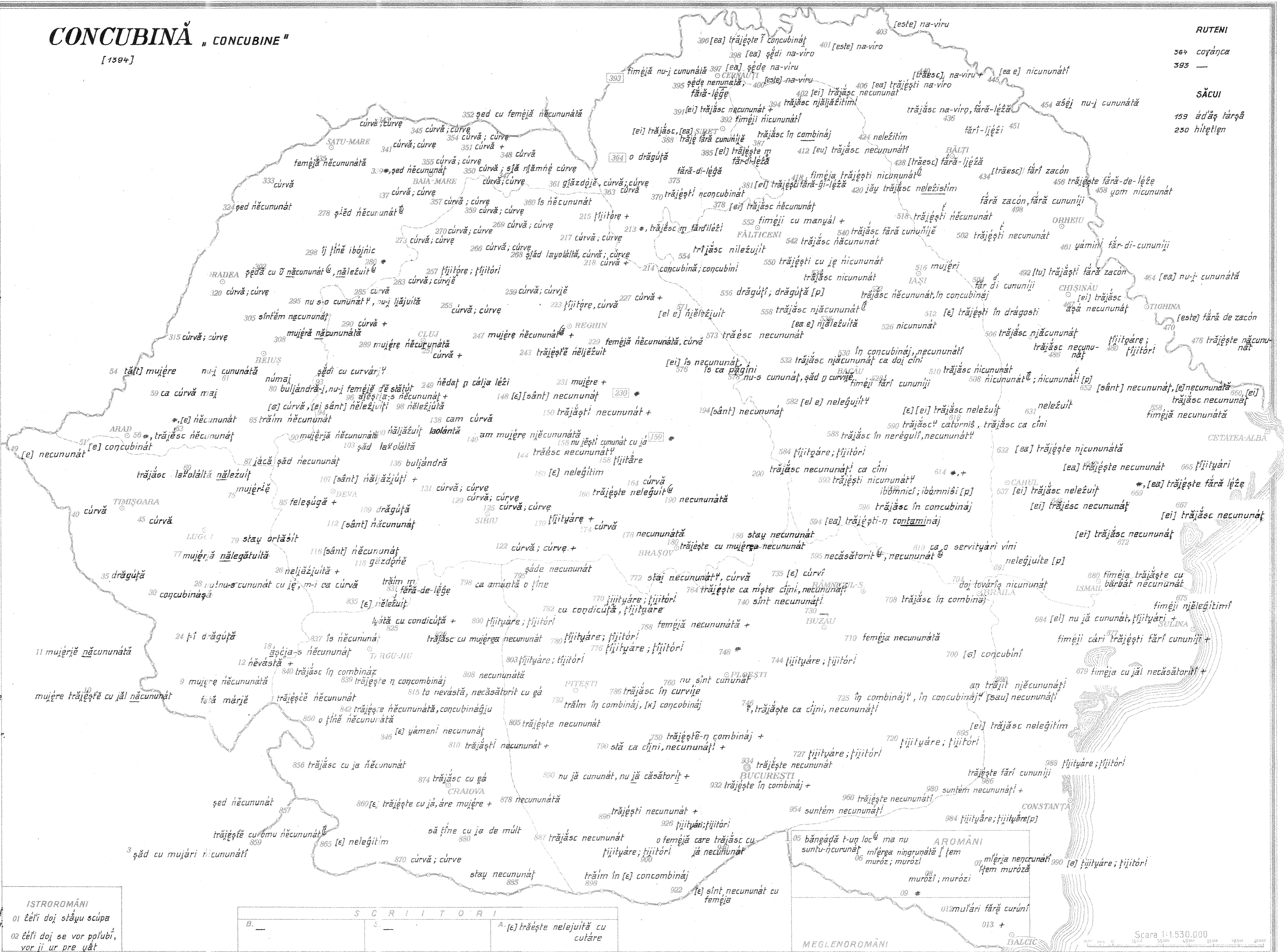
[1994]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum îi ziceți la femeia cu care trăiește cineva, fără să fie cununat (nici la biserică, nici la primărie)?
Pluralul l-am întrebat astfel:
La două sau la mai multe, cum le-ați spune?

- II.12. „cîrvă” i se zice la aceea la care merg mai mulți.
26. „îi zic străinii”.
85. „Celeia cu care nu-s cununat”.
96. „Cînd nu-i de față, se zice: îi cîrvă cîeluia”.
107. „cîrvă” îi zic străinii”.
122. „Nu i se zice în față”.
150. „cîrvă” i se zice la cea pe care o găsești cu bărbatul altuia”.
170. „ibojnică” i se zice cînd el e fecior și ea fată”.
215. „În dos i se zice cîrvă”.
218. „Dacă nu trăesc și alții cu ea, nu i se zice astfel”.
227. „îi zice lumea”.
231. „cîrvă” este cea la care umblă lumea”.
247. „Cînd nu e de față, i se zice cîrvă”.
251. „I se zice mai mult la aceea care are bărbat și să cuprîndă cu altu”.
290. „Dacă e pe de-ascuns”.
351. „În față nu i se zice”.
391. [e] cîrvă.
440. „Cuvîntul e rusesc”.
552. „Ca slugă”.
614. „Aud pe boieri zicînd: trăiești în combinaj cu dînsa”.
677. „Tinerii zic: concubinaj, care e vorbă delicată di pi carti”.
679. Dacă trăește cu toți, i se zice cîrvă”.
684. „îi plătești sau nu”.
750. „Bătrânii ziceau ca vaj dă lume”.
768. Trăesc necununatî ca cîini.
790. În nerîndu yamenilor, în nerîndu lumii.
810. E cazul informatorului meu.
825. „Ca o servitoare”.
860. trăiește necununat”.
890. „Nu are drept să dea pomă-nă din mîna ei, căci orice ar da nu merge”. „fîițuare este cea pe care o plătești cu luna, cu anul și are condicușă”.
896. „I se zice tot femeia lu cutare”. „La oraș se zice că și-a băgat fîițuări”.
932. „Nu se zice cîrvă”.
980. „Cînd trăește cu mai mulți e cîrvă”.
013. „Noi n'am văzut femeie necununată”.

III. La interpretarea acestei hărți să se țină seamă de faptul că majoritatea celor care au răspuns au fost bărbați.

Răspunsurile primite arată că nu există un termen propriu. Informatorii manifestau chiar dispreț față de cei care trăesc necununatî.

ISTROROMÂNII
01 cîli doj se vor polubi,
vor îi ur pre yăt

S C R I I T O R I	
B. —	A. [e] trăește nelegiuită cu cutare
S. —	

MEGLENOROMÂNII
012 mulțani fără curuți
013 +

Scara 1:1.530.000

RUTENI
364 covanca
393 —
SĂCUI
159 adăș țârșă
230 hitetlen

SOȚ GELOS "MARI JALOUX"

[1556]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel:*
 Cum îi ziceți la bărbatul care-și teme (bănuește) nevasta că-i înșală cu altul?

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai mulți, cum le-ați spune?

II.10. *În câmpurile mușierii.*

10. „Știe cum a făcut el cu altuia?”

116. Informatorul declară: „nu știu cum să-i spun”.

156. „Jă! i curvării”.

164. „Teme nevasta de altul”.

166. Informatorul declară: „nu știu oamenii cum zic”.

308. „Se supără dacă îi opui”.

313. „Căre-i haritic n-uo ș-uo kijemjē”.

348. „Și: jēmūl, bāmūt”.

403. „o păzeste țare”.

461. „uo țijemi pi fumjēj, i jē prōt”.

550. „Și: ări pâreri”.

584. „Nare nume”.

588. „Și: zbitniji pi flūturi, zibi car hi ci n-ar hi... Celui care își disprețuește nevasta, cam pe dreptul, i se zice flegat”.

590. „El e morcotitorij, morcotiști fimjēj”.

596. „Și: gālōs; gālōș”.

637. „i fricā gindjēște cite țpără zbrădă țuște să minjēș”.

677. „În țijemi nevasta și dē burujani”.

684. „Cuvântul e nemțesc”, zice informatorul.

690. „o țijeme d'ē hitecē lucrū”.

772. Informatoarea continuă: „cā o vede că e curvā”.

782. „Ea zice: nu-s hijē fricā”.

790. „i se zice astăzi”. Nu știe cum i se zicea înainte.

815. Informatorul adaugă: „nevasta o simte că-i curvā”.

837. „o apucat ja cînăjile și nu se mai uită la bărbat”.

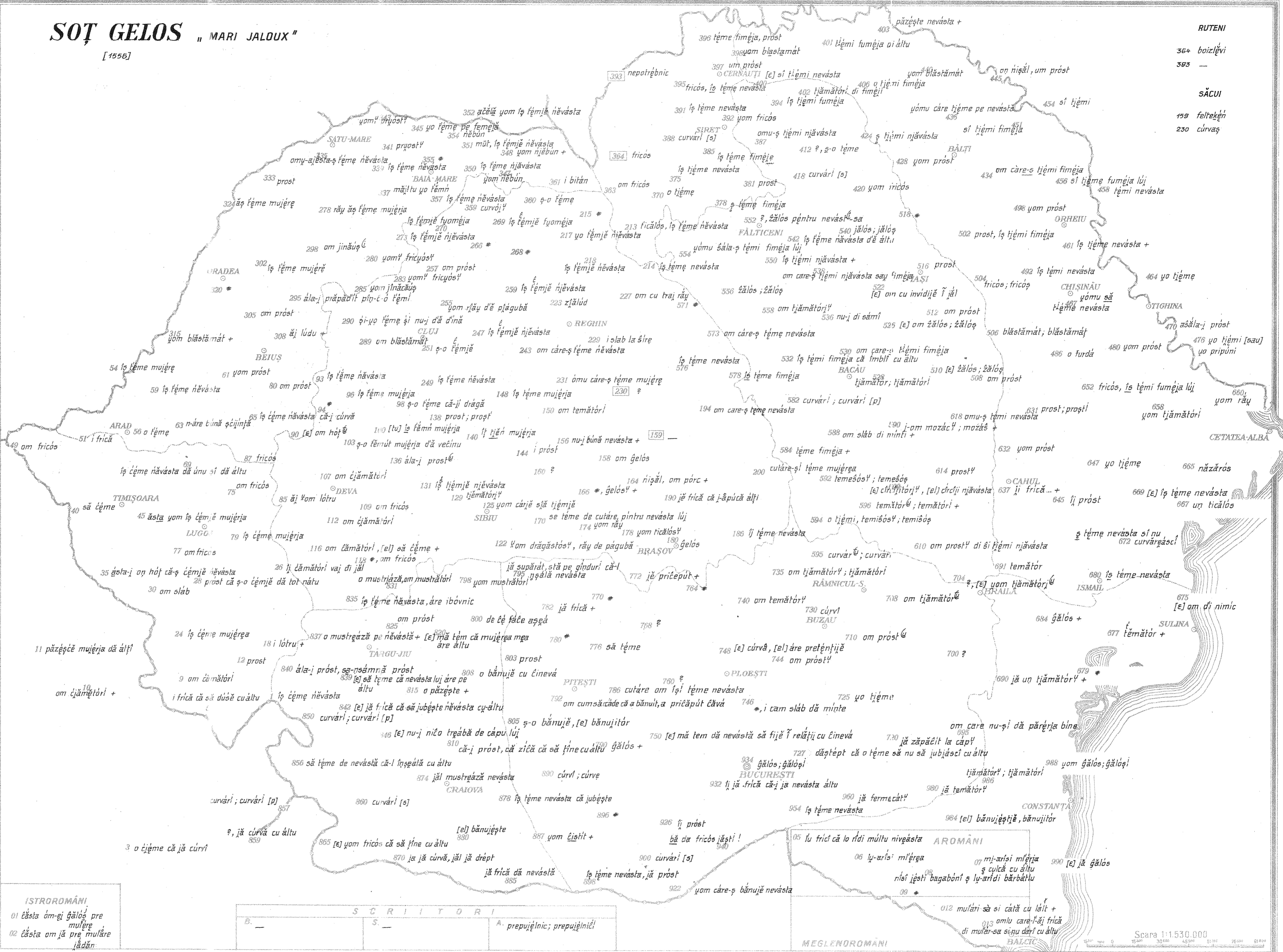
887. Informatorul adaugă: „o lasă, o vede că e prostă”.

912. „i jē fricā si nu si cătă cu lăit”.

III. Pluralul l-am întrebat în puține comune.

Răspunsurile arată că în multe comune nu există un termen propriu pentru soț gelos.

Răspunsurile primite sânt interesante din punct de vedere al relațiilor sociale.

ISTROROMÂNII
 01 căsta om-ji gālōș pre muljere
 02 căsta om jē pre muljere jādān

S C R I T O R I		
B.	S.	A.
—	—	prepujēlnic; prepujēlnici

MEGLENOROMÂNII
 05 lu fricā că lo rīdi multu njevasta
 06 lu-aris' ml'jēș
 07 ml-aris' ml'jēș
 08 cuțcă cu altu
 09 niș' iști bagaboni' și lu-ard' di bărbātu
 10 mul'ari să si cătă cu lăit + omu care-ș fricā di mul'ar sa sișu d'ri cu altu

Scara 1:1.530.000

VĂDUV "VEUF"

[506]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la acela cărui i-a murit nevasta și nu s'a mai căsătorit?

Pluralul kam întregat astfel: La mai mulți sau la doi, cum le spuneți?

- II. 357. Și: rămas^o.
- 361. Și: rămjășoy^o.
- 359. Și: o rămas burlac.
- 542. [x] vădăy^o; vădăy^o [p].
- 554. Sau burlac; burlăc.
- 558. „Li se zice bărbăților”.
- 568. say burlac; burlăc.
- 677. Sau burlac; burlăci.
- 656. say vădov; vădov.

B. „Dacă e mai tânăr, e vădan”.

S. „Când e mai bătrân, e văduv”.

„Cuvântul are un sens cam ironic”.

09. viduj^o; tu văduviși.

III. Informații și informațiile au răspuns cu multă ușurință.

Această hartă să se confrunte cu harta zeo (văduv).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată lexicală 308 (văduv).

ISTOROMĂNI
01 ur odăvăt; doi odăvți
02 ur udovet; doi udovți

S C R I T O R I		
B. vădov; vădovi +	S. vădov +	A. vădov; vădovi

AROMĂNI
05 vedut; veduti
06 vedu^o; veduj
07 vedușu; veduș
08 veduj
09 veduși; viduși +
1013 udovit; udovit [p]

MEGLENOROMĂNI

Scara 1:1.530.000

VĂDUVĂ „VEUVE”

[507]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la femeia căreia i-a murit bărbatul și nu s'a mai căsătorit?*

Pluralul l-am întrebat astfel: La două sau la mai multe, cum le-ați spune?

II.2a. *Și: văduvănă.*

140. *Și: vădușe [p].*

215. *„vădâncă” i se zice la fata care are „șpur”, adică copil din flori.*

298. *Și: văduve [p].*

350. *[*] rjămăsă.*

375. *Și: văduvă; văduvă [p].*

516. *[o] vădână.*

677. *ori vădâni; vădâne.*

708. *Și: vădână.*

725. *Și: vădână.*

770. *Sau văduve [p].*

B. *„vădână” i se zice uneia mai tinere.*

S. *„Celeia care nu se mai mărită”, „văduvă” i se zice uneia mai tinere, care se mai poate mărita.*

III. *Informatorii și informatoarele au răspuns cu multă ușurință.*

Această hartă s'a confruntat cu harta 279 (văduv).

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 389 (Singularul cuvântului VĂDUVĂ) și 390 (Pluralul VĂDUVE).

ISTROROMÂNI
 01 o jinsca odovița; do odovițe
 02 ăra udovița; do udovițe

S C R I T O R I		
B. văduvă; văduve +	C. vădână +	A. văduvă; văduve

AROMÂNI
 05 veduvă; veduvi
 06 vedușe; vedușe
 07 vedușă; vedușe
 08 vedușă; vedușe
 09 vedușe; vedușe
 012 ubdâviță; ubdâvițe [p]
 013 uduviță; uduvițe

Scara 1:1530.000

AM LUAT NEVASTĂ DE-AL DOILEA „J'AI PRIS UNE SECONDE FEMME”

[233]

I. *Întrebare directă, pusă astfel: Cum ziceți, pe limba dumneavoastră, vorbele acestea: AM LUAT NEVASTĂ DE-AL DOILEA?*

Am adăugat, pentru a lămuri mai bine pe informatori, următoarele: Se întâmplă cu cei la care le-a murit nevasta și se însoară încă odată.

- II. 79. *și: [x] a dăya.*
- 85. *și: m-am priment cu mujere.*
- 255. *[x] d'-al-dojlja.*
- 266. *și: m-am adăyas cu bărbatu.*
- Răspunsul la dat o femeie.
- 268. *njēvāsă d'-a-doya yōră.*
- 270. *și: al dojlja. [x] m-am nsurat a doya yōră.*
- 347. *[e] a dojlja, [e] d'-a dojlja.*
- 359. *m-am mārītāt-a doya yōră, zice femeia.*
- 361. *și: am luat fimejia d'-a-dojlje.*
- 502. *și: m-am nsurat cu nevast d'-a-dojlje.*
- 750. *Sau d-al-dojlja.*
- 808. *say m-am nsurat d'-al-dojlje.*
- 874. *și: am fnut dyaia nevaste.*
- 09. *luaj nicukira di dyaia ori.*

III. Această întrebare am trecut-o în chestionar pentru următoarele considerente: pentru cunoașterea expansiunii acestei expresii; 2. ca să se vadă prin ce termeni se înlocuiește cuvântul NEVASTĂ; 3. pentru a afla formele numeralului ordinal AL DOILEA. Răspunsurile permit cercetătorului interesate constatări lingvistice. Pentru formele lui DE-AL DOILEA să se confrunte această hartă cu harta 177 (VĂR AL DOILEA) și cu hărțile colorate 249 (Articolul posesiv AL în VĂR AL DOILEA) și 250 (Grupul -LEA în VĂR AL DOILEA).

ISTROROMÂNII
01 luat-am dyaia nevasta
02 luat-am a doya nevasta

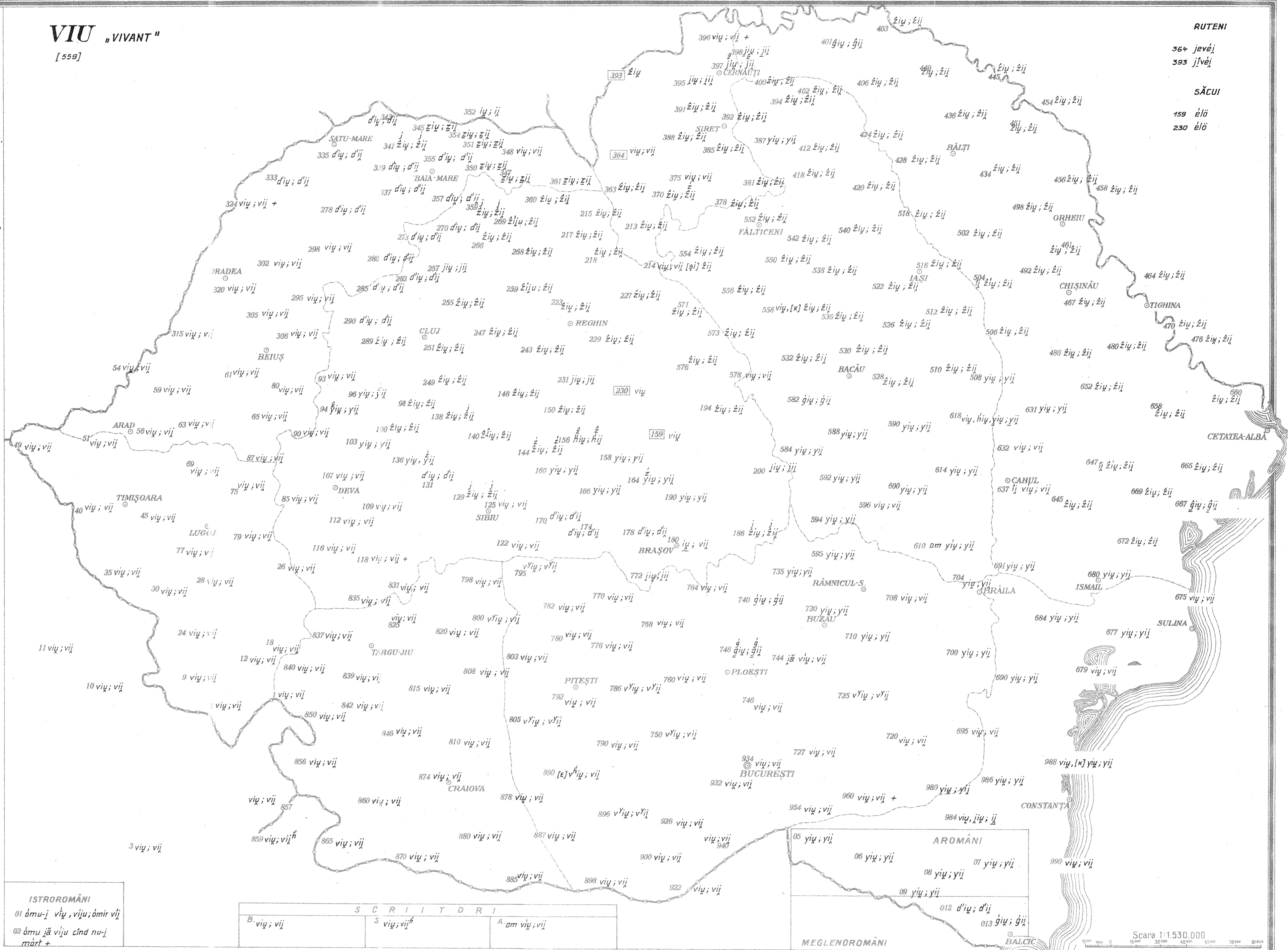
SCRITORII		
B	S	A
am luat nevast d'-al-dojlja	am luat nevast d'-a-dojlje	am a dyaia nevasta

MEGLENOROMÂNII
05 mē-nsuraj di dyaia ori +
06 luaj una mlere di dyaia crunā
07 hiu nsurat di dyaia yori
08 luaj nevastā di a dya yorā
09 luaj mulare de dyaia-ori
102 am lat mujari la dyaia
103 luaj mulare de dyaia-ori

Scara 1:1.530.000

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum este omul care nu-i mort?
Pluralul l-am întrebat astfel:
La mai mulți, cum le spuneți?
II. *ie*: și în viață.
324. și în viață.
396. [k] *zi*; *zi*.
960. Sau în viață.
02. omir-*ă*s *vii* când nu-s morț.
III. Am fixat intenționat întrebarea în felul arătat în capitoul I al acestor note, deoarece țineam să văd expansiunea acestui cuvânt, interesant și din punct de vedere fonetic.
Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 391 (Sunetul *y* în *viu*).

VIU „VIVANT”
[559]

ISTROROMÂNI
01 omu-*i* *viu*; *viju*; omir *vii*
02 omu-*ă* *viu* când nu-*i* morț +

S C R I I T O R I		
B. <i>viu</i> ; <i>vii</i>	S. <i>viu</i> ; <i>vii</i> ^h	A. om <i>viu</i> ; <i>vii</i>

AROMÂNI
05 *viu*; *yii*
06 *viu*; *yii*
07 *viu*; *yii*
08 *viu*; *yii*
09 *viu*; *yii*
102 *d'iu*; *d'ii*
013 *giu*; *giu*

MEGLENOROMÂNI

Scara 1:1.530.000

RUTENI
364 *jevėi*
393 *ji'vėi*

SĂCUI
159 *élő*
230 *élő*

MI S'A URIT CU VIEAȚA „JE SUIS DÉGŪTÉ DE LA VIE”

[2125]

I. Întrebare directă, pusă astfel:
Cum ziceți pe limba dumneavoastră
vorbele acestea: mi s'a urit
cu vieața ?

Când era necesar, am adăugat:
ASTA O ZICE OMUL CÂND E TARE AMĂ-
RIT.

II.26. Sau cu lucru
215. „Sau m'am hrănit de tine”.
268. m-am urit dă vieața asta la
sătul pînă grumăz.

289. Adică, m'am obosit de lucru.
335. Informatorul completează:
„când omul e ostent de lucru”
[Probabil un calc după ung. unni,
utalni, etc.].

337. „Când a lucrat mult și s'a
obosit”.

339. „Când s'au obosit”.

351. „Când nu lucrez, șezând”.

355. „Despre copil, după ce s'a
jucat, se zice că s'a urit, se cul-
că”.

357. m'i urit d'eu nu ibăsc
eș-l văd”.

360. „S'au obosit, sau trudit”.

370. m-an hrănit de vieața asta.

378. și: m'i s'a urit vieața.

385. și: m'i s'a urit cu vieața.

690. și: vieața.

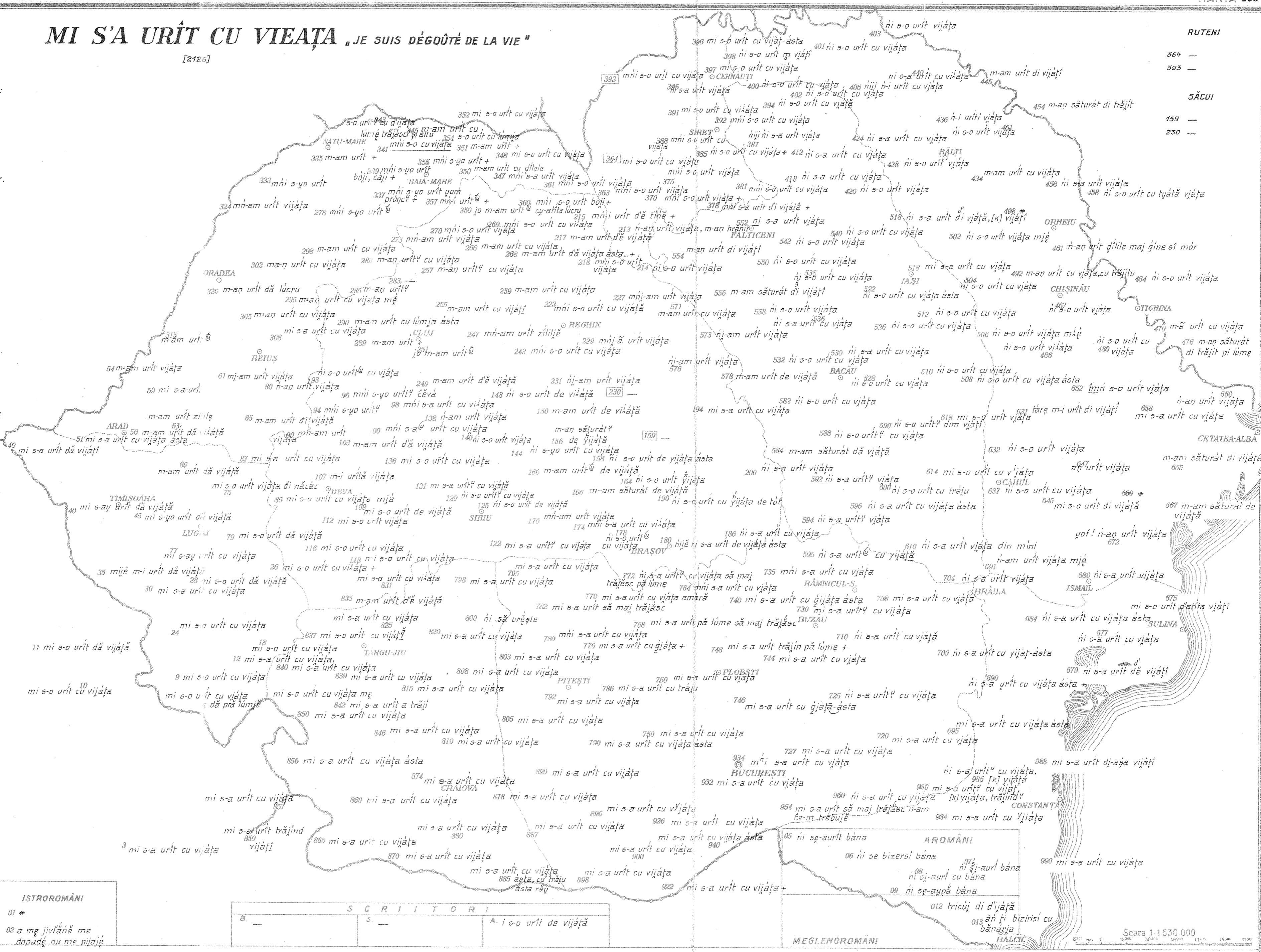
749. și: am avut o vieața fericiată

776. „Așa zic bătrânii” „Astăzi se
zice vieața”.

922. „Se zice mai repede cu
necăzu”.

III. La examinarea materialului
de limbă din această hartă cer-
celătorul să țină seama de fap-
tul că verbul urit are, în unele
regiuni, înțelesul de ‘a se obosi’
(cf. notele din ca-
pitoul II), precum și de impre-
jurarea că această locuțiune nu
este generală.

Cu materialul acestei hărți
am redactat harta colorată șez
(Formele cuvântului vieață).

- RUTENI
- 364 —
- 393 —
- SĂCUI
- 159 —
- 230 —

ISTROROMÂNI

01 #

02 a me jivlănē me
dopadē nu me pijaie

SCRITORII		
B.	S.	A. i s-o urit de vieața

AROMÂNI

05 ni se aurit băna

06 ni se bizersi băna

07 ni se aurit băna

08 ni se aurit cu băna

09 ni se ayopă băna

012 tricuj di d'ijață

013 a ni bizinisi cu
bănațja

MEGLENOROMÂNI

SCARA 1:1.530.000

MĂ GRIJESC „JE ME PRÉPARE À LA MORT (SPIRITUELLEMENT)”

[562]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Ce face omul, când se simte slăbit, crede că are să moară și cheamă pe popă?*

Pentru ca să obțin răspunsul în persoana întâi din singular indicativ, începeam răspunsul cu verbele: eu mă, lăsând pe informator sau pe informatoare să completeze cu verbul pe care-l întrebuițeam.

II. 5. am fâlit 'am greșit'.

45. fără cuminecătura 'numai cuminecătura'.

156. 'mă cuminec'.

215. 'mă gătesc'.

209. 'l-a citit popa, ori moare ori se vindecă'.

298. 'mă culég d'î tîti țigî se zice înainte de a mă spovedi'.

305. 'Ca popa'.

308. Informatorul explică pe sîmile prin 'trupul meu'.

324. 'Cînd li dă vin și natură'.

337. 'mă duc după popă și d'îie să mă spovedescă'.

352. 'maslă i țigî dacă e bolnav greu'.

370. 'și: m-am făcut măoulu cu doi, trei, cinci, șapte preoți, cînd te ungi cu untelemn'.

385. l-o pristuit.

394. 'să-l împărtășescă'.

403. 'Cu tata, cu frații mă iart'.

426. 'mă duc la popă să mă iart'.

450. 'să împărtășește', 'și țigî sfintili mășle apoi o pristuijești'.

502. 'Tu ti împărtășești'.

542. o murit hăgrjit 'neîmpărtășit'.

582. 'E tot una'.

665. 'La popă', 'Cu oamenii mă iart'.

675. 'Cînd spun păcatele', iar 'mă grijesc, cînd iz dă grija'.

720. grijăniți 'cuminecătura'.

790. 'E tot una'.

803. 'E tot una'.

837. 'După spovedanie'.

890. 'Înainte de moarte'.

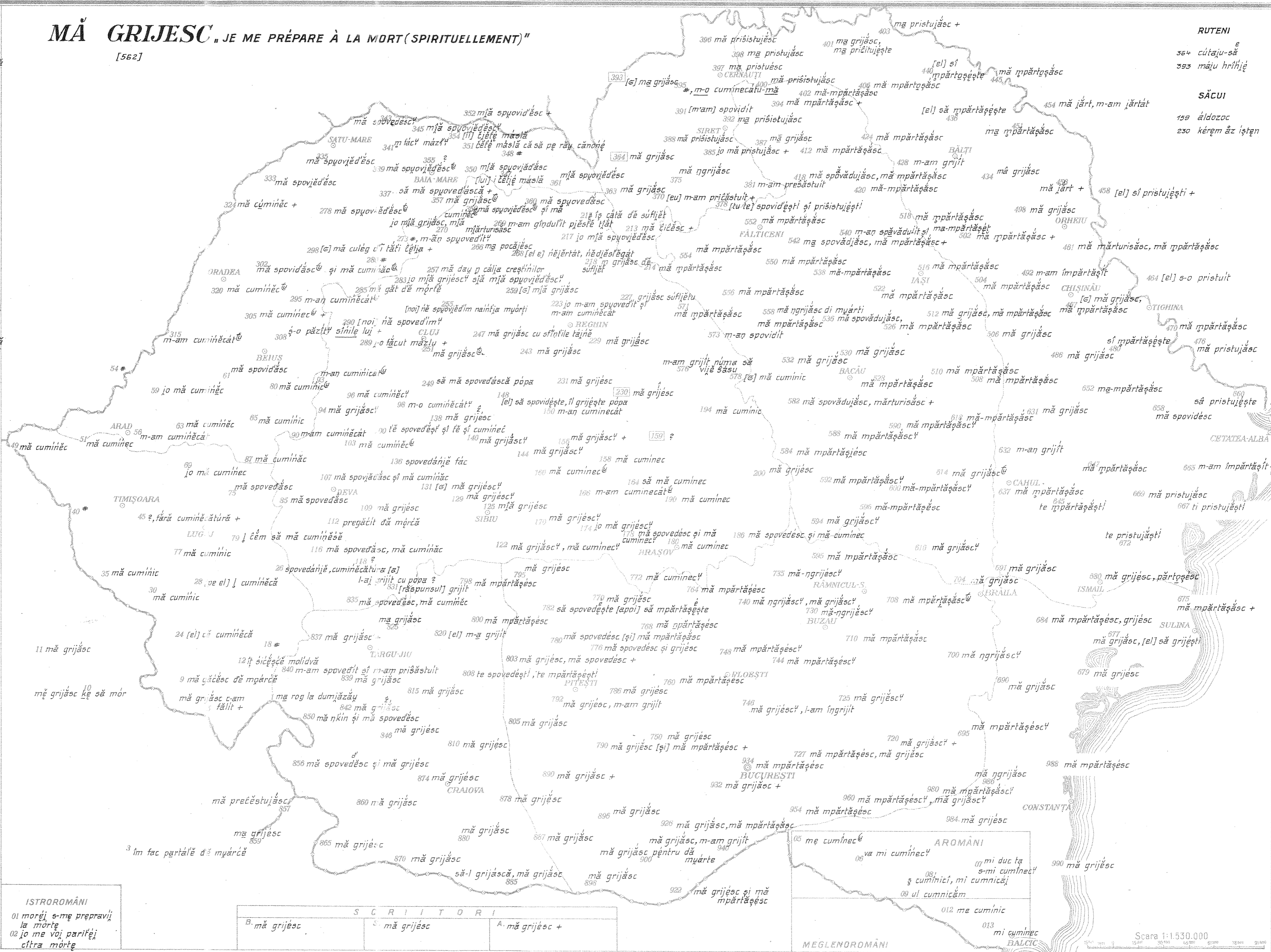
932. 'După spovedit'.

A. 'E termen general', 'Altfel se zice s-o spovedit și s-o cuminecăt'.

III. felul cum am pus întrebarea a permis informatorilor să răspundă în multe moduri. Unii s'au gândit la spovedit, alții la cuminecăt, iar cîțiva la iertarea care o cere cel grav bolnav de la rudele cele mai apropiate.

Din felul cum au răspuns informatorii rezultă că întrebarea ar fi trebuit să fie formulată altfel.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 393 (MĂ GRJESC).

ISTROROMÂNII
01 morji s-me prepravij
la mörte
02 jo me voi pariteji
citra mörte

S G R I J E S C		
B. mă grijesc	C. mă grijesc	A. mă grijesc +

MEGLENOROMÂNII
012 me cuminec
013 mi cuminec
014 mi duc ta
s-mi cuminec
015 s cuminec
016 mi cuminec
017 mi duc ta
s-mi cuminec
018 s cuminec
019 ul cuminec
020 ul cuminec
021 ul cuminec
022 ul cuminec
023 ul cuminec
024 ul cuminec
025 ul cuminec
026 ul cuminec
027 ul cuminec
028 ul cuminec
029 ul cuminec
030 ul cuminec
031 ul cuminec
032 ul cuminec
033 ul cuminec
034 ul cuminec
035 ul cuminec
036 ul cuminec
037 ul cuminec
038 ul cuminec
039 ul cuminec
040 ul cuminec
041 ul cuminec
042 ul cuminec
043 ul cuminec
044 ul cuminec
045 ul cuminec
046 ul cuminec
047 ul cuminec
048 ul cuminec
049 ul cuminec
050 ul cuminec
051 ul cuminec
052 ul cuminec
053 ul cuminec
054 ul cuminec
055 ul cuminec
056 ul cuminec
057 ul cuminec
058 ul cuminec
059 ul cuminec
060 ul cuminec
061 ul cuminec
062 ul cuminec
063 ul cuminec
064 ul cuminec
065 ul cuminec
066 ul cuminec
067 ul cuminec
068 ul cuminec
069 ul cuminec
070 ul cuminec
071 ul cuminec
072 ul cuminec
073 ul cuminec
074 ul cuminec
075 ul cuminec
076 ul cuminec
077 ul cuminec
078 ul cuminec
079 ul cuminec
080 ul cuminec
081 ul cuminec
082 ul cuminec
083 ul cuminec
084 ul cuminec
085 ul cuminec
086 ul cuminec
087 ul cuminec
088 ul cuminec
089 ul cuminec
090 ul cuminec
091 ul cuminec
092 ul cuminec
093 ul cuminec
094 ul cuminec
095 ul cuminec
096 ul cuminec
097 ul cuminec
098 ul cuminec
099 ul cuminec
100 ul cuminec

Scara 1:1.530.000

EU MOR „JE MEURS”

[560]

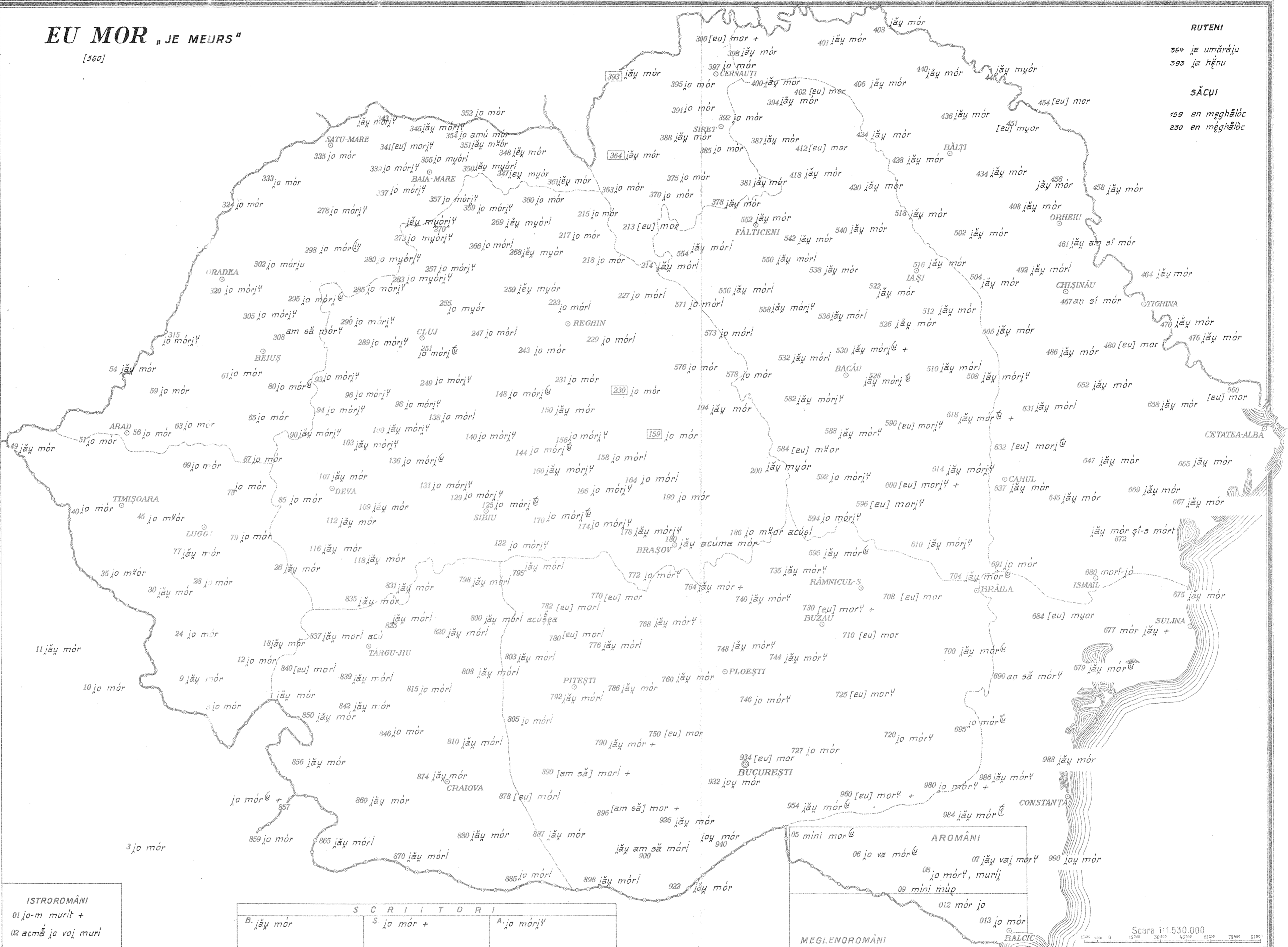
I. *Întrebare directă, pusă astfel:*
Dacă ar veni vorba, Doamne ferește
cum ați zice: EU MOR?

- II. 396. am murit.
- 530. am murit.
- 600. am murit.
- 618. am să mor.
- 677. nu mă lăsați că mor.
- 730. am murit.
- 764. am murit.
- 790. am murit.
- 857. am să mor.
- 890. tu mori, muari [3]; murim[4].
- murit [5], mor [6].
- 896. am murit.
- 960. am murit.
- 980. am murit.

5. „Spun eu, poporul zice mori”.

01. murit-am de săp.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.
Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 394 (Pronumele EU în EU MOR), 395 (EU MOR) și 396 (Sunetul g în EU MOR).

RUTENI

- 364 ia umărăju
- 393 ia hēnu

SĂCUI

- 159 en meghălōc
- 230 en meghălōc

ISTROROMÂNII
01 io-m murit +
02 acmă io voi muri

SCRITORII		
B. iăy mor	S io mor +	A. io mori

AROMÂNII
05 mini mor
06 io va mor
07 iăy va mor
08 io mor, muri
09 mini mup
012 mor io
013 io mor

Scara 1:1.530.000

EU PIER, TU PIERI, EL PIERE „JE MEURS, TU MEURS, IL MEURT”

[2107]

I. Întrebare directă, pusă astfel:
Cum ziceți pe limba dumneavoastră
EU PIER ?

Persoana a doua și a treia din
singular am obținut-o spontan,
informatorii fiind obișnuiți de mine
cu conjugarea. În unele cazuri am
spus numai pronumele (TU..., EL...).

Persoanele 4-6 le reproduc pe
harta următoare (207), pentru a
avea o prezentare lipsită de ag-
lomerare de text, care îngreiază
cititul.

II. 158. „Nu se zice o PERIT”.

290. „ptări, de necaz”.

364. „Seu jo mór”.

434. „Se zice numai despre vite”.

770. „Se zice rar”. Și: „ptărit”.

790. am p'jărit.

803. Și: eu mór.

805. n-a p'ărit um pui dă la clătă.

A. „Eu p'jă de durere de cap”.

III. Informatorii au răspuns cu u-
șurință, deoarece până la chesti-
unea 2107 ei au mai avut ocazia
să conjughe verbe.

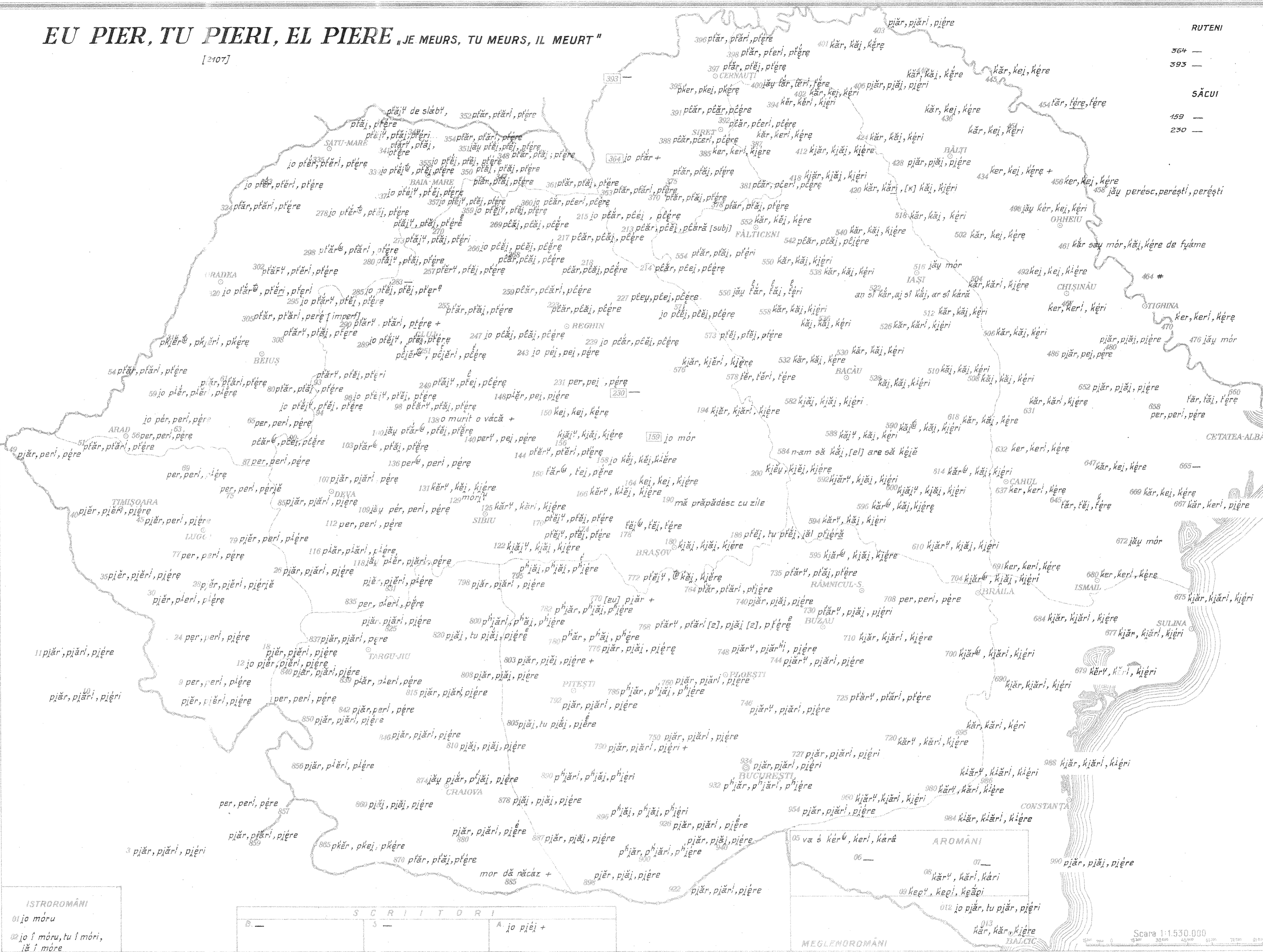
În această hartă reproduc
persoana întâi, a doua și a treia
din singular.

Formele verbale sânt separate
unele de altele printr-o virgulă.

Atragem atenția cercetătorilor
asupra faptului că PIER se între-
buințează mai ales când e vorba de
vite.

Această hartă să se confrunte
cu harta 209 (EU OMOR).

Cu materialul acestei hărți am
redactat următoarele hărți colo-
rate: 397 (EU PIER), 398 (TU PIERI)
și 399 (EL PIERE).

ISTOROMĂNI
01 jo mór
02 jo f mór, tu f móri,
jă f móre

SCRITORII
B. —
3 —
A jo piéj +

MEGLENOROMĂNI
05 va s kər, kəri, kərə
06 —
07 —
08 kər, kəri, kəri
09 kər, kəri, kəri
012 jo pjar, tu pjar, piéri
013 kər, kəri, kiere

Scara 1:1.530.000

NOI PERIM, VOI PERIȚI, EI PIER

[2107]

„NOUS MOURONS, VOUS MOUREZ, ILS MEURENT”

I. Să se vadă felul cum am pus întrebarea în capitolul I al hărții 286.

Această hartă continuă formele din plural (Prezentul indicativului) ale verbului PIER.

II. vs. *vor peri* este formă de perfect compus.

392. *or peri* este formă de viitor.

394. *kerim di fuami* [+].

401. „În plural informatorul a răspuns cu următoarele forme de viitor: *om peri, fi peri, or peri*.”

451. *o perit* e formă de perfect compus.

522. Informatorul a răspuns cu forme de la alte timpuri.

596. *Kjări cred că e formă din subjonctiv*.

650. *să pjără*.

III. Să se vadă cele spuse în capitolul III al hărții 286.

În această hartă reproduc persoana a patra, a cincia și a șasea (deci cele trei din plural) din prezentul indicativului.

Această hartă să se confrunte cu hărțile 286 (EU PIER, TU PIERI, EL PIERE) și 289 (EU OMOR, etc.).

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate fonetice 400 (NOI PERIM), 401 (VOI PERIȚI) și 402 (EI PIER).

ISTROROMÂNII
01 #
02 noi murim, voi murit, jâr'i mōru

S C R I T O R I
S. — S. — A. —

AROMÂNII
05 kirēm, kirēt, kară
06 —
07 —
08 kirēmʷ, kirētʷ, kjārʷ
09 kerpēm, kerpētʷ, keqʷ
012 perēm, perētʷ, per

MEGLENOROMÂNII
013 kerim, keritʷ, keriră

Scara 1:1.530.000

EU MĂ SPÂNZUR „ JE ME PENS ”

[1314]

I. Întrebare directă, pusă astfel:
Cum ați zice, Doamne ferește, EU
MĂ SPÂNZUR ?

Când ajungeam la această che-
stiune, preveeam pe informatori că
e o întrebare „cam proastă”, și-i
rugam să mă ierte că le-o pun.

II. 3. m-am spânzurat.
11. s-o spânzurat.
93. Informatorul refuză să spună
verbul la persoana întâi. Cuvântul
este considerat TABU. Se zice,
despre altul: s-o spânzurat og om?

106. El o-agăjă.
324. s-o spânzurat.
339. s-uo spânzurat.
372. Tot una vine. m-am ahinat.
400. Zice cine ari yomu dosad?
„supărare”
412. mă spânzur dim vîrnu sovîr-
vuly di ăța pînăganuly în nițocu
cîmpuly.

454. s-o spânzurat.
456. Informatorul declară că „nu
întrebuințează niciodată cuvântul”.
516. El sî spîndurî.
509. spînzură-te!
672. yof dyămne! în vine să mă
spîndur di sîddă.

675. El are să se spînzure.
690. h-a vîhit să mă spînzur.
695. m-am spînzuratî.
708. ăi s-a spînzuratî.
720. El s-a spînzuratî.
764. m-am spînzuratî.

770. m-am spînzuratî.
790. m-am spînzuratî.
792. El s-a spînzuratî.
815. El s-a spînzuratî.
890. m-am spînzuratî.
896. m-am spînzuratî.
934. m-am spînzuratî.
954. s-a spînzuratî.

960. de ce să te spînzuri?
960. m-am spînzuratî.
966. m-am spînzuratî.
988. m-am spînzuratî.
III. Am reprodus toate răspunsurile
primite.
În unele regiuni această frază
afost evitată de informatori.
Cu materialul acestei hărți am
redactat hărțile colorate 403 (Sune-
tul 2 în MĂ SPÂNZUR) și 404 (Pro-
numele MĂ în MĂ SPÂNZUR).

ISTROROMÂNII
01 jo voj mę obisi
02 jo mey mę obisi ke nu
poc jivi

S C R I I T O R I
B. — S — A. —

AROMÂNII
05 mini me spîndur
06 jo mi aspîndurî singurî
07 jo mi spîndurî
08 mî-aspîndurî
09 mini mi spîndurî
012 mi spîndur
013 mi spînzurî ili mi ubises

Scara 1:1.530.000

EU OMOR, TU OMORI,

EL OMOARĂ

„JE TUE, TU TUES, IL TUE”

[2127]

I. *Întrebare directă, pusă astfel: Cum ziceți pe limba dumneavoastră EU OMOR?*

După ce notăm persoana întâi, adăugăm: Dar tu...?

Pronumele personal îl spunem numai în cazurile când creдем necesar să conduc în felul acesta paradigma prezentului din indicativ al acestui verb.

- II. *27. „omor ceva, un porc, un câine”.*
- 251. „omor un purece”.
- 394. „jăy omor un porc”.
- 454. „OMOR nu se zice”.
- 476. *lam usis.*
- 508. *an si ti omor.*
- 518. „Îl omor în bătaie”.
- 522. „Omul nu poate zice că OMOR, tâlharul da”.
- 545. „Se zice când îl bate pe cineva”.
- 539. „Zic mai des femeile”.
- 551. *ucioe se zice rar*.
- 55. *ol-amin @ și-al vătăm @ trag un foc și-l omor*.

Există câteva cazuri, - fără nicio mențiune specială pe hartă -, în care n'am întregat toate persoanele verbale ale acestui timp.

Această hartă să se confrunte cu harta 290 (NOI OMORIM...) și 291 (EU UCIO).

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 405 (Diftongul ga în EL OMOARĂ) și 406 (EL OMOARĂ).

RUTENI
364 —
393 —
SĂCUI
159 *ădon-ătôm*
230 —

ISTRO-ROMÂNII
01 #
02 jo i ucioa, tu i ucizi,
jă i ucide

S C R I I T O R I		
B	S	A

MEGLEN-ROMÂNII
05 jo va-l vătăm +
06 jo vătăm. vătăm, vătămă
07 vătăm, vătăm
08 vătăm @, vătăm
09 vătăm @, vătăm
012 jo tălcops, tălcops, tălcopsi
013 jo tălcops
Scara 1:1530,000

NOI OMORÎM, VOI OMORÎȚI,

EI OMOARĂ „NOUS TUONS, VOUS TUEZ, ILS TUENT”

[2127]

I. Să se vadă cum am pus întrebarea în capitolul I al hărții 289.

Această hartă continuă formele din plural (Prezentul indicativului) ale verbului OMOR.

II.351. [Ei] omorîte este formă de imperfect indicativ.

III. În această hartă reproduc persoana a patra, a cincia și a șasea (deci cele trei din plural) din prezentul indicativului.

Această hartă să se confrunte cu harta 289 (EU OMOR, TU OMORI, EL OMOARĂ) și 291 (EU UCID, TU UCIDI).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 407 (EI OMOARĂ).

RUTENI
364 —
393 —

SĂCUI
159 —
230 —

ISTROROMÂNI
01 —
02 noi ucideăm, voi ucideți, își ucide

S C R I T U R I		
B. —	S —	A. —

AROMÂNI
vătămăm, vătămă, vătămă
vătămăm, vătămă, vătămă
vătămăm, vătămă, vătămă
012 tălăcăm, tălăcăm, tălăcăm
013 —

MEGLEROMÂNI
BALCUC
Scara 1:1.530.000

I. Întrebare directă, pusă astfel:

Ziceți eu ucio ?

Dacă informatorul cunoștea cu-vântul, după ce-l notam, întrebam: Când ziceți așa ?

1. „Păduchele din cap”. Și locuția: l-am ucis de vâsă „l-am bătut”.

3. „să-l ucid” [tu], adică să-l bați până îi se învinețește carnea”.

5. l-am ucis „l-am bătut”.

11. l-am ucis „l-am bătut, l-am zdrobit”.

12. îl ucis de vâsă „l bat”.

24. „Dau cu o piatră sau cu altceva și se învinețește carnea”.

26. „m-o ucis vâca „m-au bătut-o rău”.

28. „l-o ucis de vâsă, așa l-a bătut”.

30. „Bat o marvă vită”, „yo ucig”.

35. „așa mis de ucisă”, adică edrobită, obosită”.

45. „Dacă vreau să dau într-o hoară pasăre”, zic: „ju că te ucig”.

63. „Așa se înfrică pruncii, că îi omoară”.

75. „Când nu te-am bătut bine, ci te-am chilit pușin”.

77. „Nu se zice ucio”.

79. m-o ucis cu lemnu [a] „m-a bătut”.

80. ucig nu zicem numa te omor”.

85. „Când bat pe un om care îmi face rău; dau cu băta pe el”.

94. „Zic bătrânii către prunci”.

98. „ucid zic țărâni „cei de la țes”, noi zicem omorim porcul”.

107. ucigă-că crușia”.

112. „Când te bat bătaie de moarte”.

116. „Dau în ceva, să-l doară”.

144. „ucio porcul, dar lășam o puș”.

186. „Când l-ai bate să-l omori”.

190. „Numai la Crăciun, porcii”.

200. „l bate, zic numai femeile cele mai bătrâne”.

215. „Te bat, ziceau bătrânii”.

217. l-am ucis „l-am bătut”.

234. „Un puu, un om nu”.

243. „Despre om nu se zice”.

251. „Se zice numai la porci, puul se taie, iar pe un om l-am omorât”.

259. l-am ucis „te-am omorât”.

268. „Eu înțind „înjunghiu” porcii”.

„Nu se zice ucio”.

273. „Despre om nu se zice”. Nare sensul de „a bate”.

280. „Numai despre porci; o mărfă „o vită” o tiau”.

289. „Numai porcii”.

308. „jo te uoșigăz” „te lovesc cu ceva”.

335. „jo ucig se întrebuințează astăzi, dar e cuvânt nou”.

337. Numai în locuția ucigă-l crușia. Despre un om: așa m-ă hira că mințim așa yomor”.

348. l-am ucis „l-am bătut”.

351. „Pe om îl bat”.

355. „Când taie porcul la grumaz”.

357. „Când se taie porcul sau când se omoară un stup”.

359. tu ucig, el ucid, noi ucidem, ucideți, ei ucig”.

360. „Un porc, un stup; despre om nu se zice”.

361. te ucig cu careva „te bați”.

367. „Cu mâna, cu bățul”.

394. „Dar l-am ucis „l-am omorât”.

392. „Când bat foarte rău pe cineva”. l-o ucis „d-i mușarți”.

394. „Bat cu ciomagul, croiesc peste cap, mâni, picioare”.

EU UCID „JE TUE”

[1995]

Continuare la cap. III.

445. 451. 454. 456. 458. 461. 464. 470. 476. 498. 502. 504. 506. 508. 510. 516. 518. 528.

530. 532. 538. 556. 571. 573. 576. 584. 590. 592. 596. 600. 610. 618. 631. 632. 637. 660. 665.

667. 669. 672. 677. 679. 680. 690. 727. 744. 760. 790. 825. 839. 856. 865. 896. 900. 932. 954.

960. 984. 986 și 01.

b) un animal (o vită, o fiară, etc.), în comunele: 375. 464. 667.

669. 691 și 748.

c) un porc, în comunele: 118. 136. 138. 144. 145. 156. 163.

164. 180. 243. 249. 251. 255. 266. 273. 280. 289. 290. 33. 355. 357.

359. 360 și 542.

d) un puu, o găină, în comunele: 45. 231. 243.

247. 464. 596 și 614.

e) un goareca, un șarpe, un fluture, un vierme, în comunele: 395. 400. 552 și 621.

f) un pureca, un păduche, în comunele:

1. 148. 156. 375. 385. 532. 746. 808. 837 și 850.

g) bat (rău) pe cineva, în comunele: 1.

3. 5. 11. 12. 18. 24. 28. 75. 79. 85. 112. 150. 166.

200. 217. 308. 348. 352. 361. 370. 387. 388.

397. 399. 394. 396. 397. 402. 403. 406. 412.

424. 428. 436. 440. 492. 522. 526. 536. 540.

554. 645. 647. 735. 740. 772. 780. 795.

820. 857. 859. 870. 890 și 926.

h) un dobitoc, în comunele: 26. 50.

652. 831. 835 și 840.

i) zdrobit de oboșală, în 35.

63 [eu] ucig + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

63 [eu] omor + 65 *

ISTRORDMĂNI

01 jo ucido +

02 jo voi te ucide

03 [eu] ucig +

04 [eu] ucig +

05 [eu] ucig +

06 [eu] ucig +

07 [eu] ucig +

08 [eu] ucig +

09 [eu] ucig +

10 [eu] ucig +

11 [eu] ucig +

12 [eu] ucig +

13 [eu] ucig +

14 [eu] ucig +

15 [eu] ucig +

16 [eu] ucig +

ucig.

440. „l bat rău, de moarte”.

492. „Când i-au dat vo-civăj pământ”.

5e zice: ucig de muște.

504. „l pălesc și moare”.

522. am st fi ucig m bătaji [când] fă o șof”.

526. l-am ucis în bătaji”.

536. „Când mi-e ciudă, îl bat, nu-l

omor”.

540. „l bați asemenea cu moartea”.

550. „Nu se zice ucio”.

554. am st fi ucig în bătaji”.

584. „Zici am st fi ucig, dar nu faci”.

600. am ucis gimi cu pușca”.

610. „La șof, se zice an st fi ucig”.

652. „Pe un câne, o vită, dacă s-au

fiară se zice: trag cu pușca să-l ucig”.

Despre om se zice bat pe cineva”.

omor”.

656. „Numai zici, dar nu-l omori”.

690. „măi te ucig astimpără-te! an

să te ucid di bătaie”.

730. „E tot una”.

746. „ucio zic cei cu carie”.

„Noi zicem la pureci, păduchi”.

748. „Numai când dai cu pușca într-o

fiară se zice: trag cu pușca să-l ucig”.

831. „Loveșc rău un dobitoc, el în-

cepe să tușească, nu mai e sănătos”.

835. „am st ucig +

836. „am st ucig +

837. „am st ucig +

838. „am st ucig +

839. „am st ucig +

840. „am st ucig +

841. „am st ucig +

842. „am st ucig +

843. „am st ucig +

844. „am st ucig +

845. „am st ucig +

846. „am st ucig +

847. „am st ucig +

848. „am st ucig +

849. „am st ucig +

850. „am st ucig +

851. „am st ucig +

852. „am st ucig +

853. „am st ucig +

854. „am st ucig +

855. „am st ucig +

856. „am st ucig +

857. „am st ucig +

858. „am st ucig +

859. „am st ucig +

860. „am st ucig +

861. „am st ucig +

862. „am st ucig +

863. „am st ucig +

864. „am st ucig +

865. „am st ucig +

866. „am st ucig +

867. „am st ucig +

868. „am st ucig +

869. „am st ucig +

870. „am st ucig +

871. „am st ucig +

872. „am st ucig +

873. „am st ucig +

874. „am st ucig +

875. „am st ucig +

876. „am st ucig +

877. „am st ucig +

878. „am st ucig +

879. „am st ucig +

880. „am st ucig +

881. „am st ucig +

882. „am st ucig +

883. „am st ucig +

884. „am st ucig +

885. „am st ucig +

886. „am st ucig +

887. „am st ucig +

888. „am st ucig +

889. „am st ucig +

890. „am st ucig +

891. „am st ucig +

892. „am st ucig +

893. „am st ucig +

894. „am st ucig +

895. „am st ucig +

896. „am st ucig +

897. „am st ucig +

898. „am st ucig +

899. „am st ucig +

900. „am st ucig +

901. „am st ucig +

902. „am st ucig +

903. „am st ucig +

904. „am st ucig +

905. „am st ucig +

906. „am st ucig +

907. „am st ucig +

908. „am st ucig +

909. „am st ucig +

EU SUGRUM "J'ÉTRANGLE"

[1443]

I. Întrebare însoțită de gest, pusă astfel: Mam prins cu mâna stângă de gât și am zis: Când îl prinzi pe cineva de gât și-l strângi până moare, ce faci?

II. 231. „O vită s-o sugușat”.

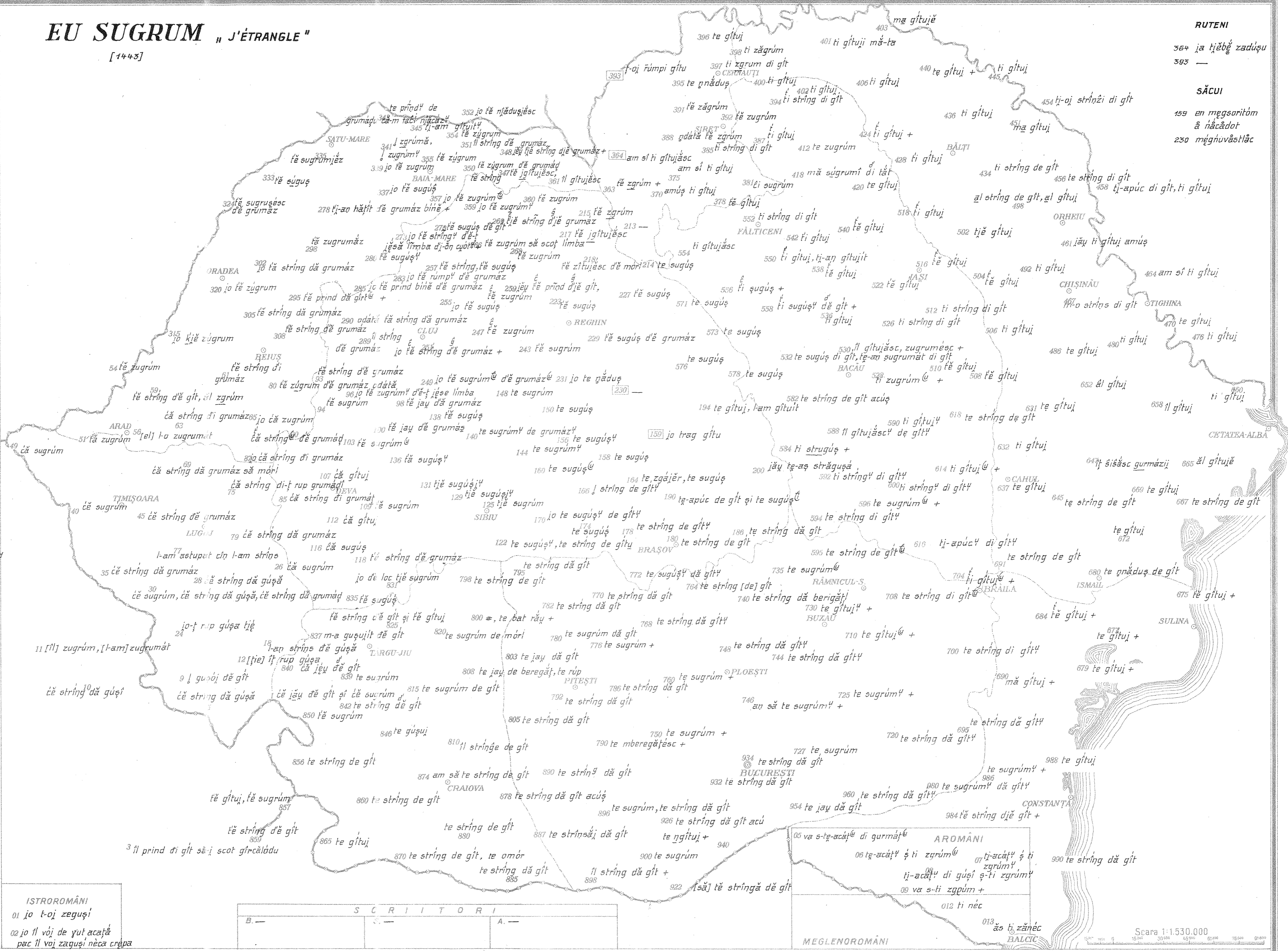
- 273. Și: țe suguș.
- 276. Și: țe suguș.
- 295. țe string așe d-acăle pțai.
- 348. [e] țe zugrum.
- 363. ț-am zgrumăt.
- 424. ț string di gît.
- 440. mă gîtuje de gît.
- 520. ț-am zugrumăt.
- 530. ț-am zugrumăt di grumáz.
- 556. ț-am sugușat.
- 558. ț-am sugușat.
- 584. ț-am struguşat.
- 596. ț-am sugrumăt.
- 614. ț-am gîtuje.
- 675. ț-am gîtuje.
- 677. ț-am gîtuje.
- 679. ț-am gîtuje.
- 684. ț-am gîtuje. „Țiganii zic sugrum”.
- 690. ț-am gîtuje.
- 704. ț-am gîtuje.
- 710. ț-am gîtuje.
- 725. ț-am sugrumăt.
- 730. ț-am gîtuje.
- 746. an să te string de gît.
- 750. ț-am sugrumăt.
- 760. ț-am sugrumăt.
- 776. ț-am sugrumăt.
- 790. te mberegățesc de dai voki pãste cap.

- 800. „Nu-l prindem de gât”.
- 898. Și: te răzbesc, ț-am supus.
- 940. ț-am gîtuje.
- 984. țe gîtuje.
- 986. ț-am sugrumăt.

III. Gestul făcut a ușurat mult pe informatori în răspunsurile pe care le-au dat.

Pentru a stabili originea verbelor și mai ales pentru comparația arilor, această hartă e să se confrunte cu hărțile 35 (GÂT) și 36 (GRUMAZ).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 410 (EU SUGRUM).

ISTROROMÂNII
01 jo t-oj zeguși
02 jo il vói de yut acăț
pac il voj zaguși nêca crăpa

S C R I T O R I		
B. —	—	A. —

AROMÂNII
05 va s-te-acăț di gurmăț
06 te-acăț și ti zgrum
07 ti-acăț și ti zgrum
08 di gupși și ti zgrum
09 va s-ti zggum +
012 ti nêc
013 as ti zănec

Scara 1:1.530.000

EU ÎNJUNGHIU PE CINEVA „J'ÉGORGE QUELQU'UN”

[1444]

I. Întrebare indirectă, însoțită de gest, pușă aștef: Cu mâna dreaptă, în care aveam creionul, m'am prefăcut că lovesc (cași când aș avea un pumnal) și am zis: Când Doamne ferește, dai cu cuțitul în cineva, ca să-l omori, cum zici?

- II. 3.] mpung, l-am împuns.
5. „cē zungjē la gușă și mori”.
45. l-am zungjiat.
54. l-am jundjiat.
194. l-am înjungjiat.
227. și: te gungjiu.
268. yo o gijundjet [ei] gijundjet.
270. El l-yo jundjiat.
278. mintēnas tē umor cu cuțitu.
280. Eu tē mpungj, tē uēg.
289. l-an spintecat.
308. te taiu.
315. l-yo ntapat.
339. l-a jundjiat.
359. yo jundjiat.
363. l-am înjungjiat.
370. amūs înhig cuțitu, am înhipt cuțitu.
375. l-am dundjiat.
387. „cu cuțitu”.
393. am gijuncat cum să cadjē [e].
420. tē-am înjungjiat.
444. „Când îl pune în piept cuțitul”.
492. l-o gzungjiat.
510. l-am înzungjiat.
516. [e] am sî lî nzungji.
526. tē-am înzungjiat.
528. l-am înzungjiat.
530. l-am înzungjiat.
532. l-am înzungjiat.
536. tē-am înzungjiat.
538. tē-am înzungjiat.
540. l-am înzungjiat.
542. l-am înzungjiat.
544. l-am înzungjiat.
546. tē-am înzungjiat.
548. l-am înzungjiat.
550. l-am înzungjiat.
552. l-am înzungjiat.
554. l-am înzungjiat.
556. tē-am înzungjiat.
558. l-am înzungjiat.
560. l-am înzungjiat.
562. tē-am înzungjiat.
564. l-am înzungjiat.
566. tē-am înzungjiat.
568. l-am înzungjiat.
570. l-am înzungjiat.
572. tē-am înzungjiat.
574. l-am înzungjiat.
576. tē-am înzungjiat.
578. l-am înzungjiat.
580. l-am înzungjiat.
582. tē-am înzungjiat.
584. l-am înzungjiat.
586. tē-am înzungjiat.
588. l-am înzungjiat.
590. l-am înzungjiat.
592. tē-am înzungjiat.
594. l-am înzungjiat.
596. tē-am înzungjiat.
598. l-am înzungjiat.
600. l-am înzungjiat.
602. tē-am înzungjiat.
604. l-am înzungjiat.
606. tē-am înzungjiat.
608. l-am înzungjiat.
610. tē-am înzungjiat.
612. l-am înzungjiat.
614. tē-am înzungjiat.
616. l-am înzungjiat.
618. tē-am înzungjiat.
620. l-am înzungjiat.
622. tē-am înzungjiat.
624. l-am înzungjiat.
626. tē-am înzungjiat.
628. l-am înzungjiat.
630. tē-am înzungjiat.
632. l-am înzungjiat.
634. tē-am înzungjiat.
636. l-am înzungjiat.
638. tē-am înzungjiat.
640. l-am înzungjiat.
642. tē-am înzungjiat.
644. l-am înzungjiat.
646. tē-am înzungjiat.
648. l-am înzungjiat.
650. tē-am înzungjiat.
652. l-am înzungjiat.
654. tē-am înzungjiat.
656. l-am înzungjiat.
658. tē-am înzungjiat.
660. l-am înzungjiat.
662. tē-am înzungjiat.
664. l-am înzungjiat.
666. tē-am înzungjiat.
668. l-am înzungjiat.
670. tē-am înzungjiat.
672. l-am înzungjiat.
674. tē-am înzungjiat.
676. l-am înzungjiat.
678. tē-am înzungjiat.
680. l-am înzungjiat.
682. tē-am înzungjiat.
684. l-am înzungjiat.
686. tē-am înzungjiat.
688. l-am înzungjiat.
690. tē-am înzungjiat.
692. l-am înzungjiat.
694. tē-am înzungjiat.
696. l-am înzungjiat.
698. tē-am înzungjiat.
700. l-am înzungjiat.
702. tē-am înzungjiat.
704. l-am înzungjiat.
706. tē-am înzungjiat.
708. l-am înzungjiat.
710. tē-am înzungjiat.
712. l-am înzungjiat.
714. tē-am înzungjiat.
716. l-am înzungjiat.
718. tē-am înzungjiat.
720. l-am înzungjiat.
722. tē-am înzungjiat.
724. l-am înzungjiat.
726. tē-am înzungjiat.
728. l-am înzungjiat.
730. tē-am înzungjiat.
732. l-am înzungjiat.
734. tē-am înzungjiat.
736. l-am înzungjiat.
738. tē-am înzungjiat.
740. l-am înzungjiat.
742. tē-am înzungjiat.
744. l-am înzungjiat.
746. tē-am înzungjiat.
748. l-am înzungjiat.
750. tē-am înzungjiat.
752. l-am înzungjiat.
754. tē-am înzungjiat.
756. l-am înzungjiat.
758. tē-am înzungjiat.
760. l-am înzungjiat.
762. tē-am înzungjiat.
764. l-am înzungjiat.
766. tē-am înzungjiat.
768. l-am înzungjiat.
770. tē-am înzungjiat.
772. l-am înzungjiat.
774. tē-am înzungjiat.
776. l-am înzungjiat.
778. tē-am înzungjiat.
780. l-am înzungjiat.
782. tē-am înzungjiat.
784. l-am înzungjiat.
786. tē-am înzungjiat.
788. l-am înzungjiat.
790. tē-am înzungjiat.
792. l-am înzungjiat.
794. tē-am înzungjiat.
796. l-am înzungjiat.
798. tē-am înzungjiat.
800. l-am înzungjiat.
802. tē-am înzungjiat.
804. l-am înzungjiat.
806. tē-am înzungjiat.
808. l-am înzungjiat.
810. tē-am înzungjiat.
812. l-am înzungjiat.
814. tē-am înzungjiat.
816. l-am înzungjiat.
818. tē-am înzungjiat.
820. l-am înzungjiat.
822. tē-am înzungjiat.
824. l-am înzungjiat.
826. tē-am înzungjiat.
828. l-am înzungjiat.
830. tē-am înzungjiat.
832. l-am înzungjiat.
834. tē-am înzungjiat.
836. l-am înzungjiat.
838. tē-am înzungjiat.
840. l-am înzungjiat.
842. tē-am înzungjiat.
844. l-am înzungjiat.
846. tē-am înzungjiat.
848. l-am înzungjiat.
850. tē-am înzungjiat.
852. l-am înzungjiat.
854. tē-am înzungjiat.
856. l-am înzungjiat.
858. tē-am înzungjiat.
860. l-am înzungjiat.
862. tē-am înzungjiat.
864. l-am înzungjiat.
866. tē-am înzungjiat.
868. l-am înzungjiat.
870. tē-am înzungjiat.
872. l-am înzungjiat.
874. tē-am înzungjiat.
876. l-am înzungjiat.
878. tē-am înzungjiat.
880. l-am înzungjiat.
882. tē-am înzungjiat.
884. l-am înzungjiat.
886. tē-am înzungjiat.
888. l-am înzungjiat.
890. tē-am înzungjiat.
892. l-am înzungjiat.
894. tē-am înzungjiat.
896. l-am înzungjiat.
898. tē-am înzungjiat.
900. l-am înzungjiat.
902. tē-am înzungjiat.
904. l-am înzungjiat.
906. tē-am înzungjiat.
908. l-am înzungjiat.
910. tē-am înzungjiat.
912. l-am înzungjiat.
914. tē-am înzungjiat.
916. l-am înzungjiat.
918. tē-am înzungjiat.
920. l-am înzungjiat.
922. tē-am înzungjiat.
924. l-am înzungjiat.
926. tē-am înzungjiat.
928. l-am înzungjiat.
930. tē-am înzungjiat.
932. l-am înzungjiat.
934. tē-am înzungjiat.
936. l-am înzungjiat.
938. tē-am înzungjiat.
940. l-am înzungjiat.
942. tē-am înzungjiat.
944. l-am înzungjiat.
946. tē-am înzungjiat.
948. l-am înzungjiat.
950. tē-am înzungjiat.
952. l-am înzungjiat.
954. tē-am înzungjiat.
956. l-am înzungjiat.
958. tē-am înzungjiat.
960. l-am înzungjiat.
962. tē-am înzungjiat.
964. l-am înzungjiat.
966. tē-am înzungjiat.
968. l-am înzungjiat.
970. tē-am înzungjiat.
972. l-am înzungjiat.
974. tē-am înzungjiat.
976. l-am înzungjiat.
978. tē-am înzungjiat.
980. l-am înzungjiat.
982. tē-am înzungjiat.
984. l-am înzungjiat.
986. tē-am înzungjiat.
988. l-am înzungjiat.
990. tē-am înzungjiat.
992. l-am înzungjiat.
994. tē-am înzungjiat.
996. l-am înzungjiat.
998. tē-am înzungjiat.
1000. l-am înzungjiat.

ISTROROMÂNI
01 m-a taljât cu cuțitu +
02 ma âv me cu cuțitu
m-j-av me taljât

Table with columns for linguistic variants and their corresponding forms.

- 878. lî tăjē la beregătă.
890. „te spintec cu cuțitu, e vorba numai”.
894. tē-am înjungjiat.
896. tē-am înjungjiat.
898. tē-am înjungjiat.
899. tē-am înjungjiat.
901. m-n-a dujât o cortelyăda, m-a rânit.
905. me m-a va z-baț ic.
907. tē day cu cuțitu ūnc.

III. Pentru a re-unoaște mai ușor persoana la care se raportă răspunsul, am adăugat adeseori, în paranteză, un pronume personal.
Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 4+1 (eu înjunghiu) și 4+2 (Formele verbului înjunghiu).

- RUTENI
364 ja tjebje zarju
393 —
SĂCUI
159 bēlād ūtōm â kēst
230 mēgsunâc

EU PLÂNG DUPĂ MORT „JE PLEURE LE MORT”

[1982]

I. Cum ziceți când moare tata, mama sau un neam tare aproape, îți pare rău și-ți ies lacrimi din ochi?

Pentru a primi răspunsurile în persoana întâi din singular, spuneam informatorilor pronumele eu..., lăsându-i să completeze singuri răspunsul.

II.2a. Numai femeile să cîntă.

30. „mă cînt cu vorbe”.

35. „mă cînt cu vorbe, plînz fără vorbe”.

56. 9-o cîntăt după tată-so.

96. „Mai rar se zice plîng”.

107. „Cu gura, dar plîng cu lacrimi”.

109. „mă cînt zic numai muierile”.

148. „Neamurile se cîntă și plîng”.

166. să cîntă după jăl.

194. „Nu se zice MĂ CÂNT”.

259. „Se zice mai des”.

270. „Mai rar se zice să cîntă”.

270. E lăt om feliy, adică au același înjeles.

273. Tinerii zic plîng. Bătrânii, când plînge un copil, zic: să cîntă băiatu căla. Despre mort se zice: io cîntăt pi-ō om mort.

434. „Mai des se zice boșăsc”.

554. Io scîrbăt c-o murit.

588. Și: mă văjit dj pi jăl.

837. să búbumă Hălă mușari plîng.

942. „Când îl duce la groapă”.

„Ea plîngă, când se duce mai târziu pe la el”.

959. „Zic numai muierile, oamzii, adică bărbații, plîng”.

954. „Alții zic jălăste”.

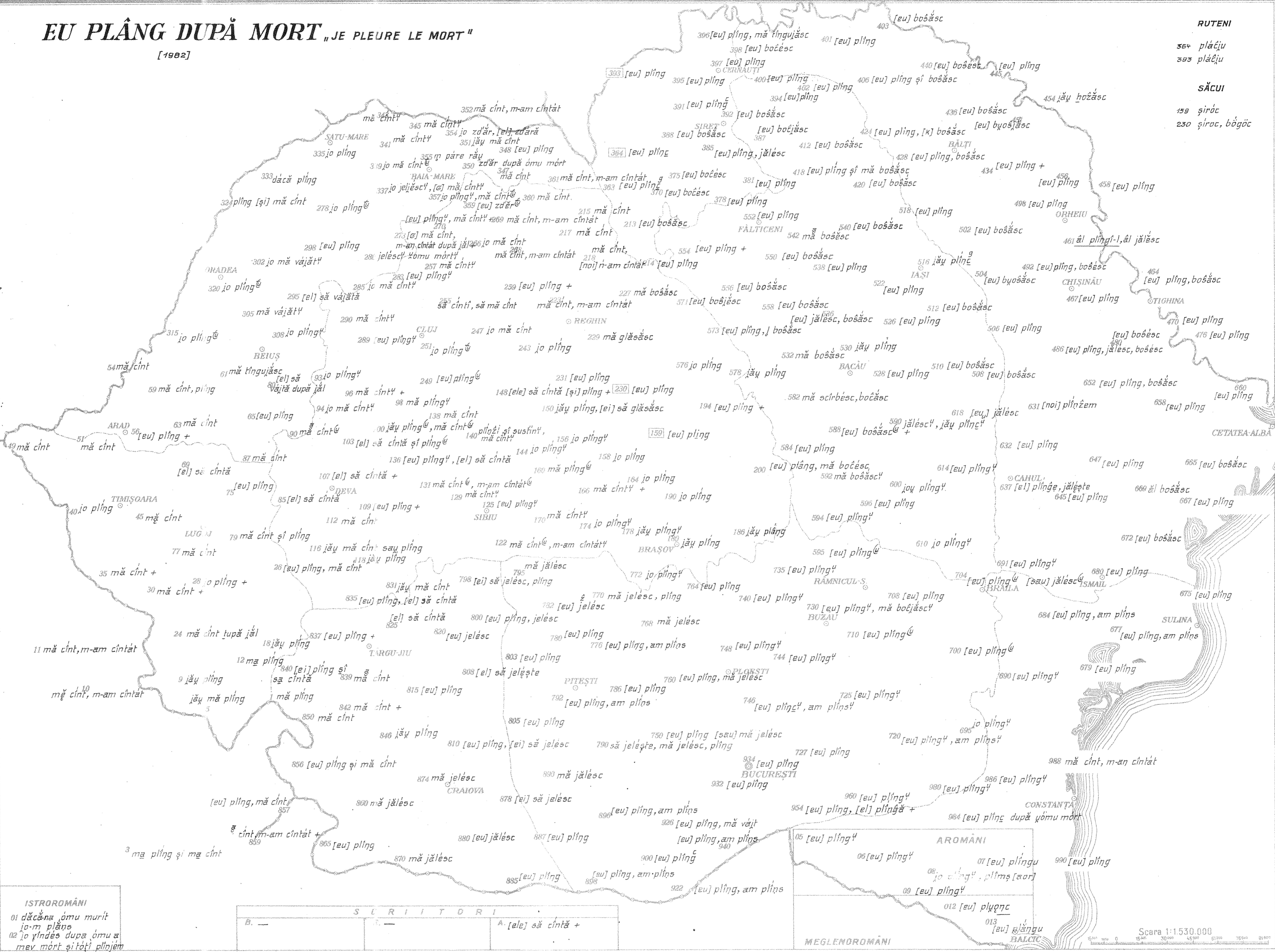
A. „să cîntă femeile”.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

Când răspunsurile erau cu siguranță în persoana întâi din prezentul indicativului, n-am făcut nicio mențiune cu ocazia reproducerii materialului.

Pentru a se cînta cu sensul de a plînge să se vadă harta 234 (COPILUL MIC PLÂNGE).

Cu materialul acestei hărți am redactat harta colorată 413 (EU PLÂNG DUPĂ MORT).

ISTROROMÂNII
 01 dăcă-na ōmu murit
 io-m plîng
 02 io yndes ōpa ōmu a
 mev mōrt și tōtj plîngj

Scriitori		
B. —	I. —	A. [ele] să cîntă +

AROMÂNII
 05 [eu] plîng
 06 [eu] plîng
 07 [eu] plîngu
 08 io plîng, plîng [xor]
 09 [eu] plîng
 012 [eu] plîng
 013 [eu] plîngu
BALCII

Scara 1:1530,000

PRIVEGHIU „VEILLE (DU MORT)”

[564]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la adunătura de oameni care stau noaptea în casă cu mortul, până îl îngroapă? Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le spuneți?

Pentru ca să obțin mai ușor răspunsul, în unele cazuri am adăugat: dumneata, dacă te duci la această adunătură, unde zici că mergi?

II. 3. „sprimde numărăria lumânarea cîn miări. „focul mare, care se face în Postul Mare, se numește priveghii; priveguri”.

16. Un joc de la priveghiu: „fășă zip”. „Se pun douăzeci de oameni și împletec o brăcină cingătoare și se bat. Cel pus pe scaun e lovit cu brăcina, până ce o prinde, când urmează cel care e dat”.

80. Îl prevedim nyaptje.

85. „Acolo prevedesc”.

93. Merg la prevedehiie.

107. Îl priveghim, când îl supraveghiară înainte de moarte”.

156. Noi îl prevedem.

158. Noi îl privefim, ei îl privelesc.

144. Noi privelem.

148. „Îl priveghesc”.

150. Îl priveghază.

158. Îl privegez.

164. Noi îl priveghim.

178. Noi priveghim.

180. mă duc să prevedem mortu.

„Neamurile priveghe cu popi”. „Se dau cornuri, vin”.

190. „Îo priveghez până la ziua”.

„mă sărăcuscă, adică ține popa slujbă”.

259. Eu priveghiesc.

273. mă duc să stau străje la myortu ajesta și minhem acolo.

280. „Nu se face priveghiu” „strajă [p] se numesc oamenii care păzesc, în casa satului, pe un mort străin”.

283. „Stau cu mortul numai cei ai casei”.

285. „Dar zici nu este obiceiul”.

285. „la prevedii se zice la mijlocul Postului Mare, când merg la biserică”.

337. „mă duc după diiact și făcă prevediu, adică să citească pe cartier”.

339. „Merge popa în preseara îngropării și face rugăciuni”.

341. „Se face la cel gazdă, adică la cel bogat”.

355. Îl priveghesc.

393. Și mă duc la mort.

458. mă duc să mă jert cu dnoșu.

461. „Flăcăi și fete merg acolo, fac masă și cinstesc un pahar de vin”.

554. ieu priveghid.

588. Îl priveghim.

590. Noi îl păzim.

669. „Vin neamurile și îl străjuiesc”.

675. „Vin și străinii și se joacă de-a țigănușul”.

677. „Se joacă de-a inelușul și țigănușul”.

679. „Merg oameni, femei și fete și se joacă”.

684. „Se joacă când mortul e flăcău sau fată mare”.

690. „Acolo stau smeriți, căci sânt milniți”.

700. „Nu se joacă”.

704. „Se merge cu lumânare; tinerii joacă”.

708. „Flăcăii nu vin”.

710. „Nu se joacă”.

725. „Merg numai rudele”.

ISTROROMĂNI
01 mețem veglău čala mortu +
02 [noi] veglăm, jo îl veglău

735. „Se joacă de-a inelușul”.

748. „Nu se joacă”.

750. „Vin și străini și stau de vorbă”.

790. „Vin numai cei ai casei”.

805. „Zic femeile”, „Numai ele se duc cu lumânare la mort”.

808. Și: mă duc să păzesc mortu, căte un vecin”.

„Se duc cu vecinii”

837. „șădem de taină ca să nu adormim”.

837. „Acolo hă jelim”.

839. „privegl este când se lasă. Postul Mare; atunci fac foc și dau de pomana”.

886. „Sânt numai ai casei, rar vine B. nopți de priveghere”.

unde oameni stau la priveghiu ca la șezătoare și-și bat joc de mort, trăgându-l de picioare.”

06. va nă fëm „ducem” astă eșară z veglăm un lipsan.

07. va nă fëm z-viglăm un lipsan.

08. viglăi mortu.

09. mi duc la myortu.

III. Am reprodus toate răspunsurile glumește, etc.

01. Nu există substantiv. Veghia-primite.

În punctele în care s-a răspuns acest obicei cunosc din Moldova, țara se face o noapte.

În comunele: 792. 890. 932. 940. 980. nele: 710. 725. 727. 748. 926. 984. 986. Obiceiul de a juca cărți, de Regiunile care păstrează cu-a bea l-am înregistrat în comu-vântul priveghiu pot să ne dea o nele: 54. 59. 320. 324. 335. 396. 492. indicație asupra expansiunii acestui obicei.

Pe lângă cazurile menționate pe hartă și în note, informa-am redactat harta colorată 414 torii au declarat că nu întrebuin-(PRIVEGHIU).

Informatorii au declarat că cunosc din Moldova, țara se face o noapte.

PÂNZA DE PE FAȚA MORTULUI „LINCEUL”

[565]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum îi ziceți la țeșătura cu care
acoperiți fața omului mort?

II.26. „Rar se pune burunțuc ‘borangic’
oă fălă”.

28. „Se cumpără din Reșița, de la
prăvălie”.

75. „E din pânză”.

79. „Se cumpără din oraș; cea
țeșută de noi e pîndă”.

200. „Pe unguerețe se zice sântfedel”.

215. Și: pîjioră.

227. „Este fătol din prăvălie”. Se
zice și: pînză.

229. „fătol este cel cumpărat de la
prăvălie”.

249. „fătol este cel cumpărat de la
prăvălie”.

266. „E ca pânza”. „fătol[ul] e mai
măndru” = “frumos”.

289. „Alții zic fătol”.

339. „urzicături este pânza care iese
din cosciug”.

347. „păjioră e mai subțire și se
cumpără”.

391. „Îi avem de casă”.

395. „În cumpărat căpă”.

397. „Se pune pe ‘lacră’ = ‘cosciug’”.

400. „Se cumpără din prăvălie”.

Și: pîndă di pi yobrazu mortului.

440. „o pocrivă e o pânză din
bariz, care reprezintă pe Iesus Cri-
stos și moartea”.

536. „E din pânză”.

538. „Cea de casă; cea de la pră-
vălie e obrăzari”.

652. „O ia din țarg; numele l-a
uitat”.

700. „Acopere fața”.

727. „urăr este cel făcut în casă, care
se pune pe fața mortului”.

735. „se face de casă”.

766. I-am împințit.

790. „urărju e o cusătură care se
pune pe frunte, ca un guler de fe-
meie”.

792. Îl împințesc. „urărju e o bete-
lioară pe frunte”.

795. Îl pinzuijm.

805. „Nu se cumpără”. I-am pinzuit.

808. „E o pânză de la cap până la
picșere”.

835. „am cumpărat o răsă de la
boltă”.

857. I-astručă cu pînză la ôk.

856. Îl pinzuijă.

857. I-am pinzuit.

878. „Se cumpără”. Să-i pinzuijm.

890. Îl pinzuijă, I-am pinzuit.

„urărju se cumpără; e în formă de
cruce și se pune peste pânză”.

896. „Se cumpără”. „Pe frunte,
cusut de femeie, se pune urărju”.

898. Nu există substantiv.

832. „L-am pinzuit pe mort cu
pînză”. „Se cumpără și se pune
și de casă”.

940. Îl făcă dă pînză dă la ia.

954. I-am împințit di-asupra
ôkiloré.

986. „Cea de pe ochi e pyod”.

01. „Cea dedesubt e pînză za
su jivôt”.

02. ali mrije.

III. Răspunsurile bogate pe care
le-am înregistrat dovedesc că a-
ceastă PÂNZA are un însemnat
rol în viața patriarhală a satelor
noastre.

Cu materialul acestei hărți am
redactat harta lexicală colorată
4:5 (PÂNZA DE PE FAȚA MORTULUI).

ISTROROMÂNII
01 vèlu pri fătăț +
02 pînză voj pripravi de
mine cyirni de môt +

S C R I I T O R I		
B.[e] gîjîlgju [ena]	S. [e] gîjîlgî	A. pînză

MEGLENOROMÂNII
05 pîndă, [k] sávân
06 sávâné
07 sávân de môt
08 sávânlu [eá]
09 sávân
012 sávân; sávâni
013 sávân; eávân
BALCIC

Scara 1:1.530.000

RUTENI
364 ucrévalu
395 řântúh [sau]sarála

SĂCUI
199 sântfódél
230 sémfódél

COSCIUG „CERCUEIL”

[567]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi spuneți la cutia de lemn în care băgați pe omul mort și-l îngropați apoi?

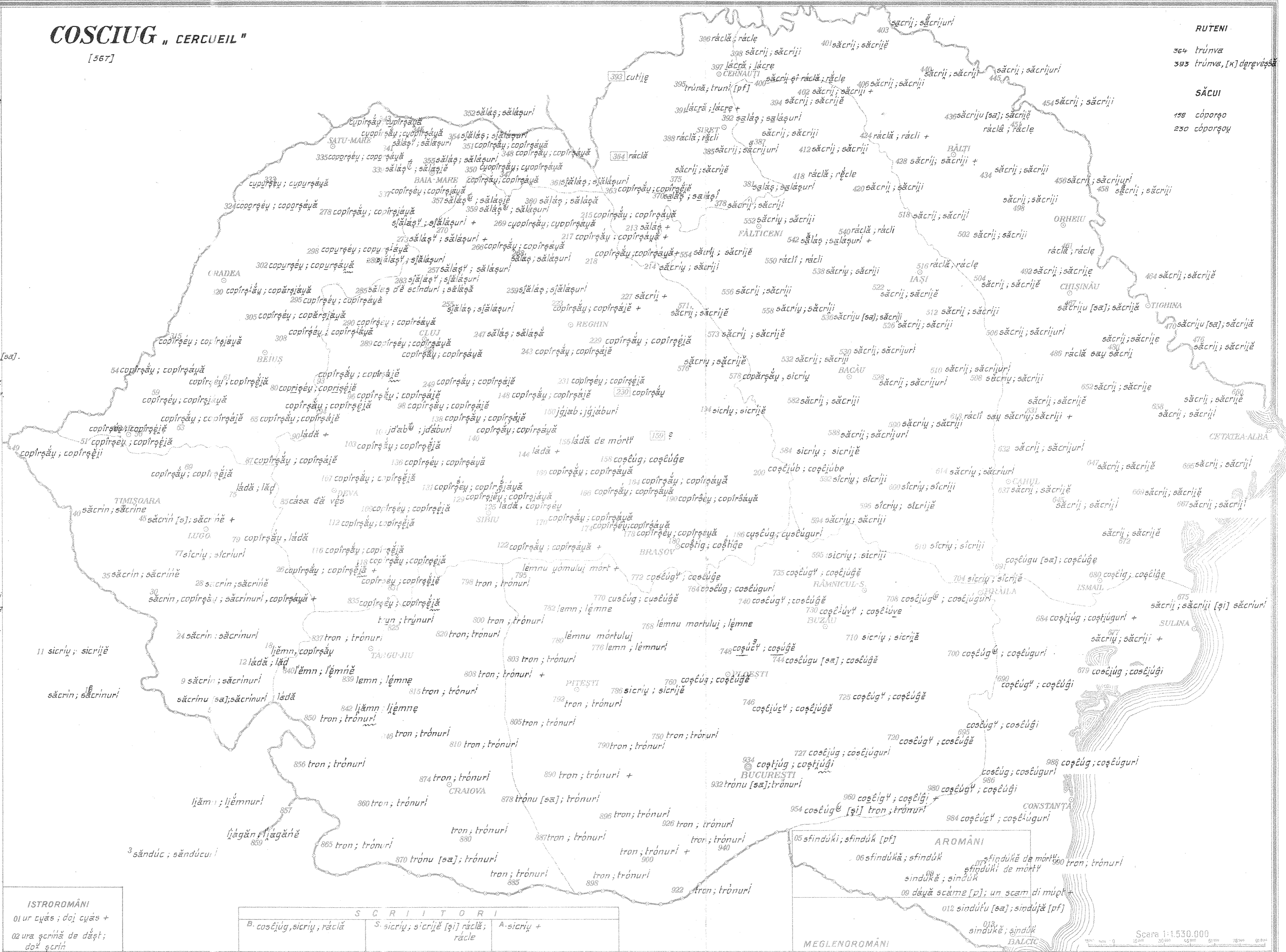
Pluralul lam întrebat astfel: La mai multe, cum le-ați spune?

- II. 26. și: sicriji; sicriji. 30. „săcrin vine pe ungurime”, adică ungurește. 45. [e] copirșău. 90. dōgășă „scânduri” dă la lădă. 122. „Mai înainte se zicea sicriji”. 144. „Este cutia în care se bagă”. „copirșău este capacul cu care se acopere”. 213. „Este cel făcut din patru scânduri”. „Cel cumpărat se numește copirșău; copirșăuă”. 217. și: sălăș; sălășuri. 218. și: sălăș; sălășuri. 223. și: sălăș; sălășuri. 227. „Înainte vreme se zicea copirșău”.

- 270. și: cuopirșău; cuopirșăuă. 273. [x] sălăș; sălășuri. 394. „Mai înainte se zicea lemnul” [sa]. 402. „I se zice celui care e făcut ca o lădă”. „Când are capacul ca un coperiș, se numește răclă; răclii”. 424. „Are numai o formă”. 428. „Când e mai bine făcut, se numește răclă; răclie”. 542. și: săcrji; săcrji. 618. „săcrji se zice mai des”. 677. „Sau coșcug”. 684. și: secriji; secriuri. 795. „Boierii zic sicriji”. 808. și: lemn; coșcug. 890. „La carte se zice coșcug”. 900. „coșcug zic boierii”. 960. sau lemn; lemnii. A. „Popular se zice copirșău”. 01. cușu [sa]. 02. și: sfindută z mōptuj.

III. La interpretarea acestei hărți să se țină seamă de răspunsurile înregistrate și de notele precedente. Acestea arată termeni mai vechi (LEMN, CASĂ, etc.), existenți înainte de pătrunderea elementelor străine (COPIRȘĂU, TRON, etc.).

În mai multe comune n'am întrebat pluralul. Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală colorată 416 (COSCIUG).

ISTROROMÂNÎ
01 ur cușă; doj cușă +
02 ură scrijișă de dășt;
doj scriji

S C R I T O R I			
B. coșcug; sicriji; răclă	S. sicriji; sicriji [și] răclă;
răclie	A. sicriji +	

MEGLENOROMÂNÎ

AROMÂNÎ
05 sfindúkî; sfindúk [pf]
06 sfindúkă; sfindúk
07 sfindúkă de mōrt
08 sfindúk; sfindúk
09 dăuș scame [p]; un scam di múph
012 sfindúk [sa]; sfindúk [pf]

Scara 1:1.530.000

RUTENI
364 trúnva,
393 trúnva, [K] dgrévęșă
SĂCUI
199 cōporșo
230 cōporșou

ÎNMORMÂNTARE „ENTEREMENT”

[566]

I. Întrebare indirectă, pușă astfel: Când duce popa pe un om mort la gropă, dacă-l însoțește și D-voastră, la ce ziceți că vă duceți ?

Câteodată, pentru ca să primesc mai ușor răspunsul, am adăugat: „doar nu vă duceți la mormânt?”

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le spuneți ?

II.90. mărăm „mergem”.

118. „După îngropăciune, merg la pomână”.

140. „la gropă se zice atunci când îi face gropă”.

273. [e] mormintărie, pruvodit’.

392. „După îngropăciune, merg la praznic”.

434. ca și pitreș mortu cu preulu la gropă’.

440. la pitreșărez mortulu, la mormintărie.

522. Te duci de-l pitreș de-l pitreșci’.

530. mă duc să-l pitreș.

582. ca și jălăsc.

592. Răspunsurile sânt „tot una”, adică au aceeași valoare semantică.

600. înainte merg la prohód’; prohádi.

679. la mormintărie ‘la cimitir’.

690. mărăm la mormintărie.

704. [e] mormintărie; mormintărie.

746. și: cu mortu la grupă’.

790. „se merge cu lumânarea în mână”.

795. după vomu mort să-l pitreșem, să-l jelim.

810. Său la myărtea cutăruje „se merge cu luminare, flori, tămâie, iar iarna, cu flori uscate”.

900. „La mort se merge cu lumânare”. „A treia zi după înmormântare, se pun lumânări la răspântii și se merge la tămâiat. Femeile pun lumânări pe marginea străzii, de la casa mortului, până la cimitir”. Acest obicei l-am văzut și în orașelul Alexandria.

932. mă duc la mormintărie să-l îngropăm.

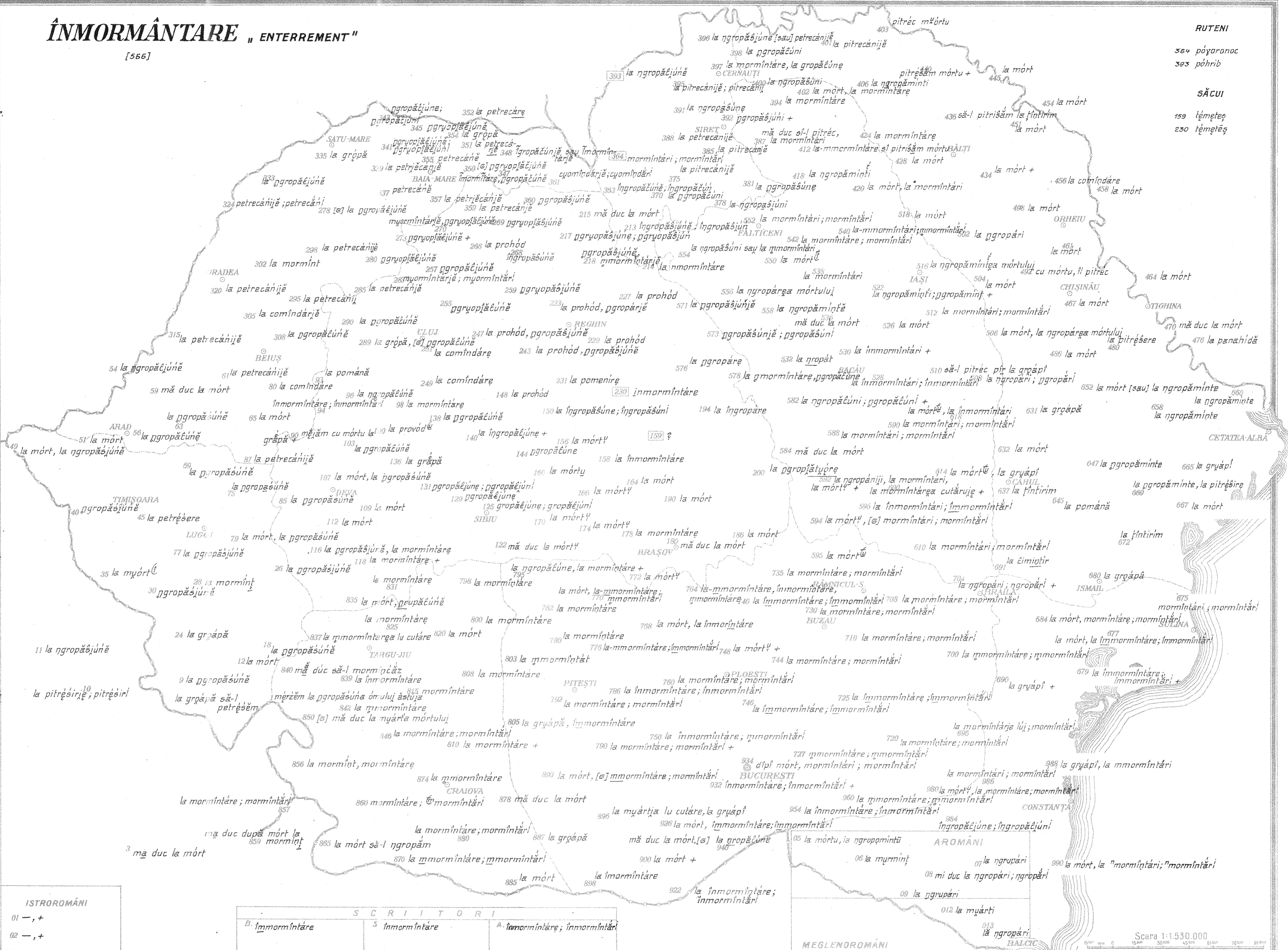
01. cyara ūra vor zacopéi.

02. când jă dop’ ūre după podne zacopéit-ăm-îl.

III. Pluralul nu l-am întrebat în toate comunele studiate.

La interpretarea răspunsurilor să se țină seamă de felul cum am pus întrebarea.

Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală 417 (ÎNMORMÂNTARE).

ISTROROMÂNII
01 —, +
02 —, +

SCRITORI		
B. înmormintărie	S înmormintărie	A. înmormintărie; înmormintărie

MEGLENOROMÂNII
012 la myărți
013 la grupărie
09 la grupărie
09 mi duc la grupărie; grupărie
090 la mormintărie; mormintărie

Scara 1:1530,000

MORMÂNT "TOMBEAU"

[568]

I. *Întrebare indirectă, pusă astfel: Cum îi ziceți la pământul acela ridicat, unde a fost îngropat un om mort?*

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le-zi spune?

II. 9. „După ce e acoperit”.

12. „grăpă este locul neastupat încă”.

24. „Când e astrucăt odată”.

26. *dîlma [de] prăstă mînt*.

30. *mormînt* „cimitir”.

107. „După ce e astupat”.

140. „Când e gata, tăcut”.

268. „Se numește dâmbul ce se ridică deasupra gropii”.

273. *și: [x] myormîntă [p]*.

289. Informatorul nu cunoaște cuvântul MORMÂNT.

324. „*Muierile zic: la temetey, la mormintu omului; morminturi*”.

436. „*țărână se numește pământul*”.

461. *trăz țărna deasupra*.

534. „*Mulți zic morminturi*” [p].

776. „*ăi dă deasupra gropii*”.

940. „*În comună nu e gropan, groapa o fac rudele*”.

01. „*Tot astfel se numește și groapa*”.

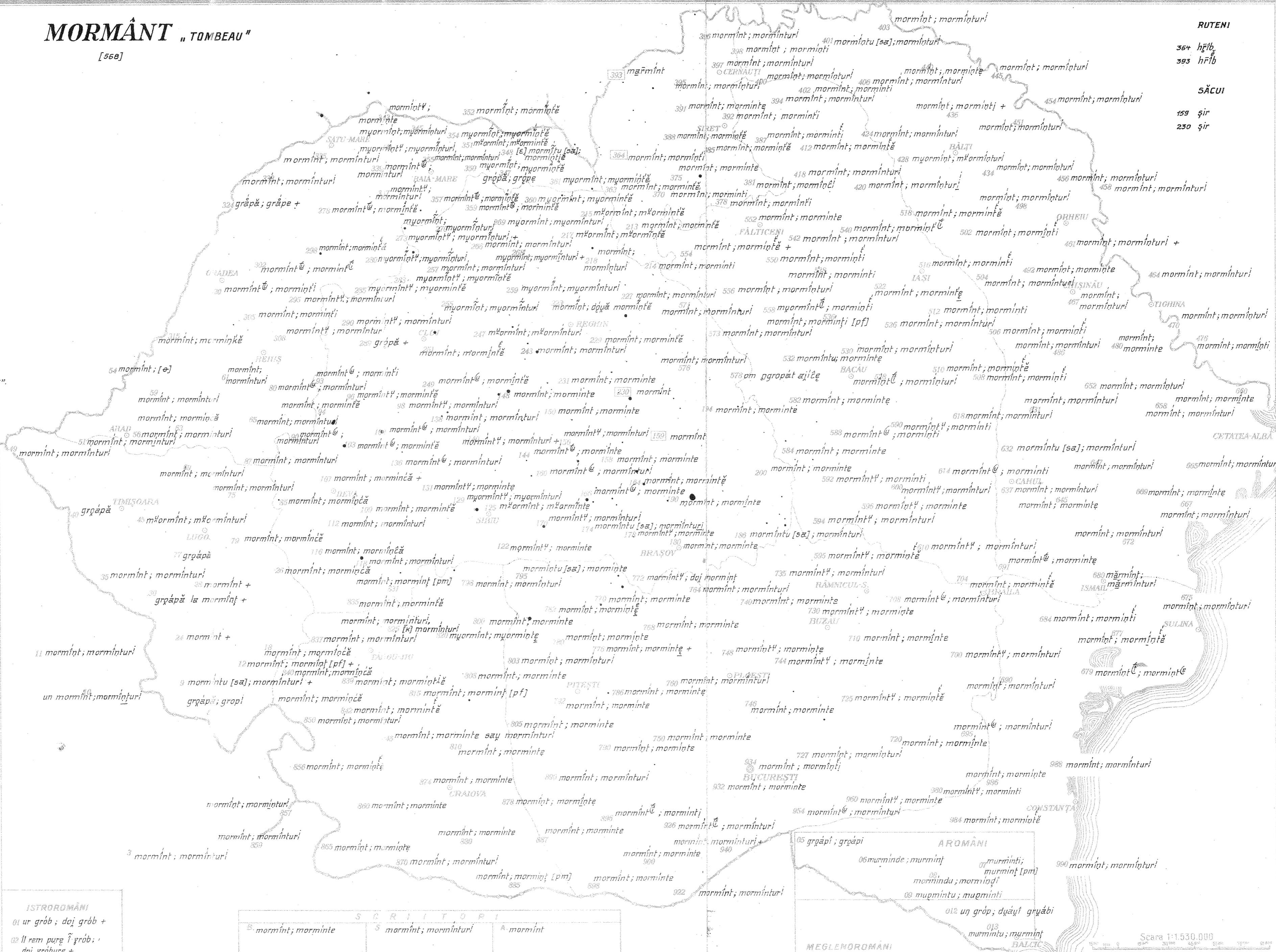
02. „*Tot astfel se numește și groapa*”.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

Cu materialul acestei hărți am redactat hărțile colorate 418 (MORMÂNT, hartă lexicală) și 419 (Pluralul MORMINTE, hartă morfologică).

RUTENI
364 hřib
393 hřib

SĂCUI
159 șir
230 șir

ISTROROMĂNI
01 ur grób; doj grób +
02 îl rem purg ț grób; +
doj gróbure +

S C R I T O R I		
S	mormint; morminte	A mormint
S	mormint; morminturi	

AROMĂNI
05 grăpă; grăpă
06 morminde; mormint
07 morminti; mormint [pm]
08 mormindu; mormind
09 mormintu; morminti
012 un gróp; două grăbă
013 mormintu; mormint

MEGLENOROMĂNI

Scara 1:1.530.000

CRUCE PE MORMÂNT „CROIX FUNÉRAIRE”

[569]

I. Întrebare indirectă, însoțită de gest. Am făcut cruce cu degetele arătătoare și am zis: La asta, de pe mormânt, cum îi spuneți?

Pluralul l-am întrebat astfel: La mai multe, cum le-ați spune?

II. 543. E cu brățară „cu brațe”.

526. Și: crucea de la capu mormântului.

590. „Dar se zice făcu cruce”.

614. „Este însă în formă de cruce”.

618. „Se pune pe mormânt și e ca un fel de cruce”.

780. „La mormânt se pune o cruce mai mică”. „Cruce mai mare se pune la drumul mare, ca să se închine oamenii”. „Trojița este atunzi când e mai frumoasă”.

790. Și: crucea [sa].

815. „Stălpul se pune numai până îi poate face cruce”. „Alții fac stălpul în formă de cruce, alții nu”. Se zice și: cruce; cruce.

860. „Stălpul este de forma aceea: sta +, iar crucea, de forma +”.

„Crucea se pune la șase săptămâni după moarte”.

870. „Stălpul e numai semn unde a murit”. „Alături cu stălpul se pune și crucea”. crucea-j mare de kătră, lemn.

874. „Stălpul se pune până la patruzeci de zile”. „Crucea i se zice când e mai mare”. „Crucea se pune la patruzeci de zile după moarte, după ce i s-a făcut pomana”. Pluralul e cruce.

885. „Stălpul se pune imediat după moarte”. Când se face pomana mare, — la șapte săptămâni, atunci se pune crucea, care e din piatră sau din lemn”. „Stălpul are forma aceea: sta +, iar crucea forma +”.

887. „Stălp; stălp; i se zice celui care stă până la șase săptămâni”. „El e făcut tot ca și crucea”.

898. „Stălpul e făcut ca o cruce”. „Crucele sânt cele acoperite cu șindriță și vopsite; pe aici nu prez sânt”.

922. „Crucea se pune când se înmormântează”. „Mai târziu se pune stălp de piatră”. „Cu această ocazie se face iar elujbă acolo”.

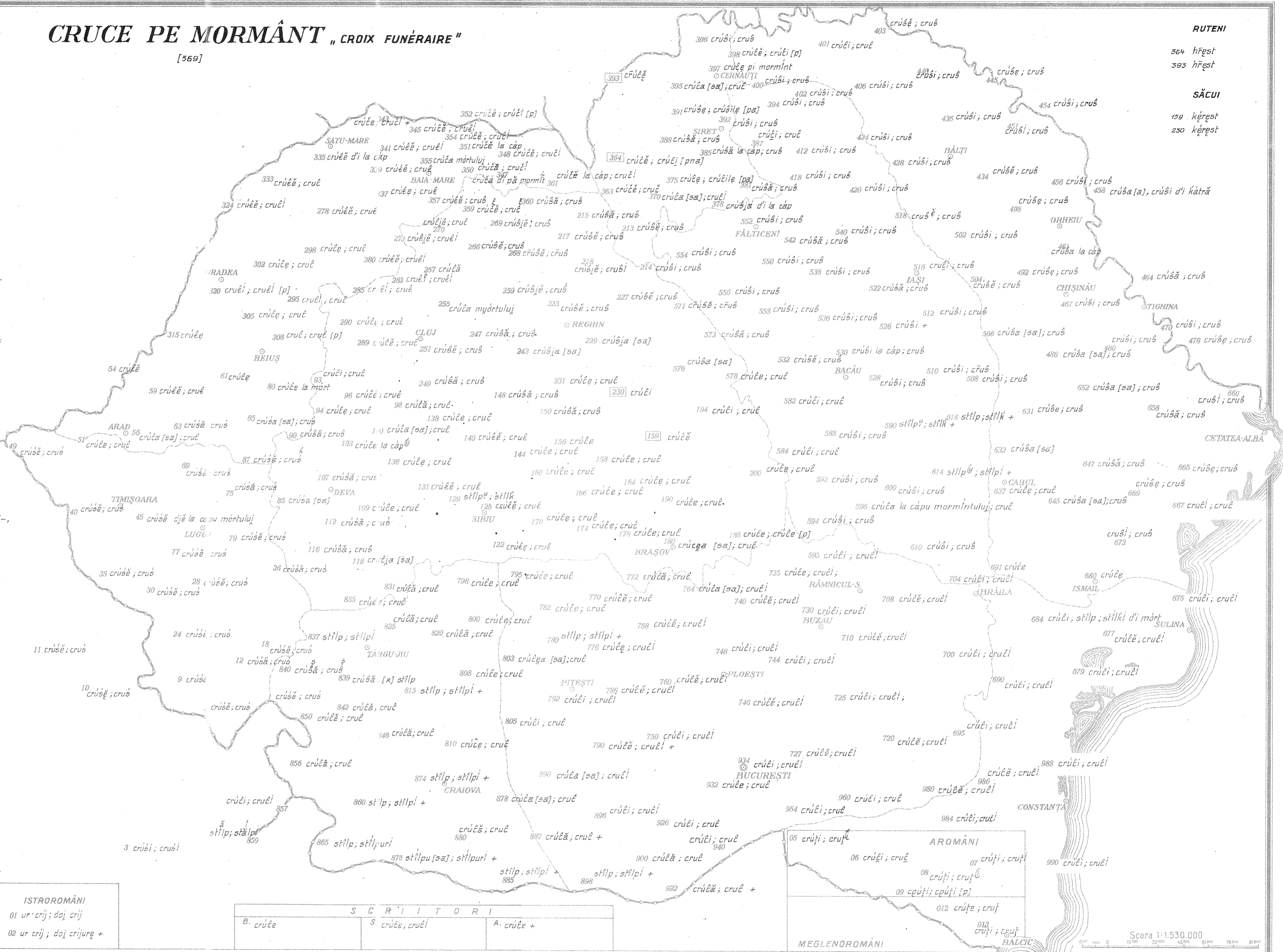
A. „Cruce se pune la femei, iar stălp la bărbați”.

oa. I; se face de lemn.

III. Nam întrebat pluralul în toate comunele studiate. Pentru aceste cazuri n'am făcut pe hartă nicio mențiune.

Notele precedente explică în-deajuns cazurile în care cuvântul cruce a fost înlocuit prin stălp.

După materialul de limbă al acestei hărți am redactat hărțile colorate 420 (Sunetul ϵ în cruce), 421 (Sunetul ϵ în cruce) și 422 (Pluralul cruce).

ISTROROMÂNII
01 ur' cruj; doj cruj
02 ur' cruj; doj crujure +

S C R I T O R I		
B. cruce	S cruce; crucei	A. cruce +

AROMÂNII
05 cruj; cruj
06 cruj; cruj
07 cruj; cruj
08 cruj; cruj
09 cruj; cruj [p]
012 cruj; cruj
013 cruj; cruj

MEGLENOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

RUTENI

564 hřest
593 hřest

SĂCUI

159 křest
230 křest

CETATEA ALBĂ

SULINA

CONSTANȚA

BALCIC

CIMITIR "CIMETIÈRE"

[570]

I. Întrebare indirectă, pusă astfel:
Cum îi ziceți la locul acela unde se îngroapă oamenii morți ?

Pluralul lăm întrebat astfel: La mai multe, cum le-ați spune ?

III.26. "Așa zic numai bărbășii". "Femeile zic că merg la progădă".

100. Se zice și: fîntîrîm_b; fîntîrîm_buri.

268. "Pe domnie se zice fîntîrîm".

270. yorî fîntîrîm; fîntîrîmuri.

350. "I se zice celui care e lângă biserică". "Când cimitirul e într-un loc deosebit, el se numește țîmjetăy; țîy; țîmjetăyă".

351. "Se numește cel care e mai departe de biserică". "Cel de lângă biserică se numește fîntîrîm".

378. "Astăzi se zice și: șimitîr".

402. și: fîntîrîm; fîntîrîmuri.

518. say șimitîr [s]; șimitîruri.

588. "Dacă nu este anume CIMITIR, atunci se numește yogrăda bisărbî".

677. "Astăzi se zice și: ăimitîr".

704. 5au ăimitîr; ăimitîruri.

768. "Se înmormăntează în curtea bisericii, fiindcă nu există CIMITIR deosebit".

835. "Se zice acum și: mîmîrîr".

860. și: grăbiște; grăbiști.

984. "Astăzi se zice și: ăimitîruri".

5. "Pluralul ar putea fi fîntîrîmuri".

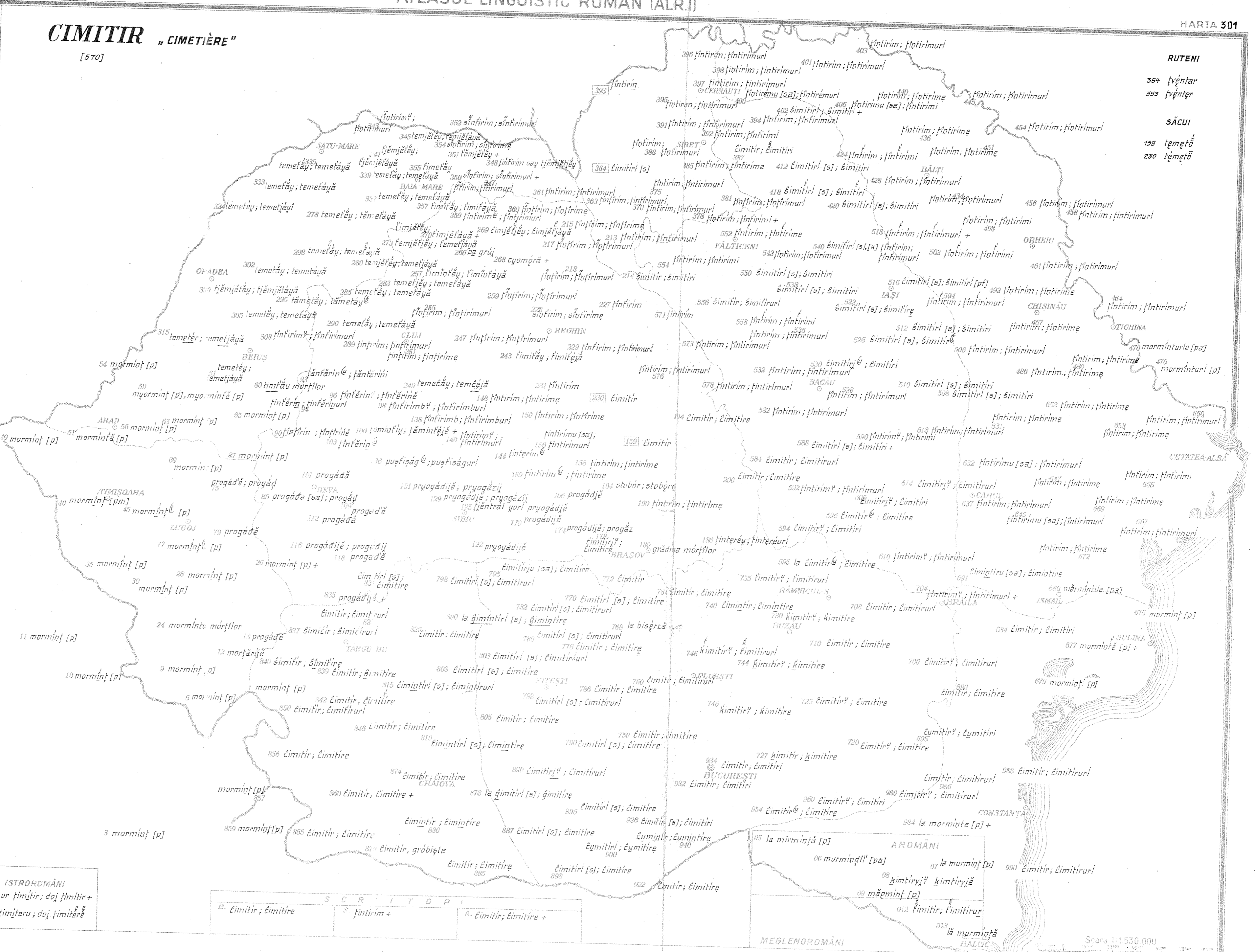
A. "Popular se zice progădiș".

01. și: fîmitero.

III. Am reprodus toate răspunsurile primite.

În cazul formelor cu aspect de plural (de ex. mormînj), am pus în paranteză indicația obișnuită, adică [p].

Cu materialul acestei hărți am redactat harta lexicală colorată #23 (CIMITIR).

ISTROROMÂNII
01 ur fîmitîr; doj fîmitîr +
02 fîmitîru; doj fîmitîrê

S C R I T O R I		
B. ăimitîr; ăimitîre	S fîntîrîm +	A. ăimitîr; ăimitîre +

AROMÂNII
05 la mîrmînjă [p]
06 mîrmînjîl' [p]
07 la mîrmînj [p]
08 kîmîrîy; kîmîrîyê
09 mîrîmînj [p]
012 ăimitîr; ăimitîruri
013 la mîrmînjă

MEGLÉNOROMÂNII

Scara 1:1.530.000

AȘA MI-A FOST SOARTA „TEL FUT MON SORT”

[1946]

I. Întrebare directă, pusă astfel:
Cum ziceți, pe limba dumneavoastră,
vorbele acestea: AȘA MI-A FOST SOAR-
TA ?

- II. 43. Și: așa m-o fost dată.
56. Informatorul adaugă: data-i
cum o făc.
107. Și: asă m-o fuos spârcia.
217. Și: asă mîi-o fuost sorocit.
229. Și: asă mî-o fuost ursita.
231. Și: asă nî-o fuost rînduită.
260. Și: asă mîi-o fuost împărlit,
rînduit.
270. Și: asă mîi-o fuost șortia.
289. „sau norocu”.
370. Și: asă am fost sorocit.
396. say asă mî-o fuost posit.
461. Și: asă nî-o fuost șarta să
trag năpăstia asta.
552. Se zice și: nî-o, alături de mî-o.
604. Se zice și: nî-a, alături de mî-o.
790. Și: asă mî-a fost norocu, așa
mî-ê zis dă dumnezey.
800. Și: ășia iă pă lume.
837. Adică așa mî-o ursat iă
mî-ê.

III. Felul cum au răspuns informa-
torii la această chestiune permite să
se constate gradul de influență al în-
trebărilor directe asupra răspunsu-
rilor.

Cu materialul acestei hărți am
arătat rostirea persoanei a treia
din singular a auxiliarului, prece-
dat de pronumele *mi* (*mi-a fost*),
în harta colorată 424.

Am terminat redacția acestui
volum în Noaptea Paștilor, Cluj,
27 Aprilie, 1940. *Sever Coș*

ISTROROMÂNII
01 *șă-i mē srițē*
02 *șă iă a mē srită*

S C R I T O R I		
B. —	S. —	A. —

AROMÂNII
05 *ahîrê nă fû tîhșă*
06 *acși în fû tîhșă a mgă*
07 *acși în fû tîhșă mîă*
08 *acși fû tîhșă a mîă*
09 *ășē n-ășă icș cîsmêțșă*
10 *tîhșă a nî ră cîsmêțșă*
11 *tîhșă a nî ră cîsmêțșă*
12 *și n-êi ră cîsmêțșă*

MEGLENOROMÂNII
13 *și n-êi ră cîsmêțșă*
14 *și n-êi ră cîsmêțșă*
15 *și n-êi ră cîsmêțșă*
16 *și n-êi ră cîsmêțșă*
17 *și n-êi ră cîsmêțșă*
18 *și n-êi ră cîsmêțșă*